DOUGLAS COUPLAND

X karta

PASAKOJIMAI
AKCELERACIJOS
VISUOMENEI

DOUGLAS COUPLAND

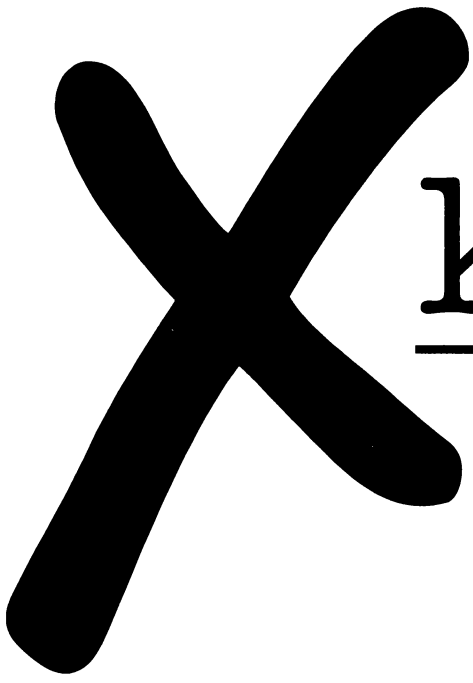

karta

PASAKOJIMAI
AKCELERACIJOS
VISUOMENEI

Iš anglų kalbos vertė
Aušra Simanavičiūtė

VILNIUS 2005

UDK 820(71)-3
Co-269

Douglas COUPLAND
GENERATION X
Tales for an accelerated culture
St. Martin's Press, New York,1991

© 1991 by Douglas Campbell Coupland
© Aušra Simanavičiūtė, vertimas į lietuvių kalbą, 2005
© Ilona Kukenytė, viršelio dizainas, 2005
© „Tyto alba", 2005

ISBN 9986-16-456-7

TURINYS

SAULĖ – TAVO PRIEŠAS 11
MŪSŲ TĖVAI TURĖJO DAUGIAU 21
UŽTENKA PERDIRBINĖTI PRAEITĮ 25
AŠ NESU RINKOS EKONOMIKOS OBJEKTAS 31
IŠEIK IŠ DARBO 41
MIRĖ TRISDEŠIMTIES, PALAIDOTAS SEPTYNIASDEŠIMTIES 49
TAI NEGALI ILGAI TĘSTIS 53
APSIPIRKIMAS – TAI NE KŪRYBA 63
RE KON STRUOK 73
ŽENK Į HIPERERDVĘ 81
1999 METŲ GRUODŽIO 31-OJI 91
KLIUVO IR NAUJAJAI ZELANDIJAI 99
PABAISOS EGZISTUOJA 107
NEGRAUŽK SAVĘS 115
SUVALGYK SAVO TĖVUS 123
NUSIPIRKTA PATIRTIS NESISKAITO 129
AIŠKIAI PRISIMINK ŽEMĘ 137
PAKEISK SPALVĄ 143
KODĖL AŠ NETURTINGAS 153
ĮŽYMYBĖS IRGI MIRŠTA 159
AŠ NEPAVYDŽIU 173
PALIK SAVO KŪNĄ 179

AUGINK GĖLES 189
APIBRĖŽK, KAS YRA NORMALU ... 193
GERIAU MTV NEGU KULKOS ... 205
KEISKIS ... 213
SVEIKAS SUGRĮŽĘS NAMO IŠ VIETNAMO, SŪNELI 217
NUOTYKIŲ BE RIZIKOS BŪNA TIK DISNEILENDE ... 223
PLASTIKAS NEYRA ... 235
LAUK ŽAIBO ... 247
2000 METŲ SAUSIO 1 DIENA ... 255

Su savo šešto dešimtmečio stiliaus šukuosena ji atrodė visai kaip „Woolworth“ parfumerijos skyriaus pardavėja iš Indianos valstijos. Juk žinot tokias – miela, tačiau kvailutė; vieną gražią dieną ji ištekės ir paliks savo gimtąją autofurgonų aikštelę. Jos suknelė – lyg septinto dešimtmečio pradžios „Aerofloto“ stiuardesės, tos niūrios mėlynos spalvos, kurią taip mėgo rusai prieš užsigeisdami „Sony“ buitinės technikos ir Gi Larošo sumodeliuotų politbiuro stiliaus skrybėlaičių. O koks makiažas! Iš akies lupta Merė Kvont, šeštas dešimtmetis; ir dar tie mažyčiai auskariukai su gėlyčių aplikacijomis, panašūs į apsauginius lipdukus, kokiais Holivudo gėjai puošdavo savo vonias apie 1956 metus. Ji buvo tiesiog vaikščiojantis liūdesys – pati kiečiausia iš visų. Niekas jai neprilygo.

Treisė, 27 metų

Jie yra mano vaikai. Nors jie ir suaugę, negaliu taip paprastai imti ir išvaryti juos iš namų. Tai būtų žiauru. O be to, jie puikiai gamina valgyti.

Helen, 52 metų

PIRMA DALIS

SAULĖ – TAVO PRIEŠAS

Kadaise, aštunto dešimtmečio pabaigoje, kai man buvo penkiolika, ištuštinau savo banko sąskaitą iki paskutinio cento ir „Boeingu 747“ nuskridau per visą kontinentą į Brendono miestelį Manitobos provincijoje, kažin kur Kanados prerijų gilumoje: norėjau pamatyti visišką saulės užtemimą. Tikriausiai atrodžiau keistai – liesas kaip kartis paauglys, beveik albinosas; tyliai ramiai apsistojau „Užuovėjos“ motelyje ir praleidau naktį vienas. Laimingas žiūrėjau kabelinę televiziją, nekreipdamas dėmesio į trikdžius, ir gėriau vandenį iš aukštų apibraižytų briaunotų stiklinių, apvyniotų popierijos nėmis servetėlėmis; atrodė taip, lyg kiekvieną kartą išplautos būtų trinamos švitriniu popierium.

Bet naktis greitai baigėsi, išaušo užtemimo dienos rytas. Paniekinęs turistinius autobusus, visuomeniniu transportu nusigavau į miesto pakraštį. Ilgokai pažingsniavęs dulkinu kelkraščiu, pasukau į fermerio lauką, užsėtą man nežinomais žaliais, panašiais į kukurūzus javais, siekiančiais iki krūtinės; kai broviausi pro juos, lapai šnarėdami dreskė odą lyg aštraus popieriaus kraštas. Priartėjus

numatytai tamsos valandai, minutei ir sekundei, tame lauke atsiguliau ant žemės. Mane supo aukšti stambūs javai ir vos buvo girdėti vabzdžių dūzgimas. Sulaikiau kvapą ir išgyvenau tokį jausmą, kuris įstrigo man visam gyvenimui – paslapties, neišvengiamybės ir susižavėjimo jausmą. Jį nuo neatmenamų laikų tikrai išgyvena daugelis jaunų žmonių, kurie, užrietę galvas į viršų, žiūri į padangę ir stebi, kaip gęsta šviesa.

* * * * *

Praėjus penkiolikai metų mane tebevaldo lygiai tokie pat prieštaringi jausmai. Sėdžiu priekinėje išsinuomoto namelio verandoje Palm Springse, Kalifornijos valstijoje, glostau du savo šunis ir, laukdamas, kol išauš, uodžiu naktinį didžiojo žioveinio kvapą, primenantį cinamoną, ir stiprią chloro smarvę, atplaukiančią iš kiemo, kur yra baseinas.

Žvelgiu į rytus, į San Andrejaus lomą, nusidriekusią per patį slėnio vidurį, primenančią sudegusios mėsos gabalą. Gana greitai saulė sprogs virš tos lomos ir nušvies mano dieną, tarsi Las Vego miuziklo šokėjos, staiga virtine suplūstančios į sceną. Mano šunys irgi stebi. Jie nujaučia, kad tuoj atsitiks kažkas svarbaus. Ak, tie šunys, – patikėkit manim, jie labai protingi, bet kartais man kelia susirūpinimą. Pavyzdžiui, kai krapštau jiems nuo snukių blyškiai gelsvą varškės pavidalo masę, primenančią sūrį ant mikrobanginėje pašildytos picos, mane apima siaubingas įtarimas, kad tie šunys (nors jų mielos juodos mišrūnų akys tikina mane, kad tai netiesa) vėl rausėsi po šiukšlių konteine-

SKRAIDYK LĖKTUVAIS, KOL DAR GALI

rius už plastinės chirurgijos centro ir jų snukiai aplipo, drįstu pasakyti, nusiurbtais japių riebalais. Negaliu suvokti, kaip jiems pavyksta įsibrauti į Kalifornijos valstijoje naudojamus nuo kojotų apsaugotus raudonus plastikinius maišus, skirtus organinėms atliekoms. Įtariu, kad gydytojai neturi sąžinės arba tingi. Arba ir viena, ir kita.

Tai bent pasaulis.

Patikėkit manim.

Girdžiu, kaip mano namelio viduje trinkteli spintelės durys. Tai mano bičiulis Dagas tikriausiai neša kitai mano bičiulei Klerei kokį nors skanėstą su krakmolu ar cukrumi. Ar jau greičiau, kiek juos pažįstu, gurkšnelį džino su toniku. Taip jau jie įpratę.

Dagas yra kilęs iš Toronto, Kanados (turi dvigubą pilietybę). Klerė yra iš Los Andželo, Kalifornijos valstijos. Jeigu jau apie tai užėjo kalba, aš gimiau Portlande, Oregono valstijoje, bet šiais laikais nėra taip jau svarbu, kas iš kur yra kilęs (kaip sako mano jaunylis brolis Taileris, „visuose prekybos centruose yra lygiai tokios pačios parduotuvės“). Mes visi trys priklausom „padangių valkatoms“, didžiulei tarptautinei grupei, prie kurios aš prisijungiau, kaip jau minėjau, būdamas penkiolikos metų, kai skridau į Manitobą.

Šiaip ar taip, kadangi šis vakaras nei Dagui, nei Klerei nenusisekė, jie užsigeidė įsibrauti į mano erdvę pagurkšnoti kokteilių ir atsipalaiduoti. Kiekvienam iš jų to reikėjo dėl savų priežasčių.

Pavyzdžiui, Dagas baigė pamainą bare „Pas Larį“ (jame kartu su manim dirba barmenu) tik antrą valandą nakties. Kai mes abu kulniavom namo, jis staiga nutraukė mane per pusę žodžio, nulėkė į kitą kelio pusę ir pagriebęs akmenį subraižė kažkokios „Cutlass Supreme“ variklio dangtį ir priekinį stiklą. Tai jau ne pirmas toks

jo impulsyvus vandališkas veiksmas. Mašina buvo sviesto spalvos, o ant bamperio priklijuotas lipdukas: LEIDŽIAM VĖJAIS SAVO VAIKŲ PALIKIMĄ; atrodo, tas užrašas ir suerzino Dagą, kuris buvo viskuo nepatenkintas ir suirzęs po aštuonių valandų įkyrėjusio maklažo („mažas atlyginimas, jokio prestižo, jokių privilegijų, jokios ateities“).

Norėčiau suprasti, iš kur Dagas turi šį destruktyvų polinkį; apskritai paėmus, jis yra labai atidus ir dėmesingas – toks atidus, kad kartą visą savaitę nesiprausė, kai jo vonioje voras numezgė voratinklį.

– Nežinau, Endi, – pasakė jis, trinktelėdamas mano tinklinėmis durimis; šunys sugužėjo jam iš paskos. Su savo baltais marškiniais, persikreipusiu kaklaryšiu, prakaitu permirkusiom pažastim, keturiasdešimt aštuonias valandas neskusta barzda, pilkais *slaksais* („ne kelnėmis, o *slaksais*“) Dagas priminė atsimetusį mormoną. Lyg koks rujojantis briedis jis tiesiu taikymu patraukė prie mano šaldytuvo, įkišo galvą į daržovių skyrių ir ištraukė aprasojusį pigios degtinės butelį, nukrapštė nuo jo kelis suvytusius salotų lapus:

MAKLAŽAS: prastai mokamas, neprestižinis, netrokštamas darbas be ateities perspektyvų paslaugų sektoriuje. Niekada anksčiau nedirbusiems žmonėms jis dažnai atrodo visai pakenčiamas.

– Ar man labiau rūpi nubausti kokį nors nukriošusį senį už tai, kad paleido vėjais mano pasaulį, ar paprasčiausiai man liūdna dėl to, kad pasaulis tapo per didelis ir mes jau nebegalime jo aprašyti. Mes taip ir likom pasiklydę tarp savo padrikų įspūdžių, įžvalgų ir minčių nuotrupų ant bamperių, – jis trukteli degtinės iš butelio. – Abiem atvejais jaučiuosi įžeistas.

Tikriausiai buvo kokios trys valandos ryto. Dagas ir toliau buvo pasirengęs naikinti viską, kas jam pakliūva

po ranka. Mes sėdėjom mano svetainėj ant kušečių ir žiūrėjom į židiny liepsnojančią ugnį, kai į kambarį ryžtingai (nepasibeldusi) įgriuvo Klerė juodais trumpai kirptais plaukais, pasišiaušusiais lyg audinės kailis. Nors ir žema, ji atrodė pritrenkiamai – išmoko elegancijos, dirbdama už „Chanel" firmos prekystalio vietos „I. Magnin" parduotuvėje.

– Na ir pasimatymas, blogesnio net įsivaizduot negali, – pranešė ji, ir mes su Dagu persimetėm reikšmingais žvilgsniais. Nugriebusi kažkokio paslaptingo gėrimo taurę iš virtuvės, ji išsidrėbė ant mažosios sofos, nepaisydama jos juodai vilnonei suknelei gresiančios katastrofos – gausybės šunų plaukų.

– Klausyk, Klere, jei tau per sunku kalbėt apie savo pasimatymą, gali paimt kelias lėlytes ir mums jį suvaidint.

– *Juo*kinga, Dagai. *Juo*kinga. Dieve, *dar vienas* spekuliantas akcijomis ir *dar viena* natūralaus maisto vakarienė su daigintomis sėklomis ir „Eviano" vandeniu. Ir, žinoma, jam taip rūpi žmonijos išlikimas. Visą vakarą prapliurpė apie tai, kaip kelsis į Montanos valstiją ir kokių chemikalų įbers į savo benzino baką, kad jis neirtų. Daugiau taip nebegaliu. Man greitai trisdešimt. O aš tebesijaučiu kaip kokio nors spalvoto komikso veikėja.

Ji kritiškai apžvelgė mano patogiai (ir visai nereikšmingai) apstatytą kambarį, kurį pagyvino pigios trečiarūšės navahų genties indėnų austos antklodės. Tada jos veido raumenys atsipalaidavo.

– Be to, mano vaikinas užsidirbo minusą. Važiuojant 111-uoju greitkeliu, Katedral Sityje yra parduotuvė, joje pardavinėja viščiukų iškamšas. Kai važiavom pro šalį, aš taip užsimaniau vienos iškamšos, kad vos nenualpau, – tie viščiukai tokie mieli, – o Danas (toks jo vardas) sako: „Bet, Klere, kam tau *reikia* tos iškamšos", aš

atsakiau: „Tai visai nesvarbu, Danai. Svarbu tai, kad aš jos *noriu*“ O tada jis man atskaitė fantastiškai nuobodžią paskaitą apie tai, jog užsimaniau viščiuko iškamšos tik todėl, kad ji viliojamai atrodo parduotuvės vitrinoje ir kad vos ją gavusi pradėsiu kurti planus, kaip atsikratyti. Apskritai kalbant, tikriausiai jis teisus. Bet tada pabandžiau jam išaiškint, kad viščiukų iškamšos – tai gyvenimo ir naujų santykių esmė, tik beaiškindama susipainiojau, nebeturėjau ką pasakyti, ir stojo ta baisi tyla, reiškianti „vargas visai žmonių giminei“, kurią sukuria pedantai, įsivaizduojantys, kad šneka su puskvailiais. Galėjau jį pasmaugti.

PADANGIŲ VALKATOS: grupė žmonių, kurie aukoja nuolatinį darbą ar nuolatinę gyvenamąją vietą dėl galimybės nuolat keliauti. Mėgsta tuščius ir labai brangiai atsieinančius pokalbius telefonu su žmonėmis, vardu Seržas ar Lijana. Per vakarėlius dažnai aptarinėja skrydžių mylių programas.

– Viščiukai? – paklausė Dagas.

– Taip, viščiukai.

– Nagi nagi.

– Taip.

– Cyp cyp.

Viskas pasirodė kvaila ir apgailėtina. Po kelių valandų išėjau į verandą, kur iki šiol tebekrapštau įsivaizduojamus japių riebalus savo šunims nuo snukių ir stebiu, kaip pirmi saulės spinduliai nurausvina Koačelos slėnį ir jame nusidriekusi Palm Springsą. Tolumoje ant kalvos matau namą, priklausantį komikui Bobui Houpui; šis balno pavidalo pastatas atrodo ištirpęs ant uolų lyg koks Dali laikrodis. Jaučiuosi ramus, nes mano draugai šalia.

– Idealus oras moliuskams, – ištaria Dagas, prieina ir atsisėda šalia manęs, prieš tai nubraukia šalavijų žiedadulkes nuo išklerusių medinių verandos grindų.

– Nusišneki, Dagai, – sako Klerė, prisėsdama iš kitos pusės ir užmesdama man ant pečių pledą (aš tik su apatiniais).

– Nieko panašaus. Jei rimtai, reikėtų tau pasižiūrėt, kaip atrodo šaligatvis Miražo Rančos restoranų kvartale vidurdienį. Žmonės braukia nuo stalų moliuskų kiaukutus kaip pleiskanas, ir ant jų užlipęs jautiesi, lyg vaikščiotum po ryžių traškučius.

– Šššš, – sakau, ir mes visi penki (neužmirškite šunų) pažvelgiam į rytus. Sudrebu, staiga pajutęs, kaip sušalau, tvirčiau įsisupu į antklodę ir galvoju apie tai, kad paskutiniu metu viskas einasi taip, kad, atrodo, blogiau ir būti negali: pasimatymai, darbai, vakarėliai, oras... O gal taip yra dėl to, kad mes jau nebetikim, jog šis pasaulis yra kuo nors ypatingas? Gal mums visiems buvo pažadėtas rojus šioje žemėje, tačiau tikrovė, deja, toli gražu jam neprilygsta?

O gal mus paprasčiausiai išdūrė?

Žinot, kaip ir dauguma mano pažįstamų, Dagas ir Klerė labai dažnai šypsosi. Aš visuomet svarstau, ar jų šypsenos nėra šiek tiek mechaniškos ar net piktdžiugiškos; kai jie šypsodamiesi truputį atkiša lūpas, tai atrodo – na, ne dirbtina, bet panašu į *savigyną*. Besėdint su jais abiem, mane nupurto mažytis atradimas. Tai atradimas, kad Dagas ir Klerė kasdien šypsosi taip pat kaip žmonės, kuriuos vidury baltos dienos ant Niujorko šaligatvio išdūrė prisiekę kortuotojai, ne iš piktos valios, bet vis dėlto išdūrė, ir tie žmonės, paklusdami įsigalėjusioms socialinėms normoms, negali viešai rodyti savo pykčio, bet ir nenori atrodyti kaip nevykėliai. Ši mintis greitai dingsta.

PER MAŽA ISTORIJOS DOZĖ: gyventi tokiu metu, kai atrodo, kad nieko nevyksta. Pagrindiniai požymiai: pripratimas prie laikraščių, žurnalų ir televizijos naujienų programų.

Pirmieji saulės spinduliai nušviečia šviesiai violetinį Džošua kalną, o mes visi trys kaip įmanydami stengiamės būti kieti: mes negalim paprasčiausiai pasitikti šitos akimirkos tylėdami, be komentarų. Dagui būtinai prisireikia pasveikinti aušrą užduodant mums klausimą – niūrią rytinę serenadą:

– Kas jums pirmiausia ateina į galvą, kai matot saulę? Tik greitai. Kol nepradėjot galvot ir nesugadinot viso atsakymo. Atvirai. Galima ir žiauriai. Klere, tu pirma.

Klerė tuoj pat supranta jo minties šuolį.

– Na, gerai, Dagai. Matau rusų valstietį, važiuojantį traktorium per kviečių lauką, bet saulės spinduliai jam yra pavojingi – jis pradeda blukti lyg nespalvota nuotrauka sename „Life“ žurnale. Ir dar vienas keistas dalykas: vietoj spindulių saulė skleidžia „Life“ žurnalų kvapą, ir tas kvapas kenkia derliui. Kol mes dabar kalbam, jo kviečiai žūsta. Užsikniaubęs traktoriaus vairą, valstietis verkia. Jo kviečiai žūsta apnuodyti istorija.

ISTORIJOS PERDOZAVIMAS: gyventi tokiu metu, kai atrodo, kad visko vyksta per daug. Pagrindiniai požymiai: pripratimas prie laikraščių, žurnalų ir televizijos naujienų programų.

– Šaunuolė, Klere. Neblogai pavarei. O tu, Endi?

– Leisk sekundę pagalvot.

– Gerai, tada aš pratęsiu. Kai pagalvoju apie saulę, iškart įsivaizduoju australę banglentininkę, kokių aštuoniolikos metų, kur nors Bondi Byče, kai ji pirmąkart aptinka keratozės pažeistą odą sau ant blauzdos. Viduje ji surinka iš skausmo ir ima galvoti, kaip nukniaukti iš mamos valiumo tablečių. Na, dabar tavo eilė, Endi. Apie ką galvoji žiūrėdamas į saulę?

Man nepatinka tokios baisybės. Nenoriu, kad mano vizijose pasirodytų žmonės.

– Galvoju apie vieną vietą Antarktidoje, vadinamą Vandos ežeru, kur jau daugiau kaip du milijonus metų niekada nelyja lietus.

– Gražu. Ar tai viskas?

– Taip, viskas.

Visi nutylame. O jiems *nepasakau* štai ko: šita saulė verčia mane galvoti dar ir apie nuostabiausius mandarinus, kvailas peteliškes ir aptingusius karpius. Ir karšto kraujo lašus, kurie sunkiasi pro suskeldėjusią granatų vaisių, pūvančių ant šakų prie kaimynų durų, žievę – lašus, kurie lyg rubinai veržiasi iš savo seno rudo odinio apsodo, atskleisdami visą iš vidaus sprogdinančio vaisingumo jėgą.

Atrodo, mūsų išsidirbinėjimai pradeda slėgti Klerę. Ji nutraukia tylą sakydama, kad kenksminga visą laiką įsivaizduoti, jog gyvenimas yra tik trumpučių kietų akimirkų seka.

– Apie savo gyvenimą reikia pasakoti istorijas, nes kitaip neįmanoma toliau gyventi.

Aš sutinku. Dagas taip pat. Mes suprantam, kad būtent todėl mes visi trys palikom savo gyvenimus praeityje ir atvykom į dykumą – pasakoti istorijų ir šitaip paversti savo pačių gyvenimą istorijų vertu objektu.

MŪSŲ TĖVAI TURĖJO DAUGIAU

– Išsirengia nuogai.

– Kalbasi su savim.

– Grožisi vaizdais.

– Masturbuojasi.

Kitą dieną (na, iš tikrųjų nepraėjo nė dvylika valandų) mes visi penki dardam Indianos aveniu į popietinį pikniką kalnuose. Važiuojam Dago senu sifilio sutrauktu „Saabu“, žavia

prieštvanine raudošia į tas, kurios na skardine, pana- niuose filmuose va- Disnėjaus animaci- nomis, vietoj varžtų žinėja pastatų sie- galiukais, kramto- sutvirtintos ledų pa- juosta. Mašinoje mąja guma ir lipnia žaidžiam improvizuotą žaidimą – atsakinėjam į atvirą Klerės klausimą: „Išvardinkit viską, ką žmonės veikia atsidūrę vieni dykumoje“

– Nuogi daro poliaroidines nuotraukas.

– Renka visokias šiukšles ir šlamštą.

– Šaudo ir ištaško tas šiukšles ir šlamštą į smulkiausius gabalėlius.

– Ehėj, – surinka Dagas, – visai kaip gyvenime, ar ne?

Mašina juda į priekį.

– Kartais, – sako Klerė, mums važiuojant pro „I. Magnin“ parduotuvę, kurioje ji dirba, – kai dirbdama stebiu visas tas žilas garbanas, banguojančias prie papuošalų ir kvepalų, mane apima keistas jausmas. Jaučiuosi taip, lyg sėdėčiau prie didžiulio pietų stalo, aplink kurį grūdasi šimtai godžių vaikų, tokių išlepintų ir nekantrių, kad jie net negali sulaukti, kol paruoš maistą. Jie griebia nuo stalo paukščius ir suryja juos gyvus.

Na, gerai jau, gerai. Žiaurus ir vienpusis Palm Springso apibūdinimas – tai miestelis, kuriame seni žmonės bando nusipirkti antrą jaunystę ir keletą visuomeninių laiptelių pakopų. Kaip sakoma, mes leidžiam savo jaunystę kaupdami turtą ir leidžiam turtą siekdami susigrąžinti jaunystę. Bet iš tikrųjų čia ne tokia jau bloga vietelė; niekas neprieštaraus, kad čia gražu – na, galų gale aš juk čia *gyvenu*.

Bet kažkas šiame mieste man kelia susirūpinimą.

* * * * *

Palm Springse nėra gero ar blogo oro – kaip televizijoje. Nėra čia ir vidurinės klasės, todėl čia lyg ir tikri viduramžiai. Dagas sako, kad kiekvieną kartą, kai kas nors mūsų planetoje sąvaržėle susega popierių, įpila skalbinių minkštiklio arba žiūri per televiziją humoro serialą, kuriam nors Koačelos slėnio gyventojui į kišenę įkrinta vienas kitas centas. Tikriausiai jis teisus.

Klerė padaro pastabą, jog vietos turtuoliai samdo vargšus, kad tie apkarpytų jų kaktusų spyglius.

– Be to, pastebėjau, kad jie jau greičiau išmes lauk savo naminius augalus, nei pradės jais rūpintis. O Dieve. Įsivaizduokit, kokie yra tų žmonių *vaikai*.

Nepaisant to, mes visi trys nusprendėme gyventi čia, nes pats miestelis, be jokios abejonės, yra tykus prieglobstis nuo to bandos gyvenimo, kurį gyvena didelė dalis vidurinės klasės atstovų. Be to, aišku, mes negyvename viename iš prašmatniųjų šio miesto rajonų. Jokiu būdu. Čia yra tokių rajonų, kuriuose pamatęs ką nors žibant ant ežiuku kirptos pievelės, gali būti tikras, kad ten guli sidabrinis doleris. Na, o ten, kur gyvenam mes, jei kas nors ir sužiba žolėje prie mūsų mažų namelių su bendru kiemu ir inkstų formos baseinu, tai ne kas kita, kaip viskio butelio šukė arba maišelis nuo šlapimo tekėjimo vamzdelio, išvengęs pirštinėtos šiukšlių rinkėjo rankos.

* * * * *

Mašina važiuoja ilga kelio atkarpa, vedančia į greitkelį, ir Klerė apkabina vieną iš šunų, kuris iškišo snukį tarp dviejų priekinių sėdynių. Dabar šis snukis mandagiai, bet atkakliai prašo dėmesio. Klerė dėsto žiūrėdama tiesiai į dvi juodas kaip angliukai šuns akis:

– *Tu*, tu – mažas dailus padarėli. *Tau* nereikia rūpintis, kaip čia įsigijus sniegomobilį, kokaino ar trečią namą Orlande, Floridoje. Taip taip. *Tau* viso šito nereikia. Tu tik nori, kad kas nors meiliai paglostytų tau galvą.

Tuo metu šuo žiūri į ją linksmu ir paslaugiu žvilgsniu lyg viešbučio pasiuntinukas užsienio šalyje, kai nesupranta nė vieno jam sakomo žodžio, bet vis tiek nori arbatpinigių.

– Ir teisingai. Tau nereikia jaudintis dėl tokios daugybės *daiktų*. Ir žinai *kodėl*? (Šuo pastato ausis, išgirdęs

klausiamą intonaciją, vaizduodamas, kad viską supranta. Dagas tvirtina, kad visi šunys slapčiomis kalba angliškai ir išpažįsta Unitų bažnyčios dorovines normas ir tikėjimą, bet Klerė su tuo nesutinka sakydama, kad būdama Prancūzijoje *tikrai* įsitikino, jog ten šunys kalba prancūziškai.) Visi tie daiktai sukiltų prieš tave ir skeltų tau antausį. Jie paprasčiausiai primintų tau, kad gyvenimą švaistai kolekcionuodamas daiktus. Ir niekam daugiau.

ISTORINIŲ GRIUVĖSIŲ LANKYMAS: lankymasis tokiose vietose (senos užkandinės, pramoniniai rajonai su dūmijančiais kaminais, Dievo užmiršti kaimai), kuriose laikas atrodo sustojęs prieš daugelį metų. Sugrįžus iš tokių vietų į „dabartį" patiriamas palengvėjimas.

BRAZILIFIKACIJA: didėjanti praraja tarp turtuolių ir vargšų ir su tuo susijęs vidurinės klasės nykimas.

KELIONĖ LAIKE SU ATGALINIU BILIETU: fantazijos apie keliones į ankstesnius laikus, bet tik turint garantiją grįžti.

* * * * *

Mes gyvenam niekam į akis nekrintantį gyvenimą periferijoje; mes atsidūrėme paribyje, ir yra daugybė dalykų, prie kurių nusprendėm neprisidėti. Mes troškom tylos – ir gavome tylą. Atvažiavom čia nusėti žaizdų ir spuogų, mūsų žarnos buvo susimetusios į mazgus, mes manėm, jog vargu ar kada nors galėsim normaliai tuštintis. Mūsų organizmai, prisigėrę kopijavimo mašinų smarvės, skystų tepiklių ir popieriaus kvapo, pavargę nuo nesibaigiančio streso beprasmiame darbe, kurį dirbome nenoromis ir nesulaukdami jokio dėkingumo, atsisakė funkcionuoti. Mus valdė jėgos, vertusios gerti raminamuosius vaistus ir įsivaizduoti, kad apsipirkimas atstoja kūrybiškumą, o šeštadienio vakare išsinuomotos vaizdajuostės pakanka iki visiškos laimės. Bet dabar, kai apsigyvenom čia, dykumoje, viskas tapo *kur kas*, *kur kas* geriau.

UŽTENKA PERDIRBINĖTI PRAEITĮ

Per Anoniminių alkoholikų susirinkimus broliai stikliuko mėgėjai supyksta ant jūsų, jei nepuolate džiaustyti savo purvinų skalbinių prieš auditoriją. Turiu galvoje, jei neišliejat viso purvo: neiškeliat į paviršių visų kibirų, plūduriuojančių jūsų sielos šulinyje, su paskandintų kačiukų kūnais ir žudymo įnagiais. Anoniminių alkoholikų grupės nariai nori išgirsti siaubo istorijas apie tai, kaip žemai esate puolęs gyvenime, ir dar tokias, kad viena istorija būtų baisesnė už kitą. Pasakojimai apie smurtą šeimoje, svetimo turto grobstymą ir šlapinimąsi viešose vietose yra labai sveikinami ir vertinami. Tikrai tai žinau, nes pats vaikščiojau į tuos susirinkimus (šiurpiosios mano gyvenimo detalės bus išdėstytos vėliau), mačiau, kaip žmonės save menkina, ir pykau ant savęs, kad nesu nepataisomas niekšas ir todėl negaliu kitiems papasakoti kraupių istorijų iš savo paties gyvenimo.

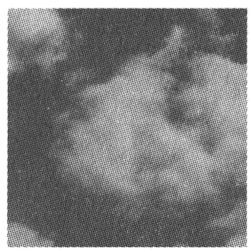

– Niekada nebijok iškosėti šiek tiek skreplių klausytojams, – kartą pasakė vyras, sėdintis šalia per susirinkimą. Lyg neiškepusio pyrago pluta odos, turintis penkis suaugusius vaikus, kurie jau seniai liovėsi atsiliepti į jo

skambučius. – Kaip žmonės gali padėti sau, jei jie nenori patirti dalelytės tavo siaubo? Žmonės nori tos dalelytės, jiems jos reikia. Po tavo iškosėtų skreplių jų pačių siaubas neatrodo toks baisus.

Iki šiol dar neišgirdau vaizdingesnio pasakojimo apibūdinimo.

Taigi įkvėptas Anoniminių alkoholikų organizacijos susirinkimų, pradėjau tai taikyti savo gyvenime: pasakoti istorijas, „pasakas prieš miegą“, kartu su Dagu ir Klere. Tai labai paprasta: kuriame istorijas ir pasakojame vieni kitiems. Vienintelė taisyklė, visai kaip Anoniminių alkoholikų grupės – kitiems draudžiama įsiterpti, o pabaigoje – jokios kritikos. Tokia nekritiška atmosfera yra labai paranki, nes mums visiems trims labai sunku reikšti savo emocijas. Tik laikydamiesi tokios sąlygos tarpusavyje galime jaustis saugūs.

DIRVOŽEMIS – TAI NE DOKUMENTAS

Klerė ir Dagas pamėgo šį žaidimą, kaip ančiukai mėgsta turkštis vandeny.

– Aš esu tvirtai įsitikinęs, – kartą pasakė Dagas pačioje pradžioje, prieš kelis mėnesius, – kad kiekvienas žmogus pasaulyje turi didelę tamsią paslaptį, kurios jis kol gyvas neatskleis jokiai gyvai būtybei. Nei savo žmonai, nei vyrui, nei meilužiui ar kunigui. Niekada. Aš turiu savo paslaptį. Tu turi savo. Taip, taip, turi – matau, kaip šypsaisi. Tu ir dabar galvoji apie savo paslaptį. Nagi, *išsipasakok*. Ką esi padaręs? Apgavai savo seserį? Dalyvavai grupinėj masturbacijoj? Valgei savo šūdus, kad išbandytum skonį? Miegojai su nepažįstamomis merginomis ir toliau darysi tą patį? Išdavei draugą? Papasakok man. Tu gali man padėti net pats to nesuvokdamas.

* * * * *

Šiaip ar taip, šiandien per pikniką mes seksim pasakas prieš miegą, o dabar savo išklerusiu raudonu „Saabu“ iš Indianos aveniu jau tuoj suksim į 10-ąjį greitkelį, vedantį į vakarus; Dagas sėdi prie vairo ir pareiškia, kad jo raudonos mašinos keleiviai ne „važiuoja“, bet „varo“:

– Mes varom į pikniką pragare.

Pragaras – tai Vest Palm Springso miestelis, šeštame dešimtmetyje nebaigtas statyti gyvenamasis rajonas, išblukęs ir belapis, primenantis animacinį serialą apie Flinstounus. Miestelis išsidėstęs ant slogiai tvankios kalvos pavažiavus kelias mylias į slėnį ir atsigręžęs į žėrinčią aliuminio spalvos 10-ojo greitkelio apyrankę, kuri dviguba juosta raitosi nuo San Bernardino vakaruose iki Blaito ir Fenikso rytuose.

Šiais laikais, kai, galima sakyti, bet koks nekilnojamasis turtas turi paklausą ir vertę, Vest Palm Springso miestelis tapo tikra retenybe: dar neseni, bet jau beveik visiškai apleisti griuvėsiai, kurių vieninteliai gyventojai – keli entuziastai automobilių priekabose ir vagonėliuose, įtariai mus nužvelgiantys, kai pravažiuojame pro pasitinkantį prie miestelio sargybinį – apleistą „Texaco“ degalinę, apjuostą spygliuota tvora ir keliomis eilėmis sudžiūvusių ir pajuodusių palmių, lyg apipurkštų dioksinu. Vaizdelis šiek tiek primena filmo apie Vietnamo karą dekoracijas.

– Toks įspūdis, – sako Dagas, kai katafalko greičiu pravažiuojam pro degalinę, – kad kokiais 1958 metais Badis Haketas, Džojus Bišopas ir dar keli pramogų pasaulio atstovai iš Las Vego susirinko čia, norėdami užsikalti gražaus pinigėlio, bet pagrindinis investuotojas nusiplovė ir viskas nuėjo šuniui ant uodegos.

Tačiau, šiaip ar taip, miestelis nėra visiškai miręs. Vis dėlto čia gyvena keletas žmonių, ir ši saujelė kovotojų mėgaujasi nuostabiu prieš juos atsiveriančiu vėjo malūnų vaizdu – žemiau, palei greitkelį, ant stulpų iškeltais dešimtimis tūkstančių turbo velenėlių, atsuktų į vieną iš vėjingiausių Amerikos vietovių – San Gorgonio kalną. Ši vėjo elektrinė, pastatyta siekiant palengvinti mokesčių naštą po naftos krizės, yra tokia didžiulė ir galinga, kad bet kuris vienas jos velenas gali perpjauti žmogų perpus. Įdomu ir tai, kad ji ne tik padėjo išvengti mokesčių, bet dar ir veikia, ir jos tyliai gaminami vatai tiekia energiją detoksikacijos centrų oro kondicionieriams ir šio regiono klestinčios plastinės chirurgijos pramonės celiulito siurbliams.

RETRO MIŠRAINĖ: dviejų ar daugiau aprangos detalių iš skirtingų dešimtmečių derinys be atrankos, siekiant sukurti nepakartojamą įvaizdį: Šeila = Merės Kvont auskarai (septintas dešimtmetis) + bateliai kamštine platforma (aštuntas dešimtmetis) + juoda odinė striukė (šeštas ir devintas dešimtmečiai).

Klerė šiandien vilki siauras paauglišKas kelnes virš kulkšnių, marškinėlius be rankovių, persimetusi šalikėlį ir užsidėjusi akinius nuo saulės: iš akies lupta nenusisekusi žvaigždutė. Jai patinka retro stilius, kartą ji mums prasitarė, kad jei kada nors turėsianti vaikų, pavadinsianti juos „tikrais retro vardais, pavyzdžiui Medžė, Verna ar Ralfas. Pakelės užeigų lankytojų vardais“

Dagas, priešingai, vilki aptrintomis karinėmis chaki spalvos kelnėmis, lygiais plonos medvilnės marškiniais, basomis įsispyręs į mokasinus; iš esmės tai dar viena jo įprasto „atsimetusio mormono“ stiliaus variacija. Akinių jis neužsidėjo ir ruošiasi spiginti akis į saulę lyg koks prisikėlęs Oldas Hakslis ar Monti Kliftas, besiruošiantis vaidmeniui ar besigaivaliojantis po narkotikų dozės.

– Na, – klausia mano draugai, – kokią čia niūrią atrakciją mums surengė mirusios garsenybės?

O aš? Aš esu aš, ir tiek. Atrodo, man niekada nepavyks rengiantis naudoti „laiką kaip spalvą“, kaip daro Klerė, arba praktikuoti „laiko kanibalizmą“ kaip Dagas. Man yra ganėtinai sunku paprasčiausiai būti *dabar*. Rengiuosi taip, kad būčiau nepastebimas, nematomas – *kaip visi*. Užsimaskavęs.

* * * * *

Taigi, mums ilgokai pasisukinėjus po gatves be namų, Klerė išrenka vietą piknikui – Medvilnės ir Safyro gatvių kampą; ne todėl, kad ten yra kas nors ypatinga (nieko ten ir nėra, tik suskeldėjęs asfaltuotas kelias, kurį vis labiau užkariauja šalavijai ir kreozoto krūmokšniai), bet todėl, kad „labai pasistengus, galima pajusti, kokie optimistai buvo šio miestelio planuotojai, šitaip pavadinę gatves“

Mašinos bagažinė su trenksmu užsitrenkia. Čia mes valgysim vištienos krūtinėles, gersim šaltą arbatą ir perdėtai džiaugsmingai apžiūrinėsim pagalius ir gyvačių odas, kurias mums suneš šunys. Ir seksim vienas kitam pasakas prieš miegą po karšta svilinančia saule prie neapgyventų sklypų, kuriuose kokioje nors kitoje tikrovėje stovėtų elegantiški nuošalūs kino žvaigždžių namai – pavyzdžiui, pono Viljamo Holdeno ir panelės Greisės Keli. Tuose namuose du mano bičiuliai Dagmaras Belinghauzenas ir Klerė Bakster būtų be galo laukiami svečiai – paplaukioti baseine, paplepėti ir pagurkšnoti atšaldytų Holivudo saulėlydžio spalvos romo kokteilių.

Tačiau tai kita, o ne ši tikrovė. Šioje tikrovėje mes visi trys paprasčiausiai valgome priešpiečius iš dėžutės ant bevaisės žemės – ją galima būtų palyginti su tuščiu puslapiu knygos skyriaus pabaigoje, – tokios plikos, kad bet koks daiktas, padėtas ant jos alsuojančios įkaitusios odos, tampa pašaipos objektu. Ir čia, po didžiule balta saule, aš stebėsiu, kaip Dagas su Klere uoliai vaizduoja, kad gyvena toje kitoje draugiškesnėje tikrovėje.

AŠ NESU RINKOS EKONOMIKOS OBJEKTAS

Dagas teigia, kad jis yra lesbietė, įkalinta vyro kūne. Tik pabandykit *tai* įsivaizduot. Žiūrint, kaip jis dykumoje rūko cigaretę su filtru, kaip prakaitas, vos pasirodęs jam ant veido, tuoj pat išgaruoja, o Klerė, užlindusi už užpakalinių „Saabo“ durelių, tuo metu erzina šunis su vištienos gabalėliais, vienintelis tau į galvą ateinantis dalykas – išblukusios momen-

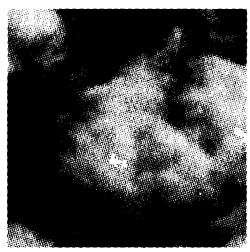

tinės „Kodako“ nuotraukos, darytos prieš kelis dešimtmečius ir dulkančios batų dėžėse kiekvieno namo mansardoje. Jūs tikrai žinote, ką turiu omenyje: pageltusios, fone visada stovi nublukęs automobilis, o rūbai atrodo neįtikėtinai stilingi. Tačiau žiūrėdamas į tokias nuotraukas negali atsistebėti, kokios mielos, liūdnos ir nekaltos atrodo fotoaparato objektyvo užfiksuotos gyvenimo akimirkos, nes tą akimirką mes dar nieko nežinome apie savo ateitį, ji dar nespėjo sukelti mums skausmo, ir tomis trumpomis akimirkomis mūsų pozos atrodo natūralios.

Stebėdamas, kaip Dagas su Klere kvailioja dykvietėje, suvokiu ir tai, kad iki šiol man nelabai pavyko apibūdinti save ir abu savo draugus, kalbėjau per daug miglo-

tai. Nepakenks šiek tiek plačiau papasakoti apie juos ir save. Laikas atlikti socialinius tyrimus.

Pradėsiu nuo Dago.

Maždaug prieš metus Dago mašina sustojo prie šaligatvio krašto netoli mano namų; jos Ontarijo valstijos registracijos numeriai buvo užnešti garstyčių spalvos Oklahomos purvo ir Nebraskos vabzdžių luobu. Kai jis atidarė dureles, pro jas ant šaligatvio išvirto šlamšto krūva, kurioje, tarp viso kito, buvo „Chanel Crystalle“ kvepalų buteliukas. Jis iškart sudužo. („Žinai, lesbės lydosi nuo „Crystalle“ Toks aktyvus, sportiškas kvapas.“) Taip ir nesužinojau, kam buvo skirti kvepalai, bet nuo to laiko gyvenimas čia tapo daug įdomesnis.

Netrukus, kai pasirodė Dagas, suradau jam kur gyventi – tuščią namelį tarp mano ir Klerės – ir darbą kartu su manim bare „Pas Larį“ Čia jis greitai tapo padėties šeimininku. Pavyzdžiui, vieną kartą jis susilažino su manim iš penkiasdešimties dolerių, kad privers vietinius – nykią kompaniją, nuobodžius nevykėlius, nevykusias Ca Ca Gabor mėgdžiotojas, antrarūšius baikerius, kurie kalnuose kibirais gamino kvaišalus, baikerių panas su blyškiai žalsvomis tatuiruotėmis ant krumplių, jų šiurpi veido spalva priminė iš parduotuvių lauk išmestų, lietaus permerktų manekenų spalvą, – taigi jis susilažino su manim, kad iki baro uždarymo privers juos visus kartu su juo sudainuoti „Skaud' man širdį“, siaubingą, seniai pamirštą škotų meilės dainą, kurios niekas niekada neišsirinkdavo muzikos automate. Ši mintis buvo tokia idiotiška, kad, žinoma, net nesvarstęs sutikau lažintis. Po kelių minučių, stovėdamas koridoriuje po kabančia ant sienos indėnų strėlių antgalių kolekcija ir skambindamas telefonu į kitą miestą, staiga išgirdau iš baro sklindant minios bliovimą ir mauro-

jimą be jokios melodijos, lydimą „vapsvų lizdų“ šukuosenų siūbavimo, o vaškinės ištinusios baikerių rankos kaip pakliuvo daužė ritmą. Ne be susižavėjimo padaviau Dagui jo penkiasdešimtinę; tuo pat metu kažkoks kraupios išvaizdos baikeris jį apkabino („Myliu šitą bičą!“), o tada mano akyse Dagas įsikišo banknotą į burną, sukramtė jį ir nurijo.

– Taigi, Endi. Žmogus yra tai, ką jis valgo.

* * * * *

Iš pradžių žmonės į Dagą žiūri su instinktyviu atsargumu, panašiai kaip prerijų gyventojai, pirmąkart atsidūrę vandenyno pakrantėje, atsargiai uodžia jūros kvapą. „Jis turi antakius“, – sako Klerė, pasakodama apie jį telefonu vienai iš savo daugybės seserų.

Anksčiau Dagas dirbo reklamos srityje (tiksliau, rinkodaros skyriuje) ir atvyko į Kaliforniją iš Toronto, Kanados miesto, kuris, kai kadaise jame lankiausi, man pasirodė labai dalykiškas ir gerai sutvarkytas, lyg telefonų knygos geltonieji puslapiai būtų atgiję trimis matavimais, pabarstyti medžiais ir išvagoti šalto vandens arterijų.

– Nemanau, kad buvau visų mėgstamas vaikinas. Iš esmės buvau vienas tų gaidžių, kurie kiekvieną rytą, užsimaukšlinę beisbolo kepuraitę, važiuoja sportine mašina nuleistu stogu į verslo rajoną, pasipūtę ir besimėgaujantys tuo, kaip žvaliai ir tobulai jie atrodo. Mane jaudino, džiugino ir svaigino tai, kad dauguma Vakarų pasaulio stilingų aksesuarų gamintojų laiko mane geidžiamiausiu vartotoju. Tačiau užtekdavo menkiausios provokuojančios užuominos, kad tuoj pat pradėčiau teisintis dėl

savo darbo – kaip vargstu nuo aštuonių iki penkių priešais spermą skystinantį vaizdo monitorių terminalą ir atlieku abstrakčias užduotis, netiesiogiai prisidedančias prie trečiojo pasaulio šalių pavergimo. Bet paskui – ohoho! Vos atėjus penktai valandai, aš nutrūkdavau nuo grandinės! Dažiau plaukus dryžiais ir gėriau Kenijoj pagamintą alų. Po kaklu ryšėdavau varlytę, klausiausi alternatyvaus roko ir stūmiau laiką bohemiškoje miesto dalyje.

DVIRATININKAS KURJERIS

Šiaip ar taip, istorija apie tai, kaip ir kodėl Dagas pasirodė Palm Springse, dabar yra mano mintyse, ir aš pabandysiu atkurti įvykius pagal paties Dago pasakojimus, išgirstus paskutiniais metais mudviem lėtai leidžiant naktis už baro. Pradėsiu nuo tos akimirkos, kai, pasak jo, jis sėdėjo darbe ir kentėjo nuo „nesveikų pastatų sindromo“:

– Tą rytą mano kontoros langai neatsidarė ir aš sėdėjau už pertvaros savo kabinoje, meiliai vadinamoje „galvijų auginimo aptvaru“ Man vis labiau – iki pykinimo – skaudėjo galvą nuo toksinų ir virusų kokteilio, kuris pradėjo cirkuliuoti po visą kontoros patalpą, kai buvo įjungtas oro kondicionierius.

LAIKINA DARBUOTOJA PAGAL SUTARTĮ

Žinoma, šitie nuodingi vėjai, padedami foninio mašinų dūzgimo ir monitorių mirgėjimo, labiausiai siautėjo aplink mane. Dirbti nekilo rankos, ir aš tik bukai spoksojau į savo kloną – IBM kompiuterį, apklijuotą popieriukais su priminimais ir roko grupių plakatais, nuplėštais nuo skelbimų lentų statybų aikštelėse. Tarp jų buvo ir ma-

žytė tamsiai rusva banginių medžiotojų laivo, įstrigusio tarp Antarktidos ledų, nuotrauka, kurią kažkada išsikirpau iš seno „National Geographic“ žurnalo numerio. Nuotrauką buvau įkišęs į aukso spalvos rėmelius iš kinų kvartalo. Amžinai spoksodavau į tą nuotrauką, ir, nors niekada taip ir neįstengiau iki galo įsivaizduoti šaltos vienatvės nevilties, kurią turėtų jausti žmonės, pakliuvę į tikrus spąstus, tuo metu mano paties gyvenimo padėtis bent jau neatrodė tokia kebli.

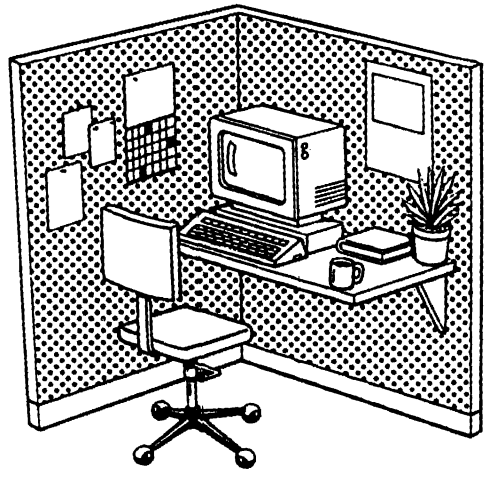

GALVIJŲ AUGINIMO APTVARAS: ankšta pergrūsta darbo vieta kontoroje, suformuojama iš medžiaga padengtų surenkamų perskyrų, skirta jaunesniajam personalui. Pavadinimas yra kilęs iš mažų aptvarų, kuriuose laikomi ir šeriami gyvuliai prieš skerdimą. Naudojamas gyvulininkystėje.

Na, šiaip ar taip, produktyviai dirbti jau neplanavau ir, tiesą sakant, būtent tą rytą pagaliau supratau, kad man sunku įsivaizduoti save tebedirbantį tą patį darbą po dvejų metų. Vien tokia mintis atrodė kvaila ir *slegianti*. Taigi jaučiausi labiau atsipalaidavęs nei paprastai. Malonus jausmas. Euforija prieš išeinant iš darbo. Jau kelis kartus esu ją patyręs.

Karen ir Džemė, „kompiuterinės mergaitės“, kurios dirbo galvijų auginimo aptvaruose šalia (mes vadinom savo zoną jaunų galvijų auginimo aptvaru, arba jaunimo getu), irgi buvo ne visai geros formos ir dykinėjo. Kiek pamenu, Karen labiausiai iš mūsų bijojo „nesveikų pastatų sindromo“. Iš savo sesers, dirbančios rentgenologe Monrealyje, ji buvo gavusi švininę prijuostę ir ją užsirišdavo, kai tik įjungdavo kompiuterį, kad apsaugotų kiaušides. Ji ruošėsi ne-

trukus išeiti iš darbo ir įsidarbinti laikinai pagal sutartį: „Taip daugiau laisvės – lengviau susipažinti su dviratininkais kurjeriais“

Tai va, prisimenu, kad tuo metu dirbau su mėsainių reklamos projektu, kurio didysis tikslas, pasak mano amžinai viskuo nepatenkinto boso Martino, buvusio hipio, buvo „priversti mažuosius velniūkščius taip kaifuoti nuo mėsainių, kad jie net apsivemtų iš susižavėjimo“ Šiuos žodžius ištaręs Martinas buvo *keturiasdešimtmetis* vyriškis. Abejonės, jau kelis mėnesius mane kankinusios dėl šito darbo bergždumo, vėl nauja jėga prislėgė mane.

Laimei, tą rytą pas mus užsuko visuomeninės sveikatos inspektorius, kuriam buvau skambinęs savaitės pradžioje ir pasakęs, kad mūsų kontoros mikroklimatas gali kenkti sveikatai.

Martinas pasibaisėjo, kaip jo darbuotojas galėjo iškviesti inspektorių; jis *rimtai* pasiuto. Toronte galima priversti darbdavį atlikti reikiamus pakeitimus kontoros patalpose, jei sąlygos jose yra kenksmingos darbuotojų sveikatai, o tie darbai yra žiauriai brangūs – nauji ventiliacijos vamzdžiai ir panašiai. Martino akyse sumirgėjo banknotų nominalai, dešimtys tūkstančių dolerių, ir jam buvo visiškai nusispjauti į kontoros darbuotojų sveikatą. Jis pasikvietė mane į savo kabinetą ir ėmė ant manęs klykti, o jo nutriušusi žilstelėjusių plaukų uodegėlė kilnojosi aukštyn žemyn. „Nesuprantu aš jūsų, jaunimo. Jums neįtinka jokia darbo vieta. Jūs tik zirziat ir skundžiatės, koks nekūrybiškas jūsų darbas, kad jūs netobulėjat, o kai pagaliau jus paaukština, viską metat ir išvažiuojat rinkti vynuogių į Kvinslandą ar sugalvojat dar kokią nors nesąmonę.“

Dabar Martinas, kaip ir dauguma amžinai viskuo nepatenkintų buvusių hipių, tapo japiu, o aš neturiu žalio

supratimo, kaip reikia elgtis su tokiais žmonėmis. Kol dar nepradėjot prieštarauti, kad japiai apskritai neegzistuoja, pažvelkim tiesai į akis: jie egzistuoja. Pavyzdžiui, tokie bybiai kaip Martinas, kurie tuoj pat užstaugia kaip vilkolakiai, jei negauna restorane staliuko prie lango nerūkančiųjų zonoj su medžiaginėm servetėlėm. Tai žmogaus pavidalo robotai, niekada nesuprantantys juokų, jų buvimo faktas slepia kažką nepadoraus ir atstumiančio; jie – kaip pusbadžiu laikomas čiau čiau veislės šuo, šiepiantis savo mažas ilteles ir laukiantis, kol kas nors spirs jam į snukutį, arba kaip stiklinė pieno, užpilta ant iki mėlynumo įkaitusių elektrinių grotelių: nesuprantamas tyčiojimasis iš gamtos. Japiai niekada nerizikuoja, jie viską apskaičiuoja iš anksto. Jie neturi auros. Ar kada nors buvote japių vakarėlyje? Tai tas pats, lyg būtum tuščiam kambary: aplink vaikšto tuščiaviduriai žmonės hologramos, žvilgčioja į save veidrodyje ir slapčiomis purškiasi į burną „Binaca“ kvapo gaiviklio tam atvejui, jei reiktų bučiuotis su kitais į save panašiais vaiduokliais. Kraupi tuštuma.

GARO NULEIDIMAS: jis įvyksta, kai žmogus ilgą laiką neišsako savo nuomonės ir kaupia emocijas, o vieną kartą staiga viską išlieja kolegų ir draugų akivaizdoje, juos šokiruodamas ir sutrikdydamas, nes jie net neįtarė, kad kas nors yra ne taip.

NUŠIURUSI UODEGĖLĖ: senstelėjęs parsidavęs „gėlių vaikų“ kartos atstovas, svaičiojantis apie hipių laikus arba tuos laikus, kai dar nebuvo parsidavęs.

– Na, Martinai, – pasakiau įžengęs į jo prabangų lyg paties Džeimso Bondo kabinetą su vaizdu į miesto centrą; ten sėdėjo jis, vilkintis alyvinį kompiuterinio dizaino megztinį iš Korėjos – jam numegzti prireikė nemažai verpalų, o Martinui patinka, kai visko yra daug. – Įsivaizduok save mano vietoj. Ar tu iš tikrųjų manai, kad mums labai patinka dirbti šitoj toksinių atliekų laidojimo vietoj?..

Mane pagavo nesuvaldomas noras iškloti jam viską.
– ...o paskui klausytis, kaip tu ištisas dienas pliurpi su savo draugeliais japiais apie riebalų nusiurbimą nuo pilvų ir lažai dirbtinį medų šitam rojaus kampelyje?

Staiga pajutau, kad jau nuėjau per toli. Ką gi, jei jau vis tiek ketinu išeiti iš darbo, tai kodėl kartu nenusimetus nuo pečių visos naštos?

– Kaip kaip? – salko Martinas, o jo įkarštis ima blėsti.

– Jei jau apie tai kalbam, ar iš tikrųjų manai, kad mums labai patinka klausytis kalbų apie tavo naujutėlaitį namą už milijoną dolerių, kai mes priešpiečiams vos galime sau leisti apgailėtinus „Kraft" sumuštinius prišnerkštose darbo vietose – batų dėžutėse, o mums jau greit trisdešimt? Dar leisk prisidurti – namą tu išlošei genetinėj loterijoj, ir vien todėl, kad gimei istoriškai teisingu laiku? Jei dabar būtum mano amžiaus, Martinai, nepratemptum ir dešimties minučių. O aš visą likusį gyvenimą turėsiu taikstytis su tuo, kad tokie bukagalviai kaip tu tunka virš manęs, kad jūs visuomet pirmieji nusigriebiate skaniausią pyrago gabalą, o paskui užtveriate spygliuota viela tai, kas liko. Man nuo tavęs bloga.

Deja, tą akimirką suskambo telefonas ir aš neišgirdau to, kas turėjo skambėti kaip neužtikrintas prieštaravimas... Skambino kažkas iš aukštesnių viršininkų, kuriam Martinas uoliai laižė su-

PAVYDAS „GĖLIŲ VAIKAMS": pavydas vyresniems „gėlių vaikų" kartos atstovams dėl jų materialiai sutvarkyto gyvenimo, nes jie gimė tinkamoje vietoje ir tinkamu laiku.

ILGAPLAUKIŲ SĄMOKSLAS: senstančios kartos poreikis save įtikinėti, kad jaunesnioji karta yra nevykusi, siekiant sustiprinti savo kolektyvinį ego: „Šiais laikais jauni žmonės nieko neveikia. Jie tokie apatiški. Mes eidavom į gatves ir protestuodavom. O šitie tik tąsosi po parduotuves ir skundžiasi.

TERORIZMAS PAGAL SUSITARIMĄ: procesas, reguliuojantis vidinius kolegų santykius kontoroje ir jų elgesį.

binę ir kurio negalėjai taip paprastai atsikratyti padėdamas ragelį. Aš patraukiau į personalo bufetą. Ten kopijavimo aparatų kompanijos vadybininkas karšta kava iš plastikinio puodelio laistė fikusą, dar nespėjusį atsigauti po Kalėdų vakarėlio, kai buvo vaišinamas kokteiliais ir nuorūkomis. Lauke lynojo, per langų stiklus varvėjo vanduo, o viduje oras nuo kondicionierių buvo sausas kaip Sacharoje. Visi darbuotojai niurzgėjo dėl transporto kamščių, laidė juokelius apie AIDS, narstė po kaulelį kolegas, kurie iš jų yra mados aukos, čiaudėjo, aptarinėjo horoskopus, planavo, kaip pasiskirstys laiką kontoros poilsiavietėje San Dominge, ir plakė liežuviais turtingus ir garsius. Pasijutau ciniškai nusiteikęs, bufeto atmosfera atitiko mano nuotaiką. Nugriebiau kavos puodelį iš po aparato prie kriauklės; Margaret, kuri dirbo kitame kontoros gale, laukė, kol į jos puodelį privarvės žolių arbatos, ir papasakojo man, kaip viskas klostėsi toliau po mano išsišokimo prieš kelias minutes.

– Ko ten prišnekėjai Martinui, Dagai? – paklausė ji. – Jis savo kabinete sienomis lipa – maišo tave su žemėmis. Ar sveikatos inspektorius paskelbė šitą vietą užkrato zona, ar ką?

IŠEIK IŠ DARBO

Neatsakiau į jos klausimą. Man patinka Margaret. Ji labai užsispyrusi. Ji vyresnė už mane ir savotiškai patraukli: laku nupurkštais plaukais, įstatomais peteliais, dukart išsiskyrusi. Tikras buldozeris. Man ji primena tuos mažus kambarėlius, kokių pasitaiko tik Čikagos ar Niujorko superbrangių centrinių rajonų butuose – kambarėlius, dažytus ryškiomis rėkiančiomis spalvomis, pavyzdžiui, smaragdo ar žalios mėsos, norint nuslėpti jų mažumą. Kartą ji nustatė mano metų laikų tipą: vasara.

– O Dieve, Margaret. Nesuprantu, kam mes išvis varginamės *keltis* ryte. Iš tikrųjų: kam *dirbti*? Tik tam, kad prisipirktum dar daugiau visokio *šlamšto*? Juk to nepakanka. Pažiūrėk į mus visus. Kas mus verčia blaškytis iš vienos vietos į kitą? Kas mus verčia árti, kad galėtume prisipirkti ledų, sportinių batelių ir itališkos vilnos kostiumų? Matau, kaip mes visi iš kailio neriamės stengdamiesi įsigyti kuo daugiau *šlamšto*, bet vis dėlto negaliu atsikratyti jausmo, kad mes jo nevertinam, kad...

Bet tada Margaret mane atšaldė. Padėjusi savo puodelį, ji pasakė, kad prieš įsijausdamas į Susirūpinusio

Jaunuolio vaidmenį privalau suvokti, jog mes visi rytais einam į darbą dėl vienintelės priežasties: bijom to, kas atsitiks, jei *liausimės* tai darę.

– Kaip biologinė rūšis mes nesam sukurti dykinėti. Mums atrodo, kad esam, bet iš tikrųjų taip nėra.

Tada ji pradėjo kalbėti, bet iš esmės pati su savim. Aš ją užvedžiau. Ji tvirtino, kad dauguma mūsų per visą gyvenimą yra turėję tik dvi ar tris iš tikrųjų įdomias akimirkas, o visa kita yra tik užpildas, ir jei kuris nors iš mūsų gyvenimo gale turės nors porą tokių akimirkų, jis bus laimingas, kad jo istorija nors vienam žmogui pasirodys įdomi.

KONTOROS ŽIURKIŲ BĖGIMAS: tarp jaunų darbuotojų paplitusi tendencija vengti dirbti ar išeiti iš darbo iš kontorų, kuriose kenksmingos darbo sąlygos, kur kenčiama nuo nesveikų pastatų sindromo.

BATERIJŲ ĮKROVIMAS: eiti iš vieno darbo į kitą, blogiau mokamą, bet suteikiantį galimybę ko nors išmokti.

Tai va. Matot, kokios liguistos ir griaunančios jėgos mane užvaldė tą rytą, o Margaret tik ir laukė, kad galėtų įpilti alyvos į ugnį. Vienu žodžiu, mes sėdėjom ir žiūrėjom, kaip varva vanduo arbatai (nėra įdomiausias darbas, turiu pridurti), ir protarpiais girdėjome kontoros proletarų aptarinėjimus, ar tokia ir anokia televizijos žaidimo vedėja neseniai darėsi plastinę operaciją.

– Klausyk, Margaret, – pasakiau. – Kertu lažybų, kad neprisiminsi nė vieno žmogaus per visą pasaulio istoriją, kuris būtų išgarsėjęs ir į tą reikalą nebūtų buvę įpainioti dideli pinigai.

Ji paprašė paaiškinti, ir aš ėmiau rutulioti savo mintį. Pasakiau jai, kad kiekvienas, kas šiame pasaulyje išgarsėja, gali išgarsėti tik tokia sąlyga, kad daugybė žmonių iš to praturtėtų. Mano cinizmas ją nustebino, bet ji atsakė į mano iššūkį, priimdama jį už gryną pinigą.

– Tai per daug kategoriška, Dagai. O kaip Abraomas Linkolnas?

– Kurgi ne. Ten viskas buvo susiję su vergyste ir žeme. Ten sukosi krūvos pinigų.

Tada ji pasakė: „Leonardas da Vinčis“, o aš atkirtau, kad jis buvo verslininkas, kaip ir Šekspyras ar visi kiti senieji korifėjai, dirbo tik pagal užsakymą ir, o tai dar blogiau, jo išradimai buvo panaudoti karo reikmėms.

GALVA Į SIENĄ: einamos pareigos neatitinka darbuotojo ambicijų.

VALDŽIOS MIGLA: kontorų vyresnybės polinkis daugžodžiauti ir vengti kalbėti trumpai ir aiškiai.

– Žinai, Dagai, tai kvailiausias ginčas, kai kada nors ginčijausi, – pasakė ji nusivildama. – Aišku, kad žmonės išgarsėja, o kiti iš to nepraturtėja.

– Na, gerai, tai pasakyk bent vieną.

Mačiau, kaip Margaret karštligiškai mąsto, jos veidas persikreipia, o aš pats pasijutau be galo savim patenkintas, nes puikiai suvokiau, kad sėdintys prie gretimų staliukų klausosi mūsų pokalbio. Vėl tapau vaikinu su beisbolo kepuraite, vairuojančiu sportinį automobilį, kaifuojančiu nuo to, koks jis protingas, ir smerkiančiu žmoniją už jos tamsumą ir godumą. Toks jau aš buvau.

– Na, gerai, laimėjai, – pasakė ji, pripažindama man šią Pyro pergalę, ir aš jau buvau beišeinąs pro duris su savo kava (vėl Kietas, bet Truputėlį Per Daug Pasipūtęs Jaunuolis), kai išgirdau kažkieno balselį iš kambario gilumos sakant:

– Ana Frank.

– Hmm.

Atsisukau ant kulnų ir, kaip manot, ką pamačiau? Ogi Šarlin, tyliai sėdinčią prie didžiulės vazos su tabletėmis nuo galvos skausmo, kurias vartojo visi darbuotojai, įžū-

lia ir dar baisiai rūgščia ir pasipūtusia veido išraiška. Šarlin, peroksidu nublukintais plaukais ir cheminiu sušukavimu, gyvenančią autofurgone, iš žurnalo „Šeimos ratas“ karpančią mėsos konservavimo receptus; Šarlin, į kurią nekreipia dėmesio jos vaikinas; kai prieš kalėdinį kontoros vakarėlį ištrauki iš skrybėlės tokio žmogaus vardą, nejučia paklausi: „Kas ji tokia?“

– Ana Frank? – suriaumojau aš. – Aišku, kad ten sukosi pinigai, nes...

Tačiau, žinoma, jokiais pinigais ten net nekvepėjo. Visai neplanuotai paskelbiau dvikovą, kurią ji sumaniai laimėjo. Pasijutau siaubingai kvailai ir pasibjaurėtinai.

Visi darbuotojai, žinoma, palaikė Šarlin – niekas nenori solidarizuotis su kretinais. Visi šypsojosi, lyg norėdami pasakyti „na va, gavai, ko nusipelnęs“, ir bufete stojo tyla; auditorija laukė, kol krisiu dar žemiau. Šarlin užsidėjo teisuolės kaukę. Bet aš stovėjau ir tylėjau; jiems liko tik stebėti, kaip mano balta lengvutė karma akimirksniu pavirsta į juodą kaip anglis patrankos sviedinį, lekiantį į šalto ir gilaus Šveicarijos ežero dugną. Troškau pavirsti augalu – apimtą komos, nekvėpuojantį ir nemąstantį, čia ir dabar. Tačiau juk ant kontoros augalų kopijavimo aparatus taisantys darbuotojai pila verdančią kavą, ar ne? Tai ką gi man liko daryti? Nusprendžiau, kad dėl mano nervų krizės kaltas darbas. Kol nepasidarė dar blogiau, išėjau iš bufeto, paskui – iš kontoros ir niekada ten nebegrįžau. Nesivarginau net susirinkti asmeninius daiktus iš savo galvijų auginimo aptvaro.

Tačiau dabar prisimindamas visa tai manau: jeigu mūsų kontoroje būtų buvę išmintingų žmonių (tuo aš abejoju), jie būtų paprašę Šarlin sutvarkyti mano stalą. Įsivaizdavau ją ten stovinčią, laikančią šiukšliadėžę savo

putniomis rankomis ir kaip dešrelės pirštas, naršančią po mano popierius. Ji būtinai būtų aptikusi įrėmintą nuotrauką su banginių medžiotojų laivu, prispaustu ir įstrigusiu, tikriausiai amžinai, tarp vaiskių Antarktidos ledynų. Įsivaizduoju, kaip ji, kiek sutrikusi, spokso į tą nuotrauką, svarsto, kas per tipas aš buvau iš tikrųjų, ir galbūt pagalvoja, kad ne toks jau atstumiantis.

Tačiau ji neišvengiamai susidomėtų, kodėl aš įsirėminau tokią keistą nuotrauką, o tada tikriausiai pasvarstytų, ar ji turi kokią piniginę vertę. Toliau įsivaizduoju ją dėkojant likimui už tai, kad jai pačiai svetimos tokios keistenybės, o paskui įsivaizduoju, kaip mano nuotrauka, jau užmiršta, skrenda į šiukšliadėžę. Bet tą trumpą abejonės akimirką... tą trumpą akimirką prieš jai nusprendžiant išmesti nuotrauką, na... manau, kad tada beveik galėčiau mylėti Šarlin.

Būtent ši mintis apie meilę ir palaikė mane gana ilgą laiką po to, kai, išėjęs iš darbo, tapau Pusrūsių žmogum ir daugiau niekada nebedirbau jokioj kontoroj.

ŠUOLIS UŽ BORTO:
perdėtos pastangos įveikti baimę dėl ateities visa galva metantis į darbą ar gyvenimo būdą, labai tolimą nuo to, kuo tas žmogus domėjosi anksčiau, pvz., buities prekių pardavinėjimas, aerobika, įstojimas į respublikonų partiją, teisininko karjera, sektos, maklažas...

GAMTOS VAIKAI:
jaunimo subkultūra, kurios atributai – vegetarizmas, batika dažyti drabužiai, lengvi narkotikai ir gera stereoaparatūra. Nuoširdūs žmonės, dažnai be humoro jausmo.

* * * * *

Tai va: kai tampi Pusrūsių žmogum, iškrenti iš sistemos. Privalai atsisakyti, kaip aš tada, savo buto aukštesniame nei pirmame aukšte ir visų jo kvailų juodų matinių daikčiukų, taip pat beprasmiškų minimalistinių meno kūri-

nių stačiakampiais rėmais virš avižinių dribsnių spalvos sofos ir pusiau vienkartinių švediškų baldų. Pusrūsių žmonės gyvena pusrūsiuose; aukščiau oras per daug atsiduoda vidurine klase.

Nustojau kirptis plaukus. Pradėjau be saiko gerti daug stiprios kaip heroinas kavos mažose kavinukėse, kur šešiolikmečiai berniukai ir mergaitės su auskarais nosyse kasdien išrasdavo vis naujus salotų užpilus, rinkdamiesi prieskonius kuo egzotiškesniais pavadinimais („Oho! Kardamonas! Nagi, pabandykim šaukštelį!“). Susiradau naujų draugų, kurie be paliovos vapėjo apie tai, kad Pietų Amerikos romanistus nepakankamai vertina. Valgiau lęšius. Vilkėjau vilnonius ponču su lamų atvaizdais, rūkiau trumpas stiprias cigaretes („Nazionali“, kiek pamenu, itališkas). Trumpai tariant, tapau labai rimtas.

ETNOMAGNETIZMAS: jaunų žmonių polinkis keltis į emigrantų gyvenamus kvartalus, kuriuose yra paplitęs laisvesnis ir emociškai mažiau sukaustytas bendravimo stilius: „Tu to nesuprasi, mama – ten, kur aš dabar gyvenu, žmonės apsikabina vieni kitus!“

Pusrūsių subkultūra turi griežtus kanonus: drabužiai – tai daugiausia batika dažyti išblukusių spalvų marškinėliai su Šopenhauerio, Etelės ir Julijaus Rozenbergų atvaizdais, nusagstyti Rastafari stiliaus niekučiais ir ženkliukais. Visos merginos atrodo nuožmios rudaplaukės lesbės, o vaikinai – išblyškę ir paniurę. Atrodo, kad niekas iš jų neužsiima seksu, o visą energiją jie skiria pokalbiams apie socialinį darbą ir svarstymams, kaip geriausia nukeliauti į pačią nežinomiausią ir politiškai korektiškiausią vietą (Namos slėnį Namibijoje – bet *tik* pažiūrėti saulučių). Filmus žiūrėdavom tik nespalvotus ir dažniausiai brazilų.

Pagyvenęs tokiu pusrūsių stiliumi, po kurio laiko pamažu juo persiėmiau. Pasinėriau į valkatavimo roman-

tiką: imdavausi darbų, kurie taip neatitiko mano gebėjimų, kad į mane pažiūrėję žmonės sakydavo: „Na, žinoma, jis sugebėtų dirbti *geresnį* darbą.“ Pasitaikydavo ir kultinių darbų: geriausias iš jų buvo vieną vasarą medžių sodinimas Britų Kolumbijos gilumoje, kai, nepasakyčiau, kad buvo nemalonu pūsti žolę, utėlių atakos ir nelegalios lenktynės senais sudaužytais ir aerozoliniais dažais nupurkštais „Chevelle“ ir „Biscayne“ markių automobiliais.

O visa tai dariau tik dėl to, kad pabandyčiau atsikratyti žalingų padarinių, atsiradusių po darbo rinkodaros skyriuje, nes šis per daug paprastai tenkino mano poreikį kontroliuoti savo gyvenimą ir kažkaip įskiepijo man nepasitenkinimo savimi pojūtį. Rinkodara iš esmės yra tai, kad restorano lankytojams turi sušerti jų pačių šūdus taip žaibiškai, kad jie nespėtų atsitokėti ir manytų, jog gauna pirmarūšį maistą. Iš tikrųjų tai ne kūryba, o vagystė, tačiau *kas* gi prisipažins, kad jam patinka vogti?

Bet iš esmės man nepavyko pakeisti gyvenimo būdo. Aš tik naudojausi *tikrais* Pusrūsių žmonėmis siekdamas savo tikslų – o tai visai tas pats, kaip dizaineriai išnaudoja menininkus naujiems dizaino dalykėliams kurti. Aš visus apgaudinėjau, ir galiausiai man pasidarė taip blogai, kad mane ištiko vėlyvos jaunystės krizė. Tada jau man prireikė vaistų; pasiekiau patį *dugną*, ir jokie paguodos balsai manęs nebepasiekė.

VĖLYVOS JAUNYSTĖS KRIZĖ: psichikos krizė, įvykstanti sulaukus trečios dešimties vidurio; ją dažnai paskatina nesugebėjimas funkcionuoti už mokyklos ar apibrėžtų visuomenės struktūrų ribų ir dar labiau ją sustiprina vienatvės pasaulyje suvokimas. Šią krizę neretai lydi antidepresantų vartojimo ritualas.

MIRĖ TRISDEŠIMTIES, PALAIDOTAS SEPTYNIASDEŠIMTIES

Ar kada nors pastebėjote, kaip sunku kalbėti karštą dieną lauke ką tik pavalgius priešpiečius? Prakaitas žliaugia. Tolumoje tirpsta virpantys palmių kontūrai; išsiblaškęs spoksau į savo apšerpetojusius nagus ir svarstau, ar gaunu su maistu pakankamai kalcio. Dago istorija tęsiasi. Kol mes visi trys valgom priešpiečius, ji sukasi mano mintyse.

„Paskui atėjo žiema. Persikėliau pas savo brolį Metju, reklaminių šaukinių kūrėją. Jis gyvena Bafalo mieste, Niujorko valstijoje, vienna valanda kelio į pietus nuo Toronto; kadaise skaičiau, kad tas miestas nuo tada, kai vieną gražią gramečio dieną didelė dalis jame įsikūrusių stambių verslo kompanijų išsikraustė kitur, buvo pakrikštytas pirmuoju Šiaurės Amerikos „miestu vaiduokliu“

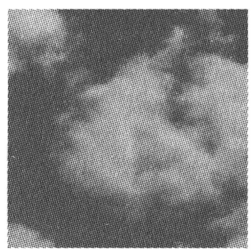

Prisimenu, kaip kelias dienas pro Metju buto langą stebėjau ledėjantį Erio ežerą ir galvojau, kad gamta iš manęs šaiposi. Metju dažnai išvažiuodavo iš miesto verslo reikalais, ir aš sėdėdavau vienas ant jo svetainės grindų su pornografinių žurnalų krūva, „Blue Sapphire“ džino buteliu, visu garsu pasileidęs muziką ir galvodavau:

„Jooo, čia tai bent vakarėlis!“ Tuo metu laikiausi „ratukų“ dietos – valgiau gausius raminamųjų ir antidepresantų užkandžius. Jie man padėdavo įveikti juodas mintis. Buvau įsitikinęs, kad visi žmonės, su kuriais kadaise lankiau mokyklą, siekia didelių dalykų gyvenime, o aš – ne. Jų gyvenime yra daugiau džiaugsmo ir prasmės. O aš net neprisiversdavau pakelti ragelio, kai skambėdavo telefonas; man atrodė, kad niekada nepasieksiu tos gyvuliškos laimės, kurią spinduliavo žmonės televizoriaus ekrane, todėl lioviausi jį žiūrėjęs; veidrodžiai mane erzino; perskaičiau visas Agatos Kristi knygas; vienąkart man pasirodė, kad praradau savo šešėlį. Gyvenau autopiloto režimu.

Tapau visiškai belytis, jaučiausi taip, lyg mano kūnas būtų išvirkščias – padengtas ledu, kalkiniu popierium ir kartonu, kaip apleisti prekybos centrai, malūnai ir naftos perdirbimo įmonės prie Tonavandos ir Niagaros krioklio. Seksualiniai signalai ateidavo iš visų pusių, bet man jie buvo atgrasūs. Atsitiktinis susidūrimas žvilgsniais su „7-Eleven“ parduotuvės pardavėja įgaudavo šlykščią prasmę. Kiekvieno sutikto nepažįstamojo akyse ieškojau atsakymo į klausimą: „Ar ne *tu* mane išgelbėsi?“ Išsiilgęs švelnumo, bijantis vienatvės, pradėjau svarstyti: o gal seksas iš tikrųjų tėra tik pretekstas atidžiau pažvelgti kitam žmogui į akis?

Žmonija man pradėjo atrodyti atstumianti, niekas kitas, tik hormonų, riebalų, iškilimų, išskyrų ir viską užgožiančios metano smarvės sankaupa. Būdamas tokios būsenos jaučiau, kad praradau bet kokią galimybę būti idealus vartotojas. Toronte bandžiau iš gyvenimo imti viską – laikiau save nesukaustytu ir kūrybišku žmogum ir tuo pat metu vaizdavau kvailelį kontoros juodadarbį, o dabar jau man tapo akivaizdu, kad už visa tai turiu sumokėti.

Tačiau vienas dalykas mane tikrai išvertė iš koto – tai *jaunų* žmonių gebėjimas smalsiai žiūrėti tau į akis, be krislelio gašlumo. Pavydėtinai laimingai atrodantys paaugliai ir mažamečiai, kuriuos sutikdavau per savo trumpas agorafobiškas išvykas į artimiausius ilgai dirbančius Bafalo prekybos centrus, kėlė man pavydą. Man atrodė, kad gebėjimas taip atvirai žvelgti į pasaulį manyje sunaikintas visiems laikams; aš buvau įsitikinęs, kad ateinančius keturiasdešimt metų pravaikščiosiu tik apsimetinėdamas, kad gyvenu, toks tuščiaviduris, klausydamasis, kaip manyje šaipydamasis barška jaunystės mumijos dulkių pripiltas barškutis.

Gerai jau, gerai. Mes visi išgyvenom krizes, o jei ir ne, tai man atrodo, kad krizės yra vienintelis būdas subręsti. Net neįsivaizduojate, kiek *daug* mano pažįstamų teigia jaunystėje išgyvenę vidutinio amžiaus krizę. Mums visiems neišvengiamai ateina toks laikas, kai mūsų jaunystė mus išduoda; koledžas mus išduoda; mama ir tėtis mus išduoda. Pavyzdžiui, man niekada daugiau nebesuteiks paguodos vaikų kambarys šeštadienio rytą, kai nuo stiklo vata apšiltintų sienų nežti visą kūną, iš televizoriaus sklinda Melo Blanko balsas, o tu nesąmoningai kvėpuoji ksenono garais, skleidžiamais židinio nuodėgulių, kramtai vitamino C tabletes ir kankini sesers Barbes.

SĖKMĖS FOBIJA: baimė, kad, jeigu tau pradės sektis, tapsi per daug rimtas ir pamirši tai, apie ką svajojai vaikystėje.

Tačiau mano krizė buvo ne tik jaunystės žlugimas; kartu buvo ir klasinis, ir seksualinis, ir ateities, ir dar *galai žino ko* žlugimas. Šis pasaulis man pradėjo atrodyti taip: žmonės spokso į, sakykim, berankę Milo Venerą ir fantazuoja apie seksą su žmogum amputuotomis galūnėmis, arba didžiausi teisuoliai uždeda figos lapą ant Dovydo statulos, tačiau prieš tai nusilaužia jo galą kaip su-

venyrą. Visi įvykiai man tapo ženklais; nebesugebėjau visko priimti taip, kaip yra.

Trumpai tariant, visu tuo noriu pasakyti, kad man būtinai reikėjo pradėti gyvenimą nuo nulio. Man reikėjo kristi dar žemiau. Gyvenimas tapo bauginančių vienas su kitu nesusijusių atsitikimų seka, iš kurios niekaip nesulipdysi įdomios knygos; be to, o *Dieve*, kaip greitai žmogus sensta! Laikas ėjo (ir tebeeina) taip greitai! Taigi atvariau čia, kur oras karštas ir sausas, o cigaretės pigios. Padariau tą patį, kaip tu ir Klerė. Ir dabar esu čia.“

TAI NEGALI ILGAI TĘSTIS

Taigi dabar jūs šiek tiek daugiau žinote apie Dagą (nors jo paties pasakojimas gali pasirodyti kiek vienpusiškas). Tačiau dabar mūsų piknikas dykumoje šią karščiu pulsuojančią dieną tebesitęsia, Klerė ką tik baigė valgyti savo vištieną, nusivalė akinių stiklus, vėl oriai užsidėjo juos ant nosies, tuo parodydama, kad ruošiasi pasakoti mums istoriją.

Šiek tiek informacijos apie Klerę: jos rašysena – tikra keverzonė, kaip popieriaus lankstyir jai iš tikrųjų paskonis. Ji apsireiškė karštą, vėjuotą sadieną, kai pagal

taksistų. Ji moka iš ti japoniškas gerves, tinka sojos mėsainių Palm Springse vieną vaitgalį per Motinos Nostradamo pranašystę (taip ją aiškino kai kurie interpretuotojai) turėjo įvykti pasaulio pabaiga.

Tada dirbau bare prie baseino „La Spa de Luxembourg“, gerokai prašmatnesnėje įstaigoje nei kuklus baras „Pas Larį“, viešbutyje, besipuikuojančiame devyniais kunkuliuojančiais sveikatingumo baseinais ir išgraviruotais netikro sidabro peiliais ir šakutėmis, naudojamais valgant prie staliukų lauke. Svarūs daikčiukai – visuo-

met svečiams palikdavo didelį įspūdį. Šiaip ar taip, prisimenu, kaip nesuskaičiuojama daugybė Klerės brolių ir seserų, netikrų brolių ir seserų, įbrolių ir įseserių neužsičiaupdami triukšmingai plepėdavo saulėje prie baseinų, lyg papūgėlės zoologijos sodo paukštidėje, kai už narvo sliūkina niūrus ir alkanas katinas. Priešpiečiams jie valgydavo tik žuvies, be to, tik smulkias žuvytes. Kaip pasakė vienas iš jų, „didžiosios žuvys kiek per ilgai būna vandenyje, ir vienas Dievas *težino*, kuo joms tenka misti“ O jau išsidirbinėjimas! Ant vieno iš jų staliukų tris dienas iš eilės išgulėjo vis tas pats neskaitytas „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ numeris. Patikėkit manim.

Prie gretimo staliuko sėdėjo ponas Baksteris, Klerės tėvas, su savo blizgančiais ir brangakmeniais apsikabinėjusiais draugeliais, nekreipdamas nė menkiausio dėmesio į savo atžalas, o ponia Skot-Bakster, jo ketvirta (trofėjinė) žmona, jauna nuobodžiaujanti blondinė, dėbčiojo į Baksterių išperas kaip audinės patelė audinių fermoje, tik ir laukdama, kol koks nors lėktuvas praskris pažeme ir sukels paniką, suteikdamas jai dingstį suėsti savo jauniklius.

Bėgdamas nuo neišvengiamai artėjančios pasaulio pabaigos mieste, be galo prietaringas ponas Baksteris, kurį į Naujojo amžiaus tikėjimą atvertė jo žmona Numeris Trys, tą savaitgalį išgabeno iš Los Andželo visą iki vieno Baksterių klaną. Tirtantys iš baimės Los Andželo gyventojai gyveno niūriai laukdami, kol į atsivėrusius plyšius žemė garsiai šliurpdama be pasigailėjimo susiurbs jų milžiniškus namus slėnyje ir kanjone, o iš dangaus prapliups rupūžių lietus. Kaip tikras kalifornietis, jis pajuokavo: „Na, bent jau įspūdingai atrodys“

O Klerė sėdėjo ir atrodė taip, lyg jos nė kiek nejaudintų gyvas ir audringas jos šeimos narių pokalbis. Ji at-

sainiai spaudė savo popierinę lėkštę su sumažintų kalorijų ir turtingais ląstelienos priešpiečiais: ananasais, pupelių daigais ir vištiena be odelės lauke prie stovinčio stalo, kad nenuneštų galingas, ne pagal sezoną atšiaurus, nuo San Hiacinto kalno atūžęs vėjas. Pamenu idiotiškų pliurpalų, kuriuos prie stalo žarstė išpuoselėtų ir žavingų jaunųjų Baksterių spiečius, nuotrupas:

– Tai buvo Histeris, o ne Hitleris, taip išpranašavo Nostradamas, – per stalą šaukė vienas iš brolių, Alanas, tipiškas privataus koledžo studentas, – ir dar jis išpranašavo Kenedžio nužudymą.

– Neprisimenu Kenedžio nužudymo.

– Šįvakar per pasaulio pabaigos vakarėlį „Zola“ kabake užsidėsiu skrybėlaitę be kraštų. Kaip Džekės Kenedi. Bus labai istoriška.

– Iš tikro tai buvo Holstono skrybėlė.

– Tik Varholo dar čia betrūksta.

– Mirusios garsenybės – tai *de facto* labai smagu.

– Prisimenat tą Helovino šventę prieš kelerius metus, kai buvo kilusi panika dėl padirbto tailenolio, ir visi ėjo į vakarėlius persirengę tailenolio dėžutėmis...

...o paskui atrodė įsižeidę, kai pamatė, kad jiems ne vieninteliams šovė į galvą tokia mintis.

APSAUGINIO TINKLO TEORIJA: įsitikinimas, kad visuomet yra finansinė ir emocinė apsauga nuo gyvenimo smūgių. Paprastai – tėvai.

– Klausykit, bet juk tai *taip* kvaila, kad mes sėdim čia, o mieste jau susidarė trys nuošliaužos po žemės drebėjimo. Tada jau galim nusipiešti sau ant marškinėlių taikinius.

– O ką, Nostradamas ką nors užsiminė ir apie snaiperius?

– Klausykit, ar galima melžti arklius?

– O kuo čia dėti *arkliai*?

Jų plepalai buvo nesibaigiantys, iškankinti, pretenzingi, kartais skambėjo kaip anglų kalbos kratinys, kurį per kelis šimtmečius sukūrė po branduolinio karo gyvi išlikę žmonės. Bet, antra vertus, jų žodžiai labai gerai perteikė laiko dvasią, todėl įstrigo man į atmintį:

– O aš mašinų stovėjimo aikštelėj sutikau vieną muzikos prodiuserį. Jis varė į *Jutą* su savo žmonike. Sakė, kad čia yra nelaimės zona, ir tik Jutoj yra saugu. Jie įsėdo į tokį kietą aukso spalvos „Corniche“, kurio bagažinė buvo pilna prigrūsta dėžių su kariuomenės sauso maisto daviniais ir buteliais vandens iš Albertos. Žmonikė atrodė baisiai išsigandus.

– O kas nors matėt, kaip atrodo svaras plastikinių išsiurbtų riebalų chirurgo priimamajame? Visai kaip netikras maistas sušio restoranų vitrinose. Panašu į aviečių ir kivių tyrelę.

– Kas nors išjunkit tą ventiliatorių, dėl Dievo meilės. Atrodo, lyg čia filmuotų reklamos klipą.

– O tu čia nevaizduok reklamos berniuko.

– Tuoj sudainuosiu kokį nors eurodisko gabalą.

(Tuo metu popierinės lėkštės su jautiena, padažais ir miniatiūrinėmis daržovėmis ėmė slysti nuo akinamai baltų staliukų tiesiai į baseiną.)

– Nekreipk dėmesio, Deivi. Nepataikauk gamtos kaprizams. Tuoj liausis tas vėjas.

– Ee, įdomu, ar galima pakenkti saulei? Turiu omeny, juk sugadinti galima beveik viską pasaulyje, kas tik šauna į galvą. Bet ar galima pakenkti saulei, jei užsimanytume? Na, nežinau. *Galima?*

– Man labiau rūpi kompiuterių virusai.

Klerė pakilo ir priėjo prie baro, kur darbavausi, paimti padėklo su kokteiliais „Cape Cod“ (prašom daugiau „Keipo“ ir mažiau „Kodo“) ir gūžtelėjo pečiais, lyg norėdama pasakyti *„ai, jau ta mano šeimynėlė“* Tada grįždama prie stalo, atsuko man nugarą, įrėmintą juodo vienos dalies maudymosi kostiumėlio – blyškią baltą nugarą su vaško spalvos randų tankumynu. Kaip sužinojau vėliau, jie liko po vaikystėj persirgtos ligos, kuri buvo prikausčiusi Klerę prie lovos įvairiose klinikose nuo Brentvudo iki Lozanos. Tose klinikose gydytojai švirkštais traukė jai iš stuburo bjaurųjį virusą, ir jose ji praleido visus asmenybės formavimosi metus, šnekučiuodamasi su sužalotomis sveikstančiomis sielomis, tikrais ligoniais, žmonėmis, atsidūrusiais už ribos, su „nuvažiavusiais stogais“ („Iki šiol man labiau patinka šnekėtis su netobulais žmonėmis – jie yra tobulesni“).

SKYRYBŲ PARENGTIS: apsauginio tinklo teorijos atmaina; įsitikinimas, kad nenusisekusi santuoka – tai ne problema, nes galima tiesiog išsiskirti.

Staiga Klerė nesustodama apsisuko ir sugrįžo prie baro, kur, kilstelėjusi akinius nuo saulės, man prisipažino:

– Žinai, aš iš tikrųjų manau, kad, kai Dievas kuria šeimas, jis duria pirštu į telefonų knygos puslapius ir aklai išrenka grupę žmonių, o tada sako jiems visiems: „Tai va, ateinančius septyniasdešimt metų turėsit praleisti kartu, nors ir neturit nieko bendro tarpusavyje ir netgi ne taip jau labai *patinkat* vienas kitam. *Bet*, jei *nors vieną akimirką* pajusit, kad nors vienas iš tų žmonių yra jums svetimas, pasijusite tiesiog *siaubingai*“ Štai ką aš manau. O tu?

Istorija neišsaugojo mano atsakymo.

Tada ji nunešė gėrimus šeimos nariams, kurie choru

jai padėkojo: *„Ačiū, Senmerge!“*, ir vėl sugrįžo prie baro. Tada, kaip ir dabar, jos plaukai buvo trumpai kirpti Beti Bup stiliumi, ir ji užsimanė sužinoti, kokį velnią aš veikiu Palm Springse. Ji pasakė, kad kiekvienas dar trisdešimties neturintis žmogus, gyvenantis kurortiniame miestelyje, siekia savanaudiškų tikslų: tai „sąvadautojai, narkotikų prekeiviai, pradedantys vartoti arba bandantys mesti, nuo kažko bėgantys, smulkūs sukčiai, vienu žodžiu, visokios padugnės“. Neaiškiai atsakiau, kad paprasčiausiai bandau ištrinti visus savo praeities pėdsakus, ir ji priėmė tai už tikrą pinigą. Tada, gurkšnodama gėrimą ir išsiblaškiusi tyrinėdama savo veidą veidrodinėje sienoje už manęs (ar ten neatsirado naujų spuogų), papasakojo apie darbą Los Andžele.

PRIEŠKŪRYBINĖS ATOSTOGOS: darbas, kai žmogus įsidarbina turėdamas vienintelį tikslą – dirbti trumpai (dažniausiai vienus metus). Paprastai jis siekia užsidirbti tiek pinigų, kad galėtų imtis kitokios, jam svarbesnės veiklos, pavyzdžiui, lieti akvareles Kretos saloje ar kompiuteriu kurti megztinių dizainą Honkonge. Darbdaviams retai kada pranešama apie tokius ketinimus.

– Prekiauju drabužiais, kasdieninio stiliaus, – prisipažino ji, bet paskui pridūrė, kad mada jai yra tik laikina pramoga. – Nemanau, kad ji mane padarys geresniu žmogum; be to, aprangos versle tiek daug sukčiavimo. Norėčiau išvykti kur nors, kur daug uolų, pavyzdžiui, į Maltą, ir viską pamiršti; skaityčiau sau knygas ir būčiau su žmonėmis, kurie nori daryti tą patį.

Tą akimirką aš ir pasėjau sėklą, kuri netrukus davė tokį netikėtą ir nuostabų vaisių mano gyvenime. Pasakiau:

– Tai persikelk *čia*. Palik viską, – tarp mūsų užsimezgęs draugiškumas leido man nerūpestingai tęsti toliau. – Pradėk nuo nulio. Permąstyk savo gyvenimą. Nedaryk to, ko nenori. Tik pagalvok, kokį gydomąjį poveikį tai tu-

rės. Be to, kaimynystėje yra vienas tuščias namelis. Gali įsikelti nors rytoj. O aš moku *krūvą* anekdotų.

Gal taip ir padarysiu, – pasakė ji. – Gal taip ir padarysiu.

Ji nusišypsojo ir pažvelgė į savo šeimynėlę, kuri kaip visada gražinosi ir tauškė, ginčijosi dėl tariamo Džono Dilindžerio įnagio ilgio, aptarinėjo Klerės netikros sesers Džoanos telefono numerio demoniškumą – jame buvo trys šešetai iš eilės – ir nesiliovė pliurpę apie seniai mirusį prancūzą Nostradamą ir jo pranašystes.

Tik pažvelk į juos. Ir įsivaizduok, kad būdamas dvidešimt *septynerių* vis dar turi važiuoti su savo broliukais ir sesutėmis į Disneilendą. Negaliu *patikėt*, kad leidausi į visa tai įtraukiama. Čia taip nuobodu, jeigu vėjas nenupūs šitos vietos nuo žemės paviršiaus, tai ji susprogs iš vidaus. O tu turi brolių ar seserų?

Pasakiau, kad turiu po tris vienų ir kitų.

Tada *žinai*, kaip būna, kai visi pradeda nykiai draskyti ateitį į skutelius. O Dieve, kai jie užsiveda šitaip kalbėti – na, žinai, visos tos paskalos apie seksą ir nesąmonės apie pasaulio pabaigą, – visada pagalvoju: o gal iš tikrųjų jie vienas kitam prisipažįsta ką nors visai kita?

Pavyzdžiui?

Na, pavyzdžiui, kokie jie visi išsigandę. Noriu pasakyt, kai žmonės visai rimtai pradeda aiškinti, kad garaže reikia kaupti mėsos konservų atsargas, ir jų akys sudrėksta vien pagalvojus apie Paskutinio teismo dieną, argi tai nėra stulbinamas prisipažinimas, kaip jiems liūdna dėl to, kad jų gyvenimas eina visai ne taip, kaip jiems norėtųsi?

Aš buvau devintame danguje! O kaipgi *kitaip* – pagaliau sutikau žmogų, kuriam patinka šitaip kalbėti! Mes prapliurpėm dar kokią valandą, pertraukiami tik vieno

kito baro lankytojo, kuriam suplakdavau romo kokteilį, ir Alano, priėjusio prie mūsų paimti skrudintų migdolų. Jis paplekšnojo Klerei per nugarą:

– Ei, pone, ar tik Senmergė nebando jūsų kabinti?

– Alanas ir visa mano šeima laiko mane keistuole, nes aš dar netekėjusi, – pasakė man Klerė ir atsisukusi šliūkštelėjo savo rausvą „Cape Cod“ kokteilį jam ant marškinių. – Ir baik idiotiškai pravardžiuotis.

Alanas nespėjo atkeršyti. Prie pono Baksterio staliuko kilo sąmyšis – vienas iš ten sėdėjusių staiga susmuko ant grindų, ir krūva gerai įdegusių nebejaunų vyriškių su pilvukais, apsikabinėjusių papuošalais, žegnodamiesi pasilenkė prie susmukusio kūno – pono Baksterio, kuris, ranka spaudžiantis krūtinę, plačiai išsproginęs akis, priminė klouną iš spalvinimo knygelių.

– O ne, tik ne *tai*, – vienu balsu ištarė Alanas ir Klerė.

– Alanai, eik, šįkart *tavo* eilė.

Alanas, kuriam nuo marškinių varvėjo sultys, be jokio entuziazmo patraukė prie staliuko, kur keli žmonės pareiškė, kad jau iškvietė greitąją pagalbą.

– Nepyk, Klere, bet atrodo, kad tavo tėvui infarktas ar kas nors panašaus. Ar tu ne, kaip čia pasakius... ne per daug *ramiai* reaguoji?

– Ai, Endi, nesijaudink. Jis tai daro keliskart per metus – kad tik būtų kuo daugiau žiūrovų.

Prie baseino šurmulys nerimo, ir minioje iškart galėjai atpažinti Baksterių šeimos narius, nes jie visiškai nesidomėjo tuo, kas vyksta; pasirodžius dviem sanitarams su neštuvais (įprastas vaizdelis Palm Springse), jie vangiai mostelėjo į šurmulio pusę. Sanitarai užkėlė poną Baksterį ant neštuvų, prieš tai įtikinę nieko nenutuokiančią ponią Skot-Bakster nebegrūsti jam į delną kvarco akmenų (ji taip pat priklausė Naujojo amžiaus tikėjimui),

ir nustūmė jį prie mašinos; o tada pasigirdo žvangesys, kuris privertė minią prie baseino sustingti vietoje. Visų akivaizdoje iš pono Baksterio kišenės iškrito keli sidabriniai stalo įrankiai. Jo pelenų spalvos veidas atrodė kaip numirėlio; stojo nejauki ir skausminga tyla.

– Na, *Tėti*, – pasakė Alanas. Jis pakėlė nuo žemės šakutę ir kritiškai ją apžiūrėjo. – Kaip galėjai mums padaryt tokią gėdą? Juk tai paprasta *geležėlė*. Argi mes tave blogai išauklėjom?

Tada įtampos styga trūko. Kažkas nusijuokė, ir poną Baksterį išvežė; kaip pasirodė vėliau, tąkart jį ištiko tikrų tikriausias pavojingas infarktas. Tuo metu Klerė (kaip pastebėjau akies krašteliu) sėdėjo ant dumblu apnešto mineralinio vandens baseino krašto ir makalavo kojomis po drumzliną medaus spalvos vandenį, žiūrėdama į saulę, beveik pasislėpusią už kalno. Tyliu balseliu saulei ji pasakė, kad jai labai gaila, jei mes ją įžeidėm ar sukėlėm skausmą. Tada ir supratau, kad mes liksim draugai visam gyvenimui.

APSIPIRKIMAS – TAI NE KŪRYBA

Nuo karščio išgeibę šunys guli „Saabo“ šešėlyje ir per miegus trūkčiojančiomis užpakalinėmis galūnėmis vaikosi įsivaizduojamus zuikius. Mudu su Dagu, ištikti angliavandenių trūkumo komos, ne taip jau toli nuo jų atsiliekam ir esam kuo puikiausiai nusiteikę klausytis, kai Klerė pradeda pasakoti savo dienos istoriją.

– Tai istorija apie Teklahomą, – praneša ji, dideliam mūsų džiaugsmui.

Teklahoma – tai mūsų sukurtas mitinis pasaulis, kuriame vyksta dauguma veiksmas. Tai liūdkurios gyventojus darbo „7-Eleven“ vaikai stumiasi ta nuo naujausios

gelio mūsų istorijų na „bet kuri vieta“, amžinai išmeta iš parduotuvėse, o jų narkotikus ir svaigsšokių muzikos prie vietos ežerėlio, apžiūrinėdami chemikalais apnuodyto vandens nudegintą odą; jie svajoja apie tą laiką, kai užaugs ir išmelš iš vyriausybės pašalpą. Teklahomos gyventojai kniaukia iš pigių prekių parduotuvių padirbtus kvepalus ir kiekvienais metais šaudo vieni į kitus per Padėkos dienos vakarienę. Vienintelis geras dalykas Teklahomoje – ten auginami paprasčiausi niekuo neišsiski-

riantys kviečiai, kuriais visi gyventojai teisėtai didžiuojasi; pagal įstatymą kiekvienas turi ant savo mašinos bamperio prisiklijuoti lipduką su užrašu „NĖRA FERMERIŲ – NĖRA MAISTO“

Gyvenimas Teklahomoje nuobodus, bet turi savų džiaugsmų: visų suaugusių gyventojų komodų stalčiai prigrūsti blogai pasiūtų ryškiai raudonų „seksovų“ drabužėlių. Visos tos kelnaitės ir sekso reikmenys jiems pristatomi raketa iš Korėjos – sakau „raketa“, nes Teklahoma – tai aplink Žemę besisukantis asteroidas, kuriame laikas sustojo 1974-aisiais, pirmais metais po naftos krizės, tada realus darbo užmokestis Jungtinėse Valstijose liovėsi didėti. Asteroido atmosfera susideda iš deguonies, kviečių pelų ir trumpųjų radijo bangų. Teklahomoje netgi smagu praleisti vieną dieną, bet paskui jau norisi iš ten bėgti kuo toliau, kur akys veda.

Šiaip ar taip, dabar jau žinote veiksmo vietą, tad galime grįžti prie Klerės pasakojimo.

„Tai istorija apie astronautą, vardu Bakas. Vieną gražią popietę astronauto Bako erdvėlaivis sustreikavo, ir jis buvo priverstas nusileisti Teklahomos priemiestyje, Monro šeimos kieme. Bako erdvėlaivis negalėjo atsispirti Teklahomos traukos jėgai – Žemėje jį apskritai pamiršo įspėti, kad yra tokia Teklahoma!

– Kaip visada, – tarė ponia Monro, vesdama Baką nuo erdvėlaivio prie namo, – Kanaveralo kyšulyje visai mus pamiršo.

Kadangi buvo vidurdienis, ponia Monro pasiūlė Bakui karštus kaloringus priešpiečius – mėsos kukulių su grybų padažu ir konservuotais kukurūzais. Ji džiaugėsi radusi kompaniją, nes trys jos dukterys buvo darbe, o vyras išvažiavęs kulti grūdų.

Paskui, po priešpiečių, ji pakvietė Baką į svetainę kartu pažiūrėti per televizorių rodomų žaidimų.

– Paprastai tokiu metu garaže inventorizuoju gaminius iš alijošiaus, jais prekiauju, bet dabar verslas apmiręs.

Bakas pritardamas linktelėjo galva.

– Ar kada nors planavot platinti alijošiaus produktus, kai baigsit astronauto karjerą, Bakai?

– Ne, ponia, – atsakė Bakas. – Neplanavau.

– Pagalvokit apie tai. Jums reikia tik sukurti platintojų tinklą, – jie jums dirbs, ir nespėsit nė mirktelėti, kaip jums pačiam visai nebereiks dirbti, – tik sėdėsit ir rinksit procentus.

– Oho, čia tai bent, – pasakė Bakas ir pagyrė ponios Monro suvenyrinių degtukų dėžučių kolekciją gigantiškoje konjako taurėje ant stalo.

Bet staiga atsitiko neregėtas dalykas. Ponios Monro akyse Bakas pažaliavo, jo galva ėmė darytis kvadratinė ir ant jos iššoko venos kaip Frankenšteinui. Bakas pripuolė prie mažyčio kišeninio veidrodėlio (vienintelio pasitaikiusio) pažiūrėti į savo atvaizdą ir tuoj pat suprato, kas atsitiko: jis apsinuodijo kosmosu. Dabar jis pavirs pabaisa ir netrukus užmigs beveik neprabundamai.

Tačiau ponia Monro iškart pamanė, kad dėl visko kalti jos mėsos kukuliai su grybų padažu ir kad jos kulinarinė nesėkmė sugadino puikią astronauto išvaizdą, o galbūt net ir jo karjerą. Ji pasisiūlė nuvežti jį į vietos kliniką, bet Bakas atsisakė.

– Na, gal ir gerai, – pritarė ponia Monro, – vis tiek toje klinikoje nieko daugiau nerasi, tik skiepus nuo peritonito ir gelbėjimo tarnybą.

– Jūs tik parodykit man, kur galėčiau prigulti, – paprašė Bakas. – Aš apsinuodijau kosmosu ir po kelių mi-

nučių prarasiu sąmonę. Atrodo, kurį laiką man reikės priežiūros. Ar galit pažadėti, kad mane prižiūrėsit?

– Žinoma, – atsakė ponia Monro, nudžiugusi, kad jai panaikinti kaltinimai dėl apnuodijimo. Ji nedelsdama nuvedė jį į vėsų pusrūsio kambarį, kurio sienos iki pusės buvo apkaltos medžio imitacijos kartono lakštais. Ten taip pat stovėjo knygų lentynos, prikrautos pono Monro trofėjų iš akmensvaidžio varžybų ir jų trijų dukterų žaislų: pliušinių žvėrelių, lėlių, žaislinių virtuvėlių ir detektyvų apie Nensi Driu. Lova, kurią pasiūlė Bakui, buvo trumpoka, vaikiška lovelė, apvilkta raukšlėta rausva „Fortrel“ firmos patalyne, kuri kvepėjo taip, lyg daug metų būtų pragulėjusi labdaros parduotuvėje. Visa galvūgalio atrama buvo apklijuota apsitrynusiais ir pusiau atlipusiais lipdukais su Holės Hobi, Veronikos Lodž ir Betės Kuper atvaizdais. Akivaizdu, kad kambaryje jau seniai kas buvo gyvenęs, bet Bakui tai nerūpėjo. Jis tik norėjo giliai giliai įmigti.

NOSTALGIJA PAGAL ĮSTATYMĄ: primesti grupei žmonių prisiminimus, kurių jie iš tikrųjų neturi: „Kaip aš galiu priklausyti septinto dešimtmečio kartai, jei išvis nieko neprisimenu apie tą laiką?“

DABARTIES NEIGIMAS: savęs įtikinėjimas, kad vienintelis laikas, kuriame verta gyventi, jau praėjo, o vienintelis laikas, kuris vėl gali būti įdomus – tai ateitis.

Galite įsivaizduoti, kaip susijaudino Monro dukterys, sužinojusios, kad jų svečių kambaryje žiemoja pabaisiškas astronautas. Viena paskui kitą visos trys merginos, Arlin, Darlin ir Serena, nusileido pažiūrėti į Baką, miegantį jų senoje lovelėje tarp jų vaikystės daiktų. Tačiau ponia Monro neleido joms ilgai žiūrėti, nes nebuvo visiškai tikra, kad jos kukuliai neprisidėjo prie Bako ligos, ir išvarė jas iš kambario.

Šiaip ar taip, gyvenimas grįžo į senas vėžes. Darlin ir Serena vaikščiojo į darbą pigių prekių parduotuvės par-

fumerijos skyriuje, ponios Monro alijošiaus verslas truputį atsigavo ir jai dažniau tekdavo išvykti iš namų. Ponas Monro vėl išvažiavo kulti grūdų, ir rūpintis Baku teko namuose likusiai Arlin, vyriausiajai dukteriai, kurią neseniai atleido iš darbo „7-Eleven“ parduotuvėje.

– Žiūrėk, kad jis gerai pavalgytų! – suriko ponia Monro iš savo druskos suėsto mėlyno „Bonville“ sedano ir staigiai trūktelėjo iš vietos. Arlin jai pamojavo ir nuskubėjo į vonios kambarį, kur susišukavo šviesius sruogelėmis dažytus plaukus, pasidarė gundantį makiažą ir kaip strėlė nulėkė į virtuvę ruošti ypatingų priešpiečių Bakui. Šis buvo apsinuodijęs kosmosu, todėl atsibusdavo tik vieną kartą per dieną, vidurdienį, ir tik pusvalandžiui. Ji griežinėliais supjaustė Vienos dešreles, susmaigstė jas ant dantų krapštukų ir dar ant kiekvieno prismeigė po mažą oranžinio sūrio kubelį. Visa tai ji dailiai išdėliojo lėkštėje taip, kad primintų vietos prekybos centro „Crestwood“ logotipą – raidę C, gerokai pasuktą į dešinę. „Žvilgsnis į ateitį“ – taip rašė vietos laikraštis apie šio prekybos centro atidarymą prieš kelis šimtus metų, kai viskas dar tebebuvo 1974-ieji, nes, kaip sakiau, Teklahomoje 1974-ieji tęsiasi amžinai. Kiek mums yra žinoma. Pavyzdžiui, prekybos centrai, ne taip seniai atsiradę Žemėje, aprūpina teklahomiškius sportiniais bateliais, pigia bižuterija ir įmantriais sveikinimo atvirukais nuo neatmenamų laikų.

Taigi Arlin su lėkšte nulėkė į pusrūsį, prisistūmė kėdę prie lovos ir apsimetė skaitanti knygą. Atsibudęs viena sekundė po vidurdienio, Bakas pirmiausia pamatė skaitančią merginą ir pamanė, kad ji – grožio idealas. O Arlin – na, jos romantiška širdis tuoj pat stipriau sutuksėjo krūtinėje, nesvarbu, kad Bakas atrodė kaip pabaisa Frankenšteinas.

– Aš alkanas, – pasakė Bakas Arlin, o ji atsakė:

– Ar nenorėtumėte paragauti šių Vienos dešrelių ir sūrio kebabų? Pati paruošiau. Per dėdulės Klemo šermenis praeitais metais jie buvo patys populiariausi.

– Šermenis? – perklausė Bakas.

– Na, taip. Nuimant derlių jo kombainas apsivertė ir jį užspaudė, ir jis dvi valandas laukė gelbėtojų. Parašė testamentą krauju ant kabinos lubų.

Tą akimirką jie pajuto, kad puikiai susišneka, ir neilgai trukus tarp jų pražydo meilė. Tačiau meilę sunkino tai, kad Bakas visada užmigdavo vos prabudęs, nes buvo apsinuodijęs kosmosu. Arlin dėl to kentėjo.

Pagaliau vieną vidurdienį tik prabudęs Bakas pasakė Arlin:

– Arlin, aš tave labai myliu. Ar tu myli *mane*?

Žinoma, Arlin atsakė, kad taip, o tada Bakas tarė:

– Ar sutinki rizikuoti ir man padėti? Mes galėtume būti kartu amžinai, ir aš galėčiau padėti tau pabėgti iš Teklahomos.

Arlin sužavėjo abu pasiūlymai, ir ji atsakė:

– Taip, taip.

O tada Bakas pasakė, ką ji turinti daryti. Pasirodo, įsimylėjusi moteris skleidžia būtent tokio dažnumo bangas, kokių reikia norint užvesti erdvėlaivio variklį ir pakilti nuo žemės. Ir jei Arlin įliptų su juo į erdvėlaivį, jie išskristų kartu, o Mėnulio bazėje Bakas gautų vaistų nuo apsinuodijimo kosmosu.

– Ar padėsi man, Arlin?

– Aišku, Bakai.

– Tik yra *vienas* „bet“

– Koks? – Arlin apmirė.

– Supranti, kai mes pakilsim, erdvėlaivyje deguonies užteks tik vienam žmogui, ir bijau, kad tu turėsi mirti.

Atleisk. Bet, žinoma, kai nuskrisim į Mėnulį, aš tave atgaivinsiu patikima aparatūra. Taigi iš tikrųjų čia nėra jokios problemos.

Arlin pažvelgė į Baką, jos skruostu nuriedėjo ašara, nuo lūpos nulašėjo ant liežuvio, ir ji pajuto sūrų, panašų į šlapimo skonį.

– Man labai gaila, Bakai, bet negaliu to padaryti, – pasakė ji ir pridūrė, kad, jos manymu, turbūt būsią geriau, jei ji liausis jį slaugiusi. Nuliūdęs, nors ir nenustebęs, Bakas vėl užmigo, o Arlin užlipo viršun.

Laimei, tą dieną Darlin, jauniausiąją dukterį, atleido iš darbo parfumerijos skyriuje ir ji galėjo perimti Bako slaugą, o Arlin įsidarbino užkandinėje, pardavinėjusioje keptus viščiukus, ir nebeturėjo laiko sėdėti prie Bako ir pykti ant jo.

Kadangi Bakas dar nebuvo atsigavęs po smūgio, o Darlin turėjo daugybę laisvo laiko, prireikė vos kelių minučių, kad meilė vėl pražystų. Po kelių dienų Bakas kreipėsi į Darlin su tuo pačiu prašymu:

– Prašau, padėk man, Darlin, aš taip tave myliu.

Tačiau kai Bakas užsiminė, kad Darlin reikės mirti, ji apstulbo kaip ir jos sesuo.

– Atleisk, Bakai, negaliu to padaryti, – pratarė ji ir taip pat pridūrė, kad būsią geriau, jei ji liausis jį prižiūrėjusi. Vėl nusiminęs, bet nė kiek nenustebęs, Bakas užmigo, o Darlin užlipo aukštyn.

Nereikia ir sakyti, kad istorija *vėl* pasikartojo. Darlin įsidarbino pakelės kepsninėje, o Sereną, viduriniąją seserį, atleido iš „Woolworth“ parfumerijos skyriaus, ir jai teko prižiūrėti Baką, kuris, anksčiau buvęs naujiena pusrūsio kambaryje, dabar tapo lyg ir našta – panašiai kaip vaikams šuo, kai jie ginčijasi, kieno eilė jį šerti. Kai vieną vidurdienį su priešpiečiais pasirodė Serena, Bakas teįstengė pratarti:

– O Dieve, ir tave, *dar vieną* Monro mergaitę, atleido? Nejaugi jūs nė viena negalit išsaugoti darbo?

Bet Serena nė kiek neįsižeidė.

– Juk tai menkaverčiai darbeliai, – pasakė ji. – Aš mokausi tapyti ir vieną dieną tapsiu tokia gera dailininke, kad ponas Leo Kasteli, Niujorko meno galerijų „Leo Castelli“ savininkas, atsiųs gelbėjimo ekspediciją ir išgabens mane iš šito Dievo užmiršto asteroido. Štai, – pasakė ji, nutėkšdama Bakui ant krūtinės lėkštę su žaliais salierų kotais ir morkomis, – valgyk tuos salierus ir užsičiaupk. Atrodai taip, lyg tau trūktų žalumynų.

Taigi taigi. Bakui anksčiau atrodė, kad jis yra įsimylėjęs, o dabar suvokė, kad visa tai buvo tik miražas, o jo Tikroji Meilė yra Serena. Kelias kitas savaites jis mėgavosi savo nemiegojimo pusvalandžiu, pasakojo Serenai apie dangų, kurį matė iš kosmoso, ir klausėsi Serenos pasakojimų apie tai, kaip ji nutapytų planetas, jei tik žinotų, kaip jos atrodo.

– Aš galiu tau parodyti dangų ir padėti pabėgti iš Teklahomos, jei tik su manim keliautum, Serena, mano meile, – pasakė Bakas ir išdėstė pabėgimo planą. O kai jis paaiškino, kad Serena turės mirti, ji paprasčiausiai pasakė:

– Suprantu.

Kitą vidurdienį, kai Bakas prabudo, Serena pakėlė jį iš lovos ir užnešė laiptais į viršų; kojomis jis užkliudė senus įrėmintus šeimos portretus, ir jie nukrito ant žemės.

– Nesustok, – pasakė Bakas. – Mes turime mažai laiko.

Buvo šalta niūri popietė; pageltusia rudenine pievele Serena nunešė Baką į erdvėlaivį. Viduje jie susėdo, uždarė dureles, Bakas, sukaupęs paskutines jėgas, įjungė degiklį ir pabučiavo Sereną. Kaip jis ir sakė, iš Serenos širdies sklindančios meilės bangos užvedė variklį, erd-

vėlaivis pakilo aukštai į dangų ir išskrido iš Teklahomos traukos lauko. Prieš prarasdama sąmonę ir paskui mirdama nuo deguonies stygiaus, Serena suspėjo pamatyti, kaip Bakui nuo veido ant prietaisų skydo gabalais lyg driežui krinta jo blyškiai žalsva Frankenšteino oda, slėpusi jauną rausvaskruostį astronautą, o už lango išvydo melsvą Žemės akmenėlį mirksint juodame dangaus fone, nusėtame žvaigždėmis lyg palieto pieno lašai.

O tuo metu žemai, Teklahomoje, Arlin ir Darlin, abi vėl atleistos iš darbo, ėjo namo ir pamatė, kaip raketa su jų seseria kyla į viršų ir išnyksta stratosferoje, palikdama paskui save ilgą baltą besisklaidančią žarnos pavidalo juostą. Jos atsisėdo ant sūpynių, neturėdamos jėgų eiti namo, susimąstė ir įsispoksojo į tašką, kur išnyko erdvėlaivio pėdsakas, besiklausydamos, kaip girgžda grandinės ir ūžia prerijų vėjas.

– Juk tu supranti, – pasakė Arlin, – kai Bakas aiškino, kad mus atgaivins, jis malė visišką šūdą.

– Taip, aš *tai* žinojau, – atsakė Darlin. – Bet vis tiek pavydžiu.

– Tikrai.

Ir abi seserys iki vėlyvos nakties sėdėjo ant sūpynių, tolumoje liuminescencine šviesa spindint Žemei, ir rungtyniavo, kuri aukščiau įsisups.

RE
KON
STRUOK

Mudviem su Klere taip ir nepavyko įsimylėti vienam kito, nors mes ir labai stengėmės. Taip jau atsitinka. Šiaip ar taip, pasakojant apie save turbūt nepakenks paminėti ir šią smulkmeną. Nuo ko pradėti? Na, esu Endrius Palmeris. Man tuoj sueis trisdešimt, studijuoju kalbas (mano specialybė – japonų), esu kilęs iš didelės šeimos (apie tai – vėliau); gimiau tikras distrofikas, vien oda ir kaulai. Tačiau, įkvėptas ištraukos iš didžiojo popmenininko Endžio Varholo dienoraščio, kur jis labai susikrimtęs rašo, kad sulaukęs per penkiasdešimt sužinojo, jog, jeigu būtų daugiau mankštinęsis, būtų galėjęs turėti kūną (tik įsivaizduokit – neturėti kūno!), pradėjau aktyviai dirbti su savim. Nusistačiau nuobodžių pratimų režimą, po jų mano susitraukusi krūtinės ląsta pavirto į išpūstą karvelio gurklį. Taigi dabar jau turiu kūną – bent *viena* problema mažiau.

Bet, kaip jau minėjau, niekada nebuvau įsimylėjęs, ir *tai* yra problema. Atrodo, kiekvieną kartą su mergina galų gale tampame *draugais*, ir turiu pasakyti, kad tai bjauru. Aš noriu įsimylėti.

Ar bent jau taip man atrodo.

Nežinau. Viskas atrodo taip... *painu*.

Na, gerai jau, gerai. Aš *bent jau* pripažįstu, kad *nenoriu* gyvenimo nugyventi vienas ir kad tai pailiustruočiau, papasakosiu jums vieną slaptą istoriją, kurios neišgirs net Dagas su Klere per mūsų šiandieninį pikniką. Štai ta istorija.

BEMBIFIKACIJA: įsivaizdavimas, kad gyvos būtybės iš kūno ir kraujo – tai animacinių filmų herojai, įkūnijantys buržuazines judėjų ir krikščionių pažiūras ir moralę.

AIDS UŽ BUČINĮ (HIPERKARMA): tvirtas įsitikinimas, kad bausmė kažkodėl visuomet būna gerokai didesnė už nusikaltimą: ozono skylė už šiukšlinimą.

Vieną kartą gyveno jaunuolis, vardu Edvardas, gyveno jis vienui vienas ir labai oriai. Jis gyveno taip oriai, kad kai kiekvieną vakarą pusę septynių ruošdavo sau vienišą vakarienę, visuomet būtinai papuošdavo maistą stilinga petražolės šakele. Būtent taip, jo manymu, atrodė petražolė – *stilingai*. Stilingai ir oriai. Jis taip pat stengėsi suplauti *ir* iššluostyti lėkštes kiekvieną vakarą baigęs savo vienišą vakarienę. Tačiau *vieniši* žmonės paprastai nesididžiuoja savo vakarienėmis ir suplautais indais, o Edvardas tai laikė garbės reikalu – nors jam ir nereikėjo žmonių, jis nesiruošė visą laiką būti vienas. Gal gyventi vienam ir nebuvo labai *smagu*, tačiau bent jau mažiau žmonių jį erzino.

Paskui vieną gražią dieną Edvardas liovėsi šluostęs indus ir vietoj to išgėrė skardinę alaus. Šiaip sau, kad būtų linksmiau. Kad atsipalaiduotų. O paskui nuo vakarienės stalo dingo petražolės ir atsirado dar viena skardinė alaus. Jis vis rasdavo kokią nors dingstį. Nepamenu kokią.

Netrukus iš jo vakarienės teliko vienišas į mikrobanginę metamos lėkštės su šaldytais pusfabrikačiais *dzink-*

telėjimas, kuriam pritardavo ledo skimbčiojimas aukštoje viskio stiklinėje. Vargšui Edvardui jau iki kaklo buvo atsibodę vienam gaminti valgį ir vakarieniauti, ir greitai jam vakarienei tikdavo viskas, ką galima buvo pašildyti mikrobanginėje iš „Circle K“ parduotuvėlės šalia – pavyzdžiui, jis pirkdavo burito su jautiena ir pupelėmis ir užgerdavo lenkiška vyšnių trauktine, prie kurios įprato vieną ilgą vasarą dirbdamas nuobodų migdantį darbą už niūraus niekieno nelankomo prekystalio komunistiniame „Enveras Hodža“ knygynėlyje.

Tačiau net ir *toks* maitinimasis Edvardui pasirodė keliantis per daug vargo, ir galiausiai jo vakarienė sutrumpėjo iki stiklinės pieno, įsimaišiusios tarp to, ką jis rasdavo alkoholinių gėrimų parduotuvės nupigintų prekių skyriuje. Jis jau beveik užmiršo, ką reiškia kietai tuštintis, ir įsivaizdavo, kad jam vietoj akių – deimantai.

Vargšas Edvardas – atrodė, kad jo gyvenimas tapo *nebevaldomas*. Pavyzdžiui, vieną vakarą jis linksminosi vakarėlyje Kanadoje, o kitą rytą prabudo Amerikoje, už dviejų valandų kelio nuo ten, ir net *neprisiminė*, kaip važiavo namo ar kaip kirto sieną.

Bet štai ką manė Edvardas: jis manė, kad kai kuriais požiūriais yra labai galvotas vaikinas. Jis mokėsi kolegže, žinojo daugybę žodžių. Galėjo pasakyti, kad *veraikonas* – tai gabalėlis plonyčio audeklo, kuriuo šluostė Jėzui veidą, o *zefyras* – tai geriausios rūšies avių vilna. Žodžiai, žodžiai, *žodžiai*.

Edvardas įsivaizdavo, kad vartodamas šiuos žodžius kuria savo pasaulį – stebuklingą ir nuostabų kambarį, kuriame gali gyventi tik *jis vienas*, – dvigubo kubo proporcijų kambarį, kaip jį apibūdintų britų architektas Adamas. Į tą kambarį buvo patenkama tik pro tamsiai dažytas durys, apmuštas oda ir arklio karčiais, kad slopintų bel-

dimą kiekvieno, bandančio įeiti ir trukdančio Edvardui susikaupti.

Tame kambaryje jis praleido dešimt nesibaigiančių metų. Jo dalis sienų buvo nustatyta ąžuolinėmis lentynomis, sulinkusiomis nuo knygų svorio; įrėminti žemėlapiai kabėjo ant kitų sienų, nudažytų safyro spalva, kokia pasitaiko giliuose baseinuose. Visas grindis dengiantys prabangūs mėlyni rytietiški kilimai mirgėjo gelsvais plaukais, priklausiusiais Edvardo ištikimam ir patikimam spanieliui Liudvikui, kuris nuo jo nė per žingsnį nesitraukdavo. Liudvikas nuolankiai išklausydavo visas kandžias Edvardo pastabas apie gyvenimą, jos ne taip jau retai jam išsprūsdavo, didžiąją dalį dienos sėdint prie rašomojo stalo. Prie to paties stalo jis skaitydavo, rūkydavo ilgmoliūgio pypkę, o popietėmis pro švininėmis juostelėmis sutvirtintus langus spoksodavo į amžinai lietingą rudeninį Škotijos peizažą.

Suprantama, lankytojai į šį kambarį nepatekdavo, tik poniai Jork buvo leidžiama atnešti jam dienos davinį, – ši tarsi iš kino ekrano nužengusi senutė bandelės formos galva ir tvido drabužiais atnešdavo Edvardui jo kasdieninę (o kaipgi kitaip) vyšnių trauktinės porciją arba, kiek vėliau, didžiulį „Jack Daniels“ viskio butelį ir stiklinę pieno.

Taip, Edvardo kambarys iš tiesų buvo stilingas, netgi *toks* stilingas, kad galėjo egzistuoti tik nespalvotu pavidalu kaip senovinėje saloninėje komedijoje. Na, argi *tai* ne elegancija?

Štai kaip. Kas gi atsitiko?

Vieną kartą Edvardas stovėjo ant viršutinio kopėčių su ratukais laiptelio ir siekė senos knygos, kurią norėjo dar kartą perskaityti. Jis stengėsi negalvoti, kad ponia Jork vėluoja atnešti jo kasdieninį gėrimą. Bet, lipdamas

nuo kopėčių, koja pataikė tiesiai į Liudviko paliktą krūvelę ir *baisiausiai* supyko. Jis nužygiavo prie atlasinio šezlongo, už kurio snaudė Liudvikas.

– Liudvikai, – suriko jis, – ak tu, *bjaurus* šunie, tu...

Bet jam neteko ilgai rėkauti, nes už sofos gulintis Liudvikas stebuklingai ir (patikėkit manim!) netikėtai iš drąsaus meilaus šluotos pavidalo šunelio su džiaugsmingai vizgančia striuka uodegėle pavirto įniršusiu tamsiai rudu juodagerkliu rotveileriu, kuris puolė Edvardui ant krūtinės ir vos neperkando jam jungo venos; laimei, pasibaisėjęs Edvardas spėjo atšokti. Tada ką tik iškeptasis Liudvikas fon Cerberis, iš nasrų drabstydamas putas ir klaikiai, net kraujas stingo, staugdamas, taip staugia visas tuzinas greitkelyje sunkvežimio pervažiuotų šunų, įsikirto Edvardui į blauzdą.

Edvardas lyg traukulių suriestas užšoko ant kopėčių ir šūktelėjo ponią Jork, kurią, laimei, pastebėjo pro langą. Tačiau kaip tik tuo metu ji, užsidėjusi šviesų peruką ir vilkinti frotiniu chalatu, įšoko į mažą raudoną sportinę tenisininko profesionalo mašinėlę ir visiems laikams metė tarnybą pas Edvardą. Ji atrodė stulbinamai – įspūdingai apšviesta naujo akį rėžiančio dangaus, deginančio ir be ozono, *aišku*, nė trupučio nepanašaus į rudeninį Škotijos dangų.

Taigi taigi.

Vargšas Edvardas.

Jis atsidūrė spąstuose, jam liko tik važinėti pirmyn atgal palei knygų lentynas ant kopėčių su ratukais. Gyvenimas kambaryje, kuris kadaise buvo toks žavus, pavirto košmaru. Jis negalėjo pasiekti kondicionieriaus, ir oras pasidarė slogus, ėmė dvokti kaip Kalkutoje. Ir, žinoma, dingus poniai Jork, nebuvo kas jam atneša kokteilių, kad padėtis nors kiek pagerėtų.

Edvardas, stengdamasis neprisileisti artyn pabaisos, kuri tik ir taikėsi stverti jam už blyškių drebančių kojos pirštų, siekė knygos po knygos ir negailestingai svaidė jas į Liudviką; šitaip jis prižadino už nežinomų viršutinės lentynos tomų nuo seno miegojusius šimtakojus ir auslindas, ir šie vabzdžiai ėmė šliaužti Edvardui per rankas. Visos knygos, kurias jis mėtė į Liudviką, kaip niekur nieko atšokdavo jam nuo nugaros, o pipirinį vabalų kadrilį ant kilimo tuoj pat nušluodavo ilgas, rausvas jo liežuvis.

Edvardo padėtis išties buvo siaubinga.

Žinoma, liko vienintelė išeitis – išeiti iš kambario; taigi, įnirtingai lojant ir iš kito kambario galo puolant įsiutusiam Liudvikui, Edvardas užduseęs atidarė sunkias ąžuolines duris, ant įelektrinto liežuvio jausdamas metalinį adrenalino skonį, ir, paklaikęs, bet kartu ir nuliūdęs, pirmą kartą po visos amžinybės paliko savo kadaise buvusį stebuklingą kambarį.

Amžinybė iš tikrųjų prilygo maždaug dešimčiai metų, ir tai, ką Edvardas išvydo už durų, jį nustebino. Visą tą laiką, kol jis gyveno atsiskyręs ir laidė kandžias replikas savo mažyčiame kambarėlyje, *kita* žmonijos dalis nenuilsdama dirbo – statė didžiulį miestą, grįstą ne žodžiais, o žmonių tarpusavio santykiais. Kunkuliuojantis, beribis Niujorkas, sukurtas iš lūpdažių, artilerijos sviedinių, vestuvinių tortų ir sulankstytų marškinių kartoninių įdėklų; miestas, pastatytas iš geležies, papjė mašė ir kortų; šlykštus/nuostabus pasaulis, išgražintas smalkėmis, varvekliais ir besivejančiomis buganvilėmis. Jo bulvarai buvo beformiai, chaotiški, beprotiški. Visur tykojo spąstai, mirtį nešantys augalai ir juodosios skylės. Tačiau, nepaisant hipnotizuojančios mies-

ADRENALINO FANAI: žavėjimasis ribinėmis situacijomis.

to beprotybės, Edvardas pastebėjo, kad visa gausybė jo gyventojų judėjo po miestą labai lengvai, nesukdami sau galvos, kad už bet kurio kampo gali tykoti kokio nors klouno nutėkštas zefyrų tortas, Raudonosios brigados šūvis į kelio girnelę ar nuostabiosios kino žvaigždės Sofi Loren bučinys. Klausti kelio buvo beprasmiška. O kai jis pasiteiravo vietinio gyventojo, kur nusipirkti žemėlapį, tas pažvelgė į Edvardą kaip į beprotį ir rėkdamas nubėgo šalin.

Taigi Edvardui teko pripažinti, kad jis yra kaimo Jurgis dideliame mieste. Jis suvokė, kad po dešimties atsilikimo metų turi išmokti, su kuo valgoma druska, ir tokia perspektyva jį gąsdino. Tačiau paskui, kaip ir visi kaimo jurgiai, prisiekiantys sau prasimušti naujame mieste vildamiesi, kad jiems padės naujas požiūris, prisiekė ir Edvardas.

Jis pasižadėjo, kad, išsikovojęs vietą šiame pasaulyje (jei tik mirtinai neapdegs verdančių kvepalų fontanuose arba jo nesužalos po miesto gatves važinėjantys nesuskaičiuojami autofurgonai su piktai kudakuojančiomis vištomis iš animacinių filmų), jis pastatys visų aukščiausią bokštą. Tas sidabrinis bokštas dunksos ir švies kaip švyturys visiems keliautojams, kurie, kaip ir jis pats, atvyks į miestą pavėlavę. O viršutiniame bokšto aukšte jis įrengs terasą su baru. Edvardas žinojo, kad tame bare darys tris dalykus: plaks kokteilius su pomidorų sultimis ir citrinos griežinėliais, gros džiazą pianinu, apklijuotu cinko plokštėmis ir užmirštų pop žvaigždžių nuotraukomis, o mažame rausvame kioskelyje prie tualetų pardavinės (be kitų dalykų) žemėlapius.

ŽENK Į HIPERERDVĘ

Endi, – Dagas duria į mane riebaluotu vištos kaulu ir grąžina į tikrovę. – Užtenka sėdėt kaip vandens į burną prisisėmus. Tavo eilė pasakot. Būk toks malonus, bičiuli, atseikėk savo dozę ir žiūrėk, kad būtų kuo daugiau įžymybių.

– Palinksmink mus, mielasis, – priduria Klerė. – Tu kažkoks *visai* atsijungęs.

Apspangimas – būtent taip galima pavadinti mano nuotaiką; sėdžiu ant trupančio, suskeldėjusio, raupsuoto ir niekada padangų nemačiusio žvyrkelyro gatvių kampe, lio Medvilnės ir Samintyse kurdamas istorijas ir trindamas tarp pirštų aitriai kvepiančius ša-lavijo lapus.

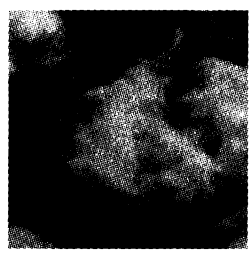

– Na, mano brolis Taileris vieną kartą kėlėsi liftu su Deividu Buviu.

– Kelis aukštus?

Nežinau. Žinau tik, kad Taileriui neatėjo į galvą, ką jam pasakyti. Taip nieko ir nepasakė.

– O aš supratau, – sako Klerė, – jei su įžymybėmis neturi ką kalbėti, visada gali pasakyti: „O, ponas Įžymybe! Turiu *visus* jūsų albumus“, – netgi jei jis ir ne muzikantas.

– Žiūrėkit, – sako Dagas, pasukdamas galvą, – kažkas iš tikrųjų čia *atvažiuoja*.

Juodas „Buick“ markės sedanas su jaunais japonų turistais, – tikra retenybė šiame slėnyje, kur daugiausia lankosi kanadiečių ir vakarų vokiečių, – leidžiasi žemyn nuo kalvos; tai pirma mašina, pasirodžiusi per visą mūsų pikniką.

– Jie tikriausiai per klaidą pasuko į Verbenos išvažiavimo kelią. Kertu lažybų, kad ieško betoninių dinozaurų, kurie stovi prie Kabazono sunkvežimių stovėjimo aikštelės, – sako Dagas.

MAŽIAU–GERIAU:
filosofija, sutaikanti mus su mintimi, kad mums nelemta pasiekti materialinės gerovės viršūnės: „Aš jau nebesitikiu pasidaryti gražaus pinigo ar tapti stambia žuvim. Aš tik noriu būti laimingas, na, gal dar atidaryti mažą pakelės užeigėlę Aidahe“

STATUSO KEITIMAS:
naudoti objektą, turintį vertę intelektualiniuose ar elito sluoksniuose, kaip paprasčiausio brangiai kainuojančio objekto pakaitą: „Brajanai, tu palikai savo Kamiu knygą brolio BMW“.

– Endi, tu kalbi japoniškai. Eik užkalbink juos, – priduria Klerė.

– Gal tai per daug įžūlu. Tegu pirma sustoja ir paklausia kelio.

Žinoma, jie netrukus taip ir padaro. Aš atsistoju ir einu su jais pašnekėti; paspaudus mygtuką nusileidžia mašinos stiklas.

Viduje sėdi dvi poros, maždaug mano amžiaus, apsirengusios nepriekaištingais (galima būtų sakyti *steriliais*, lyg važiuotų į biologinio pavojaus zoną) lengvais vasariniais drabužiais ir šypsosi santūriomis „prašom mūsų neužmušti“ šypsenomis, kokiomis prieš kelerius metus pradėjo šypsotis japonų turistai Šiaurės Amerikoje. Jų veidų išraiška tuoj pat privertė mane stoti į gynybos pozicijas; mane siutina *jų* įsitikinimas, kad *aš* galiu panaudoti prieš juos smurtą. Dievai žino, ką jie pamanė apie mūsų margaspalvį kvintetą ir mūsų valkatišką trans-

portą, išterliotą vienas su kitu nederančių patiekalų likučiais. Tiesiog gyva džinsų reklama.

Užkalbinu juos angliškai (kam griauti jų įsivaizdavimą apie Amerikos dykumą?), ir iš jų gestų ir veblenimo „mes-taip-ir-važiavom“ mišinio suprantu, kad japonai *iš tikrųjų* nori pamatyti dinozaurus. Netrukus, įsidėję į galvą mano paaiškinimus, jie pradingsta dulkių ir pakelės šiukšlių debesyje, o pro galinį langą pamatome išlendant fotoaparatą. Kažkieno atbula ranka laiko fotoaparatą, ant jo uždėtas pirštas ir mus nupyškina, o Dagas surinka:

– Žiūrėkit! Fotoaparatas! Įtraukit žandus, greitai! Kad iššoktų skruostikauliai!

Kai mašina jau pranyksta mums iš akių, Dagas mane užsipuola:

– Na ir *kokio velnio*, ar galiu tavęs paklausti, apsimetinėjai kaimo Jurgiu?

– *Endriau*, juk tu puikiai kalbi japoniškai, – priduria Klerė. – Galėjai juos apstulbinti.

– Neprireikė, – atsakau prisiminęs, kaip gyvendamas Japonijoje apsilaužiau, nes žmonės visada stengdavosi kalbėti su manim angliškai. – Užtat prisiminiau vieną istoriją prieš miegą šiai dienai.

Tai pasakok.

Taigi kai mano draugai, iki blizgesio išsitepę kūnus kakavos sviestu, kad galėtų gerti saulės kaitrą, patogiai įsitaiso, pradedu pasakoti savo istoriją:

Prieš kelerius metus dirbau Japonijoje, vieno žurnalo kietiems paaugliams redakcijoje – universitetas išsiuntė pagal pusmetinę mainų programą; ir vieną dieną man atsitiko keistas dalykas.

Palauk, – pertraukia Dagas. – Ar tai tikra istorija?

- Taip.

– Gerai.

– Buvo penktadienio rytas, ir aš kalbėjau telefonu su Londonu. Mano pareigos buvo parinkti straipsniams nuotraukų iš užsienio, ir man mirtinai reikėjo gauti „Depeche Mode“ nuotraukų iš jų vadybininkų, kurie siautė kažkokiam vakarėlyje Londone, – kitam ragelio gale buvo girdėti baisus europietiškas klyksmas. Prisiklijavau ragelį prie ausies, o kitą ausį užspaudžiau ranka, bandydamas atsiriboti nuo triukšmo kontoroje – beprotiškame kazino, kur mano kolegos marsiečiai be saiko tonizavosi Tokijo kava už dešimt dolerių iš užeigos kitoje gatvės pusėje.

Pamenu, kas tuo metu sukosi mano galvoje, ir mintys buvo visai ne apie darbą – mąsčiau apie tai, kad kiekvienas miestas turi savo kvapą. Mane užveda Tokijo gatvių kvapas: *udon* makaronų sriubos ir vos juntamas kanalizacijos kvapas; šokolado ir išmetamųjų dujų kvapas. Prisiminiau Milano kvapą – cinamonas, dyzelinis kuras ir rožės; Vankuverio kvapas – tai kiniškos keptos kiaulienos, sūraus vandens ir kedrų dvelksmas. Ilgėjausi Portlando, atmintyje bandžiau atgaivinti jo medžių, rūdžių ir samanų kvapą, ir tuo metu triukšmas kontoroje pastebimai nutilo.

Į kambarį įėjo smulkutis pagyvenęs žmogus juodu „Balmain“ firmos kostiumu. Jo oda buvo susiraukšlėjusi kaip sudžiūvęs obuolys, tamsi, durpių spalvos, ir blizganti kaip senos beisbolo pirštinės arba kokio Danijos pelkių gyventojo. Mūvėjo beisbolo kepuraitę. Jis pradėjo plepėti su mano viršininkais.

Panelė Ueno, iš koto verčianti kietuolė, madų skyriaus koordinatorė, sėdinti prie gretimo staliuko (plaukai – iš „Olive Oyl“ katalogo, Venecijos gondolininko marškiniai, plačios haremo gražuolės kelnės ir batai „Viva Las Vegas“), sutriko, taip sutrinka mažas vaikas, kai snie-

guotą žiemos vakarą prie savo durų pamato girtą kaip pėdas meškino dydžio dėdulę. Paklausiau panelės Ueno, kas tas tipas, ir ji atsakė, kad tai – ponas Takamiči, *kacho*, Didysis kompanijos bosas, amerikofilas, garsėjantis tuo, kad amžinai giriasi savo puikiais golfo rezultatais Paryžiaus viešnamiuose ir tamposi po Tasmanijos lošimo namus su Los Andželo blondinėmis, įsikibusiomis į abi parankes.

Panelė Ueno atrodė rimtai susikrimtusi. Paklausiau dėl ko. Ji atsakė, kad yra ne susikrimtusi, bet pikta. Nes visiškai nesvarbu, kaip ji dirba – ji yra pasmerkta amžinai likti įstrigusi prie savo staliuko (grupelė vienas prie kito sustumtų stalų – tai japoniškas gyvulių auginimo aptvaro atitikmuo).

– Ir ne tik todėl, kad esu moteris, – pasakė ji, – bet ir todėl, kad esu japonė. *Daugiausia* todėl, kad esu japonė. Aš turiu ambicijų. Bet kurioj kitoj šaly galėčiau iškilti, bet čia aš tik tyliai sėdžiu. Žlugdau savo ambicijas, – ji pasakė, kad pono Takamiči pasirodymas tik dar labiau pabrėžė jos padėties beviltiškumą.

Tą akimirką ponas Takamiči patraukė prie mano stalo. Taip ir žinojau. Tik to man ir trūko. Japonijoje kiekvienas bijo, kad jo neišskirtų iš minios. Tai, ko gero, yra blogiausias dalykas, kuris tau gali nutikti.

- Jūs tikriausiai Endrius, – pasakė jis, spausdamas man ranką kaip koks prekiautojas „Fordo“ automobiliais. – Nagi, pakilkim su manim į viršų. Išgersim, pašnekėsim, – pasakė jis, ir aš jaučiau, kaip panelė Ueno šalia manęs degte dega iš apmaudo lyg raudonas šviesoforo signalas. Pristačiau ją ponui Takamiči, bet jis tik atlaidžiai kažką sumurmėjo. Vargšai japonai. Vargšė panelė Ueno. Ji buvo teisi – kiekvienas jų yra amžiams įstrigęs ant savo siaubingų ir apgailėtinų kopėčių laiptelio.

Kol mes ėjom prie lifto, jaučiau, kaip visi kontoroje mane lydi pavydžiais žvilgsniais. Buvo baisiai nemalonu; taip ir jaučiau, ką jie galvoja: „Ir kas gi jis įsivaizduoja esąs?“ Atrodžiau kaip nesąžiningas išsišokėlis, kuris naudojasi tuo, kad yra užsienietis. Pasijutau ekskomunikuotas iš *shin jin rui* – taip japonų laikraščiuose vadinami dvidešimtmečiai, dirbantys kontorose – *naujieji žmonės*. Tai sunku paaiškinti. Amerikoje taip pat yra panaši žmonių grupė, tokia pat gausi, bet be pavadinimo – X karta; ir jie tyčia laikosi nuošalėje. Amerikoje daugiau vietos pasislėpti, išnykti, užsimaskuoti. O Japonijoje dingti neleidžiama.

Bet aš nukrypau nuo temos.

Mes pakilom liftu į aukštą, į kurį patekti reikėjo specialaus rakto, ir visą laiką ponas Takamiči teatrališkai išsidirbinėjo, parodijavo amerikietį iš animacinių filmų, tauškiantį apie futbolą ir panašiai. Bet kai atsidūrėm viršuje, jis staiga atvirto į japoną ir nutilo. Jis išsijungė – lyg būčiau nuspaudęs jungiklį. Ėmiau rimtai nervintis, kad dabar teks iškęsti trijų valandų pokalbį apie orą.

Mes nuėjom koridorium, paklotu storu garsą sugeriančiu kilimu, pro mažyčius impresionistų paveikslus ir gėlių puokštes, sumerktas Viktorijos laikų stiliaus vazose. Tai buvo vakarietiškoji jo aukšto dalis. Ja perėję, įžengėm į japoniškąją. Atrodė, kad mes įžengiam į hipererdvę; tada ponas Takamiči pasiūlė man užsivilkti tamsiai mėlyną kimono; taip ir padariau.

Pagrindiniame japoniškame kambaryje, į kurį įėjome, buvo tradicinė *tokonoma* niša su chrizantemomis, pergamento ritinėlis ir auksinė vėduoklė. O kambario vidury stovėjo žemas juodas staliukas, apsuptas terakotos spalvų pagalvėlių. Ant jo – du onikso karpiai ir arbatos gėrimo komplektas. Vienintelis su niekuo kambaryje ne-

derantis dalykas – kampe stovintis manažas seifas; netgi ne geras seifas, bet, turiu pasakyti, nelabrangus modelis, kokių pasitaikydavo batų parduotuvių galiniuose kambariuose Linkolne, Nebraskos valstijoje, po Antrojo pasaulinio karo – iš pažiūros labai pigus; jis labai ryškiai išsiskyrė iš viso kambario.

Ponas Takamiči pakvietė mane sėsti ti prie stalo, ir mes pradėjom gurkšnoti sūroką žaliąją japoniška arbatą.

Žinoma, aš sukau galvą, ko jis iš tikrųjų nori, kad atsivedė mane į šitą kambarį. Mes visai malaloniai šnekučiavomės... Ar man patinka mano darbas?..?.. Ką manau apie Japoniją?.. Papasakojo apie savo vaikukus. Nekaltos nuobodžios temos. Paskui papasakojo keleletą istorijų iš šešto dešimtmečio, kai jis gyveno Niujorke ir dirbo laikraščio „Asahi" neetatiniu korespondentu. Kaip buvo susitikęs Dianą Vrilend, Trumeną Kapotę, Džuudę Holidei. Po kokio pusvalandžio mes perėjom prie šiltotos sakės, kurią, ponui Takamiči suplojus delnais, mums a atnešė jo nykštuko dydžio tarnas, vilkįs pilkšvai rusvą kimono, tokios spalvos kaip popieriniai parduotuvių maišeliaiai.

Tarnui išėjus iš kambario, stojo pauauzė. O tada ponas Takamiči manęs paklausė, koks yra p pats vertingiausias *dalykas*, kurį turiu.

Hmm. Vertingiausias *dalykas*, kurį ų turiu. Imk ir pabandyk išdėstyti minimalistinę antrakikursio studento gyvenimo sampratą aštuoniasdešimtmečiam japonų leidybos magnatui. Tai nelengva. Ir kokių ą gi vertingų dalykų galiu turėti? *Tikrai*. Aptrankytą „Volkswagen" markės „vabalą"? Stereoaparatūrą? Jau greieičiau būčiau miręs nei prisipažinęs, kad vertingiausias mmano turimas dalykas – tai gana didelė vokiečių industrinės muzikos šokių versijų kompaktinių plokštelių kolekkcija, kurią, dar didesniam mano sutrikimui, laikiau po o apdužusių eglutės

papuošalų dėže savo pusrūsio bute Portlande, Oregono valstijoje. Vienu žodžiu, atsakiau jam, ir gana nuoširdžiai, kad neturiu nė vieno vertingo *dalyko*.

Tada jis prakalbo apie tai, kad turtas turi judėti, kad jį reikia konvertuoti į paveikslus, brangakmenius, brangiuosius metalus ir taip toliau (jis buvo išgyvenęs ne vieną karą ir ekonominę krizę, todėl žinojo, ką kalba), bet, matyt, paspaudžiau teisingą mygtuką, pasakiau tai, ką reikėjo, egzaminą išlaikiau, ir jo balse pajutau pasitenkinimo gaideles. Tada, gal po kokių dešimties minučių, jis vėl suplojo rankomis, vėl be garso išniro nykštukinis tarnas rudu kimono ir išklausė išrėktų nurodymų. Jis paklusniai nuėjo į kampą ir per tatamiais nuklotas grindis atritino pigųjį mažytį seifą iki tos vietos, kur sukryžiavęs kojas ant pagalvėlių sėdėjo ponas Takamiči.

Tada, kiek dvejodamas, bet ramiai jis surinko skaitmenų kombinaciją ant apvalios rankenos. Pasigirdo spragtelėjimas, jis atitraukė skląstį, durelės atsidarė, o už jų pasirodė kažkas – gerai neįžiūrėjau *kas*.

Jis įkišo ranką ir ištraukė, – net iš tolo įžiūrėjau, kad tai nuotrauka, – nespalvota šešto dešimtmečio nuotrauka, panaši į fotokadrus iš nusikaltimo vietos. Jis pažvelgė į paslaptingą nuotrauką ir atsiduso. Tada apsukęs padavė ją man vėl lengvai atsidusdamas, tai reiškė: „Štai *mano* pats vertingiausias dalykas“, ir kai ją pamačiau, turiu pripažinti, buvau sukrėstas.

Tai buvo Merilin Monro nuotrauka, kurioje ji kilstelėjusi suknelę (be apatinių) sėdasi į taksi ir siunčia oro bučinį fotografui, reikia manyti, pačiam ponui Takamiči tais laikais, kai jis dirbo neetatiniu korespondentu. Nuotrauka buvo iš priekio, begėdiškai seksuali ir labai provokuojanti (na gerai, užtenka tų minčių apie visokias šlykštybes – juodų kaip iš nutekamojo vamzdžio). Pa-

žvelgęs į ją, ponui Takamiči, be jokios išraiškos laukusiam mano reakcijos, pasakiau: „Oho, čia tai bent“ ar kažkokią panašią nesąmonę, bet viduje buvau tikrai pasibaisėjęs tuo, kad eilinį nešvankų paparaco kadrą, ir net ne spaudai skirtą, jis laikė savo vertingiausiu dalyku.

O tada man atsitiko nesuvaldomas dalykas – į ausis plūstelėjo kraujas, širdis pradėjo daužytis, išpylė prakaitas, o galvoje nuskambėjo poeto Rilkės žodžiai, kad mes visi gimdami viduje atsinešame laišką, ir jei tik būsime nuoširdūs patys sau, prieš mirtį mums gali būti leista perskaityti tą laišką. Mano degančios ausys man sakė, kad ponas Takamiči Merilin Monro nuotrauką iš seifo palaikė tuo laišku savo viduje ir kad man taip pat iškilo pavojus padaryti panašią klaidą.

Tikiuosi, kad pakankamai maloniai šypsojausi, bet griebiau savo kelnes ir nuskubėjau prie lifto atsiprašinėdamas, nieko aplink nematydamas, murmėdamas kažkokius atsiprašymo žodžius, sagstydamasis marškinius ir visą kelią lankstydamasis sutrikusiai auditorijai, atstovaujamai pono Takamiči, kuris vilkosi man iš paskos seniokiškai puškuodamas. Gal jis pamanė, kad mane sujaudino ta nuotrauka ar pagyrimai, o gal man netgi įvyko erekcija; bet manau, kad nepagarbos jis tikėjosi maziausiai. Vargšelis.

Na, bet kas padaryta, padaryta. Nėra ko gėdytis savo spontaniškų reakcijų. Dusdamas, lyg ką tik būčiau išniekinęs tuos namus, išbėgau iš pastato, netgi nesusirinkęs daiktų, – visai kaip tu, Dagai, – ir tą pačią naktį susikroviau lagaminus. Kitą dieną sėdėdamas lėktuve, vėl prisiminiau Rilkę:

> *Tik vienišas žmogus gali gyventi paklusdamas esminiams būties dėsniams; ir jeigu jis pastebi ką*

tik išaušusį rytą arba mato vakarą, pilną daugybės įvairiausių dalykų, jeigu jis suvokia visa tai, kas vyksta, – tada, nors ir būdamas pačiame įvykių sūkuryje, tas žmogus yra jiems nepavaldus, jis yra laisvas nuo jų lyg negyvėlis.

Po dviejų dienų jau buvau Oregone, Naujajame Pasaulyje, kvėpavau mažiau iškvėpuotu oru, tačiau netgi tada jau žinojau, kad ir ten man dar per daug istorijos. Kad gyvenime man reikia *mažiau*. Mažiau praeities.

Taigi atvažiavau čia – kvėpuoti dulkėmis, vaikščioti su šunimis, spoksoti į kokią uolą ar kaktusą ir žinoti, kad esu pirmas žmogus, kuris mato tą kaktusą ir tą uolą. Ir pabandyti perskaityti laišką savo viduje.

1999 METŲ GRUODŽIO 31-OJI

Kad žinotumėt, Dagas su Klere, kaip ir aš, taip pat niekada neįsimylėjo vienas kito. Tikriausiai tai būtų buvusi per daug lengva išeitis. Jie irgi tapo draugais, ir turiu pasakyti, kad mažų mažiausiai tai *iš tikrųjų* supaprastina gyvenimą.

Vieną savaitgalį maždaug prieš aštuonis mėnesius visa krūva Baksterių, švytėdami neono spalvų drabužiais su atverčiamomis kišenėmis, diržais su prikabintomis piniginėmis ir užtrauktukais, lyg iš kokio roko vaizdo klipo paaugliams užgriuvo pas mus iš Los Andželo, pasiryžę iššniukštinėti visą tiesą apie mano ir Dago santykius su Klere. Prisimenu, kaip jos brolis Alanas, nuolatinis studentų klubų lankytojas, virtuvėje man pareiškė (kol Klerė su visais kitais sėdėjo pas mane prie židinio), kad tuo metu Klerės namelyje kitas Baksterių ainis tikrina jos paklodes, ar nėra svetimų plaukų. Kokia baisi, landi, skrupulinga šeimynėlė, nepaisant viso jų „kietumo“; nieko nuostabaus, kad Klerė norėjo nuo jų pabėgti.

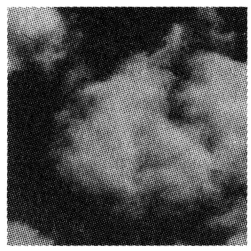

– Nagi, Senmerge, – neatstojo nuo jos Alanas, – vaikinai nedraugauja su merginomis šiaip sau.

Apie tai užsimenu tik todėl, kad pastebėjau, jog, man pasakojant savo japonišką istoriją, Klerė glostė Dagui kaklą, ir tai buvo visiškai platoniškas judesys. O kai baigiau pasakoti, Klerė paplojo, pasakė Dagui, kad dabar jau jo eilė pasakoti istoriją, o tada priėjo ir atsisėdo prieš mane, reikalaudama, kad pamasažuočiau jai nugarą – lygiai taip pat platoniškai. Viskas labai paprasta.

* * * * *

– Papasakosiu istoriją apie pasaulio pabaigą, – sako Dagas, baigdamas gerti šaltos arbatos likučius su jau seniai ištirpusiais ledukais. Tada jis nusivelka marškinius, apnuogindamas krūtinę su išsišovusiais šonkauliais, užsirūko dar vieną cigaretę su filtru ir nervingai atsikosti.

RINKIS: ALKANAS GYVENIMAS AR SOTI VERGYSTĖ

Pasaulio pabaiga – tai nuolat pasikartojantis Dago pasakų prieš miegą motyvas, eschatologiniai pasakojimai apie branduolinį bombardavimą iš serijos „tai netrukus įvyks“, pasakojami bejausmiu balsu ir pagražinami vaizdingomis detalėmis. Taigi, ilgai netempdamas gumos, jis pradeda:

– Įsivaizduokit, kad stovite eilėje kokiam nors prekybos centre, sakykim, „Vonse“ Sanseto bulvaro ir Takvico kampe, nors teoriškai tai gali būti bet kuris prekybos centras bet kuriame pasaulio taške. Jūs bjauriai nusiteikęs, nes pakeliui mašinoje susipykote su geriausiu draugu. Viskas prasidėjo nuo kelio ženklo „Atsargiai, elniai! 2 mylios“, ir jūs pasakėt: „Aha, taip mes ir patikėjom, kad čia dar liko nors vienas elnias“, ir nuo tų žodžių jūsų geriau-

sias draugas, kuris sėdi keleivio sėdynėje ir dėkle peržiūrinėja kasetes, užrietė kojų pirštus savo sportiniuose bateliuose. Jūs jaučiat, kad pasakėt kažką, kas jį labai stipriai užgavo, ir jums visai smagu, todėl tęsiate toliau ta pačia gaida: „Jeigu jau apie tai kalbam, ar nepastebėjai, kad ir *paukščių* dabar sumažėjo? O žinai, ką neseniai girdėjau? Kad Karibuose jau nebeliko kriauklių, nes turistai jas visas išrankiojo. O ar tau kada nors atėjo į galvą, kad yra lyg ir, na, nezinau – *iškreipta* pirkti fotoaparatus, viską ir cigaretes skrendant lėktuvu iš Europos penkios mylios virš Grenlandijos, beorėje erdvėje?“

JUOKTIS PASKUTINIAM: polinkis mėgaujantis įsivaizduoti, kad būsi paskutinis žmogus, išlikęs gyvas žemėje. „Pakilčiau sraigtasparniu ir subombarduočiau „Taco“ kepsninę mikrobangų krosnelėmis“

PLATONO ŠEŠĖLIS: draugystė su priešingos lyties atstovu(-e) be seksualinio atspalvio.

Tada jūsų draugas pratrūksta, pavadina jus tikru asilu ir sako:

– Po galais, kodėl tu visą laiką toks skeptikas? Ar tau būtinai reikia matyti tik juoda?

Jūs atsikertate:

– Skeptikas? *Ar aš*? Man atrodo, jau greičiau *realistas*. Ar nori man pasakyti, kad dabar, kai pakeliui iš Los Andželo jau pravažiavom apie dešimt tūkstančių kvadratinių mylių ploto prekybos rajonų, tau nekilo nė *menkiausias* įtarimas, kad kažkam kažkur *visiškai* atsisuko varžtai?

Žinoma, jūsų ginčas niekur neveda. Taip visada būna su tokiais ginčais, ir tikriausiai jus apkaltina nemadingu negatyvizmu. Viso to rezultatas – jūs vienas stovite „Vonse“ eilėje prie Kasos Numeris Trys, prisikrovęs zefyrų ir anglių briketų vakarienės kepsniui, jums raižo skrandį, nes esate siaubingai įsiutęs, o jūsų geriausias draugas sėdi mašinoje, pabrėžtinai jus ignoruodamas ir tylėda-

mas klausosi bigbendo per radijo stotį, iš Katedral Sičio transliuojančią muziką čiuožykloms į slėnį.

Bet tuo pat metu kažkuria savo esybės dalimi negalite atsistebėti matydamas, ko prisidėjęs į savo vežimėlį prieš jus eilėje stovintis nežmoniškai nutukęs žmogus.

PASKUTINIS KADRAS: vieta, kur įsivaizduojame save branduolinio sprogimo metu, dažnai tai prekybos centras.

Dievulėliau, ko tik ten nėra! Didžiulės plastikinės dietinės kolos pakuotės, irisų skonio pyragų tešlos mišiniai skardinėse, paruošti kepti mikrobanginėse (dešimt minučių patogumo, o paskui – dešimt milijonų metų Riversaido apskrities municipaliniame sąvartyne), ir nesibaigiantys galonai spagečių padažo buteliuose... taaip, kai tokia dieta, reikia manyti, jo visa šeima kenčia nuo siaubingo vidurių užkietėjimo; oho, o kas ten jam prie kaklo, ar tik ne *gūžys*? „Tik pamanyk, *kaip* dabar atpigo pienas“, – tarsteli pats sau, atkreipęs dėmesį į kainą ant vieno iš butelių jo vežimėlyje. Tada tave pasiekia saldus vyšnių kvapas iš lentynų su kramtomąja guma ir neskaitytais žurnalais, pigiais ir gundančiais.

Bet staiga elektros įtampa susvyruoja.

Šviesa sustiprėja, vėl tampa normali, nusilpsta ir užgęsta. Tada nutyla muzika ir pasigirsta balsų gaudesys – panašiai kaip kino teatre, kai nutrūksta filmas. Žmonės metasi prie žvakių septintoje lentynų eilėje.

Prie išėjimo pagyvenusi pirkėja susierzinusi vežimėliu bando pralaužti nebeatsidarančias elektrines dureles. Parduotuvės tarnautojas stengiasi jai paaiškinti, kad dingo srovė. Tu pamatai, kaip per kitą išėjimą, kur atidarytas dureles prilaiko vežimėlis, ateina tavo geriausias draugas.

– Išsijungė radijas, – sako jis, – ir pažiūrėk... – pro parduotuvės langus pastebime daugybę dūmų stulpų, at-

slenkančių nuo „Dvidešimt devynių palmių“ karinės jūrų bazės slėnyje, – čia vyksta kažkas rimta.

Tada sukaukia sirenos, – pats baisiausias garsas pasaulyje, garsas, kurio bijojai visą gyvenimą. *Štai* jis – garso takelis pakeliui į pragarą, – staugiantis, pulsuojantis, gailus ir netikras, griaunantis ir jaukiantis laiką ir erdvę taip, kaip buvęs rūkalius naktį sugriauna laiką ir erdvę susapnavęs košmarą, kad vėl pradėjo rūkyti. Bet dabar rūkalius atsibudo ir rankoje pamatė degančią cigaretę, ir jo siaubui nėra ribų.

Per garsiakalbį girdėti parduotuvės valdytojo balsas, jis prašo pirkėjus ramiai išeiti iš pastato, bet jo niekas neklauso. Vežimėliai palikti takuose, žmonės bėga nešdamiesi ir drabstydami ant šaligatvio prisigrobtas mėsos pakuotes ir „Eviano“ butelius. Mašinų stovėjimo aikštelė dabar tampa tokia pat civilizuota kaip autodromas atrakcionų parke.

Tačiau storulis lieka; lieka ir kasininkė – pasišiaušusi blondinė kaulėta prasčiokiška nosimi ir peršviečiama balta oda. Jie abu ir tu su savo geriausiu draugu stovite suakmenėję, praradę kalbos dovaną, o jūsų smegenys pavirsta į lemputėmis apšviestą Šiaurės Amerikos priešlėktuvinės gynybos žemėlapį – kaip nuvalkiota! Jame pažymėtos ugnies kamuolių trajektorijos, nepastebimai, bet nenumaldomai artėjančios pro Bafino salą, Aleutų salas, Labradorą, Azoro salas, Aukštutinį ežerą, Karalienės Šarlotės salas, Pjudžet Saundą, Meiną... Dabar laiką jau galima skaičiuoti *sekundėmis*, ar ne?

– Aš visada sau žadėjau, – sako storulis kasdieniškų tonu, atitraukdamas jus visus tris nuo tokių minčių, – kad atėjus šitai akimirkai neprarasiu orumo, nesvarbu, kiek laiko mums būtų likę, todėl, panele, – sako jis, ryžtingai pasisukdamas į kasininkę, – norėčiau susimokėti už pirkinius.

Kasininkei nieko kito neliko – paėmė iš jo pinigus.

O tada įvyksta Sprogimas.

– Ant grindų! – šauki tu, bet jie, lyg elniai, užhipnotizuoti priekinių mašinos žibintų, toliau tęsia savo finansinę operaciją. – Greičiau!

Bet jūsų riksmai nepasiekia tikslo.

O tada, *dar* prieš tai, kai parduotuvės vitrina pavirsta skysta susiraičiusia sproginėjančia paklode, panašia į baseino paviršių šokant nuo tramplino...

Dar prieš tai, kai ant jūsų užgriūna kramtomosios gumos ir žurnalų kruša...

Ir *dar* prieš tai, kai storulis pakyla į orą, pakybo ten kaip sulėtintame animaciniame filme ir užsiliepsnoja, o suskystėjusios lubos pakyla ir pradeda sruventi į viršų...

Dar prieš visa tai jūsų geriausias draugas prišliaužia prie jūsų, ištiesia kaklą ir pabučiuoja jus į lūpas, sakydamas:

– Na va. Visąlaik norėjau tai padaryti.

Tai viskas. Tyliai šniokščiant karštam vėjui, lyg būtų atsidarę trilijonas įkaitusių orkaičių durelių, kaip ir įsivaizdavote jau nuo šešerių metų, viskas baigta: šiek tiek baisoka, šiek tiek seksualu ir krislelis gailesčio. Visai kaip gyvenimas – ar sutinkat su manim?

ANTRA DALIS

KLIUVO IR NAUJAJAI ZELANDIJAI

Prieš penkias dienas, kitą dieną po mūsų pikniko, Dagas dingo. Šiaip darbas ėjosi kaip įprasta, mudu su Klere liejom prakaitą savo maklažuose – aš pilsčiau gėrimus bare „Pas Larį“ ir prižiūrėjau namelius (už šį nesunkų darbelį man sumažino nuomos mokestį), o Klerė iškišinėjo senoms tarkoms penkių tūkstančių dolerių vertės rankines.

Žinoma, mes visaip spėliojom, kur išvarė Dagas, bet jaudinomės ne per labiausiai. Tikriausiai „išdagino“ kur nors, gal kirto Mekrašo herojinius possaguaro kaktusų; o Andželą studijuoti zaino programų arvoto filmo aštuonių

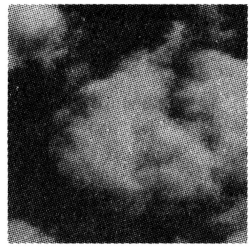

sikos sieną ir dabar mus kur nors tarp gal nuvarė į Los kompiuterinio diba filmuoti nespalmilimetrų juosta. Trumpi kūrybos proveržiai, padedantys jam iškęsti kasdieninio darbo nuobodybę.

Jokių problemų.

Tik norėčiau, kad apie juos įspėtų iš anksto, nes paskui turiu verstis per galvą dengdamas jį darbe. Na, jis žino, kad ponas Makarturas, baro savininkas ir mūsų bosas, atleistų jam ir žmogžudystę. Užteks jam vienąkart

papokštauti ir jo pravaikštos bus užmirštos. Kaip ir paskutinį kartą:

– Tai daugiau nepasikartos, pone M. Beje, ar žinot, kiek lesbiečių reikia, norint įsukti elektros lemputę?

Ponas Makarturas susiraukia.

– Dagmarai, *ša*! Dėl Dievo, negąsdink man klientų!

Kai kuriais savaitės vakarais „Pas Larį“ pasitaiko mėgėjų pavartyti kėdes. Peštynės bare, nors ir labai spalvingos, tik padidintų pono M. draudimo įmokas. Tik kad dar nė karto nemačiau „Pas Larį“ peštynių. Ponui M. paprasčiausiai paranoja, ir tiek.

– Trijų: viena suka lemputę, o dvi suka apie tai dokumentinį filmą.

Dirbtinis juokas. Manau, jis nepagavo esmės.

– Dagmarai, tai labai linksma, bet prašau neužgaulioti damų.

– Bet, pone Makarturai, – sako Dagas, įsijausdamas į vaidmenį. – Aš ir pats lesbietė. Taip jau atsitiko, kad esu įkalintas vyro kūne.

Žinoma, to jau per daug ponui M., kitos epochos atstovui, depresijos kūdikiui ir gausios degtukų dėžučių iš Vaikikio, Boka Raitono ir Getviko oro uosto kolekcijos savininkui. Ponui Makarturui, kuris su žmona karpo kuponus iš laikraščių, apsiperka urmu ir nesupranta, kam reikia skrydžio metu prieš valgį dalijamų drėgnų frotinių rankšluostėlių, pašildytų mikrobanginėje. Kartą Dagas bandė paaiškinti ponui M. frotinių rankšluosčių paskirtį:

– Tai paprasčiausi spąstai, sugalvoti rinkodaros skyriaus – na, žinote: „Tegul tie runkeliai nusivalo nuo pirštų siaubo ir meilės romanų dažų pėdsakus prieš kišdami nosis į lovį“ *Très* prabangu. Visi kaimiečiai apakę.

Lygiai taip pat sėkmingai Dagas galėjo sakyti šitą kal-

bą kokiam nors katinui. Atrodo, kad mūsų tėvų karta arba negali, arba nenori suprasti, kaip juos išnaudoja prekių gamintojai. Jie į vartojimą žiūri visiškai rimtai.

Tačiau gyvenimas tęsiasi.

Kurgi tu, Dagai?

* * * * *

Dagas atsirado! Jis (iš visų įmanomų vietų) pasirodė esąs Skočio sankirtoje Nevadoje, į rytus nuo Mohavio dykumos. Dagas man paskambino:

– Tau čia patiktų, Endi. Skočio sankirta – tai ta vieta, kur anksčiau važiuodavo branduolinės fizikos specialistai, išprotėję iš sielvarto dėl to, ką sukūrė; iš pradžių jie mirtinai prisigerdavo savo „Ford" markės sedanuose, paskui tėkšdavosi su jais į tarpeklius ir sudegdavo, o paskui ateidavo mažieji dykumos žvėreliai ir juos suėsdavo. Taip skanu. Visai kaip Biblijoje. Man *patinka* dykumos teisingumas.

VIENATVĖS KULTAS: autonomijos poreikis bet kokia kaina, dažniausiai aukojant ilgalaikius santykius. Dažnai atsiranda tada, kai kiti per daug iš tavęs tikisi.

– Asile tu. Aš čia ariu dvi pamainas dėl to, kad išvažiavai nepranešęs.

– Man reikėjo išvažiuot, Endi. Nepyk, kad palikau tave bėdoj.

– Dagai, kokį *velnią* veiki Nevadoj?

– Nesuprasi.

– Pabandyk.

– Na, nežinau...

– Tada papasakok apie tai *istoriją*. Iš kur skambini?

– Iš taksofono vienoj užeigoj. Pasinaudojau pono M. telefono kortelės numeriu. Bet jis nesupyks.

– Tu tikrai piktnaudžiauji to bičo geranoriškumu, Dagai. Negali juk amžinai išplaukt tik savo žavesiu.

– Ar aš paskambinau į paskaitas telefonu? Tai nori išgirst mano istoriją ar ne?

Žinoma, kad noriu.

– Gerai jau, gerai, užsičiaupiu. Varyk.

Ragelyje pasigirsta degalinės garsai ir vėjo kauksmas, girdimas net viduje. Nuo niūrios Nevados tuštumos iškart pasijuntu vienišas; norėdamas nuslopinti kylantį drebulį, pasistatau marškinių apykaklę.

Dago pakelės užeigoje tikriausiai dvokia kaip aludėje nuo prišnerkštos kiliminės dangos. Atstumiantys tipai vienuolika pirštų žaidžia prekystalyje įtaisytus kompiuterinius žaidimus ir valgo riebius mėsos subproduktus, gausiai apibarstytus linksmų spalvų pagardais. Aplink tvyro šalta, drėgna migla, atsiduodanti pigiu grindų valikliu, valkataujančiais šunimis, cigaretėmis, bulvių koše ir nesėkme. O nuolatiniai klientai spokso, kaip Dagas kraiposi ir romantiškai miršta pasakodamas į telefono ragelį savo tragišką sakmę, apžiūrinėja jo nešvarius baltus marškinius, persikreipusį kaklaraištį ir nervingai judančią cigaretę ir tikriausiai laukia, kad bet kurią akimirką pro duris įgrius būrys energingų, nepriekaištingai apsirengusių mormonų, suriš jį ilga balta virve ir tempte ištemps atgal į Jutos valstiją.

– Na, gerai, Endi, klausykis mano istorijos, pasistengsiu kuo trumpiau: kartą Palm Springse gyveno vienas jaunuolis, kuris niekada nekišo nosies ne į savo reikalus. Pavadinkim jį Očiu. Otis persikėlė į Palm Springsą, nes atidžiai išstudijavęs meteorologinius žemėlapius pamatė, kad ten iškrenta juokingai mažas kritulių kiekis. Dar jis sužinojo, kad jeigu ant Los Andželo kitoje kalnų pusėje kada nors nukris atominė bomba, vėjo gū-

siai beveik neleis radioaktyvioms dulkėms patekti į jo plaučius. Palm Springsas buvo jo asmeninė Naujoji Zelandija, jo šventovė. Kaip ir stebėtinai daug žmonių, Otis dažnai galvodavo apie Naująją Zelandiją ir Bombą.

Vieną dieną Otis gavo atvirlaiškį iš seno bičiulio, kuris dabar gyvena Niu Meksike, už dviejų dienų kelio nuo jo. Otį sudomino atvirlaiškio fotografija – septinto dešimtmečio branduolinių bandymų nuotrauka, fotografuota iš lėktuvo dykumoje dienos metu.

DŽIAUKIS ĮŽYMYBĖS NELAIME: nesveikas jaudulys, kylantis kalbant apie įžymybių mirtį.

Atvirlaiškis privertė Otį susimąstyti.

Kažkas toje nuotraukoje jį suerzino, bet jis negalėjo aiškiai suvokti *kas*.

Bet paskui Otis suprato: mastelis neatitiko tikrovės; grybo debesis buvo *per mažas*. Otis visada manė, kad branduolinis grybas uždengia *visą* dangų, o šitas sprogimas... na, jis priminė mažytę signalinę raketą, pasiklydusią tarp slėnių ir kalnų virtinių, kur buvo paleista.

Otį apėmė panika.

„Galbūt, – pamanė jis pats sau, – aš visą gyvenimą bijojau tik mažyčių fejerverkų, kurie virsdavo pabaisomis tik mūsų vaizduotėje ir per televiziją? Nejaugi visą tą laiką aš *klydau*? Gal pagaliau atsirado proga nugalėti savo nerimą dėl Bombos?..“

Otis labai susijaudino. Jis suprato, kad turi padaryti vieną dalyką – kuo skubiausiai šokti į savo mašiną ir pats viską smulkiai ištirti – aplankyti *tikrąsias* branduolinių bandymų vietas ir kuo aiškiau įvertinti sprogimų mastelį. Taigi jis leidosi į turnė, kurią pavadino Branduoliniu keliu, po Pietų Nevadą, Pietvakarių Jutą, o paskui padarė kilpą į Niu Meksiką, kur aplankė Alamogordo ir Las Kručes bandymų poligonus.

Pirmą vakarą Otis nusigavo iki Las Vego. Jis galėjo

prisiekti, kad ten matė, kaip aktorė Džil Sent Džon klykė, kai jos cinamono spalvos perukas įkrito į fontaną. Ir dar, *atrodo*, jis matė, kaip dainininkas Semis Deivis jaunesnysis ją guosdamas pasiūlė riešutų kraitelę. O kai Otis prie juodojo Džeko lošimo stalo sudvejojo, lošti ar ne, vaikinas šalia jo burbtelėjo: *„Ei, žmogau!“* (pagaliau į jį kreipėsi „žmogau“ – jis pasijuto devintam danguj!) *„Las Vegas laikosi ne ant tų, kurie išlošia“* Otis švystelėjo vaikinui vieno dolerio žetoną.

Kitą rytą greitkelyje Otis matė aštuoniolikos ratų sunkvežimius, važiuojančius į Mustangą, Elį ir Siuzanvilį, prikrautus ginklų, uniformų ir jautienos; visai netrukus jis atsidūrė Pietvakarių Jutoje ir aplankė filmavimo aikštelę, kur kadaise buvo sukamas filmas su Džonu Veinu – daugiau kaip pusė filmavimo komandos vėliau išmirė nuo vėžio. Aišku, kad Očio kelionė buvo kvapą gniaužianti, bet vieniša.

MES ELGIAMĖS KAIP VABZDŽIAI

Daugiau nepasakosiu apie kitą Očio kelionės dalį, bet tuoj pats viską suprasi. Svarbiausia, kad po kelių dienų Otis rado tą subombarduotą kosminę Niu Meksiko dykvietę, kurios ieškojo, ir atidžiai viską ištyrinėjęs suprato: *taip, atominės bombos „grybai“ iš tikrųjų yra gerokai mažesni, nei mes juos įsivaizduojame*. Tai suvokęs, Otis nusiramino – tyliai šnabždantys balsai, kurie be paliovos aiškino jo pasąmonei apie branduolinę katastrofą nuo pat darželio laikų, nurimo. Pagaliau nebebuvo ko bijoti.

– Atrodo, tavo istorija su laiminga pabaiga?

– Ne visai, Endi. Matai, Otis neilgai buvo ramus, netrukus jis padarė dar vieną bauginantį atradimą, kurį pa-

skatino ne kas kitas, o prekybos centras. O buvo taip: grįždamas namo į Kaliforniją 10-uoju greitkeliu, Otis pravažiavo pro prekybos centrą už Fenikso. Jis nerūpestingai mąstė apie stambius ir arogantiškus architektūrinius prekybos centrų blokus ir apie tai, kad jie taip pat džiugina akį, žvelgiant į peizažą, kaip kokie nors branduoliniai reaktoriai. Tada jis pravažiavo pro naują japių gyvenamą rajoną – vieną iš tų keistų naujų rajonų su šimtais visiškai vienodų beprasmių ir milžiniškų blokinių rausvo koralo spalvos namų, sugrūstų per colį vienas nuo kito ir maždaug per tris pėdas nuo greitkelio. Ir Otis suprato: „Ei, juk tai visai ne namai, tai *užmaskuoti prekybos centrai*!“

Otis rado panašumų su prekybos centrais: virtuvės – tai maisto prekių skyriai, svetainės – pramogų centrai, vonios kambariai – vandens parkai. Otis tarė sau: „O Dieve, kas vyksta ten gyvenančių žmonių *galvose* – ar jie namuose tik tą ir veikia, kad *apsipirkinėja*?“

NAUJAS KARALIAUS PREKYBOS CENTRAS: plačiai paplitęs įsivaizdavimas, kad prekybos centrai neturi išorės, tik vidų. Šio įsivaizdavimo sukeltas vizualinis aklumas leidžia pirkėjams apsimesti, kad didžiulių betoninių blokų, įkištų į jų gyvenamąją aplinką, tiesiog nėra.

Pajutęs, kokia nauja ir bauginanti ši mintis, prie kelkraščio jis turėjo sustabdyti automobilį ir truputį pamąstyti, o pro šalį greitkeliu skriejo mašinos.

Tada jis vėl prarado neseniai patirtą ramybės jausmą. „*Jeigu* žmonės mintyse gali paversti savo namus prekybos centrais, tada tie patys žmonės lygiai taip pat gali įsivaizduoti, kad atominės bombos nesiskiria nuo paprastų“, – pamanė jis.

Šį atradimą jis susiejo su savo nauju pastebėjimu apie branduolinius „grybus“ „Kai tik žmonės pamatys, kad naujieji sprogimai yra mažesni, *draugiškesni*, tada virsmo procesas taps nebegrįžtamas. Bus prarastas bet koks bud-

rumas. Nespėsim nė mirktelėti, ir atomines bombas jau bus galima pirkti bet kurioj parduotuvėj – arba gauti *nemokamai kaip priedą už pripildytą degalų baką*!“ Očio pasaulis vėl tapo bauginantis.

* * * * *

– Ar jis buvo apsirūkęs? – klausia Klerė.

– Ne, tik kava. Sprendžiant iš garso, devyni puodeliai. Neprastai.

– Man atrodo, jis per daug suka galvą dėl to, kad tuoj išlėks į orą. Manau, jam reikia įsimylėti. Jeigu artimiausiu metu neįsimylės, tai visai praskys.

– Gali būti. Rytoj popiet jis grįžta namo. Sako, kad mums abiem turi po dovaną.

– Įžnybk man.

PABAISOS EGZISTUOJA

Dagas ką tik atvažiavo. Atrodo taip, lyg šunys būtų jį iškapstę iš Katedral Sičio šiukšlių konteinerio. Jo skruostai, paprastai rausvi, dabar įgavo melsvai pilkšvą atspalvį, o jo kaštoniniai plaukai buvo beprotiškai susitaršę lyg kokio maniako snaiperio, kuris iškišęs galvą iš užgrobtos greitojo maisto užeigos šaukia: „Nelaukit, nepasiduosiu!“ Visa tai tik jis įžengia pro įsiaudrinęs ir neišpasidaro neramu, o nervingai maigo suprantu, kad ir ji dėlto Dagas atrodo laimingas – sakytum, ko gi daugiau galima norėti? Tik kodėl ta jo laimė tokia *įtartina*?

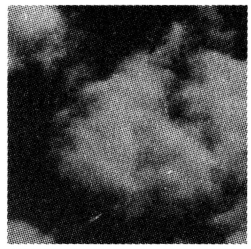

mes pastebim, vos duris – siaubingai simiegojęs. Man iš to, kaip Klerė tarp pirštų cigaretę, susirūpinusi. Vis

Man atrodo, žinau kodėl.

Esu jau ir anksčiau matęs tokį laimės atspalvį. Panašų džiaugsmą be priežasties ir prislėgtas šypsenas mačiau veiduose draugų, po pusės metų grįžtančių iš Europos – jų veiduose buvo justi palengvėjimas, kad vėl galės mėgautis didžiulėmis mašinomis, pūkuotais baltais frotiniais rankšluosčiais ir Kalifornijos maistu; tačiau tuose veiduose taip pat buvo galima įžvelgti artėjančią beveik kli-

nikinę depresiją „ką man dabar daryti su savo gyvenimu?“ Ja beveik visada neišvengiamai baigiasi piligrimystės į Europą.

Še tai tau.

Bet juk Dagas jau buvo *išgyvenęs* savo didžiąją trečio dešimtmečio vidurio krizę, o tokios krizės, ačiū Dievui, ištinka tik vieną kartą gyvenime. Taigi spėju, kad jis paprasčiausiai per daug laiko praleido vienas – o kai nepašneki su žmonėmis, varžtai gali visai atsileisti. Tikrai. Ypač Nevadoje.

– Sveiki, bičiuliai! Atvežiau visiems lauktuvių, – šūkteli mums Dagas, įvirsdamas per slenkstį su milžinišku popieriniu paketu rankose; jis akimirką stabteli koridoriuje, kad užmestų akį į Klerės laiškus ant staliuko, ir palieka mudviem su Klere sekundės dalelytę kilstelėti antakius ir apsikeisti daugiareikšmiais žvilgsniais, ir pakankamai laiko Klerei šnibžtelėti man į ausį „*Daryk* ką nors!“, kol mes, įsitaisę ant jos sofos, žaidžiam raidžių dėlionę.

– Sveiks, Pupuliuk, – sako Klerė, kamštinėmis platformomis nukaukšėdama per medines grindis; savo blizgančiu violetiniu toreadoro kostiumu ji aiškiai persistengė. – Tavo garbei apsirengiau kaip namų šeimininkė iš Reno miestelio. Netgi bandžiau pasidaryt „vapsvų lizdą“ ant galvos, bet baigėsi plaukų lakas. Žodžiu, *neišėjo*. Nori išgert?

– Degtinės su apelsinų sultimis neatsisakysiu. Sveiks, Endi.

– Sveiks, Dagai, – atsakau, tada atsistoju ir nueinu pro jį prie laukujų durų. – Einu nusimyžt. Klerės unitazas leidžia labai juokingus garsus. Po sekundės grįšiu. Ilgai važiavai?

– Dvylika valandų.

– Puiku, kad grįžai.

Per kiemą nuėjęs į savo švarų, bet sujauktą namelį, pasirausiu apatiniam vonios spintelės stalčiuje ir surandu buteliuką pagal receptą pirktų vaistų, užsilikusių nuo tada, kai prieš metus ar dvejus kvailiojau su raminamaisiais. Iš buteliuko išimu penkias oranžines pusės miligramo trankvilianto ksanakso tabletes, truputį palaukiu, kiek užtruktų nusimyžti, o tada grįžtu pas Klerę, sutrinu tabletes jos prieskonių trintuvėje ir miltelius suberiu Dagui į degtinę su sultimis.

– Hm, Dagai. Atrodai kaip iš maišo išlindęs, bet *nieko*, būk sveikas!

Mes susidaužiam, mano rankose – stiklinė sodos vandens. Stebėdamas, kaip jis gurkšnoja savo gėrimą, suvokiu, – kaltė lyg elektros srovė trenkia man per sprandą, – kad persistengiau matuodamas jam dozę, nes, užuot padėjęs truputėlį atsipalaiduoti (kaip ketinau), padariau taip, kad po penkiolikos minučių jis pavirto baldu. Klerei apie tai geriau net neužsiminti.

– Dagmarai, norėčiau gauti savo dovaną, būk toks malonus, – sako Klerė dirbtiniu nenatūraliai trūkčiojančiu balsu, slepiančiu susirūpinimą prislėgta Dago būsena.

– Viskas savo laiku, laimės kūdikiai, – sako Dagas, svirduliuodamas ant kėdės. – Viskas savo laiku. Leiskit pailsėt sekundę.

Mes gurkšnojam ir apžiūrinėjam Klerės urvą:

– Klere, tavo kambarys kaip visada nepriekaištingas ir žavus.

– Oho, ačiū, Dagai, – Klerei atrodo, kad Dagas kalba iš aukšto, bet iš tikrųjų ir Dagas, ir aš visada žavėjomės Klerės skoniu – jos namelis, gausiai

SKURDOCHONDRIJA: hipochondrija, kurios priežastis – medicinos draudimo neturėjimas.

ASMENINIS TABU: mažytė į prietarą panaši gyvenimo taisyklė, kuri padeda susitvarkyti su kasdieniniu gyvenimu, neturint kultūrinių ar religinių vertybių.

apstatytas šeimos vertybėmis, atitekusiomis jai po kiekvienų jos mamos ir tėvo skyrybų, skonio atžvilgiu yra per šviesmečius nutolęs nuo mudviejų su Dagu urvų.

Klerė išsiners iš kailio, kad tik pasiektų, ko nori. („Mano butas turi būti *tobulas*.“) Pavyzdžiui, ji nuėmė kiliminę dangą ir atidengė medines grindis, kurias pati savo rankomis nupoliravo, nulakavo ir šen bei ten išdėliojo persiškus ir meksikietiškus kilimėlius. Prie medžiaga apmuštų sienų stovi senoviniai pasidabruoti ąsočiai ir vazos (iš Oranžo apskrities sendaikčių turgaus). Adirondako gluosnio kėdės, panašios į lauko baldus, papuoštos pagalvėlėmis iš Provanso šilko su ksilografiniu piešiniu.

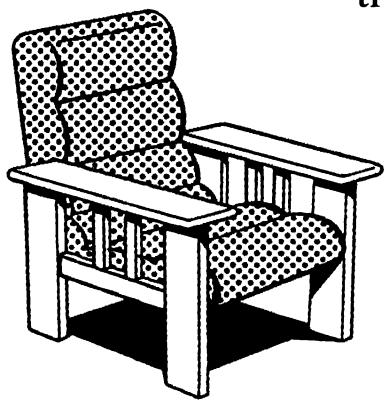

BEVEIK VIENKARTINIS ŠVEDIŠKAS BALDAS

Klerės būstas žavus, bet jame yra vienas *erzinantis* dalykas – didžiulė krūva elnių ragų, sukibusių vienų su kitais į nepatvarų kaulinį darinį kambarėlyje šalia virtuvės, kuris iš tikrųjų *turėjo* būti valgomasis, o ne urvas su kaulais, kurie mirtinai išgąsdina meistrus, ateinančius taisyti elektros prietaisų.

Šita ragų kolekcionavimo manija apsėdo Klerę prieš kelis mėnesius, kai iš sendaikčių turgaus šalia ji „išlaisvino“ visą stovą su ragais. Po kelių dienų mudviem su Dagu ji pranešė atlikusi nedidelę ceremoniją, kuri leido iškankintų ir nugalabytų gyvūnų sieloms iškeliauti į dangų. Kokia ta ceremonija, mes taip ir nesužinojom.

Netrukus šis išlaisvinimo procesas pavirto į tam tikrą maniją. Dabar Klerė gelbsti ragus dėdama skelbimus į vietos laikraštį „Desert Sun“: „Vietos menininkei reikia ragų darbui. Prašau skambinti tel. 323...“ Devynis kartus iš dešimties į skelbimą atsiliepia moteris, vardu Verna, su suktu-

kais plaukuose ir pilna burna antinikotininės kramtomosios gumos. Ji sako Klerei: „Tu man nepanaši į kaulo raižytoją, brangioji, bet nesvarbu; tas niekšas dingo, tai pasiimk tuos prakeiktus ragus. Vis tiek niekada negalėjau jų pakęsti“.

* * * * *

– Nagi, Dagai, – klausiu siekdamas jo popierinio paketo. – Tai ką gi man parvežei?

– Šalin rankas nuo gėrybių! – užsipuola mane Dagas, bet tuoj pat prideda: – Prašau kantrybės.

Tada jis įkiša ranką į paketą ir skubiai paduoda man kažką, net nesuspėju įžiūrėti ką:

– *Un cadeau pour toi.*

Tai susuktas senas diržas, ant kurio karoliukais išsiuvinėti žodžiai DIDYSIS KANJONAS.

– Dagai! Viršūnė! Tobulas penktas dešimtmetis.

– Taip ir maniau, kad tau patiks. O dabar jums, *mademoiselle*... – padaręs pirueta, Dagas paduoda Klerei „Miracle Whip“ majonezo indelį su nulupta etikete, pripildytą kažko žalsvo. – Gali būti, kad tai geriausia, ką turiu savo kolekcijoj.

– *Mille tendresses*, Dagai, – sako Klerė, apžiūrinėdama sakytum alyvuogių spalvos tirpios kavos granules. –

NETOLERANCIJA INTERJERUI: įkyriai persekiojantis poreikis gyventi „kietoje“ namų aplinkoje. Dažni kultiniai objektai – įrėmintos nespalvotos meninės nuotraukos (mėgstamiausia fotografė – Diana Arbus); paprasčiausi pušiniai baldai, juodi matiniai buitinės elektronikos prietaisai: televizoriai, stereoaparatūra ir telefonai; silpnas halogeninis apšvietimas; šešto dešimtmečio stiliaus toršeras, kėdė ar stalas; gyvos gėlės su įmantriais pavadinimais.

JAPONIŠKAS MINIMALIZMAS: dažniausiai siūloma interjero dizaino estetika, mėgstama jaunų žmonių, neturinčių šaknų ir sparčiai kopiančių karjeros laiptais.

Bet kas tai yra? Žalias smėlis? – ji parodo man stiklainį, tada jį papurto. – Na ir *galvosūkis*. Čia nefritas?

– Ne, ne nefritas.

Lengvas drebulys perbėga man per nugarą.

– Dagai, ar tik ne Niu Meksike šitą gavai, ką?

– Pataikei, Endi. Tai tu žinai, kas čia?

– Įtariu.

– Ak tu išdykėli.

– Gal baigsit vaizduot kietus *vyrukus* ir pasakysit, kas čia yra? – pareikalauja Klerė. – Man jau skruostus skauda šypsotis.

Paprašau Klerės, kad sekundę parodytų man savo dovaną, ir ji paduoda man stiklainį, bet Dagas bando jį iš manęs atimti. Panašu, kad mano kokteilis pradeda veikti.

– Tikiuosi, jis neradioaktyvus, Dagai?

– Radioaktyvus?! – sušunka Klerė.

Dagas išsigandęs krūpteli, išmeta stiklainį iš rankų ir šis sudūžta. Per kelias sekundes nesuskaičiuojami žalsvi stiklo karoliukai išsilaksto į visas puses kaip įniršusių širšių spiečius – šokinėja po grindis, prilenda į plyšius, į sofos gobeleną, į žemę fikuso vazone – *visur*.

– Dagai, kas čia per šūdas? Kaipmat viską išvalyk! Kad niekur nė kvapo neliktų!

– Tai trinitrofenolis, – sumurma Dagas, greičiau pažemintas nei nusiminęs. – Iš Alamogordo, kur įvyko pirmasis branduolinis bandymas. Ten buvo toks baisus karštis, kad smėlis susilydė į visiškai naują medžiagą. O indelį pirkau moteriškų aksesuarų parduotuvėje.

– O Dieve. Tai plutonis! Tu atitempei į mano namus plutonio! Na ir *trenktas* tu. Dabar čia viskas užkrėsta, – ji pradeda dusti. – Aš nebegaliu čia gyventi! Man reikia išsikraustyt! Mano mažas mielas namelis... Aš gyvenu radioaktyvių atliekų sąvartyne... – su savo platformomis

Klerė pradeda blaškytis kaip paukštis, jos blyškus veidas parausta nuo isterijos, bet ji iš paskutiniųjų laikosi, kad nepultų akyse gęstančio Dago.

Lyg koks kvailys įjungiu savo proto balsą:

– Baik, Klere. Sprogimas įvyko beveik prieš penkiasdešimt metų. Dabar jis nekenksmingas...

– *Eik tu žinai kur su savo „nekenksmingu“*, pone Visažini! Juk ir pats netiki visom tom kalbom apie *nekenksmingumą*, ar ne? Na ir naivuolis, kvaiša tu nelaimingas – *kas* gi tiki vyriausybe! Šitas šūdas neš *mirtį* dar keturis su puse milijardus metų.

Dagas kažką sumurma nuo sofos, jau beveik miegodamas.

– Nekelk panikos, Klere. Karoliukai jau nugyveno pusę savo laiko. Jie švarūs.

– Net nebandyk kalbėt su manim, tu pragaro išpera, Frankenšteinai, kol viso namo nepadarysi nekenksmingo. O iki tol aš pagyvensiu pas Endį. *Labanakt*.

Ji išlekia pro duris kaip nuo bėgių nuvažiavęs traukinio vagonas, palikdama Dagą beveik komos būsenos ant sofos, kur jis pamažu grimzta į karštligišką, pilną blyškiai žalsvų košmarų sapną. Nežinau, ar Klerė sapnuos košmarus, ar ne, bet jei ji kada nors ir sugrįš į šitą namelį, jame jau niekada ramiai nebemiegos.

* * * * *

Rytoj Tobijas atvažiuoja aplankyti Klerės. O aš netrukus švęsiu Kalėdas Portlande su savo šeima. Kodėl man niekaip nepavyksta supaprastinti savo gyvenimo?

NEGRAUŽK SAVĘS

Gausi įvykių diena. Dagas vis dar tebemiega ant Klerės sofos, nė nenutuokdamas, kaip žemai puolė jos akyse. Tuo metu Klerė mano vonioje gražinasi ir garsiai filosofuoja, apsupta kvapnių „Givenchy“ garų už ištiso kosmetikos ir aksesuarų prekystalio, primenančio išpurtytos vaikiškos kuprinės turinį; ji privertė mane visa tai atnešti iš jos namelio.

– Kiekvienas iš mūsų, Endi, gyvenime turi savo „slaptą valdovą“, nepažįstamąjį, kuris pats to nesuvokdamas tau turi nepaaiškinamą galią. Galbūt tai yra vaikas su šortais, kerpantis tavo pievelę, arba moteris, išsikvėpinusi „White Shoulders“ kvepalais, kuri išduoda knygas bibliotekoje, – na, beveik nepažįstamas tau žmogus, bet jeigu vieną dieną grįžęs namo rastum jo žinutę savo telefono atsakiklyje: *„Palik viską. Aš tave myliu. Važiuojam su manim į Floridą dabar“*, iškart su juo važiuotum. Tau tas žmogus – ta blondinė kasininkė iš „Jensено“, ar ne? Pats man sakei. Dagui tai tikriausiai Elvisė (Elvisė yra gera Klerės draugė), o *man*, deja, – ji išeina iš vonios palenkusi galvą į šoną, segdamasi auskarą, –

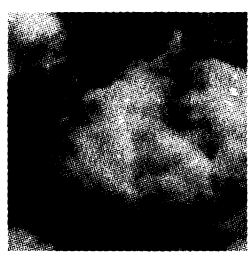

tai yra Tobijas. Nėra gyvenime teisybės, Endi. *Tikrai.*

Tobijas – tai Klerę apsėdusi nelaimė iš Niujorko, ir šįryt jis turi atvaryti iš Los Andželo oro uosto. Jis yra mūsų amžiaus; kaip ir Klerės brolis Alanas, yra baigęs privačią mokyklą ir dar kilęs iš kažkokio baltųjų turtuolių geto Rytų pakrantėje, lyg Niu Rošelės... Ar Šeiker Haitso? Darieno? Vestmaunto? Leik Foresto? Bet pagaliau ar tai svarbu? Tobijas banke dirba tokį darbą, kad kai per vakarėlį pradeda pasakoti, koks jis, viską pamiršti dar jam nebaigus. Jis kalba nepakenčiamai nuobodžiu korporacijų klerkų žargonu. Nemato nieko kvaila ar žeminančio dažnai lankytis stambių kompanijų restoranėliuose su dirbtiniais pavadinimais (vien tikriniai vardai), tokiais kaip „Pas Maktakį“ arba „Pas O'Duliganą“. Išmano visas batų su kutais variacijas ir niuansus („*Niekada* negalėčiau avėt *tavo* batų, Endi. Jų siūlės kaip mokasinų. Per daug kasdieniškas stilius.“)

MASINĖ GAMYBA NAIKINA TAVO TEISĘ RINKTIS

Todėl nenuostabu, kad jis visada kontroliuoja padėtį ir įsivaizduoja viską žinantis. Jam patinka laidyti juokelius, pavyzdžiui, tokius, kad reikia išasfaltuoti Aliaską ar mestelėti atominę bombą ant Irano. Kalbant populiarios dainelės žodžiais, jis yra ištikimas Amerikos Bankui. Tačiau jis gyvenime atsisakė kažko svarbaus, ir nuo jo *verčia vemt*!

Nepaisant viso šito, Tobijas atrodo taip, kad galima išvirst iš koto – jį galima būtų rodyti cirke, ir mes su Dagu jam pavydim. Atsistojęs vidurnaktį miesto centre ties kampu, Tobijas galėtų sukelti mirtiną transporto grūstį. Normalios išvaizdos žmones tai labai slegia. „Jeigu jis norėtų, tai galėtų gyvenime nedirbti nė vie-

nos dienos, – sako Dagas. – Nėra gyvenime teisybės.“ Tobijas turi kažką tokio, kad žmonės jį pamatę visada sako: „Nėra gyvenime teisybės“

Jiedu su Klere susipažino prieš kelis mėnesius Brendono namuose Vakarų Holivude. Jie visi trys ruošėsi eiti į grupės „Wall of Voodoo“ koncertą, bet Tobijas su Klere ten taip ir nenuėjo, o atsidūrė „Javos“ kavinėje, kur Tobijas visą vakarą neužsičiaupė, o Klerė spigino į jį akis. Vėliau Tobijas išgrūdo Brendoną iš jo paties buto. „Negirdėjau nė vieno žodžio, ką Tobijas visą vakarą šnekėjo, – sako Klerė. – Jis galėjo lygiai taip pat sėkmingai skaityt meniu iš kito galo. Bet jo profilis yra *klasiškas*, patikėkit manim.“

Jie praleido naktį kartu, o kitą rytą Tobijas įgriuvo į miegamąjį su šimtu rožių ilgiausiais kotais ir pažadino Klerę švelniai guldydamas jas vieną po kitos jai ant veido. Tada, kai ji jau išsibudino, jis užvertė ant jos visą Niagaros krioklį kotų ir žiedlapių. Kai Klerė tai papasakojo mudviem su Dagu, netgi mes turėjom pripažinti, kad jo gestas buvo nuostabus.

„DUONOS IR ELEKTROS!“: elektronikos epochai būdingas įsitikinimas, kad politinės partijos yra senamadiškos, o jų politika – nesvarbi, nereikšminga ir nenaudinga, o dažnai net ir pavojinga, sprendžiant šiuolaikinės visuomenės klausimus.

RINKĖJŲ MAIŠTAS: bandymas, nors ir nevaisingas, išreikšti savo nepasitenkinimą esama politine sistema paprasčiausiai atsisakant balsuoti.

– Tai turėjo būti pati romantiškiausia mano gyvenimo akimirka, – pasakė Klerė. – Turiu galvoje, pavyzdžiui: ar galima numirti nuo rožių? iš malonumo? Na, šiaip ar taip, vėliau tą rytą mes važiavom automobiliu į ūkininkų mugę Ferfakse lauke valgyti priešpiečių ir spręsti „Los Angeles Times“ kryžiažodžio, apsupti balandžių ir turistų. O tada La Sienegos bulvare pamačiau didžiulį kar-

toninį skydą su aerozoliu išpurkštu užrašu *„100 rožių tik už 9,95 dolerio“*. Mano širdis nusileido į kulnus, lyg lavonas su akmeniu po kaklu, įmestas į Hudsono upę. Tobijas susmuko savo sėdynėje kaip galėdamas žemiau. O toliau buvo *dar blogiau*. Užsidegė raudona šviesa, ir štai prie mūsų automobilio prisiartina kažkoks tipas iš kioskelio ir sako: „Ponas Tobijas – mano geriausias klientas! Jums labai pasisekė, panele, kad visą laiką gaunat mūsų gėlių iš pono Tobijo!“ Galit įsivaizduoti, kad mūsų pusryčiai buvo visiškai sugadinti.

Na, gerai gerai. Aš kalbu neobjektyviai. Bet man labai patinka varyt ant Tobijo. Tai labai paprasta. Jis man įkūnija visus mūsų kartos žmones, kurie eikvoja geriausius savo gebėjimus užkalti pinigus ir labiausiai vertina tai, kas lengvai pasiekiama. Tuos, kurie patogiai jaučiasi dirbdami greitą pelną duodančius darbus, tokius kaip rinkodaros vadybininkai, spekuliantai žeme, teisininkai, skatinantys žmones kelti bylas dėl nelaimingų atsitikimų, ir biržos makleriai. Jie tokie savimi patenkinti. Įsivaizduoja esą ereliai, sukantys galingus lizdus iš ąžuolų šakų ir nendrių, bet iš tikrųjų yra labiau panašūs į mūsų Kalifornijos erelius, kurie lizdus suka iš visokio šlamšto: išmestų automobilių dalių, primenančių nuimtus nuo sumuštinio žalumynus – surūdijusių duslintuvų žarnų ir išvaržos sutrauktų ventiliatoriaus dirželių; krūvos atliekų, besivoliojančių pageltusios žolės meridianuose palei Santa Monikos greitkelį – plastikinių sodo kėdžių, šaldomųjų termosų dangtelių, sulūžusių slidžių, – pigių, prastų toksinių atliekų, kurios arba iškart subyra į dulkes, arba išliks nesuirusios tol, kol mūsų galaktika pavirs gigantiška balta šviesa pulsuojančia žvaigžde.

EROTIZUOK PROTĄ

Ne, nepamanykit, aš nejaučiu Tobijui neapykantos. Ir kai išgirstu jo mašiną įvažiuojant į garažą, suprantu, kad įžvelgiu jame kažką, kuo galėjau tapti *pats*, kažką, kuo gali tapti kiekvienas iš mūsų, jei tik praras budrumą. Užmaskuotą nuobodumą ir pasitenkinimą savim, kuriame slypi tiek pykčio ir paniekos žmonėms, tiek godumo, kad tokios būtybės gali misti tik į save panašiais. Jis – tarsi keleivis iš aukštai kalnuose sudužusio lėktuvo, pilno ligotų žmonių; išlikę gyvi, nepasitikėdami kitų bendrakeleivių organais, grauš savo galūnes.

– Kendi, *brangusis*! – širdingai, bet su pašaipa užriaumoja Tobijas, trinktelėdamas mano tinklines duris; prieš tai jis pamatė, kad pas Klerę nieko nėra, jei neskaičiuosime į kamuoliuką susirietusio Dago. Aš susiraukiu, sumurmu kažką, užuot pasisveikinęs, ir apsimetu labai įnikęs į „TV per savaitę“. Jis užmeta akį į žurnalą:

– Bulvarinis skaitalas, ar ne? O aš maniau, kad tu intelektualas.

– Įdomu, kad būtent tu kalbi apie bulvarinį skaitalą, Tobijau...

– Ką? – suloja jis, lyg būtų užsileidęs „Sony“ ausinuką visu garsu, ir kažkas paklaustų jo kelio. Tobijo visiškai nedomina objektai, neįeinantys į jo interesus.

– Nieko, Tobijau. Klerė vonioje, – priduriu aš, mostelėdamas ranka ta kryptimi kaip tik tą akimirką, kai iš už kampo išlenda Klerė, kažką tarškėdama ir segdamasi plaukus mergaitišku segtuku.

– Tobijau! – sušunka ji ir pribėga pasibučiuoti, Tobijas sutrinka pamatęs ją taip intymiai atrodančią mano namuose ir nenori jos bučiuoti.

ARMANIZMAS: Džordžo Armani vardu pavadinta manija imituoti besiūlį ir (tai dar svarbiau) santūrų italų dizainerių sukurtą aukštosios mados stilių. Kaip ir japoniškas minimalizmas, armanizmas atspindi stiprų vidinį kontrolės poreikį.

SKURDAS VEŽA: suvokimas, kad žmogus yra tuo geresnis, kuo mažiau turi pinigų.

– Atsiprašau, – sako jis. – Atrodo, sutrukdžiau.

Mudu su Klere išverčiam akis pagalvoję apie tai, kad gyvenimas Tobijui atrodo lyg ne-itin-juokinga prancūziška komedija, vaidinama tik jam vienam. Klerė vis tiek pasistiebia ir jį pabučiuoja (suprantama, kad jis yra aukštas).

– Vakar vakare Dagas mano namelyje išbarstė plutonį. Jiedu su Endžiu šiandien ruošiasi jį valyti, o aš tuo metu apsistojau ant šitos sofos. Tiksliau, kol Dagas padarys nekenksmingą mano urvą. Jis atsijungė ant mano sofos. Praeitą savaitę buvo Niu Meksike.

– Taip ir jaučiau, kad jis gali iškrėsti kokią nors kvailystę. Gal jis bombą gamino ar ką?

– Tai buvo ne plutonis, – įsiterpiu aš. – Trinitrofenolis, ir jis nekenksmingas.

Tobijas nekreipia į mane dėmesio.

– O ką jis apskritai veikė tavo namelyje?

– Tobijau, kas aš, tavo *pana*? Jis mano draugas. Ir Endis mano draugas. Aš čia gyvenu, prisimeni?

Tobijas griebia ją už liemens – panašu, kad jis šelmiškai nusiteikęs.

– Atrodo, būsiu priverstas išdarinėti jus tiesiai per vidurį, panele.

Jis prisitraukia Klerę prie savęs už klubų, o aš esu toks sutrikęs, kad net neturiu ką pasakyti. Nejaugi žmonės iš tikrųjų šitaip kalba?

– Ei, Kendi, man atrodo, kad ji truputį pradeda riesti nosį. Kaip manai – ar man ją apsėklinti?

Po šių žodžių Klerės veido išraiška byloja, kad visas jos puikus feministinės retorikos ir dialektikos išmanymas nepadės jai parinkti tinkamos citatos. Ji tik *sukikena*, labai gerai suvokdama, kad tas kikenimas gali jai brangiai kainuoti ateityje, kai jos sąmonės netemdys hormonų antplūdis.

Tobijas nusitempia Klerę prie durų.

– Balsuoju už tai, kad trumpam eitume pas Dagą. Kendi, pasakyk savo draugeliui, kad netrukdytų mums kelias valandas, jeigu staiga nuspręstų atsikelti. Čiao.

Durys dar kartą trinkteli ir, kaip ir dauguma porų, skubančių poruotis, jie negaišta laiko mandagiai atsisveikinti.

SUVALGYK SAVO TĖVUS

Mes siurbiam plutonį iš medinių Klerės svetainės grindų plyšių. *Plutonis* – tai naujas mūsų sukurtas išdykusių, galbūt radioaktyvių trinitrofenolio karoliukų kodinis pavadinimas.

– Ot bjaurybės nelaimingi, – rėkia Dagas, įnirtingai braukydamas siurblio antgaliu po užterštą grindų vietą. Jis puikiai nusiteikęs ir jau

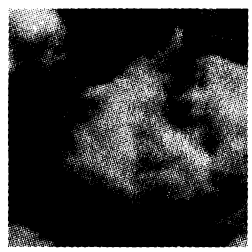

gerokai panašesnis į save po dvylikos vandenų miego, dušo, greipfruto nuo kaimynų Makarturų medžio, kurį praeitą savaitę padėjom išpuošti mėlynom kalėdinėm lemputėm, ir Dagmaro Belinghauzeno slapto išradimo nuo pagirių (keturios tailenolio tabletės ir skardinė drungnos Kempbelo vištienos sriubos). – Tie karoliukai – kaip vapsvos, prilenda visur.

Aš praleidau visą rytą prie telefono, rengdamas artėjančią kelionę į Portlandą pas savo šeimą ir jai ruošdamasis. Dėl jos, pasak Dago ir Klerės, pasidariau visai kaip ligonis.

– Pralinksmėk. O tau ko čia rūpintis? Pažiūrėk į mane. Aš ką tik padariau svetimus namus netinkamus gyventi artimiausius keturis su puse milijardus metų. Įsivaizduok, kokią kaltę turėčiau jausti *aš*.

Dagas labai geranoriškai reaguoja į visą šitą istoriją su plutoniu, nors jam vis dėlto *teko* padaryti psichologinį kompromisą, ir dabar jis turi apsimesti, kad jam visai nerūpi, jog Klerė su Tobiju poruojasi jo miegamajame, teršia jo paklodes (Tobijas amžinai giriasi, kad nenaudoja prezervatyvų), maišo jo kasetes, sudėtas abėcėlės tvarka, ir naikina jo citrusinių vaisių atsargas. Vis dėlto Tobijas neišeina Dagui iš galvos:

– Aš juo nepasitikiu. Ką jis sumanė?

– Sumanė?

– Endriau, pabusk. Tokios išvaizdos bičas kaip jis gali nukabinti bet kurią pupytę su pedikiūru Kalifornijos valstijoje. Juk akivaizdu, kad jo stilius yra būtent toks. Bet jis išsirenka Klerę, kuri, nors mes ją ir labai *mylim*, nors ji ir labai *kieta*, tokiam kaip Tobijas (ir *kaip tik* jos pačios garbei) yra brokuota prekė. Noriu pasakyt, Endi, Klerė *skaito*. Supranti, ką noriu pasakyti?

– Turbūt.

– Jis nėra geras žmogus, Endriau, bet štai – ima ir atvažiuoja čia per kalnus su ja pasimatyti. Ir pra*šauuuuu* man nepasakot, kad tai meilė.

– Gal mes ko nors apie jį nežinom, Dagai. Gal reikia juo tikėti, ir tiek? Duoti sąrašą knygų, kurios padėtų jam tobulėti...

Ledinis žvilgsnis.

– Manau, kad tai nepadės, Endriau. Jis jau per toli nuėjo. Kai turim reikalą su tokiais tipais, tai galima tik stengtis sumažinti žalą. Nagi, padėk man pakelt šitą stalą.

Mes perstumiam baldus ir atrandam naujus plutonio kolonizuotus regionus. Kenksmingumo naikinimas tęsiasi tokiu pat ritmu: šepetys, skuduras, semtuvėlis. Viens, du, trys.

Paklausiu Dago, ar jis neketina per Kalėdas aplankyt tėvų Toronte, su kuriais beveik nepalaiko santykių.

– Pasigailėk, Endriau. Jau geriau sutiksiu Kalėdas po kaktusu. Ei, žiūrėk, – sako jis, keisdamas temą, – *gaudyk tą dulkių tumulą*.

Aš irgi keičiu temą.

– Man atrodo, mano mama iš esmės neįkerta, kas yra ekologija ar atliekų perdirbimas, – pradedu pasakoti Dagui. – Prieš dvejus metus per Padėkos dieną po vakarienės ji pradėjo grūsti visas po jos likusias šiukšles į didžiulį plastikinį maišą. Aš jai pasakiau, kad tas maišas natūraliai nesuyra, ir pasiūliau naudoti vieną iš ekologiškų maišelių, gulinčių ant lentynos. Ji man sako: „Tu teisus! Pamiršau, kad jų turiu!“, ir griebia vieną iš gerųjų maišų. Tada paima blogąjį maišą ir su visu jo turiniu įgrūda į naująjį. O jos veide atsiranda tokia nuoširdaus išdidumo išraiška, kad neturiu drąsos pasakyti, jog ji ir vėl viską supainiojo. Luiza Palmer – *Planetos gelbėtoja*.

Šlepteliu ant vėsios minkštos sofos, o Dagas tvarkosi toliau.

– Tau reikėtų pamatyt mano tėvų namus, Dagai. Jie panašūs į penkiolikos metų senumo muziejų. Ten niekas niekada nesikeičia; ateitis tėvams kelia siaubą. Ar esi kada nors norėjęs padegti savo tėvų namus, kad išvaduotum juos nuo šlamšto? Tik todėl, kad jų gyvenime *bent kas nors* pasikeistų? Klerės tėvai bent jau retkarčiais skiriasi. Palaiko gyvybę. Namai – tai lyg kuris nors senstantis Europos miestas, Bona, Antverpenas, Viena ar Ciurichas, kur visai nėra jaunų žmonių ir kur jautiesi lyg prabangiame gydytojo priimamajame.

– Endi, gal man ir nereikėtų apie tai kalbėti, bet klausyk – tavo tėvai paprasčiausiai sensta. Būtent taip ir at-

sitinka pagyvenusiems žmonėms. Jie marazmėja, tampa nuobodūs, praranda pojūčių stiprumą.

– Bet tai *mano* tėvai, Dagai. Aš juos geriau pažįstu, – tačiau Dagas yra visiškai teisus, ir ši tiksli jo pastaba priverčia mane pasijusti niekingai smulkmenišką. Aš išsisuku nuo jo pastabos ir pereinu į puolimą. – Džiaugiuosi girdėdamas tokius nuostabius žodžius iš žmogaus, kuriam gyvenimas prasideda ir baigiasi tais metais, kai jo tėvai susituokė; tarytum tai būtų buvę paskutiniai metai, kai dar galėjai jaustis saugiai. Iš žmogaus, kuris rengiasi lyg „General Motors“ salono pardavėjas 1955 metais. Dagai, ar tu niekada nepastebėjai, kad tavo namelis atrodo taip, lyg jame gyventų kokie nors Eizenhauerio epochos jaunavedžiai iš Alentauno, Pensilvanijos valstijos, o ne amžiaus pabaigos pamaiva egzistencialistas?

– Jau baigei?

– Ne. Tu turi modernius daniškus baldus, naudojiesi juodu diskiniu telefonu, gerbi „Britannicos“ enciklopediją. Tu lygiai taip pat bijai ateities kaip ir mano tėvai.

Tyla.

– Gal tu ir teisus, Endi, o gal paprasčiausiai įsitempęs dėl to, kad ruošiesi važiuot namo per Kalėdas.

– Užtenka mane auklėti. Kur tai matyta.

MUZIKINIS PEDANTIZMAS: muzikos ir muzikantų klasifikavimas į nesveikai smulkias kategorijas: „The Vienna Franks“ – tai tipiškas baltojo urbanistinio *acid folko* ir *ska* mišinys“

BULVARINĖ PSICHOLOGIJA: polinkis nagrinėti, dažnai labai smulkiai, visus gyvenimo aspektus, vartojant populiariosios psichologijos terminus, ne visai tiksliai juos suprantant.

– Sutarta, bet tada nevaryk ant manęs, gerai? Man užtenka, kad ir pats esu užsisukęs, ir labai norėčiau, kad neaiškintum man banalybių remdamasis savo „bulvarine psichologija“. Mes per daug kapstomės po savo gyvenimą. Tai mus visus pražudys. Norėčiau tau pasiūlyt pasimokyt iš savo brolio Metju, reklamos šaukinių kūrėjo. Kiekvieną kartą, kai jis skambina arba siunčia faksogramą savo agentui, jie derasi, kas šįkart „suvalgys“ faksogramą – apmokės siuntimo išlaidas. Siūlau tau tą patį padaryti su tėvais. Suvalgyk juos. Priimk juos kaip neišvengiamybę, per kurią tu čia atsiradai, ir gyvenk sau toliau. Nurašyk juos kaip verslo išlaidas. Tavo tėvai bent jau kalbasi apie Svarbius Dalykus. Kai *aš* bandau pakalbėti su saviškiais apie tai, kas man svarbu, apie branduolinius reikalus, tai tas pats, lyg kalbėčiau slovakiškai. Kurį laiką jie atlaidžiai klausosi, o paskui, kai išsikvepiu, jie manęs paklausia, kodėl gyvenu tokioj Dievo užmirštoj vietoj kaip Mohavio dykuma ir kaip man einasi meilės reikalai. Tik parodyk tėvams nors krislelį pasitikėjimo, ir jie tuoj pat pasinaudos juo kaip laužtuvu, kad tave atidarytų ir pertvarkytų tavo gyvenimą, kuris neturi jokios ateities. Kartais man net norisi papurkšti jiems į veidą ašarinių dujų. Noriu jiems pasakyti, kad pavydžiu jų auklėjimo – tokio švaraus, kuriame nebuvo nė pėdsako *ateities neturėjimo*. Ir noriu pasmaugti juos už tai, kad džiaugsmingai mums dovanojo šį pasaulį kaip padėvėtus apatinius.

NUSIPIRKTA PATIRTIS NESISKAITO

– Tik pažiūrėk *į šitą*, – po kelių valandų sako Dagas, sustabdydamas mašiną prie šaligatvio ir rodydamas į vietos Aklųjų draugijos pastatą. – Nepastebi nieko keisto?

Iš pradžių nematau nieko ypatingo, bet paskui suvokiu, kad visas „modernaus dykumos stiliaus“ pastatas apstatytas didžiuliais apskritais kaktusais su aštriais lygiais, gražiais, bet kaip skustuvo ašmenys. Prieš akis iškyla vaizdas, kaip išputnūs vaikučiai prisiliečia prie tų spyglių ir sprogsta lyg pusryčių dešrelės animaciniame filme „Tolima šalis“

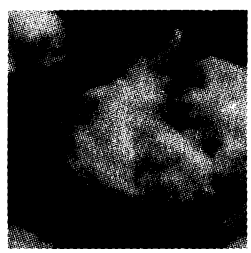

Lauke karšta. Mes grįžtame iš Palm Deserto, kur važiavom nuomotis grindų šlifavimo mašinos, ir pakeliui lėtai pradardam pro Beti Ford kliniką, o paskui – pro Eizenhauerio slaugos namus, kur mirė pianistas Liberasas.

– Palauk sekundę, noriu išsiraut kelis spyglius į savo nuostabiųjų daikčiukų kolekciją.

Dagas išsitraukia reples ir plastikinį maišelį užlipdomu viršum iš daiktadėžės, kuri, kad neatsidarytų, pririšta guma. Paskui kaip kiškis perbėga per Ramono plentą, kuris knibždėte knibžda mašinų.

Praėjus dar dviem valandoms, saulė jau aukštai, šlifavimo mašina pavargusi ilsisi ant Klerės grindų. Dagas, Tobijas ir aš lyg kokie driežai gulim išsidrėbę demilitarizuotoj zonoj prie inkstų formos baseino, kuris jungia mūsų visų namelius. Klerė su drauge Elvise, užsidariusios mano virtuvėje moteriškai paplepėti, gurkšnoja kapučino kavą ir piešia baltomis kreidelėmis ant mano juodos sienos.

Mūsų trijulė prie baseino paskelbė paliaubas, ir Tobijas, reikia pasakyti jo garbei, mums pasakojo gana smagių istorijų iš savo nesenos kelionės po Europą: tualetinis popierius Rytų bloko šalyse – „suglamžytas ir blizgantis kaip reklaminis įdėklas į „Los Angeles Times“; ir „piligrimystė“ – Džimio Morisono kapo Paryžiaus Per Lašezo kapinėse aplankymas: „Buvo labai lengva jį rasti. Žmonės aerozoliniais dažais nupurškė rodykles „Pas Džimį“ ant visų mirusių prancūzų poetų antkapių. Nuostabu“

Vargšė Prancūzija.

* * * * *

Elvisė yra gera Klerės draugė. Jos susipažino prieš kelis mėnesius prie Klerės niekniekių ir bižuterijos prekystalio „I. Magnin“ parduotuvėje. Deja, Elvisė – jos *netikras* vardas. Iš tikrųjų ji vardu Katerina. „Elvisę“ sugalvojau aš, ir tas vardas jai prilipo (jos didžiam malonumui) nuo pat pirmo karto, kai Klerė atsivedė ją pas mus priešpiečių prieš kelis mėnesius. Tas vardas atsirado dėl to, kad ji turi didžiulę, anatomiškai neproporcingą galvą, panašią į moters, per televizijos žaidimą demonstruojančios prizus. O tą galvą vainikuoja juodi it degutas plaukai,

nukirpti kaip „Matel“ firmos lėlės Elvis; ta šukuosena įrėmina jos kaukolę lyg atvirkščios kabutės. Nors ji ir nėra *gražuolė* tikrąja to žodžio prasme, bet, kaip ir dauguma moterų didelėmis akimis, patraukia dėmesį. Be to, nors gyvena dykumoje, yra balta kaip sūris ir liekna kaip skalikas, besivaikantis sprunkantį kiškį. Todėl atrodo, lyg ji būtų linkusi sirgti vėžiu.

Nors Elvisė ir Klerė yra kilusios iš skirtingų orbitų, jos turi bendrą vardiklį – abidvi yra užsispyrusios, turi sveiko smalsumo ir, o tai svarbiausia, abi paliko savo seną gyvenimą ir išsiruošė kurti naują dėl nuotykių. Panašiais keliais ieškodamos savo tiesos, jos savanoriškai atsidūrė visuomenės pakraštyje, o tam, mano manymu, reikia nemažai dvasios stiprybės. Moterims pasiryžti sunkiau nei vyrams.

Kalbėtis su Elvise – tai tas pats, kaip šnekėtis telefonu iš kokios nors Pietų valstijos – pavyzdžiui, iš Talahasio miesto Floridoje, – su nenuorama vaiku, kuris yra kokiame nors Sidnėjuje Australijoje ar Vladivostoke Sovietų Sąjungoje. Ji visą laiką atsako po nedidelės pauzės, gal kokio dešimtadalio sekundės, bet per tą laiką tu suspėji pamanyti, kad tavo smegenų veikla įtartinai sutriko, kad nebepagauni informacijos ir paslapčių.

Nė vienas iš mūsų nežino, ką veikia Elvisė, bet visi esam tvirtai įsitikinę, kad visiškai nenorime to *žinoti*. Ji yra gyvas Klerės teorijos įrodymas: kiekvienas, neturintis trisdešimties ir gyvenantis kurortiniame miestelyje, siekia savanaudiškų tikslų. Aš *manau*, kad jos darbas gali būti susijęs su finansinėmis machi-

nacijomis investicijų srityje, bet gali būti ir su seksu; vieną kartą mačiau ją su ištisiniu princesės Stefani stiliaus maudymosi kostiumėliu („atsiprašau, čia mano *triko*!“), meiliai besišnekučiuojančią su mafiozo išvaizdos tipu ir tuo pat metu skaičiuojančią pluoštą kupiūrų prie baseino „Ritz-Carlton“ viešbutyje ant džiūvėsių spalvos kalvų virš Miražo rančos. Paskui ji neigė ten buvusi. O *priremta prie sienos* ji aiškina pardavinėjanti vitaminizuotus šampūnus ir alijošiaus produktus, kurių niekas niekada akyse nematė, ir „Tupper“ firmos šaldomuosius termosus. Šia tema ji pasiruošusi tuoj pat sukurti kuo įtikimiausią pasakojimą, kaip jie neleidžia veistis parazitams („šitas termosas išgelbėjo man *gyvybę*!“).

Elvisė ir Klerė išeina iš mano namelio. Klerė atrodo prislėgta ir susirūpinusi, jos žvilgsnis nukreiptas tik į jai vienai matomą objektą, kybantį prieš ją maždaug žmogaus aukštyje. Elvisė, priešingai, yra kuo puikiausiai nusiteikusi; ji užsitempusi blogai gulantį ketvirto dešimtmečio kirpimo maudymosi kostiumėlį – taip ji mano atrodanti kieta ir retrostiliaus. Elvisės įsivaizdavimu, ši popietė yra jos „laikas būti Jaunai ir daryti tai, ką daro Jauni žmonės su savo bendraamžiais“ Ji mus laiko Jaunais žmonėmis. Bet jos pasirinktas maudymosi kostiumėlis tik pabrėžia, kad ji jau labai atitolo nuo šiuolaikinio miesčioniško laiko ir vietos. Kai kuriems žmonėms visai nėra reikalo vaizduoti kietų; man patinka Elvisė, bet kartais jai pritrūksta delikatumo.

– Ar tik tai namų šeimininkei iš Las Vego nereikia chemoterapijos, – Tobijas sušnabžda man ir Dagui, nesėkmingai bandydamas laimėti mūsų pasitikėjimą savo idiotiškais juokeliais.

– Mes irgi tave mylim, Tobijau, – atsako Dagas, nu-

sišypso merginoms ir sako: – Ei, mažytės, ar smagiai paplepėjot?

Klerė kažką apatiškai numykia, o Elvisė nusišypso. Dagas pašoka pabučiuoti Elvisės, o Klerė sudrimba į geltoną saulės išblukintą šezlongą. Bendra atmosfera aplink baseiną, jei ne Tobijo žalios fluorescencinės glaudės, aiškiai dvelktų 1949-aisiais.

– Labas, Endi, – sušnabžda Elvisė ir pasilenkia pakštelėti man į skruostą. Tada prabėgomis mesteli pasisveikinimą Tobijui, o tada įsitaiso savo šezlonge ir greitai imasi daug pastangų reikalaujančio darbo – kiekvieną odos porą patepti kremu „PABA-29“; o kiekvieną jos judesį dievinančiu žvilgsniu seka Dagas, kaip draugiškas šuo, kurio šeimininko, deja, niekada nebūna namie. Kitoje pusėje nuo Dago sėdi Klerė, taip susikrimtusi, kad jau pavirtusi skudurine lėle. Gal kokios blogos naujienos?

STUMK Į VIRŠŲ SAVO INTELEKTO KOEFICIENTĄ

– Puiki šiandien dienelė, ar ne? – sako Elvisė į nieką nesikreipdama.

– Taip, *ta* laboratorinė žiurkė niekaip negali liautis spaudžiusi mygtuką, kuriuo gamina malonumo piliules.

– Dagai, tu jau ir taip apsukai man galvą, – atsako ji. – Liaukis.

Gal kokią valandą tylim lyg kokie gyvūnai. Tobijas, išstumtas iš dėmesio centro su savo eurotauškalais, ima muistytis. Jis atsisėda, pasigražina, meta žvilgsnį į iškilimą savo glaudėse ir katės judesiais persibraukia plaukus.

– Na, Dagvudai, – sako jis Dagmarui, – atrodo, užsiauginai raumenų nuo paskutinio karto, kai mačiau, kai tau pasirodžius gatvėje susigrūdo mašinos.

Dagas ir aš, abu gulėdami ant pilvų, pažvelgiam vienas į kitą, nutaisom grimasas, o paskui choru sakom Tobijui:

– Atsipalaiduok.

Tada jis atkreipia dėmesį į Klerę, kuri guli veidu įsikniaubusi į šezlongą ir į nieką nereaguoja. Juk visi esat pastebėję, kaip sunku išjudinti prislėgtą žmogų?

Tada grobuonišką žvilgsnį nukreipia į Elvisę, kuri dabar lakuojasi nagus rausvu laku „Honolulu Chu Chu“ Jis atvirai žiūri iš aukšto. Galiu įsivaizduoti, kad jis lygiai taip pat žiūri, kai per priešpiečius, vilkėdamas melsvą prabangų „Saville Row“ kostiumą, eina „proletariškai maitintis“ į Niujorko kavinę, kur kiekviena padavėja iškart prieš jį kapituliuoja, paklūsta jo *senjoro teisei*.

– Ko čia spoksai, japių berniuk?

– Aš *ne* japis.

– Tik nereikia pasakoti.

– Aš per jaunas. Neturiu tiek daug pinigų. Gal aš toks ir *atrodau*, bet tai tik išvaizda. Kai sulaukiau savo eilės prie visų tokių gėrybių kaip pigi žemė ar pelningi darbai, jos, kaip čia pasakius... *jau buvo pasibaigusios*.

Sensacija! Tobijas nėra pakankamai turtingas? Šitas prisipažinimas staiga atitraukia mane nuo mano minčių – taip rišantis batą trūkdamas raištelis sąmonę akimirksniu perkelia į naują lygmenį. Suvokiu, nors ir su kauke, Tobijas, kaip ir mes, taip pat priklauso *shin jin rui* – X kartai.

Jis *taip pat* suvokia, kad vėl atsidūrė dėmesio centre.

– Tiesą sakant, stengdamasis būti panašus į japį labai pavargau. Kartais pagalvoju, kad laikas baigti visą šitą maskaradą – jis visai neatsiperka. Gal *netgi* susidėsiu su bohema kaip *šitie trys*. O gal apsigyvensiu kartoninėj dėžėj ant RCA dangoraižio stogo, liausiuos valgęs balty-

mingą maistą, įsidarbinsiu gyvu masalu baseine su aligatoriais. O gal *netgi persikelsiu čia į dykumą*, – kodėl ne?

(Apsaugok Dieve!)

– Na jau, tik nereikia! – atkerta Elvisė. – Puikiai pažįstu tokius kaip tu. Jūs, japiai, visi vienodi, ir mane jau užkniso tokie tipai. Parodyk man savo akis.

– Ką?

– *Parodyk man savo akis.*

Tobijas pasilenkia arčiau, Elvisė paima jį už smakro ir skaito teisybę jo akyse, žydrose kaip suvenyrinės olandiškos lėkštės. Tai užtrunka siaubingai ilgai.

– Na, gerai. Gal tu *ne toks jau* ir blogas. *Galbūt* po kelių minučių aš netgi tau papasakosiu vieną ypatingą istoriją. Primink man. Bet dar pažiūrėsim. Noriu, kad iš pradžių man atsakytum: kai tu mirsi, tave užkas į žemę ir tu atsidursi kitam pasauly, kur mes visi patenkam, koks bus tavo geriausias prisiminimas iš žemės?

– Ką turi omeny? Nesuprantu.

– Kokia viena akimirka tau geriausiai nusako, ką reiškia gyventi šitoj planetoj? Ką tu *išsineši su savim*?

Tyla. Tobijas nesupranta, kur ji suka, atvirai kalbant, aš irgi. Ji tęsia:

– Dirbtinė japių patirtis, už kurią susimokėjai, pavyzdžiui, leidaisi plaustais nuo krioklių ar jodinėjai ant dramblių Tailande, nesiskaito. Noriu išgirsti apie kokią nors mažytę tavo gyvenimo akimirką, kuri įrodo, kad tu *iš tikrųjų gyveni*.

Tobijas neskuba savanoriškai pasakoti. Manau, jis laukia, kad kas nors parodytų pavyzdį.

KAI UŽAUGSIU, BŪSIU JAPIS: X kartos pogrupis, kurio atstovai tiki, kad japių gyvenimo būdo mitas yra pagrįstas ir gyvybingas. Dažnai būna stipriai prasiskolinę, vartoja kokius nors narkotikus, o po trečios taurės mėgsta pasamprotauti apie Armagedoną.

– Žinau, – sako Klerė.
Visi sužiūrame į ją.
– Sniegas, – sako ji mums. – Sniegas.

AIŠKIAI PRISIMINK ŽEMĘ

– Sniegas, – sako Klerė, ir tą pačią akimirką balandžiai kaip vulkanas šauna į viršų nuo rudos minkštos žemės kaimynų Makarturų kieme.

Visą praeitą savaitę Makarturai bandė savo kiemą apsėti nauja veja, bet balandžiai eina iš proto dėl tų mažyčių skanutėlių žogi tie balandžiai mieli, neįmanoma Makartur (Airinė) tuziazmo juos nudžiai paprasčiaujų namo stogo, kur, įsivaizduodami, kad jau pasislėpė, kelia sau smagius balandžių vakarėlius.

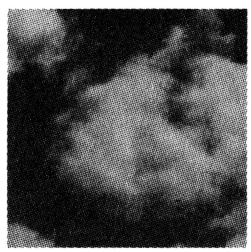

lės sėklų. O kadanyra tokie dailūs ir ant jų pykti. Ponia kartkartėmis be enbaido, bet balansiai užskrenda ant

– Visada prisiminsiu pirmą kartą, kai pamačiau sniegą. Man buvo dvylika, ir mano tėvai buvo ką tik pirmą kartą ir skausmingiausiai išsiskyrę. Atvažiavau į Niujorką aplankyti mamos ir stovėjau pėsčiųjų salelėje Parko aveniu vidury. Prieš tai niekada nebuvau išvažiavusi iš Los Andželo. Didžiulis miestas mane užbūrė. Galvą užvertusi žiūrėjau į *Pan American* pastatą ir mąsčiau apie pagrindinę Manhatano problemą.

– Kurios esmė... – paklausiau aš.

– Kurios esmė tokia, kad labai netolygiai paskirstytas svoris: bokštai ir liftai, plienas, akmuo ir cementas. Tokia didžiulė *masė* ir taip aukštai, kad pati traukos jėga gali deformuotis ir kraupiai apsivertusi pakeisti kryptį į dangų.

(Man patinka, kai Klerė užsiveda taip kalbėti.)

– Man net šiurpas perėjo nuo tos minties. Bet būtent tada brolis Alanas timptelėjo mane už rankovės, nes užsidegė žalia šviesa pėstiesiems. O kai pasigręžiau eiti per gatvę, man ant veido – *plast!* – nukrito pati pirma mano snaigė. Ji ištirpo man akyje. Iš pradžių net nesupratau, kas ten buvo, bet paskui išvydau *milijonus* snaigių – baltų, kvepiančių ozonu, sklendžiančių žemyn lyg angelų nupurtyti trupiniai. Net Alanas sustojo. Mašinos mums signalizavo, bet laikas tarsi sustingo. Tai va *kaip* – jeigu turėčiau pasiimt *vieną* prisiminimą apie žemę, tai būtų ši akimirka. Man iki šiol atrodo, kad mano dešinioji akis užburta.

– Nuostabu! – sako Elvisė. Ji pasisuka į Tobiją: – Pagavai mintį ar ne?

– Leisk sekundę pagalvoti.

– Aš žinau, – sako Dagas, lyg ir užsidegęs, iš dalies, kaip įtariu, iš noro užsidirbti iš Elvisės porą pigių taškų. – Tai atsitiko 1974-aisiais Kingstone, Ontarijo valstijoj.

Mes palaukiam, kol jis prisidega cigaretę.

– Mudu su tėvu atvažiavom į degalinę, ir jis man patikėjo pripildyti mūsų klasiškos mašinos „Galaxy 500“ baką degalų. Pajutau didžiulę atsakomybę. Mat buvau vienas iš tų išsižiojusių vaikėzų, amžinai peršalusių ir nieko nesugebančių – nei pripildyti baką degalų, nei išvynioti susinarpliojusios meškerės. Amžinai viską gadinau ir laužiau, viskas man ėjosi ne taip.

Na, šiaip ar taip, tėtis degalinės parduotuvėj pirko že-

mėlapį, o aš lauke jaučiausi tikras vyras, baisiai didžiavausi, kad iki tol dar nieko nepridirbau – nepadegiau degalinės ar dar ko nors panašaus, – o bakas jau buvo beveik pilnas. Na, tėtis kaip tik ėjo pro duris į lauką, o aš jau varvinau paskutinius lašus, ir tada pistoletas staiga pasiuto. Jis pradėjo purkšti benziną į visas puses, nežinau kodėl – pradėjo, ir *viskas*, man ant džinsų, sportinių batelių, mašinos numerio, asfalto – liejosi kaip vyšnių likeris. Tėtis viską matė, ir aš pamaniau, kad dabar tai jau gausiu. Pasijutau toks mažas mažas. Bet jis tik nusišypsojo ir tarė:

– Ei, Mažyli, argi ne puikiai kvepia benzinas? Užsimerk ir įkvėpk. Koks *tyras*. Jis kvepia *ateitim*.

Na, aš taip ir padariau. Užsimerkiau, kaip jis sakė, ir giliai įkvėpiau. O tada pro blakstienas pamačiau ryškiai oranžinę saulę, užuodžiau benzino kvapą, ir man sulinko keliai. Tai buvo tobuliausia mano gyvenimo akimirka, ir aš manau (dedu į tai didžiules viltis), kad danguje viskas *tikrai* bus taip, kaip buvo tas kelias sekundes. Toks mano prisiminimas apie žemę.

– Ar benzinas buvo su švinu ar be švino? – klausia Tobijas.

– Su švinu, – atsako Dagas.

– Nuostabu.

– Endi, – Elvisė pažvelgia į mane, – tavo eilė.

– Aš irgi turiu prisiminimą apie žemę. Tai kvapas – kumpio kvapas. Buvo sekmadienio rytas, ir mes visi namie pusryčiavom. Tai buvo neregėtas įvykis, nes aš ir mano visi šeši broliai ir seserys perėmėm iš mamos keistą įprotį – rytais net negalėdavom žiūrėt į maistą. Vietoj pusryčių paprastai miegodavom.

Na ir tada bendriems pusryčiams nebuvo jokios priežasties. Virtuvėj susirinkom atsitiktinai ir visi buvom kuo

puikiausiai nusiteikę, vienas kitam paslaugūs. Garsiai skaitėm visokias baisybes iš laikraščių. Švietė saulė, niekas nepsichavo ir nepyko.

Labai aiškiai prisimenu, kaip stovėjau prie viryklės ir skrudinau kumpį. Jau tada žinojau, kad mūsų šeimai duotas tas vienas vienintelis rytas – rytas, kai visi vienas su kitu elgiasi normaliai ir maloniai, žino, kad myli vienas kitą be jokių sąlygų ir kad gana greitai (taip ir atsitiko) mums visiems atsisuks varžtai ir mes susvetimėsime, kaip atsitinka visose šeimose bėgant metams.

Klausydamasis, kaip visi juokauja, ir mėtydamas šunims gabalėlius kiaušinienės, vos neverkiau; jau pradėjau ilgėtis to įvykio, kuris tuo metu dar tebevyko. Visą tą laiką man rankas žnaibė tykštantys karšti kumpio riebalai, bet aš kentėjau. Man tas žnaibymas buvo toks pat malonus kaip ir mano seserų žnaibymai, kai jos norėdavo išgauti iš manęs teisybę, kurią iš jų labiausiai myliu. Tuos žnaibymus ir kumpio kvapą pasiimsiu su savim; toks bus mano prisiminimas apie žemę.

Tobijas jau nebetveria savo kailyje. Jo kūnas palinkęs į priekį, lyg vaiko, sėdinčio parduotuvės vežimėlyje ir siekiančio saldžių pusryčių dribsnių:

– Žinau, koks mano prisiminimas! Dabar jau žinau!

– Na, tai *papasakok* mums, – sako Elvisė.

– Vadinasi, taip... (Dievai žino, kas *tai* bus.) Vaikystėje Takoma Parke (Vašingtono apskrityje – *žinojau*, kad jis kilęs iš rytų) kiekvieną vasarą mudu su tėčiu derindavom trumpabangį radijo imtuvą, užsilikusį nuo 1950-ųjų. Vakarop per kiemą ištempdavom laidą, pririšdavom jį prie liepos ir išeidavo tokia antena. Mes išbandydavom daugybę dažnių, ir jeigu Van Aleno zonoje nebūdavo trikdžių, galėdavom pagauti beveik viską: Johanesburgą, Maskvos radiją, Japoniją, Pandžabą. Bet dažniausiai pa-

gaudavom signalus iš Pietų Amerikos – keistas vaiduokliškas bolero ir sambos melodijas, transliuojamas iš Ekvadoro, Karakaso ir Rio de Žaneiro restoranų. Garsas būdavo tylus, bet švarus.

Vieną vakarą mama išėjo į terasą rausva trumpa suknele, ąsotyje nešdama citrinų sulčių su vandeniu. Tėtis apglėbė ją, ir jie pradėjo šokti pagal sambos muziką, o mama tebelaikė rankose ąsotį. Ji klykė, bet iš malonumo. Manau, be šokio, ji mėgavosi ir pavojumi, kad ąsotis gali iškristi ir pažirti į šukes. Čirpė cikados, už garažų gaudė aukštos įtampos laidų transformatorius, ir man staiga pasirodė, kad matau savo tėvus jaunus, šokančius pagal tą vos girdimą muziką, kuri aidi lyg iš dangaus, tokia tolima, aiški ir nepagaunama, sklindanti iš tos nežinomos vietos, kur visą laiką yra vasara, nuostabūs žmonės visada šoka ir iš kur neįmanoma paskambinti telefonu, net jei labai užsinorėsi. *Štai kas* man yra žemė.

REAKTYVINĖ NOSTALGIJA: visiškai nesenos praeities ilgesys: „O Dieve, dar praeitą savaitę viskas buvo taip gerai!"

Čia tai bent! Kas galėjo pamanyti, kad Tobijas gali turėti tokių minčių? Teks mums peržiūrėti savo vertinimus.

– O dabar tu turi papasakot savo istoriją, kaip žadėjai, – sako Tobijas Elvisei, kuri, atrodo, truputėlį nusiminė apie tai pagalvojusi, lyg turėtų išpildyt lengvabūdiškai pralaimėtas lažybas.

– Gerai jau, gerai, papasakosiu, – sako ji. – Klerė man sakė, kad jūs čia kartais pasakojat vienas kitam visokias istorijas, tai gal neatrodysiu kvailai. Tik prašyčiau be juokelių, gerai?

– Ei, – sakau, – tai yra mūsų pagrindinė taisyklė.

PAKEISK SPALVĄ

Elvisė pradeda pasakoti:

– Šitą istoriją pavadinau „Berniukas kolibrio akimis“ Visų prašau patogiai atsisėsti ir atsipalaiduoti.

Istorija prasideda Talahasyje, Floridos valstijoje, kur aš užaugau. Mūsų kaimynystėje gyveno toks berniukas Kertis; jis buvo mano brolio Mato geriausias draugas. Mano mama vadino jį Slunkium Kerčiu, nes buvo amžinas „stabdys“; kalkvadratiniais žandičiaumodavo mėsaidešra, bet, jei norėmuolį galėdavo nusus. Neįtikėtinas tyviską išmanė. Aš, žinoma, beprotiškai įsimylėjau Kertį iš pirmo žvilgsnio, kai sunkvežimis su mūsų daiktais privažiavo prie naujųjų mūsų namų ir pirmą kartą pamačiau jį gulintį ant pievelės ir rūkantį cigaretę; tai pastebėjusi, mano mama vos nenualpo – jam buvo gal penkiolika.

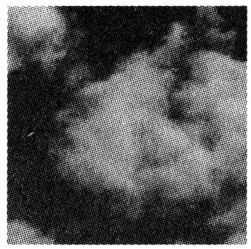

bėjo mažai ir savo kauliais tylomis nius su „Bolonijos“ davo, beisbolo kasviesti toliau už vilenis. Ir labai gerai

Aš tuoj pat pradėjau jį mėgdžioti. Išoriškai – jo šukuoseną (netiesiogiai tai matyti iki šiol), jo apdribusius marškinėlius, jo nekalbumą ir panteros eiseną. Mano

brolis darė lygiai tą patį. Man atrodo, kad geriausia mūsų visų trijų gyvenimo dalis prabėgo drauge vaikštinėjant po mūsų rajoną, kurio kažkodėl taip ir nepabaigė statyti. Žaisdavom karą tarp ilgų sujungtų namų, kuriuos buvo pasisavinusios palmės, mangrovės ir visokie smulkūs gyvūnai, irgi pradėję ten kurtis: baugštūs šarvuočiai, gulintys ant lapų rausvose voniose; žvirbliai, šaudantys pirmyn atgal pro laukujes duris, kurios atsidarydavo į nieką, į baltą įkaitusį įlankos dangų; langai, aptraukti dulsvomis ispaniškomis samanomis. Mamai, žinoma, kėlė siaubą mintis apie aligatorius, bet Slunkius Kertis pasakė, kad paguldys bet kurį, jei tik bandys mane pulti. Aišku, *laukiau nesulaukiau*, kol pasirodys bent vienas iš jų.

Kai žaisdavom karą, aš visada būdavau medicinos sesuo Mejers ir turėdavau tvarstyti Kerčiui žaizdas, kurios, bėgant laikui, įtartinai dažnai pradėjo atsirasti kirkšnies srityje ir reikalavo vis įmantresnio „gydymo“ Kažkada buvęs miegamasis Užmirštojo rajono gilumoje dabar tapo mūsų kilnojamąja karo ligonine. Matą išsiųsdavome namo atnešti sauso davinio – ryžių traškučių ir sūrių šiaudelių. O aš tuo metu turėdavau atlikti Kerčio sugalvotas ritualines kirkšnies gydymo procedūras, kurių pavadinimai atspindėjo jo potraukį prie bulvarinės spaudos: „Trigubas Heršio šokoladinis masažas“ ir „Hanojaus pupytės purvo aplikacija“ Vienintelis dalykas, kurį Kertis skaitydavo – žurnalas „Samdomas karys“, ir tų procedūrų pavadinimai man nieko nereiškė, tik po daugelio metų juos prisiminusi pradėdavau kikenti.

Tame svajingame klampiame kambaryje su Kerčiu praradau nekaltybę, bet viskas įvyko taip švelniai, kad netgi *dabar* manau esanti laimingesnė už daugumą sutiktų moterų, kurių defloracijos istorijas teko girdėti. Buvau taip prisirišusi prie Kerčio, kaip gali prisirišti tik paauglė nuo-

taka. Ir kai jo šeima išsikėlė, – man tada buvo penkiolika, – dvi savaites nieko nevalgiau. *Žinoma*, jis niekada neatsiuntė man atviruko – na, aš ir nelaukiau, tai ne jo stilius. Nepaprastai *ilgai* be jo jaučiausi siaubingai sutrikusi. Tačiau gyvenimas tęsėsi.

Praėjo gal kokių keturiolika metų, kol prisiminimai apie Kertį liovėsi būti skausmingi; jie tik kartkartėmis užplūsdavo, kai užuosdavau kokio nors nepažįstamojo kvapą lifte ar kai pamatydavau panašaus sudėjimo vyrą, dažniausiai iš tų, kurie stovi prie greitkelių užsirašę ant kartono gabalo „Dirbu už maistą“

Bet staiga prieš kelis mėnesius čia, Palm Springse, atsitiko keistas dalykas.

Viešbutyje „Spa de Luxembourg“ laukiau, kol galėsiu pademonstruoti vienam svečiui alijošiaus produktus, ir užmušinėjau laiką; gulėjau prie baseino, mėgavausi saule, ką retai daro žmonės, gyvenantys puikaus klimato šalyse. Priešais mane šezlonge gulėjo žmogus, bet kadangi įėjau į baseiną iš priešingos pusės, nekreipiau į jį ypatingo dėmesio, tik pastebėjau, kad jo plaukai juodi, kirpimas – puikus, o kūnas – gražus. Jis kartkartėmis judino galvą aukštyn žemyn, paskui – į šonus, bet ne trūkčiodamas, o taip, lyg akies krašteliu vis pastebėtų ką nors seksualaus, bet paskui suprastų, kad apsiriko.

Taigi iš gydyklų pastato išeina tokia turtinga teta, pagal tipą – tikra *Silvija* (Elvisė *silvijomis* vadina visas gerai apsirengusias turtingas moteris su gerom šukuosenom), ir nutipena tap tap tap su savo basutėm pumputėm ir Lagerfeldo suknele tiesiai prie to vaikino priešais mane. Ji kažką sumurkia, neišgirstu ką, o tada užsega auksinę apyrankę vaikinui ant riešo, kurį jis jai atkiša (gestų kalba) labai džiaugsmingai, lyg ruoštųsi jį skiepyti. Ji pabučiuoja jam ranką, sako: „Devintą būk pasiruošęs“, ir išeina.

Man darosi smalsu.

Lyg niekur nieko nuvarau prie baseino baro – to paties, kur tu, Endi, dirbai, – ir užsisakau patį aristokratiškiausią rausvos spalvos kokteilį, o paskui nužingsniuoju atgal prie savo kėdės, slapčiomis stebėdama tą vaikiną. Man atrodo, numiriau vietoj, kai pamačiau, kas jis. Žinoma, tai buvo Kertis.

Jis buvo aukštesnis nei prisiminiau, jau praradęs vaikišką apvalumą; jo kūnas atrodė raumeningas kaip boksininko ar tų vaikinų, kurie perka vienkartinius švirkštus Holivudo bulvare; jie labai panašūs į vokiečių turistus, bet kol prieini arčiau. Bet visas jo kūnas buvo nusėtas baltų randų. Ir – o Viešpatie! – jis ne kartą buvo lankęsis tatuiruočių salone. Ant jo kairės šlaunies vidinės pusės švietė nukryžiuotasis, o ant kairio peties puikavosi garvežys. Po garvežiu buvo ištatuiruota širdis, sutrūkinėjusi kaip voratinklis, o kitą petį puošė lošimo kauliukai ir gardenijų puokštelė. Buvo matyti, kad vaikinas ragavęs ir šilto, ir šalto.

– Labas, Kerti, – tariau aš, o jis pakėlė galvą ir pasakė:

– Velniai griebtų, juk tai Katerina Li Mejers!

Nesugalvojau, ką jam atsakyti. Pastačiau ant grindų savo gėrimą ir atsisėdau ant kėdės šalia jo suglaudusi kojas, panašia į gemalo poza, spoksojau neatitraukdama akių, ir mane užplūdo šilumos banga. Jis pasilenkė ir pabučiavo mane į skruostą, sakydamas:

– Pasiilgau tavęs, lėlyte. Maniau, kad iki mirties nebepamatysiu.

Kelias minutes lydžiausi iš laimės. Bet neilgai trukus man prireikė eiti. Paskambino mano klientas. Kertis man pasakė, ką veikiantis mieste, bet smulkmenų gerai nesupratau – lyg kažkoks filmavimas Los Andžele (oho!). Bet kol mes kalbėjomės, jis nesiliovė sukiojęs galvos, lyg kaž-

ko žvilgsniu ieškodamas. Paklausiau, ko jis ieško, ir jis atsakė:

– Kolibrių. Gal šįvakar daugiau papasakosiu.

Jis man davė savo adresą (buto, ne viešbučio), ir mes susitarėm susitikti pavakarieniauti tą patį vakarą pusę devynių. Juk negalėjau jo paklausti „O kaipgi Silvija?“, netgi žinodama, kad jai pasimatymas paskirtas devintą. Nenorėjau parodyti, kad kišu nosį ne į savo reikalus.

Na va, atslinko pusė devynių ir dar kelios minutės. Tą vakarą prasidėjo audra – pamenat? Aš vos vos suspėjau nusigauti nurodytu adresu į klaikų aštuntame dešimtmetyje statytą gyvenamąjį rajoną prie Raket Klab Draivo, visų vėjų košiamoje miesto dalyje. Dingo elektra, gatvių žibintai irgi išsijungė. Nutekamieji šuliniai gatvėse dėl staigaus potvynio jau buvo artipilniai; prie laiptų į jo daugiabutį tamsoje suklupau. Trisdešimt kažkelintas butas buvo ketvirtame aukšte, ir man reikėjo aklinoj tamsoj lipti laiptais, o kai pabeldžiau, niekas neatsiliepė. Įsiutau. Nusigręžusi eiti surikau:

– Eik tu po velnių, Kerti Doneli, – bet tada, išgirdęs mano balsą, jis atidarė.

Jis gėrė. Pasakė, kad nekreipčiau dėmesio į butą, kuris priklausė jo draugui, modeliui, vardu Leni.

– Kirtis ant „i“, – pridėjo. – Tu gi žinai, kokie tie modeliai.

Akivaizdu, kad Kertis jau nebebuvo tas berniukas iš Talahasio.

Bute nebuvo baldų, o kadangi sutriko elektros tiekimas, nebuvo ir šviesos, išskyrus gimtadienio žvakutes, kurių kelias dėžutes jis išrausė virtuvės spintelės stalčiuje. Kertis uždegė jas vieną po kitos. Viskas skendėjo prieblandoje.

Vargais negalais įžiūrėjau, kad sienos išklijuotos nespalvotomis modelių nuotraukomis, išplėštomis (nela-

bai *rūpestingai*, reikia pasakyti) iš madų žurnalų. Kambaryje tvyrojo kvepalų mėginių kvapas. Modeliai buvo daugiausia vyrai, rūgščiais veidais, šaltais žvilgsniais ir atletiško sudėjimo; jie sekė mus žvilgsniais iš visų kambario kampų. Bandžiau apsimesti, kad jų nepastebiu. Kai tau daugiau kaip dvidešimt penkeri, žurnalų iškarpos, lipnia juosta priklijuotos ant sienos, atrodo šiurpiai, ir ne daugiau.

– Atrodo, mums su tavim lemta susitikinėti tik negyvenamose patalpose, ar ne, Kerti? – pasakiau, bet manau, kad jis nesuprato mano užuominos apie mūsų senąją kilnojamąją meilės ligoninę. Mes atsisėdom ant grindų ištiestų antklodžių prie slankiojamųjų durų ir stebėjom audrą už lango. Kad atsipalaiduočiau, maktelėjau viskio, bet tik vieną gurkšnį. Norėjau prisiminti šitą naktį.

Mes lėtai, spausdami žodžius šnekučiavomės kaip žmonės, norintys pasivyti laiką. Tvyrojo iš esmės šalta nuotaika, tokia dažnai būna, kai žmonės įtemptai dalijasi prisiminimais. Tik kartkartėmis įsiterpdavo blausios šypsenos. Tikriausiai mes abu svarstėm, kad susitikdami padarėm klaidą. Nuo alkoholio jis pasidarė sentimentalus. Atrodė, tuoj pravirks.

Tada į duris pabeldė. Tai buvo *Silvija*.

– Šūdas, čia Keitė, – sušnibždėjo jis. – Tyliau. Tegu ji pasitranko, kol atsibos. Tuoj nueis.

Už durų Keitė tamsiam juodam koridoriuje siautėjo kaip uraganas. Visai nebebuvo panaši į mažutę nuolankią Silviją perpiet viešbutyje. Būtų privertusi patį velnią raudonuoti nuo tų vardų, kuriais pakrikštijo Kertį, reikalaudama, kad ją įleistų, kaltindama, kad jis dulkina ir leidžiasi dulkinamas visų, kas tik juda ir turi piniginę, o paskui – tik tų, kas turi piniginę. Reikalavo grąžinti jai „talismaną“, grasino, kad kuris nors iš jos vyro gorilų

ateis ir nupjaus jam „vienintelį likusį kiaušą“. Jeigu kaimynai nesibaisėjo, tai bent jau pasilinksmino.

Bet Kertis tik glaudė mane prie savęs ir nieko nesakė. Galiausiai Keitė išsikvėpė, pažliumbė ir nieko nesakydama išėjo iš pastato. Netrukus išgirdom, kaip suriaumojo mašina ir sucypė padangos stovėjimo aikštelėje prie namo.

Jaučiausi nejaukiai, bet, kitaip nei kaimynai, galėjau patenkinti savo smalsumą. Tačiau nespėjau išsižioti ko nors paklausti, Kertis tarė:

– Nieko neklausinėk. Klausk ko nori. Apie ką nori. Tik ne apie *tai*.

– Gerai, – pasakiau. – Pakalbėkim apie kolibrius.

Tai išgirdęs jis susirietė iš juoko ir apsivertė ant pilvo. Apsidžiaugiau – įtampa kiek atslūgo. Tada jis pradėjo mautis kelnes sakydamas:

– Nesijaudink. Tu juk vis tiek su manim *nenorėsi*. Patikėk manim, lėlyte, – tada, jau nusirengęs, išskėtė kojas, suėmė delnais tarpkojį ir tarė:

– Pažiūrėk.

Sėklidė buvo viena.

– Tai atsitiko... – jis pasakė kokioj šaly, bet aš, kvailė, pamiršau, man atrodo, kažkur Centrinėj Amerikoj. Jis tai pavadino „tarnybos atlikimo vieta“

Jis vėl atsigulė ant antklodės, šalia pasidėjo viskio butelį ir pradėjo pasakoti apie karus, kuriuose dalyvavo kaip samdomas kareivis. Apie discipliną ir vyrišką draugystę, apie čekius, kuriuos slapta gaudavo iš vyrų, kalbančių itališku akcentu. Pagaliau jis atsipalaidavo.

Gana ilgai Kertis klaidžiojo po prisiminimus su smulkmenomis, kurios mane domino lygiai tiek, kiek ledo ritulys per televizorių, bet aš to nė kiek neparodžiau. O tada jis dažniau nei visus ėmė minėti vieną vardą – *Arlo*.

Supratau, kad Arlo buvo jo geriausias draugas, gal daugiau nei draugas; tokiais draugais (ir kas žino, ar tik draugais) tampama tik per karą.

Kad ir kaip būtų, vieną dieną Kertis su Arlo atsidūrė „ugnyje“, susišaudymas buvo toks smarkus, kad jų gyvybei ėmė grėsti pavojus. Užsimaskavę jie gulėjo ant žemės su užtaisytais į priešą nukreiptais automatų vamzdžiais. Arlo gulėjo prie Kerčio, ir jiems abiem knietėjo pradėti šaudyti. Staiga prieš Arlo akis pradėjo blaškytis kolibris. Arlo jį vaikė, bet jis vis sugrįždavo. Paskui atskrido du, *trys* kolibriai. „Kokio velnio jie prie tavęs lenda?“ – paklausė Kertis, ir Arlo paaiškino, kad kai kuriuos kolibrius traukia žydra spalva, ir jie puola norėdami ją paimti lizdui krauti; panašu, kad šįkart jie bandė krautis lizdą iš Arlo akių.

KIEKVIENAS TURI SAVO LYTĮ

Tada Kertis pasakė:

– Ei, mano akys irgi žydros, – bet Arlo pradėjo mostaguoti rankomis, kad nuvaikytų paukščius nuo akių, ir pritraukė priešo ugnį. Juos apšaudė. Tada viena kulka įsmigo Kerčiui į sėklidę, o kita – Arlo į širdį. Jis mirė vietoj.

Nežinau, kas buvo toliau, bet kitą dieną, nepaisydamas sužeidimo, Kertis grįžo į mūšio lauką rinkti ir krauti į maišus žuvusiųjų kūnų. Kai jie rado Arlo kūną, tai net visko matę kūnų rinkėjai pasibaisėjo, ne dėl kulkų paliktų žaizdų (gana įprastas vaizdas), o dėl siaubingo jo kūno išniekinimo – žydros Arlo akių rainelės buvo atskirtos nuo obuolio. Vietiniai keikėsi ir žegnojosi, o Kertis paprasčiausiai užspaudė Arlo akių vokus ir pabučiavo kiekvieną. Jis žinojo apie kolibrius, bet niekam nieko nesakė.

Tą pačią dieną jį demobilizavo dėl sužeidimo, o vakare apspangusį įsodino į lėktuvą, skrendantį atgal į Jungtines Valstijas, ir galiausiai Kertis atsidūrė San Diege. Nuo tos akimirkos jo gyvenimas tapo tuščias. Tada ir pradėjo dėtis visi tie dalykai, apie kuriuos jis man nenorėjo pasakoti.

– Tai štai kodėl tu visą laiką dairaisi kolibrių, – pasakiau.

Bet tai buvo dar ne viskas. Gulėdamas ant grindų, apšviestas liūdnos gimtadienio žvakučių triados, kuri taip pat išryškino ir niūrius raumenų kalnus ant miegamojo sienų, jis pravirko. O Dieve, geriau būtų pasakyti *apsižliumbė*. Jis neverkė. Jis žliumbė, o aš tik įrėmiau smakrą jam į krūtinę ir klausiausi, kaip jis rauda dėl savo prarastos jaunystės, dėl to, kad nieko nebeliko iš jo įsitikinimų apie žmones, apie tai, kas gera, ir kad jis pavirto į pusprotį robotą.

– Dėl tos traumos dabar manęs neima net į *porno*, kad užsidirbčiau nors kiek pinigų.

Kurį laiką mes paprasčiausiai gulėjom ir kvėpavom vienu ritmu. Jis vėl prabilo, bet jo kalba man priminė besisukantį ruletės ratą, kuris lėtėdamas sustoja.

– Žinai, lėlyte, – pasakė jis, – kartais per savo kvailą galvą galima taip toli nuplaukti į vandenyną, kad nebeužtenka jėgų sugrįžti. Tada, kai laikydamasis vandens paviršiuje dreifuoji, net paukščiai iš tavęs šaiposi. Jie primena tau sausumą, kurios tu jau niekada nebepasieksi. Kada nors, – nežinau kada, – vienas iš tų mažyčių kolibrių nusitaikys ir puls prie mano žydrų akių, o kai taip atsitiks...

Bet jis taip ir nepasakė, ką ketina daryti. Matyt, ir neketino; jis išsijungė. Tada jau tikriausiai buvo vidurnaktis, ir aš likau žiūrėti į jo vargšą randų išmargintą kūną gimtadienio žvakių šviesoje. Bandžiau sugalvoti, kaip ga-

lėčiau jam padėti, ir man atėjo tik viena mintis. Prisispaudžiau krūtine prie jo, pabučiavau jam į kaktą ir uždėjau rankas – lyg atsiremdama – ant jo ištatuiruotų garvežių, kauliukų, gardenijų ir sudužusių širdžių. O tada pabandžiau įlieti į jį savo sielą. Įsivaizdavau, kad mano galia – mano siela – yra baltas lazerio spindulys, šaunantis iš mano širdies į jo širdį, lyg šviesos impulsai, per vieną sekundę plonyčiais laidais galintys perpumpuoti į mėnulį milijoną knygų. Tas spindulys, lengvai galintis perskrosti plieno lakštą, įsiskverbė jam į krūtinę. Kertis galėjo priimti jėgą, kurios jam taip aiškiai trūko, ar jos atsisakyti, bet aš norėjau tik vieno – kad jis turėtų jos atsargai. Už tą žmogų būčiau galėjusi atiduoti *gyvybę*, bet tą naktį galėjau jam padovanoti tik tai, kas liko iš mano jaunystės. Nė kiek nesigailėdama.

Taigi kažkuriuo metu naktį, kai nustojo lyti, o aš miegojau, Kertis dingo iš kambario. Ir jei likimas vėl mūsų nesuves (tuo labai abejoju), įtariu, kad išsiskyrėm amžinai. Ten, kur jis dabar yra, ir galbūt netgi kol mes čia sėdim ir kalbam, mažytis brangakmenis rubino spalvos gūžiu kerta snapu jam į akį. O žinot, kas atsitiks, kai jam įkirs? Vadinkit tai nuojauta, bet kai tai atsitiks, jo galvoje garvežys pasuks į kitą kelią. Ir kitą kartą, kai *Silvija* ateis ir belsis į jo duris, jis nueis ir *atidarys*. Vadinkit tai nuojauta.

Mes visi tylim, ir mums visiems aišku, kaip Elvisė prisimins žemę. Laimei, mano namelyje suskamba telefonas ir ryžtingai užbaigia visą sceną, taip gali tik telefono skambučiai. Tobijas, pasinaudojęs proga, atsiprašo ir nueina prie savo mašinos; kai įeinu į savo namelį pakelti ragelio, matau, kaip jis pasilenkęs žiūri sau į akis išnuomoto „Nissano“ veidrodėlyje. Būtent tada suprantu, kad tarp jo ir Klerės viskas baigta. Vadinkit tai nuojauta. Aš pakeliu ragelį.

KODĖL AŠ NETURTINGAS

Kitame laido gale – Princas Taileris iš Portlando, kokiais penkeriais metais jaunesnis mano brolis; mūsų šeimos rudeninis krokas, ežiuku kirptas meilės kūdikis, išlepintas monstriukas, kuris mėgsta mamai grąžinti mikrobanginėje pašildytų makaronų lėkštę: „Per vidurį jie šalti. Pašildyk dar kartą“. (Aš, du kiti maserys už tokį įžūlume gavę per galvą, pareiškimai tik suka valdžią.)

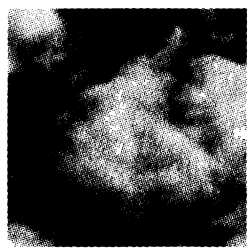

– Sveiks, Endi. Tai vis deginies?

– Sveiks, Taileri. Atspėjai.

– Neblogai, neblogai. Klausyk: Bilas kubu, Pasaulio prekybos centras, Lori, Džoana ir aš sausio aštuntą ruošiamės atvaryt penkioms dienoms pagyventi vienam iš tavo laisvų namelių. Elvio gimtadienis. Norim iškelt karališką fiestą. Kaip manai – problemų nebus?

– Kiek žinau, ne, tik būsit susigrūdę kaip silkės statinėje. Tikiuosi, jums tai netrukdys. Palauk, patikrinsiu.

(Bilas kubu, arba Bilas[3], yra trys Tailerio draugai, visi vardu Bilas; Pasaulio prekybos centras – tai dvyniai Morisėjai, abu beveik dviejų metrų ūgio.)

Pradedu raustis po savo daiktus, ieškodamas rezervacijų knygos (šeimininkas paliko mane atsakingą už nuomą). Visą tą laiką mąstau apie Tailerį ir jo šutvę – Globalius Paauglius, kaip jis juos pakrikštijo, nors daugumai jų jau per dvidešimt. Man atrodo keista, ne visai suprantama ir nenatūralu, kad Globalūs Paaugliai, ar bent jau Tailerio draugai, gyvena tokį *bendrą* gyvenimą: kartu apsiperka, keliauja, pykstasi, mąsto ir kvėpuoja, visai kaip Baksterių šeimynėlė. (Nenuostabu, kad Taileris per mane labai susidraugavo su Klerės broliu Alanu.)

Tie Globalūs Paaugliai *taip* susimetę į krūvą, kad sunku net įsivaizduoti! Pavyzdžiui, nė vienas iš jų neišvažiuos į Vaikikį paprasčiausių savaitės atostogų, prieš tai neiškėlęs kelių grandiozinių atsisveikinimo vakarėlių su dovanomis kuria nors iš trijų klasikinių studentiškų temų: „Kvaiša turistas“, „Mano mėgstamiausia mirusi įžymybė“ arba „Toga“ O kai jau kas nors ten nuvažiuoja, netrukus pasipila nostalgiški telefono skambučiai: sentimentalių ir sudėtingų, kruopščiai suorganizuotų konferencinių skambučių kruša kas antrą dieną pilasi per Ramųjį vandenyną, tarytum linksmasis atostogautojas būtų išmovęs į Jupiterį trejų metų misijos, o ne šešioms dienoms į Kuhio gatvę pagurkšnoti nerealiai brangių kokteilių.

„Tailerio komanda“ gali ir užknisti – nei narkotikų, nei ironijos, tik lengvi gėrimai, spraginti kukurūzai, kakava ir vaizdajuostės penktadienio vakarais. Ir „kieti“ drabužiai – *nieko sau drabužėliai*! Pritrenkiantys, brangūs, skoningai ir subtiliai parinkti, tik pačių geriausių firmų. Tiesiog blizga! Ir jie gali sau juos leisti, nes dauguma Globalių Paauglių princų ir princesių gyvena pas tėvus, kad nereikėtų mokėti juokingai didelių pinigų už buto nuomą mieste. Todėl visus pinigus jie išleidžia skuduramas.

Taileris man labai primena kažkada per televizorių rodyto serialo herojų Denį Partridžą, kuris nenorėjo dirbti maisto prekių parduotuvės pardavėju, bet troško iškart tapti tos parduotuvės savininku. Visi Tailerio draugai yra apdovanoti miglotais, pelno neduodančiais, bet *smagiais* gabumais – pavyzdžiui, moka virti tikrai puikią kavą arba turi nuostabius plaukus (taip, pamatytumėt Tailerio šampūnų, plaukų želė ir putų kolekciją!).

Jie – neblogi vaikai. Tėvai negalėtų skųstis. *Žvitrūs*. Jie tiki ir sveikina pseudoglobalizmo ir netikros rasinės harmonijos idėjas, kurias jiems kiša į galvas nealkoholinių gėrimų ir kompiuterinio dizaino megztinių gamintojų reklamos. Daugelis iš jų norėtų dirbti IBM kompanijoje, kai jų gyvenimas pasibaigs sulaukus dvidešimt penkerių („Klausyk, gal gali man plačiau papasakot apie savo pensijos planą?“). Bet kažkaip paslaptingai ir nepaaiškinamai šitie vaikučiai taip pat dirba „Dow“, „Union Carbide“, „General Dynamics“ kompanijose ir netgi karinėse žinybose. Aš įtariu, kad, kitaip nei Tobijas, jei jų lėktuvas sudužtų lediniame Andų plokščiakalnyje, jie be jokio ar beveik be jokio sąžinės graužimo sukramtytų savo bendrakeleivius. Bet tai tik teorija.

ATIDĖTAS MAIŠTAS: jaunimui būdingos veiklos ir meninės saviraiškos vengimas jaunystėje, siekiant rimtai pasiruošti karjerai. Kartais, sulaukus maždaug trisdešimties, imama apverkti prarasta jaunystė, daromos kvailos šukuosenos ir dėvimi brangūs juokingai atrodantys drabužiai.

* * * * *

Ieškodamas rezervacijų žurnalo, žvilgteliu pro langą ir pamatau, kad prie baseino jau tuščia. Pasigirsta beldimas į duris, ir Elvisė įkiša galvą į vidų.

– Norėjau tik atsisveikint, Endi.

– Elvise, mano brolis skambina iš kito miesto. Gal luktelėsi sekundę?

– Gal ne, – ji pabučiuoja mane į tarpuakį. Jos drėgnas bučinys primena, kad tokios merginos kaip Elvisė, spontaniškos, pakvaišusios, gal kiek pigokos, bet tikrai gyvos, kažkodėl niekada nesidomi lėtų apsisukimų vaikinais kaip aš, kurie amžinai viską stabdo.

– Čiao, bambino, – sako ji. – Neapolio valkatai laikas namučio.

PARODOMASIS MINIMALIZMAS: gyvenimo būdas, primenantis „vertybių keitimą“ Materialinių gėrybių atsisakymas, siekiant pademonstruoti savo moralinį ir dvasinį pranašumą.

KAVINIŲ MINIMALIZMAS: skambūs pareiškimai apie minimalizmo filosofiją, bet nė vienas iš jo postulatų neįgyvendinamas praktiškai.

– Ar greitai užsuksi? – surinku, bet jos jau nėra, pradingsta už rožių krūmų ir, kaip pastebiu, sėda į Tobijo mašiną.

Še tai tau.

Grįžtu prie telefono.

– Na, Taileri, aštuntai dienai viskas gerai.

– Puiku. Smulkmenas aptarsim per Kalėdas. Tu juk atvažiuosi, ar ne?

– Deja, *oui*.

– Panašu, kad šiais metais keistas bus vakarėlis, Endi. Geriau jau iš anksto apgalvok pabėgimo planą. Užsisakyk penkis skrydžius skirtingom datom. Aa, beje, ko nori Kalėdoms?

– Nieko, Taileri. Aš ir taip bandau atsikratyt daiktų savo gyvenime.

– Man dėl tavęs neramu, Endi. Tu nieko nesieki, – girdžiu, kaip jis šaukšteliu kabina jogurtą. Taileris nori dirbti stambioje korporacijoje. Kuo stambesnėje, tuo geriau.

– Taileri, nieko nesiekti yra visiškai normalu.

– Na, gerai, kaip nori. Tik pasistenk, kad viskas, ko atsikratai, atitektų *man*. Ir pasistenk, kad tai būtų „Polo“ firmos.

– Teisybę sakant, ruošiausi tau padovanoti minimalistinę dovaną, Taileri.

– Ką?

– Ką nors panašaus į gražų akmenėlį ar sudžiūvusį kaktusą.

Kitame laido gale stoja tyla.

– Tu apsirūkęs?

– Ne, Taileri. Tiesiog pamaniau, kad neįpareigojantis gražus objektas tau tiktų. Tu jau pakankamai suaugęs.

– Jo, Endi, tu kai pasakysi ką nors, tai virsk iš koto. Neatsisakyčiau prabangaus kaklaryšio ir kojinių.

Suskamba durų skambutis ir įeina Dagas. Kodėl niekas niekada nepalaukia, kol atidarysiu?

RETROHUMORAS: reklamos, pakuočių ir pramogų pasaulio žargono vartojimas kasdieninėje kalboje, siekiant ironiško ir/ar komiško efekto: „Mėgstamiausios įžymybės vakarėlis pas Ketlin buvo tikras „būk ir dūk“ ar ne?“ „Kaip kažin ką, Deivas tikrai įsivaizduoja esąs nerealus, seksualus ir genialus“

– Taileri, man skambina į duris. Turiu eiti. Pasimatysim kitą savaitę, gerai?

– Batų dydis vienuoliktas, juosmens – trisdešimtas, kaklo – penkioliktas su puse.

– *Adios*.

ĮŽYMYBĖS IRGI MIRŠTA

Praėjo jau kokios trys valandos po Tailerio skambučio; atrodo, šiandien visi susimokė mane išvaryt iš proto. Sunku man su visu tuo susitvarkyti. Ačiū Dievui, kad šįvakar dirbu. Kad ir koks nykus, nuobodus ir monotoniškas yra mano darbas, jis man padeda išsaugoti pusiausvyrą.

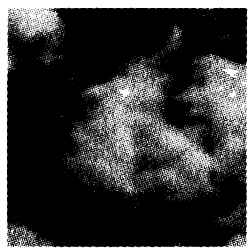

Tobijas parvežė Elvisę namo ir neniekinamai numoja begrįžo. Klerė tik laidą, kad galbūt ranka išgirdusi prieromanas. Atrodo, ji tarp jų užsimezgė nežinau. Gal vėliau žino kažką, ko aš slaptį. atskleis savo pa-

Dagas ir Klerė guli ant sofų ir nesikalba. Jie be perstojo lukštena žemės riešutus ir mėto šiurkščiaodes liekanas į perpildytą peleninę iš 1974 metų Spokeino pasaulinės mugės. (Per tą mugę labai daug lijo, ir keli paviljonai buvo pastatyti iš įvairiausių gėrimų aliumininių skardinių.)

Dagas nusiminęs, kad Elvisė šiandien nekreipė į jį nė menkiausio dėmesio, o Klerė dėl plutonio vis dar nenori grįžti namo. Istorija su radioaktyviu užkrėtimu ją paveikė labiau, nei mes manėm. Dabar ji aiškina, kad nuo šiol gyvens pas mane:

– Radiacija, Endi, išlieka ilgiau nei ponas Frenkas Sinatra. Taigi aš čia ilgam.

Vis dėlto Klerė daro reidus į savo namelį – ne ilgiau nei penkias minutes per dieną – pasiimti savo daiktų. Jos pirma kelionė buvo be galo baugšti, lyg kokio viduramžių valstiečio, įžengiančio į maro pakirstą miestą ir mosikuojančio negyva ožka, kad atbaidytų piktąsias dvasias.

– Kaip drąsu, – mesteli Dagas, į tai Klerė atsako piktu žvilgsniu. Aš pastebiu, kad ji per daug jautriai reaguoja.

– Pas tave viskas sterilu, Klere. Elgiesi kaip kokia „techno“ epochos valstietė.

– Galit abu juoktis, bet nė vienas savo virtuvėj neturit Černobylio.

– Teisybė.

Ji išspjauna mutantą neūžaugą riešutą ir įkvepia oro.

– Tobijas daugiau nebepasirodys. Jaučiu. Įsivaizduokit – gražiausias žmogaus kūnas, koks man pasitaikė, tikras Vaikščiojantis Orgazmas dingo visiems laikams.

– Aš taip nemanau, Klere, – sakau, nors širdies gilumoje žinau, kad ji teisi. – Gal sustojo kur nors pavalgyti.

– Nereikia, Endi. Jau praėjo trys valandos. Be to, jis pasiėmė savo krepšį. Tik *niekaip* nesuprantu, kodėl jis taip staiga išvažiavo.

Užtat aš suprantu.

Abu šunys alkanais žvilgsniais spokso į riešutus, kuriuos lukštena Dagas su Klere.

– Žinot, koks greičiausias būdas atsikratyti šunų, prašinėjančių maisto prie vakarienės stalo? – klausiu, atsakymas – neaiškus murmėjimas. – Vietoj mėsos kuo nuoširdžiausia išraiška duokit jiems morkos gabalėlį arba alyvuogę. Jie pažiūrės į jus kaip į trenktą ir dings per kelias sekundes. Nors gali būti, kad jų nuomonė apie jus taps *blogesnė*.

Klerė neklauso, ką aš kalbu.

– Žinoma, tai reiškia, kad man reikės sekti paskui jį į Niujorką, – ji pakyla ir eina prie durų. – Panašu, kad sutiksiu šias Kalėdas su sniegu, berniukai. O *Dieve*, koks sąmonės užtemimas, – ji pažvelgia į veidrodį, kabantį prie durų. – Man dar nėra trisdešimties, o viršutinė lūpa jau pradeda raukšlėtis. Aš pasmerkta.

Ji išeina.

* * * * *

Per savo gyvenimą susitikinėjau su trimis moterimis, – sako mano bosas ir kaimynas iš gretimo namelio ponas Makarturas, – ir dvi iš jų vedžiau.

Baras „Pas Larį“, tas pats vakaras, jau vėlu. Du nuobodūs tipai iš Indijo, nekilnojamojo turto prekeiviai, kažką vapa į mikrofoną, priklausantį mūsų dainininkei Lorein, kuri šiuo metu ilsisi su savo užkimusiu elektroniniu „ritmo palaikytoju“ ir geria baltąjį vyną, skleisdama savo melancholišką žavesį baro gilumoje. Vakaras slenka lėtai; arbatpinigiai – tikras mizeris. Mudu su Dagu šluostom taures, – savotiškai raminanti veikla, – ir klausomės pono M. numerių. Mes jam siūlom temas; tai labai panašu į Bobo Houpo telešou, tik dalyvaujant žiūrovams. Tai, ką jis daro, visada būna taip nejuokinga, kad net *juokinga*.

Vakaro kulminacija tapo viena senstelėjusi nevykusi Ca Ca Gabor mėgdžiotoja, kuri privėmė didžiausią balą prie kompiuterinių žaidimų automatų. Šiame bare tai retas įvykis; Lario klientai, nors ir visuomenės marginalai, turi labai stiprų padorumo jausmą. Bet pats įdomiausias dalykas įvyko iškart po to. Dagas pakvietė: „Pone M.! Endi! Ateikit čia, pažiūrėkit“. Ten, ant kiliminės dan-

gos, tarp to, kas kadaise buvo spagečiai su kukurūzais, voliojosi kokių trisdešimt pusiau suvirškintų želatinos kapsulių.

– Oho! Jeigu *tai* ne laimingas numeris gyvenimo ruletėje, tada nežinau, *kas* yra laimingas numeris. Endriau, skambink greitajai.

Visa tai įvyko prieš dvi valandas. Po hormonų antplūdžio paveikto pokalbio su greitosios gydytoju, jo metu demonstravom medicinos žinias („O velnias, – sako Dagas, – gal čia reikėtų Zingerio tirpalo?“), dabar mes klausomės pono M. meilės istorijų – žavingų pasakojimų „jokio-sekso-iki-vedybų“: be galo dorovingi pirmas, antras, trečias pasimatymai, beveik iškart po to – vedybos, ir netrukus krūva vaikų.

DRAUGYSTĖS DŪMAI: netikras bendrumo jausmas, atsirandantis tarp bendradarbių kontoroje.

– O kaip su ta, kurios nevedėte? – klausiu.

– Ji pavogė mano automobilį. „Fordą“. Aukso spalvos. Jei nebūtų to padariusi, tai, ko gero, ir ją būčiau vedęs. Tada nelabai supratau, ką reiškia rinktis. Prisimenu, kad tada smaukydavausi po stalu kokius dešimt kartų per dieną ir maniau, kad bet kuri mergina jausis įsižeidusi, jei po pasimatymo jai nepasipirši. Aš buvau vienišas, gyvenau Albertoje. Ir tada mes dar neturėjom MTV.

* * * * *

Aš ir Klerė susipažinom su ponia ir ponu M. – „Filu ir Airin“ – vieną gražią dieną prieš daugelį mėnesių, kai mus, pažvelgusius pro tvorą, pasitiko kenksmingų dūmų kamuoliai ir džiugūs pono M., juosinčio prijuostę su užrašu „Pietūs paruošti!“, šūksniai. Mus tuoj pat pakvietė

užeiti, įdavė į rankas po skardinę su sodos vandeniu ir „mėsainių pagal Airin receptą“ Tai bent linksmybės! Kol ponas M. atsinešė savo havajietišką gitarą, Klerė man sušnabždėjo: „Endi, jaučiu, kad kažkur vidiniam kieme yra narvai su šinšilomis!“ (Žmonės, veisiantys šinšilas, valgo tik didkepsnius!)

Iki šios dienos mes su Klere laukiam, kol Airin pasives mudu į šalį ir tvirtai įsitikinusi pašnibždomis pradės mums pasakot apie kosmetikos produktus, kuriais ji prekiauja ir laiko savo garaže – lyg tūkstančius niekam nereikalingų kačiukų, kurių niekas nenori paimti. „Brangioji, mano alkūnės buvo kaip pušies žievė, kol pradėjau naudoti šitą kremą.“

Jie abu labai mieli. Jie priklauso tai kartai, kuri įsitikinusi, kad „didkepsnių restoranuose“ šviesa turi būti prigesinta, o oras vėsus (šūdas, jie iš tikrųjų tiki *didkepsnių restoranais*!). Ant pono M. nosies išsiraizgęs blyškus venų voratinklis; namų šeimininkės iš Las Palmaso pastaruoju metu moka didžiulius pinigus, kad atsikratytų tokių pat raizginių ant blauzdų. Airin *rūko*. Jie abu dėvi sportinius drabužius, kuriuos perka per išpardavimus – jie abu per vėlai atrado savo kūnus. Juos auklėjo taip, kad į kūną nekreiptų dėmesio, ir dėl to labai gaila. Bet geriau vėliau negu niekada. Šie žmonės mus veikia raminamai.

ATKURKIME VIDURINĘ KLASĘ

Mūsų požiūriu, Filas ir Airin taip ir liko gyventi šeštame dešimtmetyje. Jie tebetiki ta ateitimi, kuri vaizduojama ant atvirukų. Būtent *jų* milžinišką brendžio taurę, pilną degtukų dėžučių, turiu galvoje, kai laidau visokius juokelius apie milžinišką-brendžio-taurę-su-degtukų-dėžutėmis. Ta taurė ilsisi ant jų svetainės stalo – genealoginės stovėjimo aikštelės, saugančios Makarturų palikuo-

nių, daugiausia anūkų, su neproporcingai didelėmis šukuosenomis, besimarkstančių nuo naujų kontaktinių lęšių, įrėmintas nuotraukas; kažkodėl atrodo, kad jų visų laukia keista mirtis. Kartą Klerė užmetė akį į laišką, kuris gulėjo ant staliuko, ir perskaitė, kad gelbėtojai dvi su puse valandos traukė vieno Makarturų palikuonio kūną, prispaustą apsivertusio traktoriaus.

GĖDA DĖL TĖVŲ: nejaučiantys savo poelgių komiškumo tėvai, kurių draugijoje jų vaikai jaučiasi nepatogiai: „Atėjusi su visa šeima į užkandinę, Karen vos nesudegė iš gėdos, kai jos tėvas pradėjo iškilmingai ragauti paprasčiausią vyną, prieš leisdamas jį pilti visiems į taures“

Mes pakenčiam Airin ir Filo nepiktybinius rasistinius juokelius ir neekologiškas silpnybes („Niekada negalėčiau važinėti mašina, mažesne nei mano „Cutlass Supreme“), nes jų buvimas šiame pasaulyje veikia kaip trankviliantas, jis nepaklūsta mūsų valiai.

– Kartais, – sako Dagas, – man iš tikrųjų sunku prisiminti, ar kokia nors įžymybė dar gyva, ar ne. Bet paskui suvokiu, kad ne taip jau svarbu. Nenoriu pasirodyt šlykštukas, bet panašiai jaučiuosi Airin ir Filo atžvilgiu – na, bet, žinoma, *pačia geriausia prasme*.

Taigi...

* * * * *

Mūsų su Dagu džiaugsmui, ponas M. pradeda savo eilinį anekdotą:

– Na, dabar tai mirsit iš juoko. Trys seni žydai sėdi Floridos pliaže (ką gi, šįkart – rasistinė potekstė) ir kalbasi. Vienas klausia kito: „Na, tai iš kur gavai tiek pinigo, kad senatvėje atvažiavai į Floridą?“, kitas atsako: „Mano fabrike kilo gaisras. Tai buvo siaubinga, bet drau-

dimas padengė visas išlaidas“ Na ir puiku. Paskui jis klausia trečio, iš kur tas gavo pinigų, kad persikeltų į Majamį Byčą, ir trečias žydas atsako: „Tu juoksies, bet, kaip ir mūsų draugui, mano fabrike irgi kilo gaisras. Ačiū Dievui, aš irgi buvau apdraustas“

Tada Dagas pradeda garsiai kvatotis ir suardo pono M. pasakojimo ritmą; jo kairė ranka, palaikiu virtuviniu rankšluosčiu šluostanti alaus bokalą, sustingsta.

– Klausyk, Dagai, – sako ponas M.

– Ką?

– Kodėl tu visada juokiesi iš mano anekdotų, man dar nebaigus jų pasakoti?

– Kaip?

– Taip, kaip girdėjai. Visada pradedi prunkšti man tik įpusėjus anekdotą, lyg juoktumeisi ne kartu su manim, bet iš manęs, – jis vėl pradeda valyti bokalą.

– Ką jūs, pone M., aš nesijuokiu iš jūsų. Jūsų judesiai, jūsų veido išraiška labai juokinga. Pasakojat kaip profesionalas. Esat tiesiog anekdotų karalius.

Ponas M. užkimba ant masalo.

– Na, gerai, bet nesielk su manim kaip su kalbančiu ruoniu, gerai? Gerbk mano stilių, nes aš esu žmogus ir, be to, moku tau atlyginimą. (Paskutiniai jo žodžiai nuskambėjo taip, lyg Dagas būtų įkalintas šitame patraukliame, bet visiškai neperspektyviame maklaže.)

– Gerai, tai kur mes sustojom? Aa, taip: tie abu pasisuka į tą, kuris jų klausinėjo, ir sako: „Na, o tu? Iš kur tu

PROLETARŲ PRAMOGOS: leisti laisvalaikį taip, kaip paprastai jį leidžia žemesnio socialinio sluoksnio atstovai: „Karen! Donaldai! Einam šį vakarą į boulingą! Nesijaudinkit dėl batelių – turbūt juos bus galima išsinuomoti“

PROLETARŲ POKALBIAI: sąmoningai mėgautis pokalbiu dėl jo visiško neintelektualumo. Svarbiausia sudėtinė „proletarų pramogų“ dalis.

PROLETARŲ DARBAS: dirbti darbą, neatitinkantį nei žmogaus profesinių įgūdžių, nei išsilavinimo, siekiant pabėgti nuo atsakomybės ir/arba išvengti galimos nesėkmės savo tikrame darbe.

gavai pinigų apsigyventi Floridoje?“ Tas atsako: „Kaip ir jums, berniukai, mano fabrike įvyko katastrofa. Buvo potvynis, ir visą mano fabriką nunešė vanduo. Tačiau, laimei, viskas buvo apdrausta“. Abu seniai sėdi priblokšti, o paskui vienas jų ir sako: „Noriu paklaust tavęs vieno dalyko. Kaip tau pavyko padaryti potvynį?“

Mes išspaudžiam juoką. Panašu, kad ponas M. patenkintas. Jis apeina barą, kuris, lyg siauras pasagos formos alkoholiko unitazo dangtis, nusėtas raupsuotų cigarečių nudegimų randų ir primena mėnulio paviršių. Jis pereina per violetinę ir oranžinę kiliminę dangą, išpuoštą „Fiestos“ logotipais ir iškvėpintą cinamono kvapo dezodorantu „Baro kvapas“, ir užrakina lauko duris. Dagas meta žvilgsnį į mane. Ką tai reiškia? Ateityje reikia atsargiau laidyti juokelius. Bet matau, kad Dagas, kaip ir aš, neapsisprendęs, kas geriau – ar mėgautis kvailų pono Makarturo epochos anekdotų liekanomis, ar nykiai gyventi ateities civilizacijoje, pilnoje niūrių japių be auros ir humoro jausmo, kurioje nėra vietos Bobo Houpo stiliaus juokeliams.

– Reikia jais džiaugtis, kol jie dar gyvi, Endi, – sako jis. – Nagi, varom. Gal Klerės nuotaika pasitaisė.

* * * * *

„Saabas“ neužsiveda. Jo variklis leidžia garsus, nuo džiovininko kosulio serijų pereinančius prie besiblaškančio zuikučio cypimo; turbūt panašiai vaikas, užėjus velniškam isterijos priepuoliui, iškosėja suvalgyto mėsainio gabalėlius. Motelio prie baro „Pas Larį“ stovėjimo aikštelės svečias mums pro užpakalinį langą rėkia: „Dinkit iš čia!“, bet net ir jo apmaudas nesugadins

mums šitos nuostabios dykumos nakties, kai mes ir vėl priversti žingsniuoti namo pėsti. Ramus vėsus oras glunda man prie odos lyg sausas glotnus dumblas, o milžiniški kalnai dabar nuspalvinti gintarine spalva kaip povandeninėje laivo „Andrea Doria" nuotraukoje. Oras toks tyras, kad net iškreipia matymo perspektyvą; atrodo, kad tuoj įsirėšiu veidu į kalnus.

AŠ NE AUKA (ANA): mažas madingas aksesuaras, dėvimas su kitais atžvilgiais konservatyvia apranga, pasauliui jis pasako, kad žmoguje dar rusena individualumo kibirkštėlė: vyrams – penkto dešimtmečio retrostiliaus kaklaraiščiai ir auskarai, moterims – feministiniai ženkliukai ir auskarai nosyje ir abiem lytims – dabar jau retai kada pasitaikančios šukuosenos „pelės uodega"

Mažytės magnio lemputės žiba ant 111-ąjį greitkelį saugančių palmių. Jų vainikai šlama, tiekdami gryną orą nesuskaičiuojamiems tarp lapų snaudžiantiems paukščiams, žiurkėms ir į vidų įsliuogusiems buganvilių ūsams.

Mes žvilgčiojam į vitrinas, kurios mums primygtinai perša fluorescencinių spalvų maudymosi kostiumėlius, užrašų knygutes, siaubingus abstrakčius paveikslus, kuriuose pavaizduota kažkas panašaus į kibirkščiuojančias avarijos aukas. Žiūriu į skrybėles, brangakmenius, pyragus – visokiausius patrauklius daikčiukus, reikalaujančius, kad į juos atkreiptų dėmesį, lyg vaikas, kuris dar nenori gultis į lovą. Norisi atlapoti skrandį, išsilupti akis ir susigrūsti visus jų pamatytus vaizdus vidun. Štai tau ir Žemė.

– Šįvakar mes atrodom kaip idiotai broliai dvyniai, kokio nors senų mašinų prekeivio iš Indianos vaikai, – sako Dagas, turėdamas galvoje mūsų „kietai" atrodančias melsvas lyg kregždės kiaušinis Bobo Houpo klasikinio golfo stiliaus striukes ir baltas kepuraites nuo saulės, – arba du valkatos, apsėsti negarbingų ir kraugeriškų minčių. Rinkis.

– Man atrodo, kad mes atrodom kaip tuščia vieta, Dagai.

111-asis greitkelis (taip pat žinomas kaip Palmių kanjono kelias) – tai pagrindinė miesto gatvė, šįvakar stebėtinai tuščia. Prašmatniuose „Volkswagen“ automobiliuose pirmyn atgal be tikslo važinėja kelios neaiškios seksualinės orientacijos blondinės iš Oranžo apskrities, skustagalviai jūrų pėstininkai apdaužytuose „El Camino“ suka ratus, cypdo stabdžius, bet nesustoja. Šiame mieste tebevyrauja automobilių kultūra, ir pagyvėjusiais vakarais, kaip kartą taikliai pasakė Dagas, ši vieta „primena Daitoną – dideli papai, valgiaraštyje – mėsainiai ir pieno kokteiliai, vaikėzai naujausios mados batais ir neperšaunamomis striukėmis valgo gruzdintas bulvytes restoranų kabinose iš oranžinio vinilo, kurių forma – kaip baltašonė „GT“ firmos padanga“

Mes užsukam už kampo ir paeinam dar truputį.

– Įsivaizduok, Endriau: prieš 48 valandas mažasis Dagsteris buvo Nevadoje, – tęsia jis, sėsdamas ant velniškai brangios žalios sportinės „Aston Martin“ atlenkiamu viršum dangčio ir prisidegdamas cigaretę su filtru. – Tik įsivaizduok.

Mes jau atsidūrėme toliau nuo pagrindinio kelio, neapšviestoje nuošalioje gatvelėje, kur kažkas neapdairiai paliko pastatytą Dago prabangiąją „kėdę“ Ant „Aston Martin“ galinės sėdynės prigrūsta kartoninių dėžių su popieriais, drabužiais ir visokiu šlamštu, lyg koks buhalteris ketintų parduoti savo daiktus sendaikčių turgelyje. Atrodo, lyg kažkas baisiausiai skubėtų dingti iš miesto. Na, bet *šitoje* skylėje tai nieko keisto.

– Visą naktį praleidau mamyčių ir tėtukų motelyje kažkokiam Dievo užmirštam kampely. Sienos išmuštos susiraičiusia pušine fanera, šešto dešimtmečio stiliaus lempos, ant sienų piešiniai su elniais...

– Dagai, nulipk nuo mašinos. Man nelabai patinka visa tai...

– ...ir kvepėjo tais mažyčiais rausvais viešbučių muilo gabalėliais. O Viešpatie, kaip man patinka tas kvapas. Toks trumpalaikis.

Mane apėmė siaubas – Dagas su cigarete degino skyles mašinos stoge.

– Dagai! Ką darai! Liaukis. Vėl pradedi savo?!

– Endriau, gal gali tyliau. Ką, jau nebesivaldai?

– Dagai, man jau užtenka. Aš einu, – paėjau kelis žingsnius į šalį.

Dagas, kaip jau minėjau, yra vandalas. Visaip bandau suprasti jo elgesį, bet negaliu; tai, kad jis praeitą savaitę subraižė „Cutlass Supreme“, buvo tik vienas atsitikimas ilgoje panašių įvykių grandinėje. Atrodo, kad jis renkasi tik tuos automobilius, ant kurių bamperių priklijuoti jį erzinantys lipdukai. Iš tikrųjų – apžiūrėjęs šitos mašinos galą, aptinku lipduką su užrašu „PAKLAUSKIT, KAIP LAIKOSI MANO ANŪKAI“

– Sugrįžk, Palmeri. Tuoj baigsiu. Po sekundės. Be to, noriu atskleist tau paslaptį.

Aš sustoju.

– Tai paslaptis apie mano ateitį, – sako jis.

Sugrįžtu, nors ir be reikalo.

– Dagai, visiška nesąmonė šitaip deginti skyles.

– Ramiau, vaikine. Tai viso labo tik smulkus chuliganizmas. Kalifornijos valstijos baudžiamojo kodekso 594 straipsnis. Tik padaužys per pirštus, ir viskas. Be to, niekas manęs nematė.

Jis nubraukia pelenus nuo cigarete pradegintos skylės krašto.

– Aš noriu atidaryti viešbutį Badžoje, Kalifornijoje. Ir manau, kad jau visai nedaug trūksta, mažiau nei tu manai.

– Ką?

– Tą aš ir noriu ateityje veikti. Atidaryti viešbutį.

– Puiku. O dabar geriau varom.

– Ne, – jis prisidega kitą cigaretę. – Tik po to, kai papasakosiu apie savo viešbutį.

– Na, tai *paskubėk*.

– Noriu atidaryti jį San Felipėje, Badžos pusiasalio rytinėje pusėje. Mažytis krevečių gaudytojų kaimelis. Aplinkui tik smėlis, apleistos urano kasyklos ir pelikanai. Norėčiau atidaryti mažą viešbutėlį tik draugams ir visokiems ekscentriškiems tipams, o dirbti nusamdyčiau pagyvenusias meksikietes, pribloškiančio grožio banglentininkus, hipiuojančius vaikinus ir panas, kurių smegenys nuo narkotikų pavirto į šveicarišką sūrį. Ten bus ir baras, kur savo vizitines korteles ir pinigus visi klijuos prie sienų ir lubų, o šviesą skleis tik dešimties vatų lemputės, paslėptos ant lubų kabančiuose kaktusų skeletuose. O vakarais mes šluostysim vienas kitam nuo nosies cinko tepalą, gersim kokteilius su romu ir pasakosim istorijas. Tie, kas papasakos gerų istorijų, galės gyventi viešbutyje nemokamai. Į tualetą bus galima užeiti, jei įvykdysi sąlygą: ant sienos flomasteriu užrašysi kokį nors bajerį. Kambarių sienos bus išmuštos susiraičiusiomis pušies imitacijos plokštėmis, o kaip suvenyrą kiekvienas gaus mažytį muilo gabalėlį.

TAVO EGO – TAI DAR NE TU

Turiu pripažinti, kad iš apibūdinimo Dago viešbutis turėtų būti klasiškas, bet man labai knietėjo eiti.

– Puiku, Dagai. Noriu pasakyt, tavo idėja *tikrai* puiki, bet dabar dingstam iš čia, gerai?

– Atrodo, kad... – jis pažiūri žemyn, kur cigarete išdegino dar vieną skylę, kol aš buvau nusisukęs. – Ojojoj...

– Kas yra?

– Šūdas.

Cigaretės pelenai buvo užkritę ant dėžės su popieriais ir visokiu šlamštu mašinos gale. Dagas nušoka nuo mašinos, ir mes abu it užhipnotizuoti spoksom, kaip mažytis karštas liepsnos liežuvis pradegina kelis laikraščių puslapius, tada trumpam išnyksta, o paskui staiga – ufff! – dėžė akimirksniu užsiliepsnoja kaip šuns kailis, nušviesdama mūsų siaubo iškreiptus veidus pašaipia geltona šypsena.

– O Jėzau!

– Dingstam!

Manęs jau nebėra. Mes abu lekiam gatve, širdys kulnuose, ir tik nubėgę du kvartalus sekundę atsisukam ir pamatom, kad įvykiai susiklostė kuo blogiausiai – „Aston Martin“, apgaubtas šnypščiančių avietinės spalvos liepsnų, lyg apimtas saldžios ekstazės lydosi ir varva ant kelio.

– Šūdas, Belinghauzenai, tai pats idiotiškiausias pokštas, kokį esi iškrėtęs, – ir mes lekiam toliau, aš priekyje; nenuėjo veltui mano aerobikos pratybos.

Bėgdamas man iš paskos, Dagas pasuka už kampo, ir staiga išgirstu duslų šūksnį ir bilstelėjimą. Atsigręžęs pamatau, kad Dagas atsitrenkia – kaip manote, į ką? Ogi į Škiperį, valkatą iš Morongo slėnio, kuris kartais trinasi bare „Pas Larį“ (pravardę jis gavo nuo savo kapitono kepurės, tokios pat kaip vieno televizijos serialo herojaus).

– Sveiks, Dagai. Baras uždarytas?

– Sveiks, Škipai. Aišku. Vėluoju į pasimatymą. Turiu skubėti, – sako jis jau bėgdamas ir rodydamas į Škiperį pirštu, lyg koks japis, nenuoširdžiai pažadantis artimiausiu metu susitikti priešpiečių.

Nubėgę dar dešimt Teksaso dydžio kvartalų, mes sustojam išsekę, pritrūkę kvapo ir pradedam lankstytis iki žemės.

– *Niekas* niekada neturi sužinoti, kaip mes išsidūrėm, Endi. Supratai? Netgi Klerė.

– Kuo tu mane laikai, debilu? O Dieve.

Uf, uf, uf.

– O kaip Škiperis? – paklausiu. – Manai, jam lemputė neužsidegs?

– Jam? Nee. Jo smegenys jau seniai pavirto variklio tepalu.

– Esi tikras?

– Taip.

Mes atgaunam kvapą.

– Na, greitai išvardink dešimt mirusių rudaplaukių įžymybių, – sukomanduoja Dagas.

– Ką?

– Turi penkias sekundes. Viens, du, trys...

Staigiai sumetu.

– Džordžas Vašingtonas, Denis Kei...

– Jis dar gyvas.

– Jau nebe.

– Ir tai tiesa. Gauni papildomų taškų.

Likusį kelią iki namų mums jau nebe taip juokinga.

AŠ NEPAVYDŽIU

Atrodo, šią popietę po mūsų pasėdėjimo prie baseino Elvisė sėdo į „skaliką“ (taip hipsteriai vadina tolimojo susisiekimo autobusus). Po keturių valandų kelio ji atsidūrė šiaurės vakarų pakrantėje prie Santa Barbaros ir ten gavo naują darbą, ir dar *kokį*! Sodininke moterų vienuolyne! Mes atsisėdom ant grindų išgirdę šitą naujieną.

– Na, – pila alyvos į ugnį Klerė, – ten ne visai tikras vienuolynas. Moterys ten dėvi juodas laisvai krintančias sutanas – atrodo bai japoniškai! – ir lakerpasi trumpai plaukus, mačiau brošiūroj. Be to, ji tik *sodininkė*.

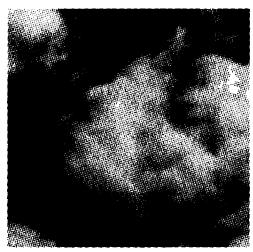

– *Brošiūroj*? – klausiam dar labiau pasibaisėję.

– Na, taip, tokiam perlenktam kaip picerijos meniu lapelyje, kurį jie atsiuntė Elvisei kartu su priėmimo į darbą laišku.

(Dieve šventas!)

– Skelbimą apie tą darbą ji rado mūsų parapijos skelbimų lentoj. Elvisė sako norinti išsivalyti smegenis. Bet aš įtariu kitaip – ji mano, kad ten gali užklysti Kertis, ir nori būti šalia, kai tai atsitiks. Kai nori, ta moteris *puikiai* moka laikyti paslaptis.

Mes sėdim mano virtuvėj, išsidrėbę ant degintos pu šies baro kėdžių su šunų apgraužtomis kojomis ir purpu riniais rombais puoštomis atkaltėmis. Ši tas kėdes praeitą mėnesį gavau už dyką per slogias varžytines kooperatiniame na me Palo Fiero gatvėje, kai gyventojų tur tas buvo išparduodamas už skolas.

Norėdamas sukurti tinkamą atmosfe rą, Dagas įsuko pigią raudoną lemputę virš stalo. Dabar jis maišo siaubingus kokteilius siaubingais pavadinimais, ku rių prisigraibė iš paauglių, užplūdusių miestą per pavasario atostogas. („Išprie vartavimas per pasimatymą", „Chemote rapija", „Begalvė išleistuvių karalienė" kas ir sugalvoja tokių dalykų?)

Vakarėlio aprangos reikalavimai – pa sakų prieš miegą stilius: Klerė vilki fla nelinį chalatą su cigaretėmis pradegin tų skylių nėriniais, Dagas – viskozinę bordo spalvos pižamą su „karališka" pa auksuota sujuosiama virvele, o aš minkštus vilnonius languotus marškinius ir ilgus apatinius. Mes atrodom be ry šio, niūrokai ir kvailai.

– Mums *tikrai* reikia atnaujint savo garderobą, – sako Klerė.

– Po revoliucijos, Klere. Po revoliuci jos, – atsako Dagas.

Klerė įkiša į mikrobanginę moksliškai apdorotus spragintus kukurūzus.

– Man visada atrodo, kad tai, ką dedu į vidų, nėra maistas, – sako ji, spaudyda-

PROLETARŲ MITYBA: maistas, kuriuo mėgaujamasi ne dėl skonio, bet dėl sudėtingo prasmių, nostalgiškų prisiminimų ir reklaminių įpakavimų įvaizdžių socialinio komplekso: „Mudvi su Keite nusipirkom šitos purškiamosios grietinėlės vietoj tikros, nes pagalvojom, kad karo lakūnų žmonos kokioje nors Pensakolos bazėje septinto dešimtmečio pradžioje būtent tokia grietinėle puošdavo tortus, kuriuos kepdavo, kai jų vyrai gaudavo paaukštinimą"

TELEPASAKĖČIOS: kasdieninio gyvenimo įvykių lyginimas su televizijos serialų epizodais: „Bet čia lygiai taip pat kaip tame epizode, kai Janas pametė savo akinius!"

ma elektroninio pulto mygtukus. – Panašu, lyg į baką kiščiau degalų pistoletą, – ji smarkiai trinkteli dureles.

– Ei, *atsargiau*, – sušunku.

– Atsiprašau, Endi. Bet man liūdna. Jūs net neįsivaizduojat, kaip man sunku susirasti draugių. Aš visada draugavau su vaikinais, nes merginos amžinai pasipūtusios. Manyje jos visada mato konkurentę. Pagaliau susirandu šitam mieste vieną padorią draugę, ir ji išvažiuoja tą pačią dieną, kai didžioji mano gyvenimo meilė mane palieka. Taigi prašau truputėlį kantrybės, gerai?

ŠKI: Šūdas, kaip įstrigau. „Džemė įstrigo Romos oro uoste trisdešimt šešioms valandoms – ŠKI, ką padarysi"

VNS: Visai nerasta skonio. „Visiškas VNS. Įsivaizduoji, dažytojo kombinezonas! Juk tai aštuntas dešimtmetis, ir aklam aišku"

– Tai štai kodėl buvai tokia susiraukus prie baseino?

– Taip. Ji paprašė manęs neprasitarti, kad išvažiuoja. Ji *nekenčia* atsisveikinimų.

Dagui, atrodo, labai rūpi vienuolyno tema.

– Neišdegs, – sako jis. – Irgi mat atsirado Madona Ištvirkėlė. Aš ant šito kabliuko neužkibsiu.

– O čia visai ne kabliukas, Dagai. Kai taip kalbi, daraisi panašus į Tobiją. Be to, *kažin* ar ji taps vienuole – liaukis taip neigiamai į viską žiūrėt. Duok jai šansą, – Klerė vėl užlipa ant kėdės. – Be to, argi iš tikrųjų norėtum, kad ji būtų pasilikusi Palm Springse ir darytų tai, ką darė iki šiol? O tu po kokių metų vaikščiotum su ja į „Vong" prekybos centrą pirkti vienkartinių švirkštų? O gal vaidintum piršlį – surastum jai kokį vietos stomatologą, kad ji taptų namų šeimininke ir apsigyventų Palo Alto rajone?

Mikrobanginėje sprogsta pirmas grūdelis, ir man topteli, kad Dagas siunta ne tik todėl, kad jaučiasi Elvisės atstumtas, bet ir todėl, kad pavydi jai ryžto pakeisti savo gyvenimą, padaryti jį paprastesnį.

– Kaip suprantu, tai reiškia, kad ji atsisakė visų šio pasaulio gėrybių, – sako Dagas.

– Manau, kad dauguma gėrybių, kurias ji turėjo čia, Palm Springse, atiteks jos kambariokėms. Vargšelės. Ta mergina turi siaubingų problemų su skoniu. Idiotiškos lempos ir popierinės aplikacijos ant sienų.

– Duodu jai tris mėnesius.

Bandydama perrėkti spragsinčių kukurūzų salves, Klerė pakelia balsą:

– Nesiruošiu iki užkimimo narplioti šitos temos, Dagai. Bet kad ir koks banalus ar pasmerktas būtų jos impulsas save tobulinti, tu negali iš jo tyčiotis. Kas jau kas, bet tik ne *tu*. Juk tu tikrai supranti, ką reiškia bandyt atsikratyt viso mėšlo savo gyvenime. O dabar Elvisė tave aplenkė, ar ne? Ji įžengė į kitą lygmenį. Nors tu ir palikai savo didįjį verslą ir didįjį miestą, bet vis dar laikaisi įsikibęs savo mašinos, savo cigarečių, tarpmiestinių skambučių, kokteilių ir *požiūrio*. Tu vis dar nori valdyti situaciją. Tai, ką *ji* padarė, ne kvailiau nei tavo išėjimas į vienuolyną, – Dievas mato, kiek kartų knisai mums protą kalbomis apie *tai*.

Kukurūzai liaujasi spragsėję, o Dagas spokso į savo kojas. Jis spokso taip, lyg jos būtų du ant žiedo suverti raktai, bet jis neprisimintų, nuo kokių spynų.

– O Dieve. Tu teisi. Aš savim nebetikiu. Žinai, kaip jaučiuosi? Lyg dabar man būtų dvylika metų, ir aš vėl būčiau Ontarijyje ir ką tik *vėl* būčiau apipylęs benzinu visą mašiną ir savo drabužius – jaučiuosi iki ausų įklimpęs šūde.

– Išlipk iš šūdo, Belinghauzenai. Užsimerk, – sako Klerė. – Užsimerk ir gerai įsivaizduok, ką išpylei. *Pajusk ateities kvapą*.

* * * * *

Nors ir smagi, raudonoji lemputė pradėjo varginti. Mes persikeliam į mano kambarį pasakoti pasakų prieš miegą. Užkuriam židinį, šunys palaimingai snaudžia ant savo pinto ovalaus kilimėlio. Gulėdami ant mano lovos, uždengtos „Hadsono“ apklotu, kremtam spragintus kukurūzus ir jaučiamės kaip reta jaukiai tarp geltonų vaškinių šešėlių, mirgančių ant medinių sienų, ant kurių kabo mano daiktai: žvejybos blizgės, kepurės nuo saulės, smuikas, datulių palmių lapai, pageltę laikraščiai, karoliukais išsiuvinėti diržai, virvės, batai ir žemėlapiai. Paprasti nesudėtingo gyvenimo objektai.

Klerė pradeda.

PALIK SAVO KŪNĄ

Gyveno kartą vargšė turtinga mergaitė, vardu Linda. Ji paveldėjo didžiulius šeimos turtus, kuriems pradžią davė vergų prekyba Džordžijoje ir kuriuos didino jankių tekstilės fabrikai Masačusetse ir Konektikute; paskui jie išsiplėtė į vakarus, pastačius plieno gamyklas prie Monongahelos upės Pensilvanijoje, ir galiausiai gausiai uždirbo padedant laikraščių, kino ir oro linijų verslui Kalifornijoje.

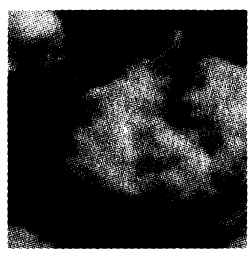

Nors Lindos šeimos pinigai nuolat augo prisitaikydami prie laiko pokyčių, to negalėjai pasakyti apie Lindos šeimą. Ji mažėjo, vyto ir išsigimė, galiausiai iš jos liko tik pati Linda ir jos mama Doris. Linda gyveno Delavaro kaimo sodyboje, akmeninėje viloje, o jos mama naudojosi Delavaro adresu tik pildydama pajamų deklaraciją; ten ji paskutinį kartą lankėsi prieš daugelį metų. Ji buvo visuomenės veikėja, gyveno Paryžiuje ir nuolat skraidė lėktuvais. Jeigu ji *būtų* ten apsilankiusi, gal ir nebūtų leidusi įvykti tam, kas atsitiko Lindai.

Suprantat, Linda užaugo laimingai, kaip tik gali užaugti turtinga mergaitė, vienintelis vaikas vaikų kamba-

ryje viršutiniame akmeninės vilos aukšte, kur jos tėtis kas vakarą skaitydavo jai pasakas, kol ji sėdėdavo jam ant kelių. Aukštai palubėje sukiojosi ir čiulbėjo daugybė nebaikščių kanarėlių; kartais jos nusileisdavo, atsitūpdavo jiems ant pečių ir nepraleisdavo progos apžiūrėti skanumynų, kuriuos atnešdavo tarnaitės.

Bet vieną dieną jos tėtis nebeatėjo ir daugiau niekada nebesugrįžo. Kurį laiką užeidavo jos mama ir bandydavo skaityti jai pasakas, bet tai buvo visai ne tas pats – iš jos burnos sklisdavo alkoholinių kokteilių kvapas, ji verkdavo, baidydavo paukščius, kai tie priskrisdavo artyn, ir po kurio laiko paukščiai ėmė nebenusileisti.

Ėjo laikas, sulaukusi aštuoniolikos ar dvidešimties metų Linda tapo nuostabia, bet beviltiškai nelaiminga moterimi, be paliovos ieškančia vieno žmogaus, vienos idėjos ar vienos vietos, kuri ją išgelbėtų nuo, na... jos pačios *gyvenimo*. Linda jautė, kad jos gyvenimas puikus, bet visiškai betikslis – ją kankino absoliuti vienatvė. O dėl savo solidaus palikimo ji jautė įvairius jausmus – kaltę, kad jai neteko kovoti už savo vietą po saule, bet kartais ir išskirtinumą, ir privilegijuotumą, nors ir žinojo, kad šie jausmai nieko gero jai neatneš. Ji blaškėsi nuo vieno prie kito.

Kaip ir visi turtingi ir/ar gražūs ir/ar žymūs žmonės, ji niekada nežinojo, ar aplinkiniai mato *ją* tokią, kokia ji iš tikrųjų yra – šviesos spindulėlį, įkalintą kūno kapsulėje, ar jie paprasčiausiai pastebi tik loterijos laimėjimą, kurį ji gavo gimusi. Ji visada saugodavosi apsimetėlių, reketuotojų, eiliakalių ir šarlatanų.

Dar keli žodžiai apie Lindą: ji buvo protinga. Sakykim, ji galėdavo kalbėti apie kvantinę fiziką: kvarkus, leptonus, bozonus ir mezonus. Ji nesunkiai atskirdavo dalyką išmanančius žmones nuo tų, kurie tik straipsnį

perskaitė žurnale. Ji žinojo daugumos gėlių pavadinimus ir galėjo nusipirkti jas visas. Ji lankė Viljamso koledžą ir dalyvaudavo kokteilių vakarėliuose su kino žvaigždėmis velvetinėse Manhatano aukštybėse, apšviestose epileptiškai mirgančių lempučių. Dažnai viena keliaudavo į Europą. Sienos apjuostame viduramžių Sen Malo miestelyje ji gyveno mažame kambarėlyje, kvepiančiame anyžiniais ledinukais ir dulkėmis. Ten ji skaitė Balzaką ir Nensi Mitford, ieškojo meilės, ieškojo idėjos, mylėjosi su australais ir galvojo, kur dar nukeliavus Europoje.

Vakarų Afrikoje ji išvydo bekraščius gerberų ir rūgštynių kilimus – kito pasaulio laukus, kur psichodeliniai zebrai kramtė švelnius žiedus, per naktį išsikalančius iš bevaisės žemės, gimstančius iš sėklų, kurias iš dešimtmečius trukusios komos pažadino permainingi Kongo lietūs.

Tačiau galiausiai tik Azijoje Linda rado tai, ko ieškojo – aukštai Himalajuose, tarp alpinistų išmestų surūdijusių deguonies balionų ir apatiškų, žolės apsirūkiusių ir Dievo užmirštų Ajovos valstijos studentų kūnų. Ten ji ir išgirdo tai, kas užvedė jos sielos mechanizmą.

Ji sužinojo apie vienuolių, vyrų ir moterų, sektą mažame miestelyje; jie siekė šventumo–ekstazės–išsilaisvinimo būsenos, laikydamiesi griežtos dietos ir atlikdami meditaciją, trunkančią septynerius metus, septynis mėnesius, septynias dienas ir septynias valandas. Visą šį laiką siekiantysis šventumo negali kalbėti ar ką nors daryti, jis gali tik valgyti, miegoti, medituoti ir tuštintis. Tačiau buvo teigiama, kad tiesa, randama pasibaigus šiam išbandymui, yra tokia nepaprasta ir nuostabi, kad visos kančios ir atsisakymas – visiškas niekis, palyginti su prisilietimu prie Aukščiausiojo, kuris tavęs laukia.

Nelaimei, kai Linda atvyko į kaimelį, prasidėjo audra. Ji buvo priversta pasukti atgal ir jau kitą dieną turėjo grįžti į Delavarą susitikti su savo advokatais. Taip ji ir neaplankė šventojo kaimelio.

Netrukus jai suėjo dvidešimt vieni. Pagal tėvo testamentą ji paveldėjo didžiąją dalį jo turto. O įtampos kamuojama Doris tabaku prakvipusioje Delavaro advokato kontoroje sužinojo, kad nuo šiol gaus nustatytą, toli gražu ne pasakišką sumą per mėnesį.

Taigi išeina taip, kad iš vyro turto Doris tikėjosi normalių pietų, o gavo tik lengvą užkandį. Ji įsiuto, ir dėl šių pinigų tarp Doris ir Lindos negrįžtamai atsivėrė praraja. Doris visai nutrūko nuo grandinės. Ji tapo gerai apsirengusia ir laku spindinčia slapto turtuolių pasaulio piliete. Dabar jos gyvenimas susidėjo iš nesibaigiančių prabangių vandens kurortų Britanijoje, kelionių po Veneciją, kur berniukai pasiuntinukai vogė iš jos rankinės brangenybes, bevaisių NSO pėdsakų paieškų Anduose, sanatorijų prie Ženevos ežero ir kruizų po Antarktidą. Per juos ji begėdiškai meilikavo arabų emyratų princams tarp blyškiai melsvų Karalienės Mod žemės ledų.

Taigi Lindai teko pačiai vienai priimti sprendimus, o kadangi nebuvo kas jai prieštarauja, ji nusprendė pabandyti siekti dvasinio išsilaisvinimo septynerių metų, septynių mėnesių ir septynių dienų būdu.

Tačiau, norėdama tai padaryti, ji turėjo imtis atsargumo priemonių, kad išorinis pasaulis jai netrukdytų. Ji sutvirtino ir paaukštino savo vilos sienas, ir apginklavo jas lazerine signalizacija, bijojo ne įsilaužimo, bet galimo trukdymo. Buvo surašyti dokumentai, patvirtinantys, kad tokius reikalus kaip mokesčiai ir panašiai tvarkys jos įgalioti asmenys. Tuose dokumentuose taip pat iš

anksto buvo aiškinamos jos elgesio priežastys tuo atveju, jei kas nors suabejotų jos sveiku protu.

Tarnus ji paleido, išskyrus vieną tarnaitę, vardu Šarlotė. Mašinoms buvo uždrausta įvažiuoti į vilos teritoriją, o medžiams ir sodams buvo leista augti laisvai, kad žoliapjovės nekeltų triukšmo. Apsauginiai be paliovos patruliavo aplink vilą, o dar viena apsaugos tarnyba buvo nusamdyta tikrinti apsauginius ir neleisti jiems tinginiauti. Niekas negalėjo trukdyti jos kasdieninės šešiolikos valandų meditacijos.

O tada, kovo pradžioje, prasidėjo jos tylėjimo laikotarpis.

Sodas sparčiai laukėjo. Griežtos Kentukio pievelių želdinimo kultūros augalus netrukus atskiedė švelnesnės vietinės gėlės, piktžolės ir žolės. Plaukuotosios rudbekijos, neužmirštuolės, petražolės, Naujosios Zelandijos linai pramaišiui su žole pamažu užkariavo, sušvelnino ir išryškino žvyru pabarstytus takelius ir alėjas. Išsikeroję rožių ir erškėtrožių krūmai, kadaise prabangūs, o dabar sulaukėję, apsiautė įstiklintą balkoną; glicinijos uždusino visą verandą; erškėčiai ir gebenės lipo iš alpinariumų lyg užvirusi sriuba. Smulkūs gyvūnai gausiais būriais traukė gyventi į sodą. Vasarą žolė, nušviesta padūmavusios saulės šviesos, buvo nuberta tyliomis kvailomis į kokonus susisupusiomis peteliškėmis, naktiniais drugiais ir mašalais. Alkani triukšmingi kėkštai ir volungės būriais atskrisdavo ir nardydavo po šią padūmavusią plėvelę. Toks buvo Lindos pasaulis. Nuo savo kilimėlio vidiniame kieme ji stebėjo jį nuo ryto iki sutemų, nieko nesakydama, nieko nekomentuodama ir nieko neatskleisdama.

Rudenį, dar prieš ateinant šalčiams, Linda vaikščiojo apsimuturiavusi antklodėmis, kurias jai davė Šarlotė. O

paskui ji stebėjo pasaulį tik pro aukštas stiklines savo miegamojo duris. Žiemą ji susitaikydavo su tuo, kad visas pasaulis miega; pavasarį matydavo, kaip jis atgimsta, ir kiekvieną vasarą stebėdavo kvapą gniaužiančią gyvybės formų įvairovę.

Taip tęsėsi septynerius metus; per tą laiką jos plaukai pražilo, baigėsi menstruacijos, šiurkšti oda glaudžiai aptempė kaulus, o kalbos padargai atrofavosi, tad net jei būtų užsinorėjusi, ji nebūtų galėjusi kalbėti.

AŠ-YBĖ: žmogaus, neišmanančio tradicinių religijos principų, bandymas susikurti religiją, pritaikytą jo paties poreikiams. Dažniausiai tai būna mišrainė iš reinkarnacijos idėjų, asmeninio dialogo su labai neaiškiai įsivaizduojamu Dievu, natūralizmo ir karmos dėsnio, suvokiamo kaip „akis už akį, dantis už dantį"

* * * * *

Vieną dieną, Lindos meditacijos laikotarpiui artėjant prie pabaigos, labai toli kitoje pasaulio pusėje, Himalajuose, vienuolis, vardu Laskis, skaitė vokišką žurnalą „Stern", alpinistų paliktą kaimelyje. Jame jis pamatė neryškią moters nuotrauką. Tai buvo Linda, medituojanti apleistame žole užžėlusiame sode. Skaitydamas parašą po nuotrauka, kuriame buvo išdėstyti turtingos amerikiečių paveldėtojos, atsivertusios į naują tikėjimą, siekiai, Laskis pajuto, kad jo pulsas pagreitėjo.

Kitą dieną Laskis, atskridęs japonų oro linijų lėktuvu, nusileido Kenedžio oro uoste. Tikriausiai jis keistai atrodė su lagaminėliu ir budistų vienuolio drabužiais, kai vėlyvą popietę, nerimo kamuojamas, brovėsi pro europietiško mailiaus minią, kurią prie muitinės paliko pigių reisų aviakompanija, ir tikėjosi, kad limuzinas iš oro uosto laiku spės nuvežti jį į Lindos vilą. Laiko buvo likę labai mažai!

Laskis stovėjo už plieninių Lindos vilos vartų ir girdėjo iš apsauginių namelio sklindant triukšmingo vakarėlio garsus. Šiąnakt, kaip jis teisingai suprato iš jį sudominusio straipsnelio apie Lindą žurnale „Stern“, turėjo būti paskutinioji jos meditacijos naktis, ir apsauginiai šventė savo tarnybos pabaigą. Jie buvo praradę budrumą. Laskis, palikęs lagaminėlį už vartų, tyliai prasmuko į vidų ir niekieno netrukdomas nužingsniavo saulėlydžio nutviekstu įvažiavimo keliu.

ŠIUKŠLIANIEŽIAI: padidėjęs jautrumas šiukšlinimui.

Obelis buvo aptūpusios piktos varnos; jo kojas lyžčiojo melsvosios eglės; išvargusios saulėgrąžos nulaužtais stiebais lenkė galvas, o apačioje buvo susimetusi sraigių krūvelė, atrodžiusi lyg išardyto mezginio siūlai. Tarp viso šio grožio Laskis sustojo ir persirengė: savo tamsiai raudoną vienuolio drabužį pakeitė blizgančiu metalu sagstyta striuke, kurią išsiėmė iš lagaminėlio prie vartų ir atsinešė. Priėjęs prie Lindos namų, jis atidarė laukujes duris, tada įžengė į vėsią tamsią tylą, kuri padvelkė į jį iš beveik negyvenamų turtingai apstatytų kambarių. Paklusdamas intuicijai, Laskis užkopė plačiais pagrindiniais laiptais, nuklotais juodu raudonu – granato spalvos – kilimu, perėjo daugybe koridorių ir pasiekė Lindos miegamąjį. Šarlotė linksminosi kartu su apsauginiais ir nematė jo ateinant.

Tada kiemelyje jis pamatė susigūžusią Lindos figūrą, spoksančią į saulę, kuri, dabar jau gintaro spalvos, buvo beveik nusileidusi už horizonto. Laskis atvyko kaip tik laiku – po kelių sekundžių turėjo baigtis Lindos tylėjimo ir meditacijos laikas.

Laskis pažvelgė į jos kūną, dar tokį jauną, bet jau visiškai susenusį. Jam pasirodė, kad jis beveik sugirgždėjo, kai ji atsuko veidą, siaubingai išsekusį ir ligotą, pri-

menantį guminį čiužinį išleistu oru, per ilgai paliktą gulėti saulėje.

Ištiesdama gumbuotą ir gležną kūną, ji lėtai pakilo, lyg vaiko iš plastilino negrabiai nulipdytas paukštis, ir nušlamėjo per kiemelį ir pro duris į savo miegamąjį, lyg švelnus vėjelis į nevėdintą kambarį.

Atrodo, ji nė kiek nenustebo matydama Laskį su blizgančia metaline striuke. Praeidama pro jį, sudėjo lūpas į patenkintą šypseną ir patraukė prie lovos. Kai ji atsigulė, Laskis išgirdo, kaip šiurkščios kariuomenės antklodės lyg švitrinis popierius braižo jos suknelę. Ji įsispoksojo į lubas, ir Laskis priėjo prie jos.

– Et, jūs, Europos, Amerikos vaikai... – pasakė jis, – jūs labai stengiatės, bet viską neteisingai suprantat – jūs ir jūsų keistos pačių išgalvotos religijos. *Taip*, tu turėjai medituoti septynerius metus, septynis mėnesius ir septynias dienas pagal mūsų religiją, bet pagal *mūsų*, o ne jūsų kalendorių. Pagal *jūsų* kalendorių visas tas laikas tėra truputį daugiau nei *vieni* metai. Tu prameditavai septynis kartus ilgiau nei reikėjo... Tu per toli nuėjai... – tačiau tada Laskis nutilo. Lindos akys pasidarė panašios į tas, kokias jis matė tą popietę oro uoste – emigrantų, besiruošiančių pereiti pro slankiojamąsias muitinės duris ir galiausiai įžengti į naują pasaulį, dėl kurio jie sudegino visus tiltus.

Taip, Linda viską padarė ne taip, bet ji vis tiek laimėjo. Nors ir keistà, vis dėlto tai buvo pergalė. Laskis suvokė, kad sutiko pranašesnę už save. Jis greitai nusivilko vienuolio striukę, kuriai buvo daugiau kaip du tūkstančiai metų. Ant striukės vis atsirasdavo naujų ornamentų, o seni išnykdavo. Ant auksinių ir platininių siūlų, įverptų į jako vilną, buvo suverti vulkaninio stiklo karoliukai ir nefrito sagos. Ten buvo ir Marko Polo padova-

notas rubinas, ir „7-Up“ buteliuko kamštelis, paliktas piloto, pirmą kartą nusileidusio į Laskio kaimelį.

Laskis nusivilko šią striukę ir uždėjo ją ant Lindos kūno, kurį tuo metu ištiko antgamtiškos metamorfozės. Jos šonkauliai subraškėjo, ir iškvėpdama ji iš ekstazės suriko.

– Vargšas vaikas, – sušnabždėjo jis, bučiuodamas jai į kaktą.

Nuo to bučinio Lindos kaukolė įlinko kaip delne suspaustas plastikinis kibirėlis uogoms, visą žiemą pragulėjęs lauke. Taip, jos kaukolė įlinko ir pavirto į dulkes, o šviesos spindulėlis, kuris iš tikrųjų ir buvo Linda, paliko savo seną buveinę ir purptelėjo į dangų, ir lyg mažas geltonas paukštelis, mokantis visas giesmes, atsitūpė Dievo dešinėje.

AUGINK GĖLES

Prieš daugelį metų, kai ėmiau uždirbti pirmus savo pinigus, kiekvieną rudenį eidavau į vietos gėlių parduotuvę ir pirkdavau penkiasdešimt du narcizų svogūnėlius. Paskui, paėmęs penkiasdešimt dviejų laminuotų kortų malką, nueidavau į savo tėvų galinį kiemą ir išmėtydavau kortas po pievelę. Ten, kur nukrisdavo korta, sodindavau narcizą. Aišku, aš būčiau galėjęs lygiai taip pat išmėtytent to aš ir *nedariau*.

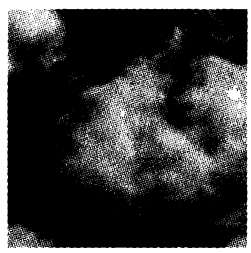

Šitaip sodindamas svogūnėlius, ištūralų pasiskirstygaudavau labai namo efektą – veikė tie patys niekieno nesuvokiami algoritmai, kurie diktuoja, kada žvirblių būrys turi apsigręžti į kitą pusę arba kurioj vietoj plaukiantis pasroviui pagaliukas turi užstrigti, ir, be to, garantuoja viso reikalo sėkmę.

Bet štai ateina pavasaris, ir narcizai jau deklamuoja pasauliui savo švelnius haiku posmus ir lieja savo vėsų malonų aromatą, o jų susiglamžiusios popierinės smėlio spalvos svogūnėlių liekanos primena, kad jau greitai ateis vasara, ir laikas pjauti žolę.

Niekas ilgai netrunka – nei labai labai gera, nei labai labai bloga.

Prabundu; dabar maždaug pusė šešių ryto. Mes visi trys išsitiesę ant mano lovos miegam tose pat vietose, kur vakar atsigulėm. Šunys snaudžia ant grindų prie vos rusenančių žarijų. Už lango jau pradeda brėkšti, netekę kvapo apmirė oleandrai ir tyliai burkuoja balandžiai. Užuodžiu šiltą, pilną anglies dioksido miego ir uždarytos patalpos kvapą.

Kambaryje su manimi yra tie, kuriuos aš myliu ir kurie myli mane. Kartu su jais jaučiuosi taip, lyg mes būtume paslaptingame sode, kur kiti negali patekti, ir jaučiuosi toks laimingas, kad galėčiau numirti. Kaip norėčiau, kad ši akimirka tęstųsi amžinai.

Vėl užmiegu.

TREČIA DALIS

O NE! PAGALIAU!
AKINANTIS ŠVIESOS BLYKSNIS!
TFU! TAI BUVO TIK **ŽAIBAS**

APIBRĖŽK, KAS YRA NORMALU

Prieš penkiolika metų, dieną, kuri tikriausiai ir liks „nekokiausia“ mano gyvenimo diena, mūsų visa šeima, visi devyni, nuėjom į vietos fotografijos saloną padaryti grupinio portreto. Mūsų nesibaigiantis sėdėjimas tvankioje patalpoje baigėsi tuo, kad ateinančius penkiolika metų mes visi narsiai stengėmės gyventi pateisindami gera mityba pagrįstą optimizmą,

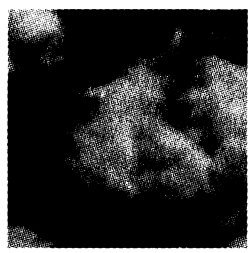

džiaugsmingus šampūno kvapo gūsius ir žvilgančias šypsenas, kurias iki šios dienos skleidžia taka. Gal mes atrodiškai, da daryta nuotraudom kiek senamačiai, tačiau *nepriekaištingai*. Stovim pasisukę į dešinę ir nuoširdžiausiai šypsomės sakytum ateičiai, bet iš tikrųjų – ponui Leonardui, fotografui ir senyvam vienišam našliui su priaugintais plaukais, kairėje rankoje laikančiam kažką paslaptingo ir šaukiančiam: „Paukščiukas!“

Atkeliavusi į namus, šita nuotrauka iš pradžių kokią valandą išdidžiai prastovėjo ant židinio atbrailos, kur ją iš naivumo padėjo tėvas; bet netrukus lyg miško gaisras ūžtelėję spigūs balsai paauglių, išsigandusių bendraamžių patyčių, privertė ją tuoj pat nuimti. Tada nuotrauka persikėlė į tą tėvo kabineto dalį, kurios nemato pašali-

niai, ir iki šios dienos ji kaba ten lyg koks visų užmirštas naminis gyvūnėlis, mirštantis iš bado. Tik retkarčiais, bet neatsitiktinai kiekvienas iš mūsų eidavo į ją pažiūrėti, kai, išgyvendamas laikotarpius tarp pakilimų ir nuopuolių, užsigeisdavo geros dozės prisiminimų, kai „kadaise mes visi buvom tokie nekalti“, kad savo liūdesį pratur tintume ta išties literatūrine melodramiška gaidele.

Visa tai buvo prieš penkiolika metų. Tačiau šiais metais visi mūsų šeimos nariai nusprendė liautis gyventi nuolatos grįžiodamiesi į tą nelemtą nuotrauką ir jos viliojantį, bet netikrą pažadą. Šiais metais mes padėjom kryžių ant normalios šeimos idealų ir nusprendėm gyventi kaip visos šiuolaikinės šeimos: kiekvienas nutarė imtis savo reikalų, o visa kita tegu eina po velnių. Ir šiais metais niekas negrįžo namo per Kalėdas. Tik aš, Tailoris, mama ir tėtis.

– Kokie puikūs buvo metai, prisimeni, Endi? – telefonu sako mano sesuo Deidrė; ji turi galvoje tuos metus, kai buvo padaryta nuotrauka. Dabar Deidrė įklimpusi į „siaubingai šlykščias“ skyrybas su vyru, policininku iš Teksaso („Man prireikė ketverių metų, kad suprasčiau, jog jis nesugeba būti artimas, Endi; na ir šlykštukas!“), ir jos balse justi trijų ciklų antidepresantų poveikis. Ji buvo gražiausia ir geidžiamiausia Palmerių mergaitė, o dabar pusę trijų ryto skambinėja draugams ir giminaičiams ir iki mirties juos gąsdina tuščiom vaistų apkvaitintom kalbom.

– Tada pasaulis atrodė toks švytintis ir naujas, Endi. *Žinau*, kad kalbu banalybes. O Dieve... Tada aš degindavausi saulėje ir nebijodavau sarkomų, važinėdavau su Bobio Vildžono džipu į vakarėlius, kur sueidavo krūvos nepažįstamų žmonių, ir man to užtekdavo, kad pajusčiau, koks nuostabus gyvenimas, kaip jis liejasi per kraštus!

Deidrės skambučiai gąsdina dėl kelių priežasčių, ne paskutinė iš jų yra ta, kad jos tirados, deja, yra visai netoli tiesos. Jaunystės praradimas iš tikrųjų slepia kažką neišreiškiamai niūraus; jaunystė iš tikrųjų yra, pasak Deidrės, liūdnas nostalgiškas aromatas, susidedantis iš daugybės atsitiktinių kvapų. Mano jaunystės kvapas? Svaigus kokteilis iš naujų krepšinio kamuolių, išraižyto pačiūžomis čiuožyklos ledo ir perkaitusių stereoaparatūros laidų nuo per dažno „Supertrampų“ klausymo. Ir, žinoma, garuojantis halogeno lempų apšviestas viralas dvynukų Kempsių masažinėje vonioje penktadienio vakarą – karšta sriuba iš negyvos odos skiaučių, alaus skardinių ir nelaimingų sparnuotų vabzdžių.

KUR TRUMPA, TEN TRŪKSTA: jautrumas būdingas didelėse šeimose išaugusiems žmonėms. Retai pasitaiko tarp gimusių vėliau nei 1965 metais. Požymiai: polinkis žaisti intelektualius žaidimus, emocinis atsiribojimas, kai aplinkui daug žmonių, ir stiprus nepažeidžiamos asmeninės erdvės poreikis.

* * * * *

Aš turiu tris brolius ir tris seseris, bet mes niekada nebuvom įpratę demonstruoti stiprių giminiškumo jausmų. Tikrai, net neprisimenu, kad nors vienas iš tėvų būtų mane apkabinęs (atvirai kalbant, ši procedūra man kelia įtarimą). Na, manyčiau, kad mūsų šeimos stilių gerai apibrėžia terminas „psichologinis kvadrato žaidimas“ Aš buvau penktas iš septynių – absoliutus vidurinysis vaikas. Ir man tekdavo labiau stengtis nei daugumai brolių ir seserų, siekiant išsikovoti namiškių dėmesį.

Visi septyni Palmerių vaikai turi solidžius, praktiškus ir švelnumo nekeliančius vardus, mėgstamus mūsų tėvų

kartos – Endrius, Deidrė, Ketlin, Siuzana, Deivas ir Ivenas. Taileris – kiek egzotiškas, bet juk jis yra mylimiausias vaikas. Kartą pasakiau Taileriui, kad noriu pakeisti savo vardą į kokį nors naujovišką, hipišką kaip Armonis ar Dastis. Jis pažvelgė į mane: „Tu visai išprotėjai? Endrius labai gerai atrodo gyvenimo aprašyme – ko tau dar reikia? Keistuoliai su tokiais vardais kaip Avietė ar Marsas niekada netaps vidurinės grandies vadybininkais“

JUODOSIOS SKYLĖS: X kartos pogrupis, garsėjantis tuo, kad vilki beveik vien juodus drabužius.

JUODIEJI URVAI: vietos, kur gyvena „juodosios skylės“; dažniausiai nešildomos patalpos aerozoliniais dažais nupurkštomis sienomis, prikrautos sudarkytų manekenų, su Elviu Presliu susijusių objektų, kaupinų peleninių, sudaužytų skulptūrų ir fone grojanti „Velvet Underground“ muzika.

DAUGINIMASIS IŠ BAIMĖS: vaikų gimdymas siekiant užmaskuoti tai, kad jau nebetiki ateitimi.

Deidrė sutiks šias Kalėdas Port Artūre, Teksase, depresuodama dėl savo sumautos ankstyvos santuokos.

Deivas – vyriausias brolis, jis turėjo būti mokslininkas, bet tik užsiaugino nutriušusią uodegėlę ir pardavinėja kompaktus alternatyvios muzikos parduotuvėje Siatle (jis su savo mergina Rein vilki tik juodus drabužius). Šias Kalėdas jis sutiks Londone, Anglijoje, rydamas ekstazio tabletes ir tąsydamasis po naktinius klubus. Sugrįžęs jis dar maždaug pusę metų kalbės dirbtiniu britišku akcentu.

Ketlin, antroji pagal amžių, yra ideologiškai nusiteikusi prieš Kalėdas; jai apskritai nepatinka buržuazinis sentimentalumas. Ji išlaiko pelningą feministinį pieno ūkį alergenų neturinčiame rajone Britų Kolumbijos rytuose ir teigia, kad kai pagaliau prasidės „antplūdis“, mes visi parduotuvėse pirksim sveikinimo atvirukus, ir apskritai, kad ir kas atsitiktų, mes to nusipelnėm.

Siuzana, mano mylimiausia sesuo, linksmiausia ir meniškiausia, prieš kelerius metus baigusi koledžą išsigando, įstojo į teisę ir ištekėjo už siaubingo visažinio japio teisininko, vardu Brajanas (tokia sąjunga iš anksto pasmerkta baigtis nelaimingai). Per vieną naktį ji tapo nenatūraliai rimta. Bet taip gali atsitikti. Ne pirmas ir ne paskutinis kartas.

Jie gyvena Čikagoje. Kalėdų rytą Brajanas fotografuos mažylę *Čelsi* (vardą išrinko jis) lopšyje, kurio galvūgalyje, kaip suprantu, yra inkrustuota Pietų Afrikos Respublikos auksinė moneta. Tikriausiai jie dirbs visą dieną iki pat vakarienės.

Aš tikiuosi, kad vieną gražią dieną man pavyks išvaduoti Siuzaną iš jos nedžiaugsmingo likimo. Kažkada mudu su Deivu norėjom nusamdyti ką nors, kad ją „perprogramuotų“, ir netgi skambinom į universiteto Teologijos fakultetą klausti, kur galima rasti tokį žmogų.

SKVAIRAI: dažniausiai pasitaikantis X kartos pogrupis, vienintelis linkęs daugintis. Beveik visi skvairai gyvena poromis. Juos lengva atpažinti iš jų pašėlusių pastangų atkurti savo kasdieniniame gyvenime tariamą Eizenhauerio eros gausą, nepaisant nerealiai išpūstų butų kainų ir būtinybės dirbti du darbus iš karto. Skvairai dažniausiai būna pervargę, nes nuolat laksto pirkti baldų ir visokių niekniekių.

Kas dar? Tailerį jūs jau pažįstate; lieka Ivenas, gyvenantis Judrine, Oregono valstijoje. Kaimynai jį vadina „normaliuoju Palmerių vaiku“. Bet yra dalykų, kurių kaimynai nežino: kaip jis užgeria, algą švaisto kokainui, kiekvieną dieną atrodo vis prasčiau ir prisipažįsta Deivui, Taileriui ir man, kad apgaudinėja žmoną Lizą, į kurią kitiems girdint kreipiasi animacinio filmuko herojaus balsu. Ivenas nevalgo daržovių, ir mes visi įsitikinę, kad vieną dieną jo širdis paprasčiausiai susprogs. Noriu pasakyti, pokšt – ir viskas. Bet jam tai nerūpi.

Ajajaj, ponas Leonardai, kodėl mes visi šitaip įklimpom šūde? Mes visur ieškom to *„paukščiuko“*, kurį jūs

laikėte, – iš tikrųjų ieškom, – bet daugiau jo nebematom. *Prašom* mums pasakyti, kur jo ieškoti.

* * * * *

Likus dviem dienoms iki Kalėdų Palm Springso oro uostas grūste prisigrūdęs spanguolių spalvos odos turistų ir apkiautusių skustagalvių jūrų pėstininkų, traukiančių namo, kad gautų kasmetinę šeimyninės psichologinės dramos porciją, kai su įniršiu pakylama nuo šventinio stalo ir trankomos durys. Klerė, laukdama savo reiso į Niujorką, nervingai rūko vieną cigaretę po kitos; aš laukiu savo skrydžio į Portlandą, o Dagas elgiasi apsimestinai bičiuliškai ir linksmai; jis nenori, kad pajustume, koks vienišas jis jausis tą savaitę, kol mūsų nebus. Netgi Makarturai išvažiuoja į Kalgarį atostogų.

Klerės nervingumas – tai jos apsauginė reakcija:

– Žinau, jūs abu galvojat – jeigu jau važiuoju paskui Tobiją į Niujorką, tai elgiuosi taip, lyg būčiau kilimėlis jam po kojom. Liaukitės šitaip į mane žiūrėję.

– Klere, šiaip aš skaitau laikraštį, – sakau.

– Bet tau *knieti* į mane žiūrėti. Jaučiu.

Nėra jokios prasmės aiškinti, kad jai tik taip atrodo. Nuo to laiko, kai Tobijas išvažiavo, Klerė tik protarpiais su juo šnektelėdavo telefonu, apeidama skausmingas temas. Ji taukšdavo sau, kurdama įvairiausius planus. O jis kitame laido gale klausydavosi kaip restorano lankytojas, kuriam ilgai pasakoja apie tos dienos ypatingus patiekalus – „mahi mahi“, plekšnę, kardžuvę, – nors jis nuo pradžių žino, kad viso to nenori.

Taip mes sėdim keleivių salėj ir laukiam savo sparnuotųjų autobusų. Mano lėktuvas išskrenda pirmas. Ei-

nant prie pakilimo tako, Dagas prašo mane būti geru berniuku ir nesudeginti namų.

* * * * *

Kaip jau minėjau anksčiau, tėvai, Frenkas ir Luiza, pavertė namus muziejumi su penkiolikos metų senumo eksponatais – tų metų, kai jie paskutinį kartą pirko naujus baldus ir kai buvo padaryta portretinė šeimos nuotrauka. Nuo to laiko didžiąją dalį savo energijos jie išeikvoja neigdami, kad laikas eina į priekį.

Na, šiokius tokius kultūrinės pažangos ženklus jie vis dėlto įsileido į namus – pavyzdžiui, maisto produktų pradėjo pirkti didžiuliais kiekiais; šlykščių kartoninių to įrodymų krūvos kaupiasi virtuvėje, bet tėvų tai nė kiek netrikdo. („Žinau, kad tas pudingas nelabai skanus, bet mes sutaupom tiek daug *pinigų*!“)

Namuose atsirado ir keletas naujų elektroninių prietaisų, daugiausia įsigytų nusileidus primygtiniams Tailerio prašymams: mikrobangų krosnelė, vaizdo grotuvas ir telefono atsakiklis. Kalbant apie pastarąjį, pastebėjau, kad tėvai, abu baisūs technofobai, visada ilgai dvejoja prieš palikdami pranešimą, panašiai kaip ponia Stiuvesant Fiš, įrašinėdama gramofono plokšteles laiko kapsulei.

SKURDAS UŽ KAMPO: ekonominę depresiją išgyvenusių tėvų vaikams įdiegta skurdo baimė.

PYRAGO PJAUSTYMAS: palikuonių fantazija, kai jie mintyse įkainoja turtą, kuris jiems atiteks po tėvų mirties.

ŠIUKŠLIŲ RINKTUVĖ: polinkis konkrečioje situacijoje beveik visada palaikyti pralaimintį. Tarp vartotojų šis bruožas pasireiškia prastų, „apgailėtinų“ ar nevykusių produktų pirkimu: „Žinau, kad nuo šitų dešrelių stoja skrandis, bet jos taip liūdnai atrodė tarp visų tų japių produktų, kad negalėjau jų nepirkti“.

– Mama, kodėl jūs su tėčiu šiais metais nespjaunat į Kalėdas ir nevažiuojat kur nors į Mauvį? Mudviem su Taileriu jau dabar prasideda depresija.

– Gal kitąmet, brangusis, kai mudviem su Tėčiu bus geriau su pinigais. Tu gi žinai, kokios dabar kainos...

– Tą patį tu kartoji kiekvienais metais. Gal pagaliau užteks rinkti kuponus ir vaizduoti, kad esat skurdžiai?

– Mielasis, leisk mudviem pasimėgauti. Mums patinka vaidinti, kad nieko neturim.

Mes išvažiuojam iš Portlando oro uosto, ir aš stebiu pažįstamą peizažą: žalumą ir krapnojantį lietų. Jau po dešimties minučių bet kokia dvasinė ar psichologinė pažanga, kurią įstengiau pasiekti atsiskyręs nuo šeimos, dingsta arba nustoja galioti.

– Tai štai kaip tu dabar nešioji plaukus, brangusis.

Tai priminimas – kad ir kaip stengtumeisi, tėvams niekada neatrodysi vyresnis nei dvylikos metų. Tėvai nuoširdžiai stengiasi tavęs neerzinti, bet jų pastabose nėra saiko jausmo ir nežinia kam jos skirtos. Aptarinėti su tėvais savo asmeninį gyvenimą – tai tas pat, kaip mašinos veidrodėlyje pamatyti spuogą ir įsivaizduoti, kai neturi su kuo palyginti, kad tau ir prakaitinė, ir odos vėžys kartu.

– Tai kaip, – sakau, – šiais metais namuose būsim tik mudu su Taileriu?

– Atrodo. Bet manau, kad Di gali atvažiuoti iš Port Artūro. Greitai ji sugrįš į savo seną kambarį. Jau matau visus požymius.

– Požymius?

Mama padidina valytuvų greitį ir įjungia šviesas. Kažkas ją kamuoja.

– Na, jūs visi esat išvažiavę ir grįžę tiek daug kartų, kad net nematau prasmės sakyt savo draugams, jog visi

mano vaikai paliko namus. Nors dabar mes apie tai net *nešnekam*. Visi draugai beveik tą patį išgyvena dėl savo vaikų. Kai dabar susitinku ką nors prekybos centre, tai jau nebepriimta klausti apie vaikus kaip anksčiau. Tai per daug slegia. Beje, prisimeni Alaną du Bois?

– Gražuolę?

– Nusiskuto galvą ir įstojo į sektą.

– Negali būti!

– O prieš tai išpardavė visas mamos brangenybes, kad sumokėtų savo dalį guru iš sektos „Lotoso elitas“ Visuose namuose išklijavo raštelius: „Aš melsiuos už tave, mama“ Galiausiai mama ištrenkė ją iš namų. Dabar augina ropes kažkur Tenesyje.

– Visi kažkokie trenkti. Nė vienas neužaugo normalus. Ar dar ką nors sutinki?

– Visus. Tik vardų neprisimenu. Donis... Arnoldas... Prisimenu jų veidus, kai ateidavo pas mus pasivaišinti kokiais nors skanumynais. Bet dabar jie visi atrodo tokie nuvargę, pasenę – per anksti tapę *vidutinio amžiaus*. Nors Tailerio draugai, turiu pasakyti, labai guvūs. Jie kitokie.

– Tailerio draugai gyvena tarp muilo burbulų.

– Tai netiesa, neteisinga taip sakyt, Endi.

Ji teisi. Aš tiesiog pavydžiu, kad Tailerio draugai nebijo ateities. Ir pavydžiu, ir bijau.

– Na, gerai, atsiprašau. Tai kokie tie ženklai, kad Di gali grįžti namo? Tu sakei...

Sendi bulvare mašinų nedaug, ir mes važiuojam į miesto centrą plieniniais tiltais, debesų spalvos tiltais, tokiais dideliais ir įmantriais, kad jie man primena Klerės Niujorką. Kažin ar jų masė kada nors iškreips traukos dėsnius?

– Na, kai kuris nors tavo vaikas paskambina ir ima graudentis dėl praeities arba kalbėt apie tai, kaip nesiseka darbe, tada žinau, kad jau laikas traukti švarią patalynę. Arba jei viskas sekasi *per daug* gerai. Prieš tris mėnesius Di skambino ir sakė, kad Lukas jai nupirks jogurto gamybos liniją. Niekada nebuvau girdėjusi jos tokios susijaudinusios. Iškart pasakiau tavo tėvui: „Frenkai, pamatysi, iki pavasario ji sugrįš į savo kambarį ir raudos prie mokyklinių dienoraščių". Atrodo, kad laimėsiu tas lažybas. Arba kai Deivas pagaliau gavo tą vienintelį padorų darbą, žurnalo meninio redaktoriaus, ir visą laiką man kartojo, kaip jam ten patinka. Na, aš žinojau, kad nepraeis ir savaitė, kaip tas darbas jam atsibos. Ir iš tikrųjų – dzin suskamba skambutis, ir Deivis su ta mergina Rein stovi prie durų lyg pabėgėliai iš vaikų koncentracijos stovyklos. Ta įsimylėjėlių porelė pragyveno mūsų namuose *šešis mėnesius,* Endi! Tavęs tada nebuvo, tu buvai Japonijoj ar kur. Negali net įsivaizduoti, į ką *tai* buvo panašu. Dar iki šiol visur randu nukarpytų jos kojų nagų. Vargšas tavo tėvas vieną rado šaldytuve – juodai lakuotą. Šlykštu, ir tiek.

– O ar dabar judvi su Rein pakenčiat viena kitą?

– Sunkiai. Negaliu pasakyt, kad kentėčiau dėl to, jog per šias Kalėdas ji Anglijoj.

Lietus sustiprėjo; vienas iš mano mėgstamiausių garsų – lietaus barbenimas į metalinį mašinos stogą. Mama atsidūsta.

– O aš tiek daug iš jūsų visų tikėjausi, vaikai. Noriu pasakyt, argi galima jaustis kitaip, žvelgiant į jūsų vaikiškus veidelius nuotraukoj? Bet tiesiog turėjau liautis kreipusi dėmesį į tai, ką jūs darot su savo gyvenimu. Tikiuosi, kad neįsižeisi dėl to? Bet man tai labai palengvino gyvenimą.

2+2=5: kapituliavimas po ilgo priešinimosi produkto reklamai: „Na gerai jau, gerai, pirksiu tą jūsų sumautą kolą. Tik palikit mane ramybėj".

Kai mes privažiuojam prie namų, pamatau, kaip Taileris paskubomis įšoka į savo mašiną, raudona sportine rankine pridengdamas meniškai išraitytą šukuoseną.

– Sveiks, Endi! – surinka jis, prieš užtrenkdamas dureles ir užsidarydamas savo šiltame ir sausame pasaulyje. Paskui, iškišęs galvą pro langą, prideda: – Sveikas atvykęs į laiko pamirštus namus!

PASIRINKIMO PARALYŽIUS: polinkis nieko nepasirinkti, esant neribotoms pasirinkimo galimybėms.

GERIAU MTV NEGU KULKOS

Kūčių vakaras.

Šiandien, niekam nieko neaiškindamas, perku didelį kiekį žvakių. Bažnytinių žvakių, gimtadienio žvakučių, žvakių avariniu atveju, kai dingsta elektra, stalo žvakių, žydiškų ritualinių žvakių, kalėdinių žvakučių ir žvakių iš hinduistų knygyno su šventųjų atvaizdais ant pakuotės. Visos tinka – liepsna juk vienoda.

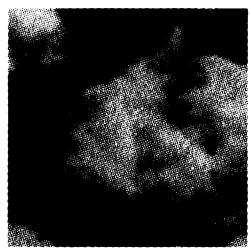

Pigiame prekybos centre 21-ojoje gatvėje nuo šito žvakių pirkimo varanda kalbos dovajaus Taileris pra- vežimėlį šaldytą kaną; jis įdeda į mano šventiškiau ir ne taip lakutą, kad atrodytų keistai.

– O kas apskritai yra tos bažnytinės žvakės? – klausia Taileris, giliai įkvėpdamas stipraus ir šleikštaus žvakių sintetinio mėlynių kvapo ir demonstruodamas esąs ir apsvaigęs, ir pasaulietiškai išauklėtas.

– Žmonės jas uždega, kai meldžiasi. Jų yra kiekvienoje Europos bažnyčioje.

– O, žiūrėk, tokios dar neturi, – jis paduoda man raudoną apvalią, tinkleliu padengtą žvakę, kokių pasitaiko šeimyniniuose italų restoranuose. – Žmonės jau tikrai

šnairuoja į tavo vežimėlį, Endi. Gal pagaliau pasakysi, kam šitos žvakės?

– Kalėdinis siurprizas, Taileri. Pakentėk.

Mes patraukiam prie kasų, čia, kaip ir visada prieš šventes, ilgiausios eilės. Su aptrintais drabužiais, iš trauktais iš mano senos spintos, kur jie gulėjo dar nuo mano „pankiškų“ laikų, – Taileris sena odine striuke, kurią pirkau Miunchene, o aš prisirengęs kelis sluoksnius nubrizgusių marškinių ir džinsais, – atrodom neįtikėtinai natūraliai.

Lauke, žinoma, lyja.

Tailerio mašinoje, važiuojant namo Bernsaido plentu, pabandau papasakoti jam Dago istoriją apie pasaulio pabaigą „Vons“ prekybos centre.

– Palm Springse turiu vieną bičiulį, kuris sako, kad užkaukus oro pavojaus sirenoms žmonės pirmiausia griebs žvakes.

– Na ir ką?

– Manau, todėl žmonės taip keistai į mus žiūrėjo prekybos centre. Jie stebėjosi, kodėl negirdėti sirenų.

– Hmm. Ir dar konservus, – atsako jis, įnikęs į žurnalą „Vanity Fair“ (vairuoju aš). – Kaip manai, man nusišviesint plaukus baltai?

* * * * *

– Tikiuosi, kad nenaudoji aliumininių puodų ir keptuvių, Endi? – klausia tėvas, svetainėje prisukdamas aukštą senovišką laikrodį, stovintį ant grindų. – Išmesk juos *tučtuojau*. Aliuminis maiste – tai tiesiausias kelias į Alzheimerio ligą.

Prieš dvejus metus tėvas patyrė insultą. Nieko rimta,

bet visą savaitę jis nevaldė dešinės rankos, o dabar geria vaistus, turinčius šalutinį poveikį – užsikemša ašarų liaukos ir jis negali verkti. Reikia pasakyti, kad ta patirtis jį išgąsdino, ir jis daug ką pakeitė savo gyvenime. Ypač mitybos įpročius. Iki insulto kimšo kaip valstietis, gabalais šveitė raudoną mėsą, prifarširuotą hormonų, antibiotikų ir dar dievai žino ko, užkąsdamas kalnais bulvių košės ir užgerdamas viskio fontanais. Dabar, dideliam mamos palengvėjimui, jis valgo vištieną ir daržoves, tapo nuolatiniu sveiko maisto parduotuvių pirkėju ir virtuvėje pakabino lentynėlę su vitaminais, tarp kurių yra ir bjauriai dvokiantis hipių mėgstamas vitaminas B, – nuo jo visa patalpa atsiduoda vaistine.

Kaip ir ponas Makarturas, tėvas labai vėlai atkreipė dėmesį į savo kūną. Tik pirma akistata su mirtimi privertė jį atsikratyti mitų apie mitybą, juos ilgus amžius kūrė geležinkelio darbininkai, galvijų augintojai ir chemijos bei farmacijos kompanijos. Na, bet geriau vėliau negu niekada.

– Ne, tėti. Jokio aliuminio.

– Puiku, puiku, – nusisukęs jis žvilgteli į televizorių kitame kambario gale, kuris rodo įpykusią protestuojančio jaunimo minią kažkuriam pasaulio kampelyje, ir nepritardamas suburba: – Tik pažiūrėkit į tuos vaikinus. Ar jie darbo neturi? Duokit jiems kokios nors veiklos. Transliuokit jiems per palydovą Tailerio muzikinius vaizdo klipus, – *bet ką*, – tik sudominkit juos kuo nors. Dieve mano! – tėtis, kaip ir buvusi Dago bendradarbė Margaret, netiki, kad žmonės gali naudingai praleisti laisvalaikį.

Kiek vėliau Taileris dingsta nuo vakarienės stalo, palieka tik mane, mamą ir tėtį, keturias maisto produktų grupes ir lengvai nuspėjamą įtampą.

– Mama, aš nenoriu jokių Kalėdų dovanų. Nenoriu gyvenime turėti jokių *daiktų*.

– Kalėdos be dovanų? Tu visai išprotėjai. Gal ten perkaitai saulėje?

Vėliau, nors namuose ir nėra daugumos jo vaikų, mano sentimentalus tėtis bastosi po tuščius kambarius lyg koks tanklaivis, pradaužęs korpusą savo inkaru ir ieškantis uosto, kur jam užvirintų žaizdą. Galiausiai jis nusprendžia sudėti dovanas į kojines prie židinio. Į Tailerio kojinę jis sudeda dovanas, kurios kiekvienais metais Taileriui suteikia didžiulį džiaugsmą: mažyčių buteliukų su burnos skalavimo skysčiu, japoniškų apelsinų, griliažinių saldainių, kamščiatraukių ir loterijos bilietų. Priėjęs prie mano kojinės, jis paprašo, kad išeičiau iš kambario, nors žinau, kad jam patinka mano draugija. Dabar jau *aš* imu bastytis po namus, per didelius keliems juose gyvenantiems žmonėms. Netgi Kalėdų eglutė, šiais metais papuošta greičiau iš įpratimo negu iš džiaugsmo, nepraskaidrina nuotaikos.

Telefonas irgi man ne draugas; šiuo metu Portlandas man yra kaip išmiręs. Visi mano draugai arba vedę nuobodžiauja ir depresuoja, arba vieniši nuobodžiauja ir depresuoja, arba išvažiavę iš miesto, kad

PAGALVĖS MOKESTIS UŽ SANTUOKĄ: kaina, kurią tenka mokėti už šeimyninį gyvenimą, kai kažkada buvę smagūs žmonės tampa nuobodūs: „Ačiū už kvietimą, bet mudu su Norina planuojam šį vakarą peržiūrėti stalo įrankių katalogus. O paskui žiūrėsim laidą „TV parduotuvė"

BERNIUKO IR MERGAITĖS VAKARĖLIS: skvairų tradicija rengti naujagimio žvalgytuves, į kurias kviečiamos ne tik moterys, bet ir jų vyrai. Šeimos dovana yra dvigubai brangesnė ir padidina bendrą dovanų vertę iki Eizenhauerio eros standartų.

išvengtų nuobodulio ir depresijos. Kai kurie iš jų nusipirko namus, o tai tas pat, kas mirties bučinys jų individualybei. Jei kas nors tau pasako, jog ką tik nusipirko namą, tai reiškia, kad jis prarado savo asmenybę. Iškart gali nuspėti daugelį dalykų: jis įstrigo nekenčiamame darbe; atsidūrė aklavietėje; kiekvieną vakarą žiūri vaizdajuostes; turi penkiolikos svarų antsvorį; daugiau nebesidomi naujomis idėjomis. Visa tai žiauriai slegia. O *blogiausia* yra tai, kad tiems žmonėms netgi nepatinka jų namai. Tik retomis akimirkomis, įsivaizduodami, kad jiems pavyko *pakilti* gyvenime, jie jaučiasi laimingi.

O Dieve, iš kur ta mano niurgzli nuotaika?

Pasaulis tapo vienu didžiuliu ir tyliu namu kaip Deidrės namas Teksase. Ne, taip gyventi *negalima*.

Kiek anksčiau padariau klaidą pasiskųsdamas, kad gyventi name – nieko gero, ir Tėtis pajuokavo:

– Neerzink mūsų, nes persikelsim į daugiabutį be svečių kambario ir atsarginės patalynės, ką ir padarė visų tavo draugų tėvai.

Jau nieko sąmojingesnio negalėjo sugalvoti.

Ir tegu.

Lyg jie iš tikrųjų galėtų persikelti. Žinau, kad niekada to nepadarys. Jie priešinsis pokyčiams; jie kurs nuo jų apsaugančius talismanus, tokius kaip popieriniai „vamzdžiai“, kuriuos mama susuka iš laikraščių. Jie be tikslo slankios po namus, kol ateitis lyg šiurpus ligų apniktas valkata įsigaus vidun ir sukels kokią nors žiaurybę – mirtį, gaisrą ar (ko jie *iš tikrųjų* bijo!) *bankrotą*. Valkatos apsilanky-

LIZDAS BE JAUNIKLIŲ: tėvų siekis, vaikams palikus namus, keltis į mažesnius butus be svečių kambarių, kad trečios dešimties sulaukę vaikai nebesugalvotų grįžti namo.

PAVYDAS BUTŲ SAVININKAMS: jaunų ir nuolatinių pajamų neturinčių žmonių pavydas, kylantis susipažinus su šiurpiomis butų kainomis.

mas išpurtys jų pasitenkinimą ir patvirtins, kad jie nerimavo ne be reikalo. Jie žino, kad šis košmariškas apsilankymas yra neišvengiamas, jie jau regi valkatą su žalsvomis pūliuojančiomis žaizdomis, tokios spalvos kaip ligoninės sienos, ir drabužiais, surinktais iš šiukšliadėžių už skautų klubo Santa Monikoje, kur jis ir nakvoja. Jie žino ir tai, kad jis neturi jokios nuosavybės ir neketina su jais aptarti televizijos programų; jis tik vilios žvirblius į narvelį su sidabrine folija.

Bet jie nenori apie jį kalbėti.

Vienuoliktą valandą mama su tėčiu jau miega, Taileris kažkur švenčia. Trumpas Dago telefono skambutis man primena, kad planetoje dar esama gyvybės. Karštosios dienos naujienos – žinutė apie „Aston Martiną“, išspausdinta septintame „Desert Sun“ puslapyje (nuostolis daugiau kaip šimtas tūkstančių dolerių, todėl įvykis laikomas kriminaliniu nusikaltimu), o Škiperis užsuko „Pas Larį“ išgerti, siurbė kibirais, o kai Dagas paprašė sumokėti, dingo. Dagas per kvailumą leido jam išeiti. Atrodo, prasideda nemalonumai.

– A, beje, mano brolis, reklamos šaukinių kūrėjas, atsiuntė man seną parašiutą, kad nakčiai uždengčiau „Saabą“ Nebloga dovanėlė, ar ne?

MAŽIAU – TAI IRGI GALIMYBĖ

Vėliau, sėdėdamas prieš televizorių, suvalgau visą pakelį šokoladinių sausainių. Dar vėliau, nuėjęs į virtuvę pasirausti po šaldytuvą, suvokiu, kad man taip nuobodu, jog tuoj apalpsiu. Grįžti namo per Kalėdas nebuvo gera mintis. Aš jau per senas. Buvo toks laikas, kai, grįždamas namo po mokslų ar kelionių, visuomet tikėdavausi pamatyti savo namus kitokius arba kažką naujo suprasti apie savo šeimą. Tačiau taip jau nebeatsitin-

ka – bent jau atradimų, susijusių su tėvais, laikas baigėsi. Man liko du širdžiai mieli žmonės – taip taip, ir tai yra daugiau, nei turi dauguma žmonių, bet dabar jau atėjo laikas judėti pirmyn. Manau, kad mums visiems taip bus geriau.

KEISKIS

Kalėdos. Nuo ankstyvo ryto kuičiuosi svetainėje su savo žvakėmis – šimtais, gal tūkstančiais žvakių – ir dar su rulonais piktai šlamančios aliuminio folijos ir krūvomis vienkartinių lėkščių. Dėlioju žvakes ant kiekvieno pasiekiamo plokščio paviršiaus, o folija ne tik apsaugo paviršių nuo varvančio vaško, bet ir atspindėdama sustiprina liepsnos šviesą.

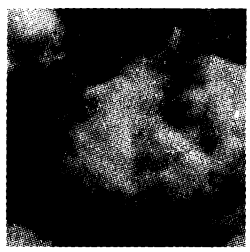

Žvakės stovi visur: ant pianino, knygų lentynų, žurnalinio staliuko, židinio atbrailos, papačiame židinyje ir ant palangės, užtverdamos kambarį nuo kaip-tyčia-ir-vėl apniukusio drėgno ryto. Vien ant ąžuolinio stereoaparatūros korpuso sustačiau mažiausiai penkiasdešimt žvakių, įvairiausių dydžių ir formų pagal kiekvieno šeimos nario skonį. Tarp sidabro spalvos apskritučių ir geltonų bei žalių cilindrinių žvakių ilsisi komiksų herojų figūrėlės. Šalia braškių raudonumo vaško kolonų ir baltos laukymės – margas parodomasis rinkinys tiems, kurie anksčiau niekada nėra matę žvakės.

Išgirstu žingsnius viršuje, tėvas šaukia:

– Endi, ar tu apačioj?

– Su šventom Kalėdom, tėti. Ar jau visi atsikėlė?

– Beveik. Kol mes kalbam, mama minko Taileriui pilvą. Ką tu ten veiki?

– Siurprizas! Pažadėk man kai ką. Pažadėk, kad dar penkiolika minučių nenulipsi žemyn. Man reikia penkiolikos minučių.

– Nesijaudink. Jo Didenybei mažiausiai tiek reikia, kad nuspręstų, ar tepsis plaukų želė, ar purkš putas.

– Pažadi?

– Penkiolika minučių! Sekundės pradeda tiksėti.

Ar jūs kada nors bandėte uždegti tūkstančius žvakių? Užima daugiau laiko, nei atrodo. Vietoj pinties naudodamas paprastą baltą žvakę ir apačioj laikydamas indelį, kad neprivarvinčiau vaško, uždegu savo brangiausiųjų dagtis – bažnytinių žvakių tvorą, žydiškų būrius ir tarp jų pasitaikančius smėlio spalvos stulpus. Uždegu jas visas ir jaučiu, kaip kambarys šiltėja. Atidarau langą, kad įleisčiau deguonies ir šalčio. Pagaliau baigiu.

Netrukus trys šiuose namuose gyvenantys Palmerių šeimos nariai susirenka laiptų viršuje.

– Tu jau pasiruošęs, Endi? Mes lipame, – surinka tėtis, o jam antrina Tailerio kojų dunksėjimas laiptais ir jo pritariantis vokalas: „naujos slidės, naujos slidės, naujos slidės, naujos slidės...“

Girdžiu, kaip mama sako, kad jaučia vaško kvapą, bet greitai jos balsas nutyla. Suprantu, kad jie jau priėjo prie kampo ir dabar gali matyti ir jausti geltonus sviesto spalvos liepsnų atšvaitus, besiveržiančius pro svetainės duris. Jie pasirodo iš už kampo.

– O Dieve... – sako mama, kai jie visi trys įeina į kambarį, netekę žado lėtai vaikšto ratu, stebėdami, kaip visuomet niūrią svetainę dengia lydytas baltos liepsnos glaistas, o visus paviršius praryja ugnis – trumpalaikė akinanti tobulos šviesos imperija. Akimirksniu mes visi iš-

silaisvinam iš žemės traukos vulgarumo ir įžengiam į tokią erdvę, kurioje kūnai gali atlikti akrobatinius pratimus kaip astronautai kosminėje orbitoje, džiaugsmingai palaikomi karštligiškų liepsnos liežuvių.

– Visai kaip *Paryžiuje*, – sako tėvas (esu tikras, kad jis turi galvoje Paryžiaus Dievo Motinos katedrą), įkvėpdamas oro, karšto ir netgi svilinančio, tikriausiai kvepiančio panašiai kaip javų laukas, kuriame skraidanti lėkštė paliko išdegintą apskritimą.

Aš taip pat nužvelgiu savo darbo vaisius. Senasis kambarys, apgaubtas auksinės liepsnos, man pasirodo kaip naujas. Rezultatas pranoko mano lūkesčius; šita šviesa be skausmo ir apmaudo lyg acetilenas degina skyles man kaktoje ir traukia mane iš mano paties kūno. Ir dar šita šviesa, nors tik akimirką, nutvilko mano artimiesiems akis galimybe gyventi dabartyje.

– Oi, Endi, – sako mama atsisėsdama, – žinai, į ką tai panašu? Tai lyg sapnas, kurį mes visi kartais sapnuojam – kai vaikštai po savo namus ir staiga atrandi naują kambarį, kurio net neįtarei esant. Bet kai jau atrandi tą kambarį, sakai sau: „*Na, žinoma, tas kambarys visada čia buvo*“

Taileris su tėvu prisėda apimti malonaus netikrumo, kaip žmonės, ką tik loterijoje išlošę aukso puodą.

– Endi, – sako Taileris, – čia tikras vaizdo klipas.

Tačiau yra viena problema.

Tuoj gyvenimas vėl grįžta į savo vėžes. Žvakės lėtai sudega, ir nusistovi įprasta rytinė rutina. Mama eina virti kavos, tėvas atjungia priešgaisrinę signalizaciją, kad nepradėtų staugti sirenos, o Taileris puola prie savo kojinės ir ima naršyti dovanas. („Naujos slidės! Dabar galiu numirti!“)

O mane apima toks jausmas...

Jausmas, kad mūsų emocijos, kad ir kokios būtų nuostabios, anksčiau ar vėliau išgaruoja be pėdsakų, ir taip yra todėl, kad mes priklausome vidurinei klasei.

Suprantat, priklausydamas vidurinei klasei, turi susitaikyti su tuo, kad istorija tave ignoruoja. Turi susitaikyti su tuo, kad istorija nepadeda tau kovoti už tavo reikalą ir niekada tavęs negaili. Tai kaina, kurią reikia mokėti už kasdieninį komfortą ir ramybę. Todėl visi mūsų džiaugsmai yra sterilūs, o skausmai nesukelia užuojautos.

Visos trumpos svaiginančio grožio akimirkos, kaip ir šio ryto, bus visiškai pamirštos, be garso ištirps laike kaip po lietum palikta vaizdo juosta, ir netrukus jų vietą užims tūkstančiai tyliai augančių medžių.

SVEIKAS SUGRĮŽĘS NAMO IŠ VIETNAMO, SŪNELI

Laikas iš čia dingti. Noriu grįžti į savo tikrą gyvenimą su visais jo keistais kvapais, vienatvės užkaboriais ir ilgais ramiais pasivažinėjimais savo automobiliu. Noriu savo draugų ir savo darbo – tingiai pilstyti kokteilius gerai pagėrusiems tipams. Pasiilgau karščio, sausros ir šviesos.

– Ar tau viskas *gerai* tam Palm Springse? – po dviejų dienų klausia Taileris, kai pakeliui į oro uostą riaumojančiu varikliu užvažiuojam į kalną aplankyti memorialo žuvusiems Vietnamo kare.

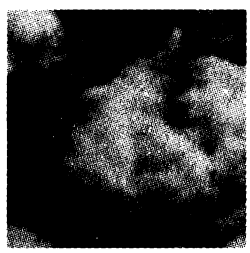

– Na, pirmyn, Taileri, *varyk*. Ką kalba mama su tėvu?

– Nieko. Jie tik dūsauja, ir tiek. Bet dėl tavęs jie nė pusės tiek nedūsauja, kiek dėl Di ar Deivo.

– Tikrai?

– Klausyk, bet ką tu ten iš tikro veiki? Neturi nei televizoriaus, nei draugų...

– Draugų aš turiu, Taileri.

– Na, gerai, draugų tu turi. Bet man vis tiek dėl tavęs neramu, ir gana. Man atrodo, kad tu tik čiuoži gyvenimo paviršium tarsi koks vandens voras, lyg turėtum kokią paslaptį, kuri tau neleistų pasinerti į kasdieninį pa-

saulietinį gyvenimą. Nieko čia blogo, bet man baisu. Jeigu tu, na, nežinau, kur nors pradingtum ar dar kas nors, nežinau, ar galėčiau tai ištverti.

– O Dieve, Taileri. Niekur aš nesiruošiu dingti. Pažadu. Nusiramink, gerai? Sustok ten...

– Pažadėk, kad įspėsi mane iš anksto. Noriu pasakyt, jeigu susiruoši dingti, transformuotis ar dar ką nors sumanysi...

– Liaukis čia baisybes kalbėjęs. Na, gerai, pažadu.

– *Tik nepalik manęs*. Prašau tik tiek. Žinau, tau atrodo, kad aš kaifuoju nuo gyvenimo, kaip man smagu ir panašiai, bet žinok – aš ne iki galo į viską įsijaučiu. Tau atrodo, kad aš su savo draugais kepurnėjuosi mėšle, bet aš nesusimąstydamas *viso to* atsisakyčiau, jeigu turėčiau iš ko rinktis.

– Taileri, *liaukis*.

RIBA TARP JUODO IR ŽALIO: suvokti skirtumą tarp pavydo ir pavyduliavimo.

– Man jau taip atsibodo visko pavydėt, Endi... – to vaikino nesustabdysi. – Ir mane gąsdina tai, kad neįsivaizduoju ateities. Nesuprantu, iš kur manyje tas instinktas amžinai vaizduot kietą. Mane tai *iš tikrųjų* gąsdina. Gal tu manai, kad man apskritai niekas nerūpi, Endi, bet taip nėra. Tik aš negaliu sau leisti to parodyti. Nežinau kodėl.

Kopdamas į kalną prie memorialo, svarstau jo žodžius. Tikriausiai reikia, kaip sako Klerė, „į gyvenimą žiūrėti trupučiuką linksmiau“ Bet tai sunku.

* * * * *

Visoje Brukingso prieplaukoje sugauta 800 000 svarų žuvies, o prie Klamato krioklių surengta pui-

ki Aberdino veislės karvių paroda. Oregone teka medaus upės – 1964 metais šioje valstijoje išduota 2000 licencijų bitininkams.

Vietnamo memorialas vadinamas Paguodos sodu. Įrengtas kalno šlaite, jis yra spiralės formos, panašiai kaip Gugenheimo muziejus, ir primena vandeniu apipurkštą smaragdų krūvą. Lankytojai kyla aukštyn vingiuotu taku ir skaito tekstus, išgraviruotus ant išrikiuotų į eilę akmeninių plokščių. Juose pasakojama, kaip klostėsi įvykiai Vietnamo kare, o šalia – kaip kontrastas – papasakotas kasdieninis gyvenimas Oregone. Po šiomis gretimomis įvykių kronikomis išgraviruoti vardai trumpai kirptų Oregono vaikinų, žuvusių svetimoje žemėje.

Ši vieta – tai nepaprastas anų laikų liudijimas, o kartu ir užburta erdvė. Kiaurus metus čia galima sutikti įvairaus amžiaus ir išvaizdos klajoklių ir gedėtojų, išgyvenančių skirtingas dvasinio nuopuolio, palūžimo ar atsinaujinimo stadijas. Jie palieka gėlių puokšteles, laiškus, piešinius, dažnai nupieštus netvirta vaikiška ranka, ir, žinoma, ašaras.

Mums einant, Taileris stengiasi elgtis kuo pagarbiau, o tai reiškia, kad jis nepuola nei iš šio, nei iš to dainuoti ir šokti, kaip darytų kokiame nors Klakamaso prekybos centre. Jo ankstesnis atvirumo priepuolis jau baigėsi, ir esu tikras, kad mes daugiau niekada apie jį neužsiminsime.

IRONIJA TAMPO UŽ LIEŽUVIO: polinkis per kiekvieną paprastą pokalbį laidyti lengvabūdiškas ironiškas replikas, lyg tai būtų savaime suprantamas dalykas.

PREVENTYVUS CINIZMAS: elgesio taktika – vengti rodyti bet kokias emocijas, siekiant išvengti į save panašių pajuokos. Preventyvus cinizmas – tai pagrindinis „ironija tampo už liežuvio" tikslas.

„KAI UŽAUGSIU, BŪSIU SILVESTRAS STALONĖ": požiūris, kad ko nors verta imtis tik tada, jei ta veikla padės pasiekti šlovę. Šią apatiją galima supainioti su tinginyste, bet jos šaknys slypi gerokai giliau.

– Endi, aš kai ko nesuprantu. Na, aišku, čia puiki vieta ir taip toliau, bet kodėl tu taip domiesi Vietnamu? Juk karas baigėsi, kai tu dar be kelnių lakstei.

– Na, nesu šios srities specialistas, Taileri, bet *šį bei tą* prisimenu. Neaiškiai, kaip nespalvotą televizijos laidą. Kai aš augau, Vietnamas visą laiką buvo lyg viena vyraujanti paletės spalva – raudona, mėlyna ar auksinė, jis nuspalvino viską. O paskui staiga dingo. Įsivaizduok, vieną dieną pabundi ir pamatai, kad staiga pasaulyje nebeliko žalios spalvos. Atėjau čia pasižiūrėt į spalvą, kurios jau niekur kitur nebėra.

NOSTALGIJA – TAI IRGI GINKLAS

– Na, o aš tai nieko neprisimenu.

– Gal ir gerai. Bjaurūs buvo laikai...

Nenoriu leistis į smulkmenas.

Na, gerai, mąstau pats sau, *taip*, laikai iš tikrųjų buvo bjaurūs, bet jie taip pat buvo vieninteliai laikai, kai aš jaučiau Istoriją iš didžiosios raidės, dar iki to, kai *istorija* buvo paversta pranešimais spaudai, rinkodaros strategija ir cinišku reklamos kampanijų įrankiu. Be to, ne tiek jau daug tikros istorijos aš ir mačiau – pasirodžiau jos arenoje, kai buvo atliekamas paskutinis numeris. Bet vis dėlto mačiau pakankamai, ir šiandien, kai mūsų kvailame gyvenime nebeliko jokių įsimintinų įvykių, man reikia ryšio su praeitimi, bet kokio, nors ir paties blausiausio.

Sumirksiu, lyg išeidamas iš transo.

– Ei, Taileri, ar pasiruošęs vežti mane į oro uostą? Ne tiek jau daug laiko liko iki 1313 reiso į Kvailiamiestį.

* * * * *

Lėktuvas nusileidžia Fenikse, ir po kelių valandų, grįžęs į dykumą, taksi važiuoju namo, nes Dagas dirba, o Klerė vis dar Niujorke.

Dangus – lyg nuaustas iš pasakiško juodo tropikų aksomo. Alpstančios kaip peteliškės palmės stiebiasi į viršų, norėdamos papasakoti mėnulio pilnačiai nešvankių juokelių apie kaimiečio dukterį. Sausas oras šnarėdamas apkalbinėja žiedadulkes – kaip jos nesirenka, kur tūpti, o neseniai apkirptas citrinmedis skleidžia visų skaniausią kvapą, kokį man kada nors teko kvėpti. Šunų nėra – suprantu, Dagas paleido juos palakstyti.

Palikęs bagažą už kabančių geležinių vartelių, vedančių į mūsų bendrą kiemą, įeinu vidun. Lyg koks televizijos žaidimo vedėjas, sveikinantis naują dalyvį, sušunku Dago ir Klerės laukujėms durims „Sveikos, durys!“ Tada nueinu prie savo durų, už kurių girdžiu skambant telefoną. Bet tai nesutrukdo man stabtelėti ir lengvai jas pabučiuoti. Argi jūs pasielgtumėt kitaip?

NUOTYKIŲ BE RIZIKOS BŪNA TIK DISNEILENDE

Klerė skambina iš Niujorko; jos balse atsirado pasitikėjimo savimi gaidelė, kurios anksčiau niekada neteko girdėti – ji gerokai dažniau pabrėžia kai kuriuos žodžius. Po trumpo apsikeitimo privalomais sveikinimais einu tiesiai prie reikalo ir užduodu Didįjį Klausimą:

– Tai kaip Tobijas?

– *Comme çi, comme ça*. Palauk, kačiuk, be cigaretės negaliu apie tai pa-

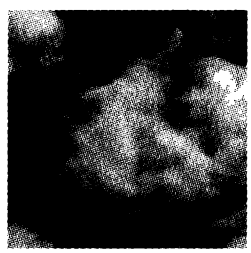

sakot, viena, atrodėkle. „Bulgari“, mos naujas vyras piniguose. Jis yra du telefono mygtuir grotelėm abiejose nulio pusėse. Tai tas pats, kaip turėti teisę pardavinėti mėnulį. Kaip tau tai patinka? – pasigirsta spragtelėjimas – ji užsidega iš Armano nušvilptą cigaretę. – Mhm, taigi taigi, Tobijas. Sunkus atvejis, – giliai įtraukia dūmą. Tyla. Iškvepia.

do, turėjo likti šitam įsivaizduoji? Ma- Armanas maudosi užpatentavęs tuos kus, su žvaigždute

Zonduoju toliau:

– Kada jūs matėtės?

– Šiandien. Gali įsivaizduot? Penkios dienos po Kalėdų. Neįtikėtina. Mes tarėmės susitikt anksčiau, bet tas gai-

dys amžinai negalėdavo. Galiausiai susitarėm susitikt Soho priešpiečių, nesvarbu, kad po nakties linksmybių su Alanu ir jo draugeliais jaučiausi visai išsunkta. Netgi įsigudrinau atvažiuoti į Soho anksčiau nei tarėmės – ir tik tam, kad pamatyčiau mūsų restoraną uždarytą. Prakeikti kooperatiniai namai! Jie baigia viską sunaikinti. Nepatikėsi, kaip dabar atrodo Soho, Endi. Kaip Disneilendo atrakcionų parkas, gal tik geresnės šukuosenos ir suvenyrai. Žmonių intelekto koeficientas 110, bet visi vaikšto tokiais veidais, lyg jis būtų 140. Kas antras sutiktas gatvėje – japonas, besinešiojantis neįkainojamos vertės Endžio Varholo ir Rojaus Lichtenšteino litografijas, – maždaug tiek pat kainuoja uranas. Ir visi atrodo tokie savim patenkinti.

– Na, o kaipgi Tobijas?

– Taip, taip, taip. Taigi atvažiavau per anksti. O lauke šaaalta, Endi. Žiauriai šalta, atrodo, ausys tuoj nukris, todėl stumiu laiką parduotuvėse spoksodama į šlamštą, kuriam paprastai neskiriu nė sekundės dėmesio – tik todėl, kad sušilčiau. Na, šiaip ar taip, stoviu aš vienoj parduotuvėj, ir kaip manai, ką pamatau? Kitoj gatvės pusėj iš Meri Bun galerijos išeina ne kas kitas, o Tobijas ir baisiai elegantiška pagyvenusi dama. Na, ne tokia jau *labai* pagyvenusi, bet pakumpusi ir susivilkusi pusę visų Kanadoje pagamintų kailių. Jai būtų reikėję gimti vyru, o ne moterim – na, žinai, ji *taip* atrodė. Dar ilgiau į ją pažiūrėjusi supratau, kad ji tikriausiai Tobijo mama, ir šią teoriją patvirtino tai, kad jie dėl kažko ginčijosi. Jie man priminė Elvisės kadaise pasakytus žodžius: jeigu vienas iš sutuoktinių yra pritrenkiamai gražus, jie turi melstis, kad jiems gimtų berniukas, o ne mergaitė, nes mergaitė užaugusi taps ne gražuole, o nesusipratimu. Na, Tobijo tėvai jį ir pagimdė. Supratau, iš ko jis paveldėjo savo išvaizdą. Nušuoliavau prie jų pasisveikinti.

– Ir ką?

– Panašu, kad Tobijas apsidžiaugė galėdamas išvengti ginčo. Jis mane pabučiavo, ir mūsų lūpos beveik susiklijavo nuo to siaubingo šalčio, o tada jis atsuko mane į tą moterį, sakydamas: „Klere, susipažink, tai mano mama *Elina*“. Įsivaizduok, ištarė jos vardą taip, lyg tai būtų koks nors pokštas. Na ir įžūlumas.

Kad ir kaip būtų, kažin ar Elina nors kiek priminė tą moterį, kuri prieš daugelį metų Vašingtone šoko sambą su gėrimo ąsočiu rankose. Atrodė, kad nuo to laiko jos oda buvo gerokai ištempta. Jaučiau, kad jos rankinėje barška visa sauja buteliukų su piliulėmis. Jos pirmieji man pasakyti žodžiai buvo tokie: „Oho, kaip *sveikai* atrodai. Tokia įdegusi“. Net labas nepasakė. Ji elgėsi gana mandagiai, bet balse girdėjau „pokalbio su pardavėja“ gaideles.

Kai pasakiau Tobijui, kad restoranas, į kurį ketinome eiti, uždarytas, ji pakvietė mus priešpiečių į „savo“ restoraną miesto centre. Man pasirodė, kad tai labai miela, bet Tobijas dvejojo. Tik tai neturėjo jokios reikšmės, nes Elina nekreipė į jį jokio dėmesio. Manau, kad jis retai kada supažindina ją su žmonėmis, kurie jo gyvenime ką nors reiškia, ir jai paprasčiausiai buvo smalsu.

Taigi mes patraukėm į Brodvėjų, su savo kailiniais jie abu buvo įšilę kaip karšti sumuštiniai (Tobijas irgi vilkėjo kailinius – na ir žemas lygis), o aš kalenau dantimis apsivilkusi savo medvilninę striukelę su pamušalu. Elina man pasakojo apie savo meno kūrinių kolekciją („Aš *gyvenu* menui“), kol mes žingsniavom palei nelygią eilę pajuodavusių pastatų, iš kurių sklido sūrus žuvies kva-

pas, panašus į ikrų, vaikštinėjo suaugę vyrai į uodegėles susirišę plaukus, vilkintys „Kenzo“ kostiumais, ir trenkti benamiai, sergantys AIDS, į kuriuos beveik niekas nekreipė dėmesio.

– Į kokį restoraną nuėjot?

– Nuvažiavom taksi. Pamiršau, kaip vadinasi, kažkur rytinėje šešiasdešimtųjų gatvių rajono dalyje. Reikia pasakyt, labai prabangiam. Bet mūsų laikais viskas pasidarė per daug prabangu: nėriniai, žvakės, nykštukiniai narcizai ir krištolas. Maloniai kvepėjo, tarsi cukraus pudra, o prieš Eliną visi *keliais* vaikščiojo. Mums davė banketinį kambarėlį, o meniu buvo užrašytas kreida ant molberto lentos – man patiko, labai jaukiai atrodė. Bet įdomiausia, kad padavėjas atsuko lentą tik į mane ir Tobiją. Kai nuėjau jos persukti, Tobijas man pasakė: „Nesivargink. Elina alergiška beveik visoms maisto produktų grupėms. Čia ji valgo tik sorų košę su padažu ir geria lietaus vandenį, kurį atveža iš Vermonto cinko konteineriuose“

Aš pradėjau juoktis, bet greitai lioviausi, nes iš Elinos veido supratau, kad tai tiesa. Tada priėjo padavėjas ir pasakė, kad jai kažkas skambina; ji dingo nuo stalo ir nebepasirodė per visus priešpiečius. Beje, Tobijas siunčia tau linkėjimų, o kaip tu juos priimsi – tai jau tavo reikalas, – sako Klerė, degdamasi dar vieną cigaretę.

– Oho. Koks jis rūpestingas.

– Gerai jau, gerai. Sarkazmas pastebėtas. Nors čia dabar ir pirma nakties, bet klausos *dar* nepraradau. Kur aš baigiau? Aa, mes su Tobiju pasilikom vieni. Ir tu manai, aš jo paklausiau, kas man iš tikrųjų rūpėjo? Kodėl pabėgo nuo manęs Palm Springse ir kas tarp mūsų vyksta? *Aišku, kad ne*. Sėdėjau ir pliurpiau nesąmones, valgiau maistą, kuris, reikia pasakyti, buvo tikrai skanus: salierų šaknų salotos ir žuvis su perno padažu. Niam niam.

Apskritai priešpiečiai prabėgo labai greitai. Nesuspėjau aš įsijausti, ir grįžo Elina, ir viens – mes išėjom iš restorano, du – ji man pakštelėjo į abu skruostus, trys – nuvažiavo taksi Leksingtono aveniu kryptim. Nenuostabu, kad Tobijas toks šiurkštus. Įsivaizduok, kaip jį *auklėjo*.

Taigi mes pasilikom ant šaligatvio ir veikti nebebuvo ką. Manau, kad mažiausiai už viską mums norėjosi kalbėtis. Mes nusivilkom Penktuoju aveniu iki Metropoliteno muziejaus, ten viduje buvo gražu ir šilta, o salės buvo pilnos muziejaus aidų ir gerai aprengtų vaikučių. Bet Tobijui būtinai prireikė sugadinti nuotaiką ir jis sukėlė didžiausią skandalą rūbinėj: vargšei rūbininkei liepė pakabinti jo kailinius kuo toliau, kad kovotojai už gyvūnų teises neužmestų ant jų dažų bombos. Paskui įsmukom į Egipto skulptūrų salę. Dieve, žmonės tada buvo tokie mažyčiai!

KONTROLĖ NĖRA VALDYMAS

– Ar mes ne per ilgai kalbam?

– Ne. Vis tiek moka Armanas. Taigi viskas baigėsi tuo, kad, stovėdami priešais koptų keramikos šukes, mes abu pajutom, kad beprasmiška apsimetinėti, jog tarp mūsų kažkas yra, kai iš tikrųjų nieko nėra, ir jis nusprendė išsilieti. Endi, palauk minutėlę, aš mirštu iš bado. Tuoj nubėgsiu iki šaldytuvo.

– Dabar? Pačioj įdomiausioj vietoj? – bet Klerė jau numetė ragelį. Pasinaudojau jos dingimu ir nusivilkau po kelionės susiglamžiusią striukę, be to, įsipyliau stiklinę vandens, prieš tai penkiolika sekundžių palaukęs, kol nubėgs vamzdžiuose užsistovėjęs vanduo. Tada uždegiau šviesą ir patogiai atsisėdau ant sofos, kojas užsikėliau ant žemesnės kušetės.

– Aš grįžau, – sako Klerė, – su puikaus varškės torto gabalu. O tu rytoj vakare padėsi Dagui prie baro per Banio Holanderio vakarėlį?

(Kokį dar vakarėlį?)

– Kokį dar vakarėlį?

– Tikriausiai Dagas dar nespėjo tau pasakyt.

– Klere, ką pasakė Tobijas?

Girdžiu, kaip ji įkvepia oro.

– Jis man pasakė bent jau *dalį* tiesos. Pasakė, kad žino, jog vienintelė priežastis, dėl kurios jis man patinka – tai jo išvaizda, ir kad man nėra reikalo tai neigti. (Aš net ir *nebandžiau*.) Pasakė žinantis, kad išvaizda yra vienintelis jo patrauklus dalykas ir kad jis priverstas tuo naudotis. Argi tai ne liūdna?

Pritardamas kažką sumurmu, bet prisimenu, ką Dagas sakė praeitą savaitę: Tobijas turėjo kažkokią neaiškią priežastį susitikinėti su Klere, važiuoti pas ją per visus kalnus, nors galėjo turėti šimtus kitų. Tai man atrodo daug rimčiau. Klerė skaito mano mintis.

– Jis ne vien naudojosi manim. Jis prisipažino, kad manyje jį labiausiai traukė tai, kad – kaip jis įsivaizdavo – aš žinau kažkokią paslaptį apie gyvenimą, kažkokią stebuklingą įžvalgą, kuri man suteikia jėgų išsivaduoti iš kasdienybės. Pasakė, kad jam labai įdomus tas gyvenimas, kurį mes su tavim ir Dagu susikūrėm čia, Kalifornijos pakrašty. Jis norėjo sužinoti mano paslaptį, tikėjosi ir pats kada nors pabėgti, bet klausydamasis, kaip mes kalbam, suprato, kad jam niekada nepavyks to padaryti. Jam pritrūks ryžto gyventi visiškai laisvą gyvenimą. Jam kelia siaubą taisyklių nebuvimas. Nežinau, man pasirodė, kad jis mala šūdą. Kalba per daug *teisingai*, lyg gerai išmokęs pamoką. Ar tu patikėtum?

Aišku, kad nepatikėjau nė vienu žodžiu, bet susilaikiau komentavęs.

– Geriau patylėsiu. Bent jau viskas baigėsi be purvo, be nykaus aiškinimosi...

– *Be purvo*? Palauk. Kai išėjom iš muziejaus ir patraukėm Penktuoju aveniu, netgi pasiekėm stadiją „likim draugai“. Kalbėjomės be skausmo. Bet kaip tik tada, kai ėjom sušalę ir galvodami, kaip lengvai mums abiem pavyko išlipti iš duobės, aš radau pagaliuką. Tai buvo Y raidės formos medžio šakelė, kurią parko darbininkai pametė iš savo sunkvežimio. Tobulos formos, kaip virgulė. Čia tai bent! Aišku kaip dieną, kad ji buvo man atsiųsta iš aukščiau. Net nusipurčiau. Niekada anksčiau gyvenime nieko taip instinktyviai negriebiau, – lyg ji būtų mano neatskiriama dalis, kaip koja ar ranka, netyčia pamesta prieš kokius dvidešimt septynerius metus.

Pasilenkusi čiupau ją abiem rankom, švelniai patryniau, ir ant mano juodų odinių pirštinių liko žievės atplaišėlių, tada paėmiau ją už ragų ir ėmiau vedžioti šakele pirmyn atgal – klasikiniai vandens ieškotojo judesiai.

Tobijas paklausė: „Ką darai? Greitai mesk, man dėl tavęs nepatogu“, kaip ir galima buvo tikėtis; bet aš stipriai spaudžiau šakelę rankose visą kelią iki Elinos namų penkiasdešimtųjų gatvių rajone, kur mes ėjome kavos.

Pasirodė, kad Elina gyvena milžiniškame kooperatiniame name, pastatytame ketvirtame dešimtmetyje moderno stiliumi; viskas balta, pirmosios popmeno bangos paveikslai, pikti mažyčiai kambariniai šuniukai ir tarnaitė, virtuvėje braukanti loterijos bilietus. Viskas pagal programą. Jo šeima tikrai turi netradicinį skonį.

Bet mums einant pro duris pajutau, kad sotūs priešpiečiai ir nemiegota naktis jau pradeda atsiliepti. Tobijas nuėjo į galinį kambarį kažkam paskambinti, o aš nusivilkau striukę, nusiaviau batus ir atsiguliau ant kušetės pasivolioti ir paspoksoti, kaip saulė leidžiasi už „Lūpda-

žio“ dangoraižio. Ir akimirksniu atsijungiau – apėmė tas staigus nerūpestingas popietinis snaudulys, kokio naktį niekada nebūna. Nesuspėjusi net pradėti ką nors nagrinėti, pavirtau baldu.

Tikriausiai miegojau kelias valandas. Kai pabudau, lauke jau buvo tamsu ir dar labiau atšalę. Mane kažkas buvo apklojęs šilta indėniška antklode, o ant stiklinio staliuko padėjęs visokio šlamšto, kurio ten anksčiau nebuvo: bulvių traškučių maišelių, žurnalų... Nieko nesupratau. Žinai, kaip kartais būna, kai prisnūdęs po pietų atsibundi apimtas baimės ar nerimo? Taip atsitiko ir man. Neprisiminiau, nei kas aš tokia, nei kur esu, nei koks dabar metų laikas – išvis nieko. Žinojau tik tai, kad aš *esu*. Jaučiausi tokia atvira, tokia pažeidžiama, lyg ką tik nupjautas didžiulis javų laukas. Ir kai Tobijas atėjo iš virtuvės, sakydamas: „Sveika, snaudale“, aš staiga viską prisiminiau ir man taip palengvėjo, kad apsižliumbiau. Tobijas priėjo prie manęs ir pasakė: „Ei, kas atsitiko? Nesušlapink antklodės... Ateik čia, Mažyte“ Tada įsikniaubiau jam į ranką ir daviau valią ašaroms. Manau, kad jis sutriko.

Po kokios minutės nusiraminau, išsišnypščiau nosį į popierinį rankšluostį, gulintį ant staliuko, o tada pasilenkusi nusitvėriau savo virgulę ir prispaudžiau ją prie krūtinės. Tobijas sako:

– O Dieve, na ir prikibai prie to pagalio. Klausyk, aš *tikrai* nemaniau, kad mūsų išsiskyrimas taip tave paveiks. Man labai gaila.

– Ką? – sakau aš. – Aš jau kaip nors išgyvensiu mūsų išsiskyrimą, ačiū už dėmesį. Nepataikauk sau. Aš galvoju apie *kitus* dalykus.

– Kokius?

– Tokius, kad pagaliau tiksliai žinau, ką pamilsiu. Supratau tai bemiegodama.

– Papasakok ir man, Klere.

– Gal ir suprasi, Tobijau. Kai grįšiu į Kaliforniją, pasiimsiu šitą šakelę ir išeisiu į dykumą. Ten leisiu visą laisvalaikį, ieškosiu žemės gelmėse slypinčio vandens. Kepdama karštyje, eisiu mylių mylias per dykynę. Gal sutiksiu kokį džipą, o gal man įgels gyvatė barškuolė. O vieną dieną – nežinau kada, prieisiu smėlio kopą ir sutiksiu ten žmogų, irgi ieškantį vandens. Nežinau, kas jis bus, bet *jį* aš ir įsimylėsiu. Žmogų, kuris, kaip ir aš, ieškos su virgule vandens.

Pasilenkiau norėdama paimti traškučių maišelį nuo stalo. Tobijas man sako:

– Tai tiesiog *nuostabu*, Klere. Tik neužmiršk užsimauti aptemptų kelnių, ir jokių apatinių kelnaičių – juk važinėsi autostopu ir kaip baikerė galėsi dulkintis autofurgonuose su nepažįstamaisiais.

Praleidau pro ausis jo komentarą, o tada, kai jau paėmiau traškučius nuo stiklinio stalelio, už jų pamačiau buteliuką „Honolulu Chu Chu“ nagų lako.

Taigi taigi.

Paėmiau laką ir įsispoksojau į etiketę. Tobijas nusišypsojo, o man galvoje staiga pasidarė tuščia, paskui atsirado tas baisus jausmas – panašiai kaip Dago siaubo istorijose, kai žmogus važiuoja sau vienas „Chrysleriu“ ir staiga suvokia, kad po galine sėdyne pasislėpęs tūno valkataujantis žudikas su virve.

TAU NEBŪTINA TAIKYTIS PRIE NAUJOS TVARKOS

Stvėriau batus ir pradėjau autis. Tada striukę. Trumpai tarstelėjau, kad man reikia eiti. O tada Tobijas ir pradėjo mane plakti savo monotonišku urzgiančiu balsu:

– Tu juk tokia *pakylėta*, Klere. Su savo trenktais draugeliais iš šiltnamio lauki mažyčių elegantiškų apreiški-

mų tarp Pragaro Palmių, *ar ne*? Paklausyk, ką tau pasakysiu: man *patinka* mano darbas šitame mieste. Patinka darbo valandos, proto žaidimai, kova dėl pinigų, statuso ženklai, nors tau ir atrodo, kad esu *ligonis*, jeigu viso to noriu.

Bet aš jau ėjau prie durų; praeidama pro virtuvę, trumpai, bet gana aiškiai pamačiau pro durų angą dvi sukryžiuotas pieno baltumo kojas cigarečių dūmų debesyje. Tobijas lipo man ant kulnų, nusekė paskui mane koridoriumi iki lifto. Jis nesiliovė kalbėjęs:

– Žinai, Klere, kai pirmą kartą tave sutikau, pamaniau, kad pagaliau man pasitaikė proga pranokti save. Atrasti savyje ką nors pakylėto. Tai va – *nusišikt* man ant to, kas pakylėta, Klere, *nereikia* man tų mielų žavingų apreiškimo akimirkų. Aš noriu visko ir noriu *dabar*. Noriu, kad man į nugarą baksnotų įpykusių fanatikų gauja, Klere. Apsvaigusių nuo *kvaišalų* fanatikų. Tu juk šito nesupranti, ar ne?

Jau buvau paspaudusi lifto mygtuką ir spoksojau į duris; atrodė, kad jos niekada neatsidarys. Jis paspyrė koja vieną iš mus atsekusių šunų ir toliau tęsė savo tiradą.

– Aš noriu veiksmo. Noriu būti radiatoriaus garais, besiveržiančiais ant asfalto Santa Monikos greitkelyje po to, kai tūkstančiai mašinų susidaužia ir suvirsta į didžiulę krūvą, fone riaumojant „rūgščiam“ rokui iš sudužusių mašinų. Noriu būti žmogus juodu apsiaustu, įjungiantis oro pavojaus sireną. Noriu nuogas, vėjo nugairintu kūnu skristi pirmąja raketa, kuri išnešios į šipulius visus prakeiktus Naujosios Zelandijos kaimelius.

Ačiū Dievui, pagaliau durys atsidarė. Įėjau į vidų ir tylėdama pažvelgiau į Tobiją. Jis vis dar buvo nusitaikęs į mane ir šaudė:

– Eik tu po velnių, Klere. Su savo požiūriu iš aukšto. Mes visi esam kambariniai šunyčiai, tik aš žinau, kas ma-

no šeimininkas. Bet palauk – kuo daugiau žmonių tokių kaip tu nusprendžia nedalyvauti žaidime, tuo daugiau galimybių laimėti tokiems kaip aš.

Durys užsidarė, pamojavau jam atsisveikindama, o kai jau leidausi žemyn, mane tik truputį krėtė drebulys, bet valkatos po galine sėdyne jau nebebuvo. Mano haliucinacija baigėsi, ir dar nenusileidusi į vestibiulį jau pradėjau stebėtis, kokia buvau gobši besmegenė – gobši sekso, pažeminimo, netikros dramos... Tada nusprendžiau, kad tokios patirties man daugiau nereikia. Šiame pasaulyje vienintelis būdas bendrauti su tobijais – *iš viso* neįsileisti jų į savo gyvenimą. Nesusigundyti jų dovanomis. O Dieve, jaučiau didžiulį palengvėjimą ir visai jokio pykčio.

Mes abu apsvarstom jos žodžius.

– Valgyk savo varškės tortą, Klere. Man reikia laiko visa tai suvirškinti.

– Nee. Negaliu nė kąsnio nuryt, dingo apetitas. Na ir dienelė. A, beje, ar gali padaryt man paslaugą? Pamerk mano namelyje į vazą gėlių, kad rasčiau jas, kai rytoj grįšiu. Gal kokių tulpių? Man tikrai jų reikės.

– Oho! Negi tai reiškia, kad vėl grįši gyventi į savo namelį?

– Taip.

PLASTIKAS NEYRA

Šiandien pasitaikė itin įdomi meteorologiniu požiūriu diena: dulkių tornadas užgriuvo Griaustinio paukščio kalvas, kur gyvena Fordai. Visi dykumos miesteliai yra pasiruošę netikėtiems stichijų antpuoliams, bet Miražo Rančos oleandrų gyvatvorė nesusidorojo su filtro vaidmeniu ir leido spygliuotam kokteiliui iš gubojos, palmių lapų ir popierinių stiklinaičių nuo gaiviųjų gėrimų bombarduoti Barbaros Sinatros vaikų cenotro sieną. Vis dėlto oras tebebuvo šiltas, ir nepaisydama nieko švietė saulė.

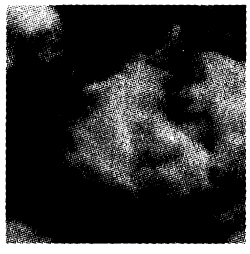

– Sveikas sugrįžęs, Endi, – sušunka Dagas. – Tokie orai būdavo tik septintam dešimtmetyje, – jis stovi baseine iki juosmens vandenyje ir tinkleliu graibo vandens paviršių. – Tik pažvelk į šitą didžiulį dangų. Žinai ką – kol tavęs nebuvo, mūsų šeimininkas susigundė nupiginimais ir nupirko padėvėtą baseino uždangalą. Pažiūrėk, kas atsitiko...

O atsitiko štai kas: pūslėta plastikinė plėvelė, metų metus gulinti saulėje ir veikiama granuliuoto chloro garų, neatlaikė; uždangalas pradėjo irti ir leisti į vandenį tūkstančius grakščiai plevenančių plastikinių žiedlapių,

kurie anksčiau gaubė oro pūsleles. Smalsūs šunys, auksaspalvėmis letenomis caksėdami po betoninį baseino kraštą, dirsčioja į vandenį, uosto, bet negeria, o tada apžiūri Dago kojas, kurios, apsuptos mažyčių irstančio plastiko sūkurėlių, man primena vieną balandžio antradienį Tokijyje, kai žemėn biro vyšnių žiedlapiai. Dagas pasiūlo šunims nešdintis, nes nieko valgoma čia nėra.

– Yra čia į ką žiūrėt. Nenoriu iš tavęs atimti malonumo. Ar Klerė tau pasakojo savo naujienas?

– Apie tai, kaip nusikratė to glitėsio Tobijo? Skambino šįryt. Turiu pasakyt, kad žaviuosi romantiška tos merginos siela.

– Joo, ji – tikras *stebuklas*.

– Grįžta šiandien vakare apie vienuoliktą. O mes tau rytdienai paruošėm staigmeną. Mums atrodo, kad tau tikrai patiks. Rytoj niekur neplanuoji išvažiuoti?

– Ne.

– Tai gerai.

ŠIUKŠLIŲ CHRONOMETRAS: polinkis, žiūrint į objektą, bandyti įvertinti, per kiek laiko išmestas į šiukšlyną jis suirs: „Blogiausia su slidžių batais. Gryniausias plastikas. Jie suirs tik po milijonų metų“

Mes aptariam Kalėdų atostogas ir tai, kad šventės kaip visada neatnešė jokio džiaugsmo. Dagas nesiliauja mojavęs tinkleliu. Kol kas tyliu apie Škiperį ir „Aston Martiną“

– Žinai, aš visada maniau, kad plastikas niekada nesuyra, bet jis *yra*. Tik *pažiūrėk* – kaip nuostabu. Ir žinai ką? Aš sugalvojau būdą, kaip žmonijai padėti nusikratyti plutonio – saugiai ir visiems laikams. Kol jūs tąsėtės kas kur, aš sukau smegenis.

– Džiugu girdėti, kad išsprendei didžiausią mūsų laikų problemą, Dagai. Kažkodėl jaučiu, kad papasakosi ir man.

– Koks tu įžvalgus! Taigi reikia padaryt štai ką... – vėjas atpučia gūsį žiedlapių tiesiai į Dago tinklelį. – Su-

renkame visą aplinkui besivoliojantį plutonį, žinai, tuos didelius luitus, kuriuos naudoja atominėse elektrinėse kaip durų atramas. Paimame tuos luitus ir padengiam juos plieno glaistu, visai kaip M&M dražė, o tada pakraunam juos į raketą ir iššaunam į kosmosą. Jeigu raketa sudūžta, nueinam ir surenkam M&M, ir bandom dar kartą. Bet raketai nieko neatsitiks, ir plutonis išskris *tiesiai į saulę*.

– Skamba visai neblogai, Dagai. O jeigu raketa sprogs ir nukris į vandenį, o plutonis paskęs?

– Raketą reikia paleisti į Šiaurės ašigalį, ir ji nusileis ant ledo. O jeigu ji *iš tikrųjų* nuskęs, pasiųsim povandeninį laivą ir ją iškelsim. Nieks net nesuuos. O Dieve, koks aš protingas.

– Tu įsitikinęs, kad niekas daugiau šito nebuvo sugalvojęs?

– Galbūt. Bet kol kas tai yra geriausia idėja. Beje, tu man padėsi bare – Banis Holanderis rengia didžiulį vakarėlį. Įrašiau tave į sąrašą. Bus smagu. Suprantama, jei tik vėjas šiandien neišnešios į šipulius mūsų namų. Viešpatie, tik *paklausyk*, kaip kaukia!

– Ei, Dagai, o kaipgi Škiperis?

– O kas?

– Kaip manai, įskųs tave?

– Jei įskųs, viską neigsiu. Ir tu viską neigsi. Du prieš vieną. Nė nemanau sėst į cypę už sunkų nusikaltimą.

DEŠIMTMETIS: pirmieji dešimt naujo šimtmečio metų.

Vien nuo minties turėti reikalų su teisėsauga ar kalėjimu mane nukrečia šiurpas. Dagas tai perskaito mano veide:

– Nesijaudink, drauge. Tai niekada neįvyks. Pažadu. Ir žinai ką? Niekada nepatikėsi, kieno buvo mašina...

– Kieno?

– Banio Holanderio. To bičo, kurio vakarėlį šįvakar aptarnaujam.

– Vajėzau!

* * * * *

Neramiai besisukantys šviesiai pilkšvi prožektorių spinduliai, lyg ką tik išleisti iš Pandoros skrynios, visaip bando perskrosti padangę aptraukusius debesis.

Stoviu už prabangaus baro Las Palmase, aptarnauju Banio Holanderio naujametinį vakarėlį, visą žėrintį nuo žvynuotų vakarinių suknelių. Naujieji turtuoliai kiša prie manęs savo fizionomijas, reikalaudami iškart ir gėrimų (neseniai praturtėję su aptarnaujančiu personalu visada elgiasi kaip su skuduru), ir mano pritarimo, o, galimas daiktas, ir manó seksualinių paslaugų.

Tai anaiptol ne aukščiausio rango kompanija: televizijos magnatai, besivaržantys su kino magnatais; kūnai, kuriuos per vėlai pradėjo lepinti dėmesiu. Iš pažiūros atrodo neblogai, bet per daug dirbtinai; tai apgaulinga įdegusių ir nutukusių žmonių tariama sveikata. Jų veidai praradę individualumą; tokie būna kūdikių, senukų ir tų, kurie dažnai darosi plastines operacijas. Atrodo, turėtų dalyvauti ir garsenybės, bet iš tikrųjų nė vienos nėra; dideli pinigai ir nepakankamai garsių žmonių – tai mirtinas derinys. Ir nors jau įsisiūbavęs vakarėlis eina kuo puikiausiai, šio pasaulio galingųjų trūkumas erzina šeimininką Banį Holanderį.

Banis yra vietos garsenybė. 1956 metais jis prodiusavo garsų Brodvėjaus šou „Pabučiuok mane, veidrodėli“ ar panašią nesąmonę, ir nuo to laiko beveik trisdešimt penkerius metus vis teberenka dividendus. Jo žili plau-

kai blizga kaip laikraštis, sudrėkęs nuo lietaus, o nuo veido neišnyksta geidulinga šypsena. Ji daro jį panašų į vaikų tvirkintoją, bet iš tikrųjų yra daugybės plastinių operacijų, kurias jis pradėjo daryti dar septintame dešimtmetyje, rezultatas. Tačiau Banis moka krūvas nešvankių anekdotų ir gerai elgiasi su savo darbuotojais, – geresnio derinio ir nesugalvosi, – ir tai atperka jo trūkumus.

Atkimšdamas baltojo vyno butelį, Dagas sako:

– Banis atrodo taip, lyg po jo veranda būtų užkastas į gabalus sukapotas skautas.

– Mielasis, po mūsų visų verandom užkasti sukapoti skautai, – sako Banis, nepastebimai (nepaisant visos jo masės) įsliūkindamas už nugaros ir paduodamas Dagui savo taurę. – Prašyčiau ledo kokteiliukui skanuliukui, – jis mirkteli, pakraipo užpakalį ir nueina.

METAFAZIJA: nesugebėjimas suprasti metaforų.

DORIANGRĖJIZMAS: nenoras leisti kūnui natūraliai senti.

Nors kartą ir Dagas nurausta.

– Pirmą kartą sutinku žmogų, kuris turi tiek daug paslapčių. Gaila tos jo mašinos. Geriau jau ji būtų priklausiusi žmogui, kurio aš nemėgstu.

Vėliau, ieškodamas atsakymo į mane kankinantį klausimą, aplinkiniu keliu užsimenu Baniui apie sudegusią mašiną:

– Skaičiau laikraštyje apie tavo mašiną, Bani. Atrodo, ant jos bamperio buvo užklijuotas lipdukas „Paklauskit, kaip laikosi mano anūkai“?

– Aa, *šita*. Čia mano draugeliai iš Las Vego papokštavo. Puikūs vaikinai. Apie *juos* mes nekalbam.

Diskusija baigta.

Holanderio dvaras buvo pastatytas pirmųjų skrydžių į Mėnulį laikais ir primena tuščiagarbio ir siaubingai nedoro tų laikų tarptautinio brangenybių plėšiko landynę.

Aplinkui pilna podiumų ir veidrodžių, Noguči skulptūrų, Kalderio judančių skulptūrų, kaldinto metalo skulptūrų, vaizduojančių atomų sukimosi orbitas. Baras iš tikmedžio kuo puikiausiai būtų galėjęs stovėti klestinčioje septinto dešimtmečio pabaigos Londono reklamos agentūroje. Apšvietimas ir architektūra turi vieną tikslą – viskas turi atrodyti pa-sa-kiš-kai.

Nepaisant garsenybių trūkumo, vakarėlis vyksta pasa-kiš-kai, ir svečiai nepamiršta to priminti vienas kitam. Vakarėlių liūtas – o būtent toks yra Banis – žino, ko reikia visuotinei linksmybei palaikyti. „Vakarėlis – tai *ne* vakarėlis be baikerių, transvestitų ir modelių“, – niūniuoja jis, stovėdamas prie stumdomojo staliuko, nukrauto antiena be odos čilietiškame mėlynių padaže.

Žinoma, jis taip sako būdamas visiškai įsitikinęs, kad visi šie tipai (ir daugybė kitų) vakarėlyje dalyvauja. Tik neturintys rinkimų teisės ar ja nesinaudojantys gali linksmintis visa siela: jaunuoliai, labai turtingi seniai, velniškai gražūs žmonės, keistuoliai, nusikaltėliai... Be to, mano didžiam pasitenkinimui, vakarėlyje nėra japių; apie tai užsimenu ir Baniui, kai kokį devynioliktą kartą jis prieina pakartoti džino su toniku.

– Brangusis, kviesti japiukus – tai tas pats, kas kviesti medžius, – sako jis. – Oi, atsargiai, artėja plepalų maišas! – ir jis dingsta.

Šįvakar Dagas jaučiasi kaip žuvis vandenyje; barmeno darbas jam – tik priedas prie jo kokteilių vartojimo programos (jo barmeno etika visai niekam tikusi). Dagas plepa ir įsikarščiavęs ginčijasi su svečiais, o didžiąją laiko dalį jo apskritai nepamatysi prie baro – jis vaikštinėja po namus ir ryškiai apšviestą kaktusų sodą ir tik kartkartėm grįžta su naujais pranešimais.

– Endi, dabar tai buvo *geras*! Padėjau vienam filipi-

niečiui maitinti rotveilerius vištiena be kaulų. Šį vakarą juos laiko narvuose. O ta švedė su kažkokiu superaukštos technologijos kojos įtvaru viską filmavo 16 mm juosta. Sako, įkrito į archeologinių kasinėjimų duobę Lesote ir nuo to jos kojos beveik pavirto į mėsos troškinį.

– Puiku, Dagai. O dabar gal galėtum paduoti man du butelius raudonojo.

– Laikyk, – jis paduoda man vyną, o paskui prisidega cigaretę, nė menkiausia užuomina neparodydamas, kad ruošiasi padirbėti prie baro. – Žinai, dar kalbėjausi su dama, kurios pavardė Van Klijk. Tokia visai senutė havajietiška suknele su lapės kailio apvadais, jai priklauso pusė visų laikraščių vakaruose. Ji man papasakojo, kad jos brolis Klifas ją sugundė Monterėjuje Pirmojo pasaulinio karo pradžioje, o paskui nusiskandino povandeniniame laive prie Helgolando. Nuo to laiko ji galinti gyventi tik sausame karštame klimate, kur niekas jai neprimena nelaimingų skęstančių povandeninių laivų. Bet iš to, kaip ji man pasakojo, buvo aiškiai matyti, kad tą patį pasakoja kiekvienam pirmam sutiktam.

UŽUOMININKYSTĖ: įprotis kasdieninį gyvenimą pagražinti neaiškiomis užuominomis (pamiršti filmai, seniai mirusios televizijos žvaigždės, nepopuliarios knygos, nebeegzistuojančios šalys ir kt.), nesąmoningai siekiant pasipuikuoti savo išsilavinimu ir atsiriboti nuo masinės kultūros.

Ir kaip Dagui pavyksta visa tai ištraukti iš nepažįstamų žmonių?

Pamatau, kaip pro pagrindinį įėjimą, prie kurio kelios septyniolikmetės iš slėnio nublukintais undinėlių plaukais tamposi su garso įrašų kompanijos prodiuseriu, įeina keli policininkai. Bet kadangi toks yra vakarėlio stilius, suabejoju, ar tik Banis neatsitempė jų paįvairinti ir pagyvinti atmosferą. Jis kalbasi ir juokauja su policininkais, kurių Dagas nemato. Banis prišlitiniuoja prie mūsų.

– Ponas Belinghauzenai, jeigu būčiau žinojęs, kad jūs esat toks užkietėjęs nusikaltėlis, tai būčiau jus pakvietęs į vakarėlį kaip svečią, o ne dirbti prie baro. Įstatymo sargai kviečia jus prie durų. Nežinau, ko jie nori, brangusis, bet jei ketini kelti skandalą, tai būk toks malonus, nesikuklink, tegu visi mato.

Banis kažkur nuplasnoja, o Dagas išblykšta. Jis nutaiso man grimasą, o tada išeina pro atviras stiklines duris kuo toliau nuo policijos, į sodo gilumą.

– Pietrai, – sakau aš, – ar gali mane trumpai pavaduoti? Man reikia truputį išeiti. Dešimčiai minučių.

– Atnešk ir man, – sako Pietras, manydamas, kad einu į mašinų stovėjimo aikštelę patikrinti, kaip ten reikalai su narkotikais. Bet aš, žinoma, nuseku paskui Dagą.

* * * * *

– Aš jau seniai galvojau: įdomu, ką jausiu tą akimirką, kai pagaliau įkliūsiu, – sako Dagas. – Ir žinai, jaučiu palengvėjimą. Lyg būčiau išėjęs iš darbo. Ar pasakojau tau istoriją apie vaikiną iš priemiesčio, kuris žiauriai bijojo užsikrėsti venerine liga? – Dagas buvo pakankamai girtas, kad atvertų širdį, bet dar ne toks girtas, kad nusišnekėtų. Radau jį netoliese prie Banio namų, sėdintį ant betoninio vamzdžio, kuriuo nutekėdavo potvynio vanduo, krašto ir makaluojantį kojomis. – Dešimt metų jis terorizavo savo gydytoją kraujo tyrimais ir Vasermano testais, kol galiausiai (neįsivaizduoju kaip) kažką iš tikrųjų pasigavo. Tada jis sako gydytojui: „Hmm, gal išrašysit man penicilino?“ Jis išsigydė ir paskui daugiau niekada nebeprisiminė apie ligas. Jam tiesiog norėjosi patirti, ką reiškia būti užsikrėtus. Ir viskas.

Sunku įsivaizduoti netinkamesnę vietą sėdėti tokiu metu. Staigus potvynis ir yra *staigus* potvynis. Vieną akimirką viskas kuo puikiausiai, o kitą – jau liejasi baltas putojantis pelynų, išmestų sofų ir paskendusių kojotų sultinys.

Stovėdamas po vamzdžiu, matau tik jo kojas. Akustika paverčia jo balsą rezonuojančiu baritonu. Užlipu ant vamzdžio ir atsisėdu šalia. Viskas užlieta mėnulio šviesa, bet paties mėnulio nematyti, ir vienintelis šviesos taškelis – žėruojanti Dago cigaretė. Jis švysteli akmenį į tamsą.

– Geriau grįžk į vidų, Dagai. Turiu galvoje, kol farai nepradėjo gąsdinti pistoletais Banio svečių, versdami juos pasakoti, kur slepiesi, ir taip toliau.

– Tuoj. Duok man dar akimirką. Atrodo, kad vandalo Dago dienelės pasibaigė, Endi. Nori cigaretės?

– Ne dabar.

– Žinai ką? Aš truputį apdujęs. Papasakok man kokią trumpą istoriją, – tiks bet kokia, – ir tada jau eisiu.

– Dagai, dabar ne laikas...

– Tik *vieną* istoriją, Endi, nes – taip, dabar yra *pats* laikas.

Karštligiškai bandau ką nors prisiminti; kad ir kaip keista, viena istorija ateina man į galvą.

– Na, gerai, klausykis. Prieš daugelį metų studijavau Japonijoj pagal studijų mainų programą ir gyvenau vienoje šeimoje, kuri turėjo dukterį, gal kokių ketverių metų. Labai mielą mažylę. Kai pas juos atsikėliau (gyvenau ten gal kokį pusmetį), ji paprasčiausiai atsisakė pripažinti, kad aš gyvenu tuose namuose. Apsimesdavo, kad negirdi, kai kreipdavausi į ją prie vakarienės stalo. Koridoriuje praeidavo tiesiai pro mane. Noriu pasakyti, jos pasaulyje aš *apskritai* neegzistavau. Žinoma, mane tai labai skaudino: juk kiekvienam patinka įsivaizduoti esant

žavinga asmenybe, kurią instinktyviai dievina gyvūnai ir maži vaikai.

Tokia situacija erzino dar ir todėl, kad man niekaip nepavyko jos pakeisti: jokiomis pastangomis negalėjau priversti mergaitės ištarti mano vardą ar reaguoti į mane.

Ir vieną dieną grįžęs namo savo kambaryje radau visus popierius, laiškus ir piešinius, prie kurių sugaišau nemažai laiko, sukarpytus į smulkiausius gabalėlius, sudraskytus ir išterliotus aiškiai piktavališkos vaiko rankos. Aš įsiutau. Ir kai netrukus pamačiau mergaitę praslenkant pro mano kambarį, nesusilaikiau ir gana garsiai pradėjau koneveikti ją už tai, ką ji padarė, angliškai ir japoniškai.

Aišku, iškart pasijutau blogai. Ji nuėjo, o aš svarsčiau, ar neperlenkiau lazdos. Bet po kelių minučių ji atnešė man parodyti savo auginamą vabalą mažame narvelyje (populiari Azijos vaikų pramoga), griebė mane už rankos ir nusivedė į sodą. O ten pradėjo pasakoti istorijas apie slaptą savo vabzdžio gyvenimą. Esmė ta, kad prieš pradėdama bendrauti ji norėjo mane už kažką nubausti. Dabar jai turėtų būti kokių dvylika metų. Prieš mėnesį gavau nuo jos atviruką.

SAULĖ NĖRA TAVO PRIEŠAS

Nemanau, kad Dagas klausėsi. Ir be reikalo. Bet jis paprasčiausiai norėjo girdėti žmogaus balsą. Mes pasvaidėm akmenukus. O tada lyg niekur nieko Dagas manęs paklausė, ar aš žinau, kaip mirsiu.

– Belinghauzenai, palik mane ramybėj. Geriau nueik ir išsiaiškink su policija. Jie tikriausiai tik apklaus tave, ir viskas.

– Užsikimšk, Endi. Tai buvo retorinis klausimas. Geriau tau papasakosiu, kaip, man atrodo, mirsiu aš. Vis-

kas vyks taip. Man bus septyniasdešimt metų, aš sėdėsiu čia, dykumoj, nė vieno dirbtinio danties, visi tik savi, ir vilkėsiu pilkas tvido kelnes. Sodinsiu gėles – plonytes, gležnas, tokios dykumoje neprigyja, panašias į tas mažas popierines gėlytes, kuriomis animaciniuose filmuose klounai puošia savo skrybėles. Nebus girdėti nė garso, tik gaudžiantis karštis; ir mano kūnas, palinkęs prie kastuvo, daužančio akmenuotą dirvą, nemes jokio šešėlio. O kai saulė pakils į patį zenitą, staiga išgirsiu už nugaros kažką siaubingai plakant sparnais – garsiau nei koks paukštis žemėje. Lėtai atsisuksiu, ir manęs vos neapakins besileidžiantis angelas, auksaspalvis ir nuogas, aukštesnis už mane visa galva. Pastatysiu ant žemės gėlių vazoną – kažkodėl jį laikydamas pasijusiu nevykėliu. Ir dar kartą įkvėpsiu, paskutinį kartą.

Angelas apglėbs mano trapius pečius ir paims mane ant rankų, o tada per kelias akimirkas be jokio garso ir be galo švelniai jis nuneš mane tiesiai į saulę.

Dagas numeta cigaretę ir įsiklauso į vakarėlio garsus, sunkiai girdimus šioje dauboje.

– Na, gerai, Endi. Palinkėk man sėkmės, – sako jis, nušokdamas nuo betoninio vamzdžio. Tada žengia kelis žingsnius, sustoja, apsisuka ir sako: – Ei, pasilenk sekundę prie manęs, – pasilenkiu, o tada jis mane pabučiuoja ir mano mintyse atkuria vaizdus apie suskystėjusias prekybos centro lubas, stipria srove trykštančias į dangų. – Na va. Man visada norėjosi tai padaryti.

Jis sugrįžta į prabangųjį vakarėlį.

LAUK ŽAIBO

Pirmoji Naujųjų metų diena.

Apgaubtas virpančių ir išsipūtusių dyzelinio kuro debesų, kepu saulėje prie Kaleksiko, Kalifornijoje, baisiame transporto kamštyje, laukdamas, kol galėsiu kirsti sieną, ir jau užuodžiu meksikietišką metano kvapą – Meksika tik per ištiestą ranką nuo manęs. Mano mašina ilsisi pradedančiame trupėti išsišakojusiame šešių juostų greitkelyje, apšviestame pavargusios žiemos saulės. Kartu su manimi šioje suliniuotoje erdvėje colis po colio į priekį stumiasi neįtikėtinas įvairiausių žmonių ir jų transporto priemonių rinkinys: po tris pikapų kabinose sugrūdę tatuiruoti fermeriai (entuziastingai plyšauja kantri ir vesternų melodijos); už veidrodinių stiklų sedanuose su oro kondicionieriais sėdi būriai japių, užsidėjusių „Ray Ban“ akinius (vos girdimai groja Hendelis ir Filipas Glasas); su plaukų suktukais vietinės *Hausfrau* – muilo operų mėgėjos linksmais lipdukais aplipdytuose „Hyundai“ automobiliuose, išsiruošusios prisipirkti pigesnių meksikietiškų maisto produktų; viena į kitą panašios kanadiečių pensininkų poros, besiginčijančios prie žemėlapių, kurie nuo

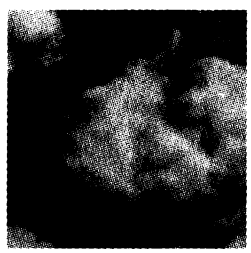

dažno lankstymo jau išsiskyrė į dalis. Šalikelėje ryškiomis ledinukų spalvomis išdažytose būdelėse tipai japoniškais vardais keičia dolerius į pesus. Girdžiu lojant šunis. O jei staiga užsimanyčiau netikro mėsainio ar meksikietiško mašinos draudimo, bet kuris iš netoliese besibūriuojančių prekeivių tuoj pat pultų tenkinti mano užgaidas. Mano „Volkswageno“ bagažinėje guli pora tuzinų „Eviano“ vandens butelių ir buteliukas imodiumo nuo viduriavimo, – kai kurių buržuazinių įpročių sunku atsisakyti.

* * * * *

Praeitą naktį vienas uždariau barą ir grįžau namo penktą valandą mirtinai pavargęs. Pietras ir kitas barmenas anksti pranyko iš darbo kabinti panų į naktinį klubą „Pompėja“; Dagą policininkai išsivedė į nuovadą. Kai grįžau namo, šviesa aplinkiniuose nameliuose nebedegė, ir aš nuėjau gulti – naujienos apie Dago reikalus su policija ir Klerei skirtas pasveikinimas „sveika sugrįžusi“ turės palaukti ryto.

Bet rytą atsibudęs apie vienuoliktą radau raštelį, lipnia juosta priklijuotą prie mano laukujų durų. Rašysena Klerės:

> zuiki puiki,
> mes išvarėm į san felipę! meksika kviečia. mes su dagu viską aptarėm per kalėdas ir jis mane įtikino, kad dabar pats laikas, taigi mes planuojam pirkti viešbutuką... kodėl tau neprisijungus? noriu pasakyt, o ką gi daugiau mums lieka veikti? ir įsivaizduok *mus*, viešbučio savininkus. galvoje netelpa.

mes pagrobėm šunis, bet leidžiam tau atvykti laisva valia. naktimis būna šalta, atsivežk antklodžių, knygų ir pieštukų. miestelis mikroskopinis, mus rasi pagal dago mašiną. laukiam tavęs labaaaai nekantriai. tikiuosi pasimatysim šiandien vakare.

myliu bučiuoju, klerė

O apačioje Dagas prirašė:

PALMERI, PASIIMK VISAS SAVO SANTAUPAS IŠ SĄSKAITOS. ATVARYK ČIA. MUMS TAVĘS REIKIA.
P. S. IŠKLAUSYK SAVO ATSAKIKLĮ.

Atsakiklyje išgirdau tokį tekstą:

Sveiks, Palmeri. Kaip matau, raštelį perskaitei. Atsiprašau už šiurkštumą, bet dabar man kai kas kita galvoj. Praeitą naktį grįžau ketvirtą ir net neatsiguliau – pamiegosiu mašinoj pakeliui į Meksiką. Aš jau minėjau, kad turim tau staigmeną. Klerė sakė, – ir ji buvo visiškai teisi, – jei duosim tau per daug laiko mąstyti apie viešbutį, tai niekada ir neatvažiuosi. Labai jau tu mėgsti viską analizuot. Taigi visai apie tai negalvok – atvažiuok, ir viskas, gerai? Pakalbėsim, kai atvažiuosi.

O dėl farų, tai žinai, kas atsitiko? Vakar tiesiai priešais alkoholio parduotuvę Škiperį pervažiavo prabangus džipas, pilnas Globalių Paauglių iš Oranžo apskrities. Tai bent pasisekė! Jo kišenėse rado man adresuotų beprotiškų laiškų, ku-

riuose jis rašo, kad supleškins mane kaip tą mašiną ir taip toliau. Vajėzau! Noriu pasakyt, kalba apie susidorojimą. Taigi policijoj papasakojau (galima sakyt, beveik nemelavau), kad mačiau Škiperį nusikaltimo vietoj, ir greičiausiai jis bijojo, kad jį įskųsiu. Viską išdėsčiau aiškiai. Jie nutraukė bylą; bet jaučiu, kad šitam vandaliūkščiui jau užteks nuotykių devyniems gyvenimams į priekį.

Na, šiaip ar taip, pasimatysim San Felipėje. Vairuok atsargiai (Dieve, kas per seniokiškos pastabos), ir pasimatysim vaka...

* * * * *

– Ei tu, buduli, pajudink šikną! – užriaumoja vienas nekantruolis man iš paskos ir vos neįvažiuoja į mane savo žalsvai geltona suplota skardine.

Ką gi, laikas grįžti į realų gyvenimą. Laikas pradėt atsikirsti. Pajusti visą gyvenimo skonį. Bet kaip tai sunku!

AMŽINAS KLAJŪNAS: būsena, būdinga vidurinės klasės šeimose išaugusiems žmonėms. Nesijaučiantys priklausą kokiai nors aplinkai, jie nuolat keičia gyvenamąją vietą, tikėdamiesi patirti idealizuojamą bendrumo su nauja aplinka jausmą.

Atleidžiu sankabą ir šokteliu į priekį, per vieną mašiną priartėdamas prie sienos – per vieną mato vienetą artyn prie naujo, ne tokio pinigingo pasaulio, kuriame gamtovaizdį formuoja visiškai kita kultūra – keista ir man sunkiai suprantama. Pavyzdžiui, pervažiavus sieną, mašinų modeliai paslaptingai užstringa maždaug ties 1974-aisiais, užtikrintai teklahomiškais metais, po kurių varikliai tapo tokie sudėtingi, kad pasidarė nebeįveikiami smulkaus rankų remonto – *kanibalizacijos*. Manęs laukia

gamtovaizdis, kurio būdingiausias bruožas – surūdijusios, aerozoliniais dažais nupurkštos ir kulkų išvarpytos „pusiau mašinos“, skersai, išilgai ir iš viršaus apkarpyti pusfurgoniai, – pusiau išrengti ir kultūriškai nepastebimi, panašiai kaip Japonijoje Bunraku lėlininkai su juodais gobtuvais.

Toliau, San Felipėje, kur kada nors stovės mano – *mūsų* – viešbutis, rasiu tvoras, surėstas iš banginių kaulų, chromuotų „Toyotos“ bamperių ir kaktusų dyglių, įaustų į spygliuotą vielą. O beprotiškai baltuose miesto pliažuose sutiksiu vienišus benamius berniūkščius saulėje įdegusiais, beveik pajuodusiais veidais, beviltiškai bandančius parduoti sudžiūvusių netikrų perlų vėrinius ir pirito nuolaužų grandinėles.

Toks bus mano naujas gamtovaizdis.

Kaleksike sėdėdamas vairuotojo sėdynėje priešakyje matau suprakaitavusią minią, pėsčiomis einančią per sieną, apsikrovusią sąvartyne surankiotais pintais krepšiais, prigrūstais priešvėžinių vaistų, tekilos, smuikų po du dolerius ir kukurūzų dribsnių.

UŽSLĖPTA TECHNOFOBIJA: slaptas įsitikinimas, kad technikos pažanga žmonijai greičiau yra grėsminga nei naudinga.

PLĖŠINIAI: siekis keliauti į tokias vietas, kuriose dar niekas nėra buvęs.

„AŠ ČIA VIETINIS“: apsimesti vietiniu, lankantis svetimoje šalyje.

Prie sienos matau tvorą – tinklinę pasienio tvorą ir prisimenu kadaise matytas Australijos nuotraukas, kuriose tvoros nuo kiškių dalija gamtovaizdį į dvi dalis: vienoje pusėje – vaisinga, teikianti gyvybę ir skęstanti žalumoje žemė, o kitoje – grūdėtas, perdžiūvęs, beviltiškas mėnulio peizažas. Galvodamas apie šį padalijimą, taip pat galvoju ir apie Dagą ir Klerę – apie tai, kaip jie laisva valia nusprendė gyventi mėnulio pusėje, kiekvienas paklusdamas savo nelengvam likimui: Dagas amžinai pa-

smerktas ilgesingai spoksoti į savo saulę, o Klerė – amžinai klajoti po savo smėlynus su virgule, melsdama, kad rastų po žeme vandens. O aš...

Taip taip, o kaipgi aš?

EKSPATRIANTAS ATSISKYRĖLIS: atvykėlio į svetimą šalį, kurioje jis tikisi būti pirmas ir vienintelis, bet atranda daugybę į save panašių, nervingas atsisakymas bendrauti su minėtais žmonėmis, nes jie sugriovė jo elitines kelionių fantazijas.

Aš taip pat esu mėnulio pusėje – tuo neabejoju. Nežinau, kada ar kaip, bet iš tikrųjų ją pasirinkau. Ir nors tas pasirinkimas kartais gali atrodyti vienišas ir bauginantis, jo nesigailiu.

Ir savo tvoros pusėje darysiu *du* dalykus, kuriuos daro ir du mano *labai* trumpų istorijų herojai. Trumpai jas papasakosiu.

Pirmoji istorija, kurią prieš kelis mėnesius pasakojau Dagui ir Klerei, tada nesulaukė sėkmės. Ji vadinasi „Jaunuolis, Kuris Žiauriai Troško, kad į jį Trenktų Žaibas“

Kaip galima suprasti iš pavadinimo, tai istorija apie jaunuolį, kuris dirbo beviltiškai nuobodų darbą bukoje korporacijoje ir vieną dieną atsisakė visko – paraudusios iš pykčio jaunos nuotakos prie altoriaus, karjeros laiptų, viso kito, dėl ko jis taip stengėsi, – tik dėl to, kad sėstų į seną apdaužytą „Pontiacą“ ir leistųsi į prerijas ieškoti audros. Jis negalėjo susitaikyti su mintimi, kad nugyvens gyvenimą taip ir nepatyręs, kaip trenkia žaibas.

Sakau, kad istorija neturėjo pasisekimo, nes nieko taip ir *neatsitiko*. Pasakojimo pabaigoje Jaunuolis taip ir pasiliko klaidžioti kažkur po Nebraską ar Kanzasą su iškeltu į dangų metaliniu dušo užuolaidos karnizu, melsdamas stebuklo.

Dagas su Klere iš smalsumo vos neišprotėjo: norėjo sužinoti, kaip baigėsi tam Jaunuoliui, bet jo likimas liko

neaiškus; o aš ramiau miegu žinodamas, kad Jaunuolis vis dar tebeklaidžioja po dykynes.

Antroji istorija – na, ji šiek tiek sudėtingesnė, ir aš jos niekam nesu pasakojęs. Ji apie jaunuolį... na, gerai, vadinkim daiktus tikrais vardais, – ji apie *mane*.

Apie *mane* ir apie tai, ko geidžiu visa širdimi, labiau už viską pasaulyje.

MIZERIGRACIJA: migracija į žemesnės technologijos, silpnesnės informacijos skvarbos vietoves, kuriose menkiau įsitvirtinusi vartotojiška kultūra.

Štai ko aš noriu: noriu gulėti ant aštrių kaip skustuvas smegenų formos uolų Badžos pusiasalyje. Noriu gulėti ant tų uolų, aplink – jokių augalų, ant mano pirštų – jūros druskos pėdsakai, o danguje kepinanti cheminė saulė. Aplink – jokio garso, tik aš ir deguonis, galvoje – nė vienos minties, o šalia manęs pelikanai nardo po vandenyną, gaudydami blizgančias kaip gyvsidabrio lašai žuvis.

Iš mažyčių odos įdrėskimų, atsiradusių nuo uolų, sunkiasi kraujas ir džiūna vos spėjęs pasirodyti, o mano smegenys, pavirtusios į plonytę baltą giją, vibruojančią kaip gitaros styga, nutįsta į dangų, į ozono sluoksnį. Kaip ir Dagas savo mirties dieną, išgirsiu sparnų plazdėjimą, tik ten bus pelikanas, parskrendantis iš vandenyno, – didžiulis, kvailokas ir linksmas pelikanas, kuris atsitūps prie manęs, o paskui savo glotniomis plėvėtomis kojomis atkrypuos artyn prie mano veido ir be baimės, elegantišku mostu, kaip oficiantas, siūlantis vynų sąrašą, padės priešais mane dovaną – mažytę sidabrinę žuvelę.

Galėčiau *bet ką* atiduoti už šią dovaną.

2000 METŲ SAUSIO 1 DIENA

Šiandien važiuodamas į Kaleksiką pravažiavau Soltono jūrą – didžiulį sūraus vandens ežerą, žemiausią už jūros lygį tašką Jungtinėse Valstijose. Pravažiavau pro Boks Kanjoną, El Centrą... Kalipatriją... Broulį...

Čia, Imperialo apskrityje, žemė yra pasididžiavimo objektas – juk tai „Amerikos žiemos sodas“

Po atšiaurios ir plikos dykumos neįtikėtinas šio regiono derlingumas – neaprėpiami avių, špinatų ir dalmatinių karvių laukai – atrodo kaip biologinis siurrealizmas. *Viskas* čia duoda vaisius. Netgi datulių palmės, kurių kolonos kyla abiejose kelio pusėse, panašios į augančias Laose.

Maždaug prieš valandą, man važiuojant pasienio link, vidury šios priblokiamai derlingos žemės atsitiko kai kas nepaprasta; apie tai būtinai turiu papasakoti.

O atsitiko štai kas: Boks Kanjono keliu įvažiavau į Soltono slėnį iš šiaurės. Buvau kuo puikiausiai nusiteikęs, matydamas citrinmedžių giraites prie nedidelio citrusinių vaisių miestelio, kuris vadinosi Meka. Ką tik buvau pavogęs beveik boulingo kamuolio dydžio šiltutėlį apelsiną iš pakelės giraitės, ir fermeris, traktoriumi pasukęs

už kampo, mane matė; jis tik nusišypsojo, įkišo ranką į krepšį šalia savęs ir švystelėjo man dar vieną. Fermerio atlaidumas man pasirodė besąlygiškas.

Sugrįžęs į mašiną, uždariau visus langus ir nulupau apelsiną: norėjau įkalinti jo kvapą viduje; išterliojau vairą lipniomis sultimis ir važiavau valydamasis rankas į kelnes. Pervažiavus kalvą, virš Soltono jūros staiga pirmą kartą tądien prieš mane atsivėrė horizontas, ir tada išvydau tokį vaizdą, nuo kurio širdis iššoko man iš krūtinės, o koja nevalingai nuspaudė stabdį.

Atrodė, kad atgijo viena iš Dago pasakų prieš miegą: aukštai aukštai danguje prie pat horizonto kybojo termobranduolinis debesis, piktas ir tankus, priekalo formos kepure, maždaug viduramžių karalystės dydžio, tamsus kaip miegamasis naktį.

Apelsinas nusirito man po kojų. Sustabdžiau mašiną šalikelėje, o surūdijęs „El Camino“ su emigrantų darbininkais palydėjo šaižių garsų salvėmis, nes vos neįsirėžė man į užpakalį. Tačiau neliko jokios abejonės: taip, debesis kybojo virš horizonto. Tai ne vaizduotės vaisius. Tai buvo tas pats debesis, kurį nesiliauju sapnavęs nuo penkerių metų, begėdiškas ir piktdžiugiškas, lyg išmetamosios dujos.

Mane apėmė panika, kraujas plūstelėjo į ausis; laukiau, kol pasigirs sirenos; įjungiau radiją. Atsakymas dėl biopsijos buvo teigiamas. Nejaugi tokia kritinė padėtis galėjo susidaryti po vidurdienio žinių? Keista, tačiau eteryje buvo visai ramu, tik čiuožyklų muzika ir kelios vos girdimos meksikietiškos radijo stotys. Nejaugi aš išprotėjau? Kodėl visi tokie ramūs? Protarpiais iš priekio neskubėdamos pravažiuodavo mašinos. Taigi man neliko nieko kito, tik važiuoti toliau, kankinamam kraupaus smalsumo.

Debesis buvo toks didžiulis, kad nepakluso jokiems perspektyvos dėsniams. Suvokiau tai, privažiavęs prie Broulio, nedidelio miestuko už penkiolikos mylių nuo sienos. Kaskart, vos tik pamanydavau, kad jau artėju prie epicentro, paaiškėdavo, kad jis dar labai toli. Galiausiai privažiavau taip arti, kad kaučiuko juodumo debesies koja uždengė visą mano priekinį stiklą. Netgi *kalnai* niekada neatrodo tokie didžiuliai; kad ir kaip to norėtų, jie niekada neužpildo visos erdvės. O Dagas dar aiškino, kad šitie debesys – visai *maži*!

Galiausiai prie 86-ojo greitkelio išsišakojimo pasukau į dešinę ir pamačiau šito grybo pagrindą. Iškart supratau jo priežastį ir tarsi akmuo nusirito man nuo krūtinės: visos apylinkės fermeriai savo laukuose degino ražienas. Juodąją stratosferos pabaisą pagimdė per jų laukus besirangantis trapus oranžinis liepsnos siūlas. Į galvą netelpa, kaip veiksmas nederėjo su jo sukeltu efektu – dūmų debesiu, matomu penkių šimtų mylių spinduliu, matomu *netgi iš kosmoso*.

Šis įvykis taip pat tapo savotiška atrakcija žiopliams. Pravažiuodamos pro degančius laukus, mašinos sulėtindavo greitį, o daugelis vairuotojų, tarp jų ir aš, apskritai sustodavo. Ką jau kalbėti apie dūmus ir liepsną, ugnis paliko nepanaikinamą pėdsaką – apanglėjusius vėjo košiamus laukus.

Žemė įgavo visiškai matinį juodą atspalvį, ir jis labiau už bet ką šioje planetoje atrodė kosminės kilmės. Ta įsiurbianti juoduma nenorėjo išspinduliuoti nė vieno fotono; juodas sniegas, nepaklūstantis trimatei perspektyvai, driekėsi prieš žiūrovų akis lyg iš popieriaus iškirpta trapecija. Juoduma buvo tokia didžiulė, galinga ir tobula, kad net besipešantys kaprizingi vaikai liovėsi rietis tėvų mašinose ir įsispoksojo į ją, o keliaujantys komivo-

jažieriai savo smėlio spalvos sedanuose ištiesė kojas ir ėmė kramsnoti mėsainius, pašildytus mikrobangų krosnelėje artimiausioje užkandinėje.

Aplinkui mane stovėjo „Nissanai“, „F-250“, „Daihatsu“ ir mokykliniai autobusai. Dauguma mašinų keleivių sėdėjo atsilošę sėdynėse, sukryžiavę rankas ant krūtinės, tylomis pagerbdami prieš jų akis įvykusį stebuklą – karštą sausą juodą šilkinę paklodę, priešingą tyrumui stebuklą. Šis įvykis ramino ir vienijo – panašiai, lyg stebėtum tornadą tolumoje. Mes šypsojomės vieni kitiems.

Tada išgirdau šalia manęs burzgiant variklį. Privažiavęs sustojo furgonas – ryškios raudonos spalvos kaip ledinukas, naujausias modelis užtamsintais stiklais, ir, mano didžiulei nuostabai, iš jo pabiro koks tuzinas protiškai atsilikusių paauglių – berniukų ir mergaičių, draugiškų ir triukšmingų, kuo puikiausiai nusiteikusių, mosuojančių visomis galūnėmis ir džiugiai šaukiančių man „Labas!“

Jų vairuotojas – kokių keturiasdešimties metų piktai atrodantis vyriškis rusva barzda, atrodo, turėjo didelę globėjo ir palydovo patirtį. Jis ganė savo globotinius švelniai, bet griežtai, visai kaip mama žąsis žąsiukus, kai stipriai, bet kartu švelniai sugnybia juos už kaklo ir nukreipia reikiama kryptim.

Vairuotojas nuvedė auklėtinius prie medinės tvoros, kuri juosė lauką ir skyrė jį nuo mūsų ir mūsų mašinų. Neįtikėtina, bet po kokios minutės neužsičiaupiantys paaugliai nutilo.

Netrukus supratau, kas privertė juos nutilti. Iš vakarų atskrido kokaino baltumo didysis garnys, paukštis, kurio gyvo niekada nebuvau matęs; jo, sparnuočio, instinktus sužadino puikiosios dovanos, kurias netrukus turėjo pasiūlyti apdegę laukai, nes ugnis išginė į paviršių gausybę naujos ir nuostabios gyvybės.

Paukštis suko ratus virš lauko, ir man atrodė, kad jo vieta greičiau turėtų būti kur nors prie Gango ar Nilo, o ne Amerikoje. Jo sniego baltumas taip akinamai, taip ryškiai kontrastavo su apanglėjusiais laukais, kad dauguma žmonių, netgi tie, kurie pasistatė mašinas gerokai toliau, garsiai aikčiojo.

Mano kaimynai, kikenantys ir šokinėjantys paaugliai, visi kaip vienas stovėjo it užburti, lyg stebėtų fejerverkų salves. Jie žiopčiojo ir aikčiojo žiūrėdami, kaip paukštis neįtikėtinai ilgu plunksnuotu kaklu tiesiog nenori niekur tūptis, vis suka ir suka ratus, piešdamas danguje apskritimus ir darydamas kvapą gniaužiančius piruetus. Vaikų entuziazmas buvo užkrečiantis, ir, jų dideliam pasitenkinimui, aš irgi ėmiau žiopčioti ir aikčioti kartu su jais.

O tada paukštis, tebesukdamas ratus, ėmė trauktis į vakarus tiesiai virš kelio. Mes pamanėm, kad jis liovėsi svajojęs apie valgį, ir pasigirdo nedrąsūs nusivylimo šūksniai. Tačiau staiga garnys pakeitė kryptį. Netrukus mes susijaudinę supratom, kad jis leisis žemyn tiesiai virš mūsų. Pasijutom išrinktaisiais.

Vienas iš paauglių suspigo iš susižavėjimo. Tai privertė mane atkreipti į juos dėmesį. Tą akimirką, atrodo, laikas truputį pagreitėjo. Staiga jau visi vaikai atsigręžė į mane, ir aš pajutau, kaip kažkas aštrus drėkstelėjo man galvą, ir pasigirdo sparnų šlamėjimas. Garnys mane kliudė, nagais pradrėskė odą. Suklupau ant kelių, bet nenuleidau akių nuo skrendančio paukščio.

Iš tikrųjų mes visi kartu pasukom galvas ir stebėjom, kaip baltasis svetys tupia ant lauko, užimdamas absoliutaus valdovo pozicijas. Mes lyg pakerėti stebėjom, kaip jis ima lesioti iš dirvos smulkius padarus, ir tai buvo taip nuostabu, kad visai pamiršau savo žaizdą. Tik netyčia perbraukęs ranka plaukus ir pamatęs ant pirštų kraują, supratau, kaip arti praskrido paukštis.

Aš atsistojau ir žiūrėjau į kraują, o tada man apie liemenį apsivijo pora mažų putlių rankyčių purvinais pirštais ir nulūžinėjusiais nagais. Viena iš protiškai atsilikusių paauglių, mergaitė dangaus mėlynumo medvilnine suknele bandė palenkti mano galvą prie savęs. Stovėdamas visu ūgiu mačiau ilgas jos švelnių šviesių plaukų sruogas; leisdama seiles, ji keliskart ištarė „akš-tis“, norėjo pasakyt „paukštis“

Aš vėl priklaupiau prie jos, ir ji ėmė apžiūrinėti mano žaizdą, švelniai ją liesdama drąsinamais ir raminamais staigiais judesiais, kaip vaikas, guodžiantis ant grindų nukritusią lėlę.

Tada už nugaros pajutau dar vienų rankų prisilietimą – atėjo dar vienas jos draugas. Paskui – dar vienų. O paskui mane griūte užgriuvo visa ši draugiška šeima, ir aš atsidūriau jų švelniame, guodžiančiame glėbyje; kiekvienam vaikui rūpėjo parodyti, kad jis mane myli labiau nei kiti. Jie ėmė mane labai stipriai spausti, lyg būčiau lėlė, nesugebėjo įvertinti savo jėgos. Mane dusino, maigė, žnaibė ir traiškė.

Barzdotasis vyriškis priėjo norėdamas atitraukti juos nuo manęs. Bet kaipgi galėjau paaiškinti tam ponui, turinčiam gerų ketinimų, kad šis nepatogumas, ne – šis skausmas manęs nė kiek neapsunkina, kad iš tikrųjų nesu patyręs nieko panašaus į tokį meilės pliūpsnį.

Nors gali būti, kad jis *suprato*. Jis patraukė rankas nuo globotinių, lyg jį būtų trenkusi elektros srovė, ir leido jiems toliau mane spausti savo šiltame glėbyje. Žmogus apsimetė, kad stebi baltą paukštį, lesantį juodame lauke.

Neprisimenu, ar jam padėkojau.

SKAIČIAI

JAV nacionalinio biudžeto procentas, skiriamas
senyvo amžiaus gyventojams – 30
švietimo reikmėms – 2

***Rolling Stone*, 1990 m. balandžio 19 d., p. 43**

Negyvų ežerų skaičius Kanadoje – 14 000

***Southam News Services*, 1989 m. spalio 7 d.**

Dirbančių žmonių skaičius, tenkantis kiekvienam, gaunančiam pašalpą:

1949 m. – 13
1990 m. – 3,4
2030 m. – 1,9

***Forbes*, 1988 m. lapkričio 14 d., p. 225**

Procentas nevedusių 25–29 m. vyrų:

1970 m. – 19
1987 m. – 42

Procentas netekėjusių 25–29 m. moterų:

1970 m. – 11
1987 m. – 29

***American Demographics*, 1988 m. lapkritis**

Procentas ištekėjusių 20–24 m. moterų:
1960 m. – 72
1984 m. – 43

Procentas šeimų, jaunesnių nei 25 m., gyvenančių skurde:
1979 m. – 20
1984 m. – 33

JAV gyventojų surašymo agentūros duomenys

Kiek žmonių gali mirti nuo vieno svaro smulkinto plutonio, patekusio į organizmą per kvėpavimo takus – 42 000 000 000
JAV plutonio atsargos svarais 1984 m. – 380 000
Abu skaičiai sudauginti – 16 000 000 000 000 000

***Science Digest*, 1984 m. liepa**

Gaunamų pajamų procentas, kurį reikia įmokėti kaip pirmąjį indėlį už įsigyjamą nekilnojamąjį turtą:
1967 m. – 22
1987 m. – 32
Procentas 25–29 m. amžiaus namų savininkų:
1973 m. – 43,6
1987 m. – 35,9

***Forbes*, 1988 m. lapkričio 14 d.**

Realūs kainų pokyčiai 1957–1987 m. (procentais):
– auksinis 18 karatų žiedas su vieno karato deimantu – +322
– aštuonių asmenų valgomojo baldų komplektas – +259
– bilietas į kiną – +180
– lėktuvo bilietas į Londoną, Angliją – –80

***Report on Business*, 1988 m. gegužė**

Galimybė kiekvienam amerikiečiui pakliūti į televiziją – 1 iš 4
Procentas amerikiečių, teigiančių, kad nežiūri televizoriaus – 8
Skaičius valandų, kurias per savaitę prie televizoriaus praleidžia teigiantys, kad jo nežiūri – 10
Skaičius žmogžudysčių, kurias vidutiniškai per televizorių pamato vaikas, kol sulaukia šešiolikos – 18 000

Skaičius reklaminių klipų, kuriuos per televizorių pamato vaikas, kol sulaukia aštuoniolikos – 350 000
Tas pats skaičius, išreikštas dienomis (imant vidutiniškai po 40 sekundžių vienam reklaminiam klipui) – 160,4
Televizorių skaičius:
1947 m. – 170 000
1991 m. – 750 milijonų

***Connoisseur*, 1989 m. rugsėjis**

Šeimų, kurių nariai vyresni nei 65 m. (pensininkai), pajamų augimas 1967–1987 m. – 52,6
Visų kitų šeimų – 7

Procentas vedusių 30–34 m. vyrų, gyvenančių su savo žmonomis:
1960 m. – 85,7
1987 m. – 64,7
Procentas ištekėjusių 30–34 m. moterų, gyvenančių su savo vyrais:
1960 m. – 88,7
1987 m. – 68,2

JAV gyventojų surašymo agentūros ataskaita, Nr. 423, p. 20

Procentas 18–29 m. JAV piliečių, sutinkančių, kad „nėra prasmės dirbti darbo, jei jis ne visai tenkina“ – 58
Nesutinkančių – 40

Procentas 18–29 m. JAV piliečių, sutinkančių, kad „jeigu ir toliau išliks tokia pat padėtis, mano kartos žmonėms bus gerokai sunkiau pasiekti materialinę gerovę nei ankstesnėms kartoms“ – 65
Nesutinkančių – 33

Procentas 18–29 m. JAV piliečių, atsakiusių „taip“ į klausimą „Ar norėtumėt, kad jūsų šeimyninis gyvenimas būtų panašus į jūsų tėvų?“ – 44
Atsakiusių „ne“ – 55

Duomenys gauti telefonu apklausus 602 18–29 m. amerikiečius. *Time/CNN* užsakymu apklausą atliko Jankelovich Clancy Shulman 1990 m. birželio 13–17 d. Paklaida ±4%. Paskelbta *Time*, 1990 m. liepos 16 d.

Coupland, Douglas

Co-269 X karta pasakojimai akceleracijos visuomenei / Douglas Coupland iš anglų kalbos vertė Aušra Simanavičiūtė. – Vilnius Tyto alba, 2005. – 263[1] p. (Garsiausios XX a. pabaigos knygos)

ISBN 9986-16-456-7

Išleidęs pirmąjį romaną „X karta“ (1991), Douglas Couplandas iškart tapo kultiniu rašytoju, jį imta vadinti savo laiko balsu, kultūros pranašu, moderniuoju McLuhanu ar net savo kartos Dalai Lama. Nors pats autorius nuolat pabrėžia, kad visada kalba „tik savo, o ne visos kartos vardu“, jo herojai, dažnai labai sąmojingi, atviri ir linkę analizuoti save, išreiškia ištisos kartos, kamuojamos XX a. pabaigos gyvenimo komplikacijų ir tuštumos, mintis.

DOUGLAS COUPLAND

X KARTA

Pasakojimai akceleracijos visuomenei

Iš anglų kalbos vertė *Aušra Simanavičiūtė*

Viršelio dailininkė *Ilona Kukenytė*

SL 1686. 2005 11 17. 8,47 apsk. l. l. Užsakymas 1285
Išleido „Tyto alba“, J. Jasinskio g. 10, LT-01112 Vilnius, tel. 2497453,
info@tytoalba.lt
Spausdino UAB „Vilniaus spauda“, Viršuliškių skg. 80, LT-05131 Vilnius